

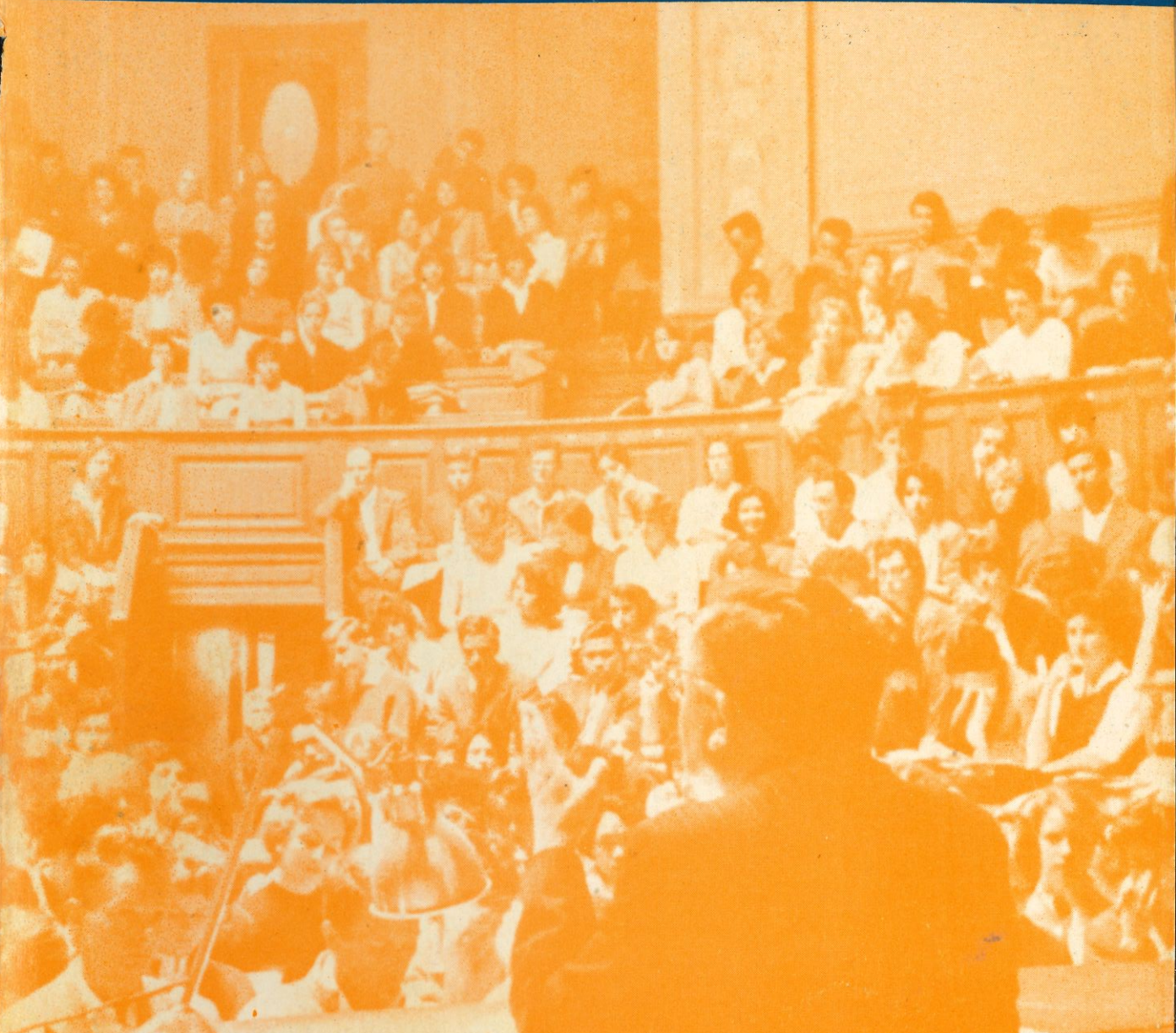
วารสาร

สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

ฉบับที่ 43 ปีที่ 11 เล่มที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน พ.ศ. 2531

BULLETIN DE L'ASSOCIATION THAÏLANDAISE
DES PROFESSEURS DE FRANÇAIS

Vol. 43 11e ANNÉE No. 3 JUILLET - SEPTEMBRE 1988. ISSN 0857 - 0604

ภาษาพาสาร์

Langues, porte ouverte sur...

รอยัล เดอลุกซ์
ความสุนทราสนี

โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง

วารสารสมาคมครูฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

BULLETIN DE L'A.T.P.F.

ฉบับที่ 43 ปีที่ 11 เล่มที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน พ.ศ. 2531 ISSN 0857-0604

คณะผู้จัดทำ ที่ปรึกษา

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
นางลัดดา วงศ์สายัณห์
นางธิดา บุญธรรม
นายเดช ตะละกัญ

กองบรรณาธิการ

นางสิทธา ฟินิจภูวดล บรรณาธิการ
นางกุลศักดิ์ ฉายางาม บรรณาธิการผู้ช่วย
นางสาวอัจฉรา โชติบุตร
นางสาวจิรพรรณ บุณยเกียรติ
นางจงกล สุภเวชย์
นางพรองชล ปัวขวัญ
นางมธุรส สาขลวิจารณ์ จงชัยกิจ
นางสาวจิ่งลักษณ์ ศกุนตะลักษณ์
นางสาวชวณี เสนีวงศ์ ณ อยุธยา
นางสาวมลฤดี ปาลสุข
นางสาวศิริพร ดุษฎีพรรณ
นายปณิธิ หุ่นแสวง
นางสาวเดือนใจ จุลตุลย์
นางสาวนุชนาถ หาญดำรงกุล
นางมยุรี บารมี เลขานุการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสและฝรั่งเศสศึกษา
2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก
3. เพื่อส่งเสริมการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับวิชาภาษาฝรั่งเศส วิชาฝรั่งเศสศึกษา และระเบียบวิธีสอน

สำนักงานวารสาร เลขที่ 30/9 พหลโยธิน 2 กรุงเทพฯ
10400 โทร. 2790733 ติดต่อบรรณาธิการ
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
โทร. 3180860

กำหนดออกวารสาร ปีละ 4 ฉบับ ราคาฉบับละ 25 บาท
ค่าบำรุงสมาชิกวารสารปีละ 100 บาท พร้อมค่าส่ง สนใจ
ขอกรับได้ที่นางสิทธา ฟินิจภูวดล ณ สำนักงานวารสาร

พิมพ์ที่ บริษัทสำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด 31/1-32/2 ถนนมหาไชย กรุงเทพฯ 10200
นายเรืองชัย จงพิพัฒน์สุข ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา โทร. 2224722-2222788

เจ้าของ : สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย
ASSOCIATION THAÏLANDAISE
DES PROFESSEURS DE FRANÇAIS

รายนามคณะกรรมการบริหาร ส.ค.ฟ.ท. ชุดที่ 5 ประจำปี 2531-2534

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
องค์นายกกิตติมศักดิ์

1. นางธิดา บุญธรรม อุปนายก
2. นางสาวประมาณ ลีศิริเสรีญ เลขานุการ
3. นางสาวอรรวรรณ บ้านสวัสดิ์ ผู้ช่วยเลขานุการ
4. นางวงจันทร์ พิณยนิติศาสตร์ เทรย์ญิก
5. นางสาวสุชาลีนี ผลวัฒนะ ผู้ช่วยเทรย์ญิก
6. นางมลฤดี ปาลสุข นายทะเบียน
7. นางสาวจิ่งลักษณ์ ศกุนตะลักษณ์ ผู้ช่วยนายทะเบียน
8. นางอรรวรรณ รัตนภาพ ประชาสัมพันธ์
9. นางพรทิพา ถาวรบุตร ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์
10. นางสิทธา ฟินิจภูวดล สาราณียกร
11. นางอุไร พลกล้า สมาชิกสัมพันธ์
12. นางมธุรส สาขลวิจารณ์ จงชัยกิจ ผู้ช่วยสมาชิกฯ
13. นางสาวอัจฉรา โชติบุตร ปฏิคม
14. นางสาวนิรมล ตัญญาแสนสุข ผู้ช่วยปฏิคม
15. นางสาวชวณี เสนีวงศ์ ณ อยุธยา บรรณารักษ์
16. นางกุลศักดิ์ ฉายางาม กรรมการ
17. นางสาวชัชวีร์วรรณ ไชยวัฒน์ กรรมการ
18. นางสาวประภา งานไพโรจน์ กรรมการ
19. นายกรกช อุปถัมภ์นารากร กรรมการ
20. นางจงกล สุภเวชย์ กรรมการ

★ ทรรศนะใด ๆ ที่แสดงออกในข้อเขียน ในวารสาร ส.ค.ฟ.ท.
นี้ เป็นของผู้เขียน มิใช่ของกองบรรณาธิการ หรือของ
สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

สารบัญ

เมื่อครูพูดถึงภาษาในชั้นเรียน.....	ดาราวรรณ เต็นอุดม.....	2
การลงเสียงหนักเบาในภาษาฝรั่งเศส.....	วรุณี ปัทมะตั้งษ์.....	7
การใช้ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดี.....	ธีรา สันตตสิต.....	17
วิเคราะห์ศัพท์ใหม่.....	อัจฉรา โชติบุตร.....	39
กริยานุเคราะห์ในภาษาฝรั่งเศสปัจจุบัน.....	แพรวไพยม บุญยะผลึก.....	49
ภาษาการเมืองในประเทศฝรั่งเศส.....	ดารณี พุทธรักษา.....	66
ภาษาพาสาร์ : การสอนภาษาจากนิทานบรอะตัญญู	สรียา จินตาพล.....	71
Le Lexique des “Petits Formats”.....	Olga DIAZ.....	80
Jeu Phonétique pour débutants.....	Olga DIAZ.....	87
Voyage en TGV.....	Olga DIAZ.....	90
Vie quotidienne : le métro (politain) de Lyon	Olga DIAZ.....	95
สาว (เผ่า) วัย 5 ย. ที่เมือง Thessalonique.....	“กุลศักดิ์”.....	98
งานเฉลิมฉลองครบรอบ 300 ปี ที่เมือง Brest....	ประมาณ ลีศิริเสริญ.....	104
โครงการศึกษาและทัศนศึกษาภาคฤดูร้อนใน		
ประเทศฝรั่งเศส รุ่นที่ 2 (1988).....	ประมาณ ลีศิริเสริญ, อรวรรณ ป่านสวาสดี	107
ในแวดวงชาว ส.ค.ศ.ท.....	จีรังลักษณ์ ศกุนตะลักษณ์.....	120
จากบรรณาธิการ.....	สิทธา พินิจภูวดล.....	122

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
องค์นามภักติเมธี
สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย
ระเทศน์ท่ามกลางกลุ่มนักดนตรีเกาหลี

เมื่อครูพูดถึงภาษา ในชั้นเรียน

Les activités métacommunicatives de l'enseignant dans la classe de langue.

คาราวรรณ เด่นอดม*

ภาษา (langue) ในฐานะที่เป็นระบบทางสัญลักษณ์ระบบหนึ่ง นอกจากจะสามารถทำหน้าที่พูดถึงระบบอื่น ๆ ที่เป็นระบบทางสัญลักษณ์ตัวเกินหรือแม้แต่พูดถึงสรรพสิ่งต่าง ๆ ได้แล้ว ภาษายังมีความสามารถพิเศษคือ ทำหน้าที่พูดถึงตัวเองได้ด้วย เราใช้ภาษาบรรยายภาพหรือพรรณนาถึงความไพเราะของตนตรีได้ และเรายังใช้ภาษาบรรยายตัวภาษาเองได้ด้วย ด้วยความสามารถพิเศษนี้ของ "ภาษา"

กำเนิดของคำว่า 'métalangue' และ 'métalangage' จึงมีขึ้นในวงการภาษาศาสตร์ ติดตามมาด้วยการแตกถูกแตกกลานของศัพท์ในเครือข่าย เช่น métadiscours, métacommunication เป็นต้น นิยามของคำเหล่านี้หลายคำยังสับสนและหาข้อยุติไม่ได้ แม้ในหมู่นักภาษาศาสตร์เอง ดังที่ C. ABASTADO วิเคราะห์สภาพความสับสนวุ่นวายนี้ไว้ว่า

"..... l'emploi du même concept pour nommer des procédures différentes, une pluralité de termes pour désigner la même chose, des glissements des sens abusifs"¹

*ศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

¹ABASTADO, C., "Avant-propos", in *Littérature*, No 27, octobre 1977, p. 3.

คำว่า 'méta' จะสื่อให้เห็นถึงระดับหรือมิติที่อยู่เหนือระดับหรือมิติปกติ ดังนั้นเมื่อพูดถึง métalangage ก็อาจกล่าวไว้อย่างง่าย ๆ ไว้ก่อนว่า จะเป็นภาษาที่อยู่เหนือระดับภาษาปกติ หรือเมื่อพูดถึง métacommunication ก็คงจะเป็นการสื่อสารธรรมดา

ที่ว่า "เหนือ" กว่านั้น เหนืออย่างไร

Louise Dabène ให้คำจำกัดความของ 'métacommunication' ว่า

"Un échange a pour objet essentiel un autre échange"² การสื่อสารในมิติที่เป็น 'méta' จึงไม่ใช่การสื่อสาร เพื่อ ที่จะสื่อสาร แต่เป็นการสื่อสาร เกี่ยวกับ การสื่อสาร หรือจะพูดอีกนัยหนึ่งว่าเป็น 'communication sur la communication' โดยนัยยะเดียวกัน 'métadiscours' ก็คือ discours sur le discours นั่นเอง เช่นในระหว่างการพูดหรือการสนทนา ผู้พูดขยายความคำพูดของตนเองเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่ายขึ้น ส่วนขยายนั้นก็จัดอยู่ในระดับ 'méta'

นิยามของ 'métalangage' และ 'métalangue' นั้นมีความสับสนอยู่บ้างกล่าวคือ *Dictionnaire de Linguistique* อธิบาย "métalangue" ว่าเป็น "langue artificielle" (ภาษาเฉพาะ ที่ไม่ได้ใช้ในการสนทนาทั่วไป เช่นภาษาเฉพาะในวงการนักภาษาศาสตร์) ที่ทำหน้าที่อธิบาย 'langue naturelle' (ภาษาธรรมดาที่ใช้กันอยู่ทั่วไป) โดยที่ langue artificielle นั้นก็ใช้คำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์แบบเดียวกันกับ langue naturelle ที่ตัวเองไปอธิบายนั้นแหละ เช่นการอธิบายภาษาของนักภาษาศาสตร์ที่ปรากฏตามตำราไวยากรณ์ต่าง ๆ

²DABENE, L. "Proposition pour une analyse des interactions verbales et non verbales dans une classe de langue étrangère", Colloque du C.R.A.L, Aix - en - Provence, 1984, p. 3.

เป็นต้น ในขณะที่ *Dictionnaire de la Linguistique* เห็นว่า langue artificielle นั้นเป็นภาษาเฉพาะที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้อธิบายภาษาเท่านั้น ไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับ langue naturelle เลยไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้าง หรือด้านศัพท์สำนวน ดังนั้นภาษาที่ว่านี้จึงยังไม่เป็นที่ปรากฏในปัจจุบัน ส่วน H. BESSE³ นักภาษาศาสตร์ กล่าวว่า métalangue คือ Langue naturelle ที่ไปทำหน้าที่อธิบาย langue naturelle นั่นเอง ไม่ใช่ภาษาที่ตกแต่งขึ้นมาโดยเฉพาะแต่อย่างใด¹

เมื่อมาพิจารณาถึงคำจำกัดความของ "Métalangage" จะพบความขัดแย้งในมุมมองกลับกล่าวคือ H. BESSE นิยามว่า métalangage เป็น langue artificielle ที่ทำหน้าที่อธิบายภาษา ในขณะที่บางตำรากล่าวว่าเป็น langue naturelle

จะเห็นว่าจุดขัดแย้งอยู่ตรงที่ว่า ภาษาที่นำไปอธิบายภาษานั้น บ้างก็ว่าเป็น langue artificielle บ้างก็ว่าเป็น langue naturelle แต่จุดรวมก็คือ ภาษาที่ว่านี้ทำหน้าที่อธิบายภาษา

ถ้าเรามองตัวภาษา (langue naturelle) ว่าเป็นสิ่งที่ถูกอธิบาย (langue décrite หรือ langue objet d'analyse) métalangue และ métalangage ก็จะอยู่ในฐานะภาษาที่ใช้ในการอธิบาย (langue descriptive)

ส่วน J. REY DEBOVE ให้ความหมายของ métalangage กว้างขึ้น เธอจะอธิบายว่า ระบบของภาษาที่ใช้อธิบายภาษาคือ métalangue เมื่อนำภาษานั้นมาใช้ให้เป็นรูปธรรมคืออยู่ในบริบทของสถานการณ์จะเรียกว่า métadiscours และทั้งระบบที่เป็นนามธรรมกับการใช้ในสถานการณ์

³BESSE, H. "Métalangage et apprentissage d'une langue étrangère" in *Langue Française*, No. 47, septembre 1980, p.120.

ซึ่งเป็นรูปธรรมจะรวมเรียกว่า *métalangage* อย่างไรก็ตาม เธอเห็นว่าจะเป็นการรุดหน้าเกินไป ถ้าจะใช้คำเหล่านี้แยกกันในหลาย ๆ ความหมาย จึงใช้คำว่า '*métalanagage*' คำเดียวเพื่ออธิบาย ทุก ๆ กรณีข้างต้น⁴

ความสับสนในเรื่องนิยามเหล่านี้ยังไม่ปรากฏว่ามีข้อยุติแต่ประการใด ดังนั้นก่อนที่จะกล่าวถึงเรื่องนี้ต่อไปควรจะต้องให้นิยามคำเหล่านี้ให้ชัดเจนก่อน

ถ้าจะกล่าวในเชิงประนีประนอมแล้ว อาจอนุโลมใช้ *métalangue* และ *métalangage* ในความหมายเดียวกันในฐานะ *langue descriptive* ซึ่งเป็นระบบที่เป็นนามธรรม ในขณะที่ *métadiscours* คือการพูดถึงภาษาที่มีบริบทของสถานการณ์ (มีผู้รับสารและผู้ส่งสาร มีสถานการณ์แวดล้อม คือ เวลา สถานที่ ฯลฯ)

2. ลักษณะการสื่อสารในชั้นเรียนภาษา

ในชั้นเรียนภาษานั้น ทั้งครูและนักเรียนจะพูดกันถึงภาษาเป็นส่วนใหญ่ เพราะจุดหมายก็คือ การเรียนภาษา จึงหลีกเลี่ยงที่จะไม่พูดถึงภาษาไม่ได้ ลักษณะการสื่อสารส่วนใหญ่จึงอยู่ในมิติที่เป็น '*méta*'

การพูดถึงภาษาในชั้นเรียนภาษามีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

1. การพูดถึงภาษาโดยตรง เช่นการที่ครูหรือนักเรียนอธิบายความหมายของศัพท์หรือสำนวนต่าง ๆ การอธิบายกฎไวยากรณ์และโครงสร้างภาษา

เช่น

ครู : '*Passer un examen*' ไม่ได้หมายความว่า

⁴REY-DEBOVE, J. *Le métalangage*, Paris, Le Robert, 1978, pp. 20-21.

ว่า "สอบได้" แต่แปลว่า "เข้าสอบ"
ครู : '*actuel*' เป็น '*adjectif*' เพศชาย ถ้าเป็นเพศหญิงต้องเติม *le*

2. การพูดถึงภาษาโดยอ้อม ในกรณีนี้ลักษณะของภาษาหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่ได้ถูกพูดถึงโดยตรงแต่เป็นการพูดแบบอ้อมแฝง เช่นการที่ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแบบ *exercices structuraux* ในขณะที่นักเรียนเปลี่ยนประโยคไปตามกระสวนที่ครูกำหนดให้ นั้นนักเรียนก็กำลังนึกถึงกฎเกณฑ์อยู่ในใจเพียงแต่ไม่ได้พูดออกมาดัง ๆ และประโยคที่แต่งขึ้นมานั้นก็เพื่อแสดงให้เห็นว่านักเรียนเข้าใจกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ และสามารถนำมาใช้ได้ถูกต้อง

3. เมื่อครูพูดถึงภาษาในชั้นเรียนภาษา

L. DABENE ได้แจกแจงบทบาทของครูในชั้นเรียนว่า ครูจะมีบทบาทเด่นอยู่ 3 บท คือ

1. บทบาทของผู้ถ่ายทอดความรู้ (*Fonction de lecteur d'information*) ซึ่งในชั้นเรียนภาษาความรู้ที่ถ่ายทอดให้ก็คือ เรื่องของภาษาซึ่งมีหลายลักษณะ ดังนี้

— เมื่อครูอธิบายความหมายของศัพท์สำนวนต่าง ๆ จะด้วยเทคนิคใด ๆ ก็ตาม เราเรียกการอธิบายหรือพูดถึงภาษาในลักษณะนี้ว่า *métadiscours explicatif* ตัวอย่างเช่น ครู : '*Un bouquin*' veut dire '*un livre*'.

— เมื่อครูอธิบายไวยากรณ์หรือโครงสร้างของภาษาเราเรียกว่า *métadiscours descriptif*

— เมื่อครูให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาเมื่อนักเรียนถาม หรือเติมส่วนที่ขาดตกบกพร่องในประโยคของ น.ร. เรียกว่า *métadiscours informatif* เช่น

น.ร. : Comment dit-on "มหาวิทยาลัย" en français?

ครู : Une université.

2. บทบาทของผู้นำเกมส์หรือผู้กระตุ้นให้นักเรียนแสดงออก (Fonction de meneur de jeu หรือ Fonction d'animation) การกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกในชั้นเรียนภาษาก็เพื่อให้ น.ร. แสดงว่ารู้เกี่ยวกับภาษาจะโดยตรงหรืออ้อมก็ตาม (การให้นักเรียน พูดถึงภาษาโดยตรง เช่น ให้อธิบายศัพท์ หรือให้บอกกฎไวยากรณ์ ส่วนการให้นักเรียน พูดถึงภาษาโดยอ้อม เช่น ให้แต่งประโยคเพื่อตอบคำถาม, ให้แสดงบทบาทสมมติ) การพูดเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกทางภาษานี้ เรียกว่า *métadiscours incitatif*

3. บทบาทของผู้ประเมินหรือผู้ตัดสิน (Fonction d'évaluateur ou de juge) ตามปกติเมื่อ น.ร. ให้คำตอบแก่ครู มักจะต้องการการประเมินจากครูทันทีเพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่เขาตอบนั้นถูกต้องหรือไม่ เมื่อครูประเมินคำตอบของ น.ร. จะประเมินบนพื้นฐานของความถูกต้องทางภาษาเป็นหลัก ส่วนความถูกต้องของเนื้อหา (contenu) จะเป็นรอง การประเมินคำตอบของ น.ร. เรียกว่า *métadiscours évaluatif*

4. องค์ประกอบที่มีบทบาทต่อการเลือก *métadiscours* ของครู

การพูดถึงภาษาของครูในชั้นเรียน จะมีลักษณะแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น

1. ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการสอนของครู : การสื่อสารเป็นการเรียกข้อมูลเก่าที่สะสมไว้ออกมาใช้ ดังนั้นในการสอนของครู ทั้งลักษณะภาษาและเทคนิคการสอนที่ใช้จะได้อามาจากสิ่งที่ครูเคยเรียนรู้มาจากการเรียนในโรงเรียน.

⁵DENUDOM, Darawan, *Les activités métacommunicatives de l'enseignant dans la classe de français langue étrangère en Thaïlande*, (thèse de Doctorat de l'Université de Grenoble (nouveau régime), 1986.

มหาวิทยาลัย หรือจากการอบรมต่าง ๆ ได้มีการทดลองให้ครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน สอน น.ร. ในระดับใกล้เคียงกันโดยใช้บทเรียนเดียวกัน ปรากฏว่ายุทธศาสตร์ในการสอนและการใช้ภาษามีความแตกต่างกันมาก⁵ เช่น ครูที่มีประสบการณ์สูงกว่าจะใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นหลักในการสื่อสารในห้องเรียน ในขณะที่ครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่าจะใช้ภาษาไทยเป็นพื้น

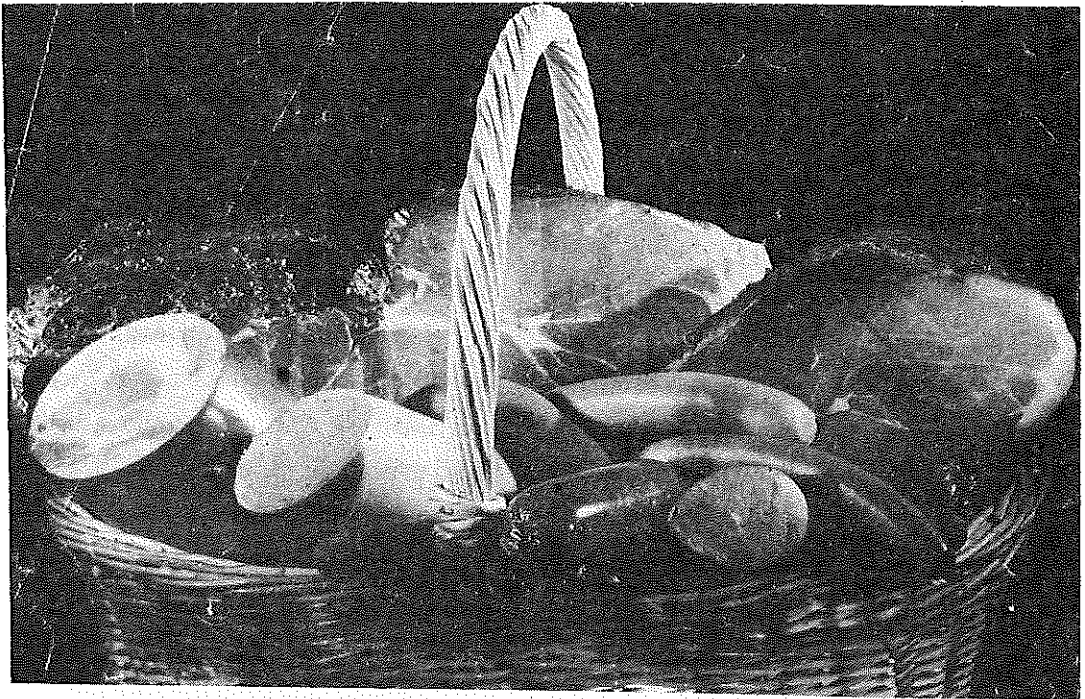
2. ระดับสติปัญญาของนักเรียน โดยปกติแล้วเมื่อครูจะเลือกยุทธศาสตร์ในการสอน ครูจะคำนึงถึงพื้นฐานของ น.ร. เป็นสำคัญ เช่น ครูจะปรับความเร็วในการพูด (débit), ปรับ intonation, เทคนิคการอธิบายศัพท์และไวยากรณ์ ตลอดจนลักษณะภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับระดับของนักเรียน ในการทดลองเรื่องเดียวกับที่อ้างถึงในข้อแรก เมื่อให้ครูที่มีประสบการณ์ใกล้เคียงกันสอน น.ร. ต่างระดับกัน (ระดับชั้นเรียนเดียวกัน แต่ความสามารถทางภาษาต่างกัน) ปรากฏว่าลักษณะ *métadiscours* ของครูแตกต่างกันมาก เช่น ในการอธิบายศัพท์ ครูที่สอน น.ร. เก่งจะเลือกการอธิบายที่เป็นนามธรรม คือ ใช้ภาษาอธิบายภาษา และใช้ภาษาฝรั่งเศสมากกว่า ในขณะที่ครูที่สอน น.ร. อ่อน จะเลือกการอธิบายที่เป็นรูปธรรมกว่า เช่น การอธิบายโดยใช้ภาพ เป็นต้น

3. *Méthode* : จะเห็นได้ว่าครูที่เลือกสอน *méthode* ที่แตกต่างกัน *métadiscours* ก็จะแตกต่างกันไปด้วย เช่น ถ้าสอนแบบ *audio-visuelle* การพูดถึงภาษามักจะพูดโดยอ้อม เช่น ใช้ *exercices structuraux* แต่ถ้าสอนแบบ *traditionnelle* ลักษณะการพูดถึงภาษาจะพูดทางตรง คือใช้ *grammaire explicite* และการแปลเป็นพื้น

4. ลักษณะกิจกรรมหรือบทเรียนที่สอน : การสอนในขั้นตอนที่ต่างกันจะเป็นตัวกำหนดการใช้ *métadiscours* ของครูและ น.ร. เช่น ถ้าการเรียน

การสอนอยู่ในบทเรียนขั้นต้น ๆ เช่น ชั้น *présentation* กิจกรรมที่สำคัญที่สุดคือการอธิบายศัพท์ สำนวน ใหม่ ๆ ที่ น.ร. ไม่รู้จักการพูดถึงภาษามักจะเป็น การพูดถึงโดยตรง แต่ถ้าเป็นการสอนในชั้นปลาย เช่น ชั้น *appropriation* ซึ่งเป็นช่วงที่ให้ น.ร. ใช้ ภาษาเพื่อพิสูจน์ว่าสามารถนำสิ่งที่เรียนมาทั้งหมด

มาใช้ได้ถูกต้อง การพูดถึงภาษาของ น.ร. จะเป็นการพูดทางอ้อม ส่วน *métadiscours* ของครูอาจเป็นทางตรง ในกรณีที่ น.ร. พูดผิด แล้วครูอธิบาย ให้ อย่างไรก็ตามในขั้นนี้ *métadiscours* ของครู จะลดน้อยลงกว่าในชั้น *présentation* มาก เพราะ บทบาทส่วนใหญ่ของครูอยู่ที่นักเรียน

การลงเสียงหนักเบาในภาษาฝรั่งเศส

วารณี ปัทมะสังข์*

ทฤษฎีพื้นฐาน

ในการศึกษาเรื่องระบบของพยางค์หนักเบาในภาษานั้น ก่อนอื่นเราควรแยกความแตกต่างให้ชัดเจนระหว่าง เสียงหนัก (Accent) และการลงเสียงหนัก (Accentuation) ในภาษาอังกฤษเสียงหนักตรงกับคำว่า Accent ส่วนการลงเสียงหนักตรงกับคำว่า Stress David Abercrombie นักภาษาศาสตร์ชาวอังกฤษได้ให้คำนิยามของเสียงหนักว่า เป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของพยางค์ ซึ่งมีขอบเขตอยู่ในระดับคำเมื่อเรากล่าวว่า พยางค์นั้นเป็นพยางค์ที่มีเสียงหนัก คือ พยางค์หนัก เราหมายถึงศักยภาพของพยางค์นั้นที่อาจปรากฏเป็นพยางค์ที่ลงเสียงหนัก แต่พยางค์นั้นจะปรากฏเป็นพยางค์ที่ลงเสียงหนักหรือไม่ มีองค์ประกอบอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ชนิดของคำ ตำแหน่งของคำเมื่ออยู่ในกลุ่มคำหรือในประโยค ลักษณะการพูด เป็นต้น การลงเสียงหนักจึงหมายถึงพฤติกรรมทางภาษาของผู้พูดที่จะเปล่งเสียงพยางค์ด้วยลักษณะหนักเบาต่างกัน นอกจากนี้ เสียงหนักจะแยกเป็นระดับต่าง ๆ ตามศักยภาพของการลงเสียงหนักเป็น พยางค์หนักเป็นเอก (Accent primaire) พยางค์หนักเป็นโท (Accent secondaire) พยางค์หนักเป็นตรี (Accent Tertiaire) ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ชนิดของคำ โครงสร้างของคำ และพยางค์ ตำแหน่งของพยางค์ จำนวนพยางค์ เป็นต้น ส่วนการลงเสียงหนักจะไม่แยกเป็นระดับความมากน้อยของการลงเสียงหนัก คงแยกเป็นพยางค์ที่ลงเสียงหนัก (Syllabe accentuée) และพยางค์ที่ไม่ลงเสียงหนัก (Syllabe inaccentuée) เท่านั้น กล่าวโดยสรุปก็คือ เรื่องเสียงหนักเป็นเรื่องของสัทวิทยา (Phonologie) แต่เรื่องการลงเสียงหนักเป็นเรื่องของสัทศาสตร์ทั่วไป (Phonétique générale)¹

เมื่อพิจารณาถึงเรื่องเสียงหนักในภาษา โดยทั่วไปเราจะแบ่งภาษาออกเป็น 2 กลุ่มคือ

ภาษาที่มีระบบเสียงหนักเบาคงที่ (Langues à accent fixe) หมายถึง ภาษาที่มีตำแหน่งของพยางค์หนักในคำหลายพยางค์คงที่ตายตัว เช่น ภาษาฝรั่งเศส ตำแหน่งของพยางค์หนักในภาษาจะอยู่ที่พยางค์ท้ายของคำ

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹สุกัลยา สุรินทร์ไพบูลย์. ระบบพยางค์หนักเบาของคำหลายพยางค์ในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. 2528, น. 7-9.

ภาษาที่มีระบบเสียงหนักเบาไม่คงที่ หมายถึง ภาษาที่มีตำแหน่งของพยางค์หนักอยู่ที่พยางค์ใดในคำก็ได้ และการเปลี่ยนตำแหน่งของพยางค์หนักอาจทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป ภาษาที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ เยอรมัน อิตาลี เป็นต้น

การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเสียงหนักในภาษาฝรั่งเศส

ในภาษาฝรั่งเศส เสียงหนัก (Accent) เป็นหน่วยเสียงซ้อน² ที่มีความสำคัญมากคู่ไปกับทำนองเสียง (Intonation) ดังที่ได้กล่าวในข้างต้นแล้วว่า ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาหนึ่งที่มีระบบเสียงหนักเบาคงที่ ตำแหน่งของพยางค์หนักในภาษาฝรั่งเศสจะคงที่อยู่ที่พยางค์ท้ายของคำ

พยางค์ที่ลงเสียงหนักนี้จะรับรู้ได้โดยมีลักษณะร่วมทางสัทศาสตร์ อันได้แก่ แรงดันลม (Pression de l'air) ความเข้มของเสียง (Intensité) ความยาวของเสียง (Durée) ระดับเสียงสูงต่ำ (Hauteur) และความชัดเจนของสระและพยัญชนะที่ประกอบอยู่ในพยางค์นั้น ๆ อย่างไรก็ตามสัทลักษณะที่ยอมรับกันในปัจจุบันว่า เป็นลักษณะเด่นที่สุดของพยางค์ที่ลงเสียงหนัก ได้แก่ ความยาวของเสียง ในการศึกษาวิเคราะห์ทางโสตสัทศาสตร์ (Phonétique auditive) และกลสัทศาสตร์ (Phonétique acoustique) ที่ได้ทำมาก่อนหน้านี้³ ผู้เขียนได้พบว่า ในประโยคภาษาฝรั่งเศส 22 ประโยคที่นำมาศึกษาวิเคราะห์นั้น พยางค์ที่ลงเสียงหนักในทุกประโยคจะมีความยาวโดยเฉลี่ยเป็น 2 เท่าของพยางค์ที่ไม่ลงเสียงหนักที่อยู่ข้างเคียง เมื่อวิเคราะห์ทางโสตสัทศาสตร์ก็พบว่า ผู้ฟังสามารถรับฟังพยางค์ที่ลงเสียงหนักได้ถูกต้องถึงโดยเฉลี่ยร้อยละ 90.8 ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวยอมแสดงให้เห็นว่า ความยาวของพยางค์ที่ลงเสียงหนักมีความสำคัญมากต่อการรับฟังพยางค์นั้น ๆ เมื่อพิจารณาถึงความเข้มของเสียงก็พบว่า กรณีที่สระในพยางค์ที่ลงเสียงหนักมีความเข้มของเสียงมากกว่าสระในพยางค์ที่ไม่ลงเสียงหนักนั้นมีเพียงร้อยละ 19.9 โดยเฉลี่ย อย่างไรก็ตาม ในการพูดปกติความเข้มของเสียงย่อมจะมากในต้นประโยค และค่อยลดลงในท้ายประโยค ส่วนระดับเสียงสูงต่ำของสระนั้นจะสอดคล้องกับทำนองเสียงของประโยค ในพยางค์ที่ลงเสียงหนัก หากสระมีการเปลี่ยนระดับเสียงเป็นสูงหรือต่ำแตกต่างมากจากสระในพยางค์ที่ไม่ลงเสียงหนัก อาจมีส่วนช่วยในการรับฟังพยางค์ที่ลงเสียงหนักได้ ผลการศึกษาวิเคราะห์ทางกลสัทศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้พบว่า สระในพยางค์ที่ลงเสียงหนักมีระดับเสียงสูงกว่าหรือต่ำกว่าสระในพยางค์ที่ไม่ลงเสียงหนักเพียง 1.4 เท่า แม้ว่ากรณีดังกล่าวจะปรากฏถึงโดยเฉลี่ยร้อยละ 83 ก็ตามด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนระดับเสียงสูงต่ำของสระในพยางค์ที่ลงเสียงหนักนั้นเป็นสัทลักษณะที่ไม่เด่นเท่ากับ ความยาวของเสียงสระ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าได้มีผู้ศึกษาเรื่องเสียงหนักในภาษาฝรั่งเศสมานาน โดยเฉพาะเรื่องของสัทลักษณะของการลงเสียงหนัก แต่เรายังขาดความรู้อีกมากในส่วนที่เกี่ยวกับระบบเสียงหนักเบาใน

²ในการศึกษาเรื่องเสียงในภาษานั้นโดยทั่วไป เราจะแบ่งเสียงออกเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ เสียงที่สามารถแยกออกจากเสียงอื่นได้โดยเด็ดขาด และมีลักษณะเด่นเฉพาะตัว ได้แก่ เสียงสระ และเสียงพยัญชนะประเภทหนึ่ง และอีกประเภทหนึ่ง คือ เสียงซ้อน หรือเสียงที่เป็นส่วนประกอบของเสียงอื่นไม่อาจแยกออกมาได้โดยลำพัง เช่น เสียงวรรณยุกต์ เสียงหนัก ทำนองเสียง เป็นต้น

³ดู V., SANTIROPAPAL. Etude Contrastive : Groupe Accentuel en Français et en Thai Standard. Thèse pour le Doctorat de 3ème cycle, Paris, 1982.

ภาษาฝรั่งเศส ทั้งที่เป็นในระดับคำ⁴ และในระดับกลุ่มคำ ในบทความนี้ ผู้เขียนจึงขอเสนอการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับระบบเสียงหนักเบาในระดับคำในภาษาฝรั่งเศส

การศึกษาระบบเสียงหนักเบาในคำภาษาฝรั่งเศส และวิธีดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาเบื้องต้นนี้ ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาแนวโน้มตำแหน่งของพยางค์หนักเป็นโทในคำหลายพยางค์ในภาษาฝรั่งเศส ทั้งนี้โดยยึดอยู่กับข้อมูลพื้นฐานที่ว่าพยางค์หนักเป็นเอกนั้นคงที่อยู่พยางค์ท้ายของคำ ในการศึกษานี้ได้ตั้งสมมุติฐานว่า โครงสร้างของพยางค์ (Structure syllabique) และโครงสร้างของหน่วยคำ (Structure morphologique) จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดตำแหน่งของพยางค์หนักเป็นโท

เราจะดำเนินการศึกษาขั้นตอนต่อไปนี้

การคัดเลือกและสร้างคำทดสอบ

คำที่นำมาทดสอบได้แก่ คำที่ประกอบด้วย 3 ถึง 5 พยางค์ รวมทั้งสิ้น 115 คำ คำทดสอบมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. คำส่วนใหญ่เป็นคำที่มีการใช้กันอย่างกว้างขวาง (Lexique usuel)⁵ ผู้บอกภาษาเข้าใจความหมายของคำทดสอบทุกคำ และสามารถอ่านออกมาได้ทันที
2. ไม่มีสระ “e” caduc ประกอบอยู่ในคำ เนื่องจากพยางค์ที่มีสระ “e” caduc ประกอบอยู่จะเป็นพยางค์ที่ไม่ลงเสียงหนักในการพูดปกติ
3. คำทุกคำจะมีการผสมกันระหว่างพยางค์ 2 ชนิด คือ พยางค์เปิดและพยางค์ปิด ในโครงสร้างต่าง ๆ⁶ พยางค์ที่นำมาพิจารณาในที่นี้ คือพยางค์ทุกพยางค์ในตำแหน่งอื่นที่ไม่ใช่ตำแหน่งท้ายของคำ ฉะนั้นเมื่อพิจารณาจำนวนพยางค์ในคำทดสอบ การผสมกันระหว่างพยางค์เปิดและพยางค์ปิดจะปรากฏได้ในลักษณะต่อไปนี้

⁴คำ เป็นหน่วยภาษาที่เล็กที่สุดที่สามารถเกิดปรากฏการณ์ของเสียงหนักได้ (Unité accentuelle)

Ibid., p. 82: “Comme base de l’unité accentuelle, le mot représente alors l’unité de conteru minimale construite qui puisse assumer une fonction syntaxique.”

⁵คำทดสอบนี้ สืบมาจากพจนานุกรมฝรั่งเศสที่ชื่อ Dictionnaire du Français Contemporain ของสำนักพิมพ์ Larousse เป็นหลัก

⁶รองศาสตราจารย์ ดร. แพรวไพยม บุญยะผลึก ได้แสดงโครงสร้างของพยางค์เปิดและพยางค์ปิดในภาษาฝรั่งเศสไว้ ดังนี้ (V หมายถึงเสียงสระ C หมายถึงเสียงพยัญชนะ)

โครงสร้างของพยางค์เปิด ได้แก่

V	เช่น	ou	[u]
CV		pot	[po]
CCV		clé	[kle]
CCCv		pluie	[plɥi]

โครงสร้างของพยางค์ปิด ได้แก่

VC	เช่น	haute	[ot]
VCC		être	[ɛtʁ]
VCCC		astre	[astʁ]
CVC		lutte	[lyt]
CCVC		plate	[plat]
CCCVC		gloire	[glwaʁ]
CVCC		liste	[list]
CCVCC		diable	[djabl]
CCCVCC		stricte	[stʁikt]
CVCCC		filtre	[filtʁ]
CCVCCC		spectre	[spektʁ]

ดู แพรวไพยม บุญยะผลึก. สัทศาสตร์ฝรั่งเศส. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530, หน้า 159-161.
(F หมายถึงตำแหน่งของพยางค์เปิด, O หมายถึงตำแหน่งของพยางค์ปิด, - หมายถึงตำแหน่งพยางค์ท้ายของคำ)

คำ 3 พยางค์ มี 4 ลักษณะ คือ

OO-	FF-
OF-	FO

คำ 4 พยางค์ มี 8 ลักษณะ คือ

OOO-	FFF-
OOF-	FFO-
OFF-	FOO-
OFO-	FOF-

คำ 5 พยางค์ มี 16 ลักษณะ คือ

OOOO-	FFFF-
OEOF-	FFFO-
OOFF-	FFOO-
OFFF-	FOOO-
OFFO-	FOOF-
OFOO-	FOFF-
OFOF-	FOFO-
OFOO-	FFOF-

จำนวนคำที่สำรวจพบในแต่ละลักษณะข้างต้นนี้ไม่เท่ากัน เช่น ในลักษณะ FFF- พบเพียง 3 คำ และในลักษณะ OFOF- พบเพียง 1 คำ เท่านั้น นอกจากนี้ จากการสำรวจครั้งนี้ ผู้เขียนไม่พบคำ 5 พยางค์ที่มีการผสมกันระหว่างพยางค์เปิดและพยางค์ปิด ในกรณีต่อไปนี้

FOFF-

FFFO-

OFFF-

FFFF-

OFFO-

4. คำทุกคำประกอบด้วยหน่วยคำไม้อิสระหลายหน่วยคำ (Mots dérivés) ที่เชื่อมกันอย่างแนบแน่นกลายเป็นหน่วยความหมาย 1 หน่วย

คุณสมบัติของผู้บอกภาษา

ผู้บอกภาษามีจำนวน 3 คน มีช่วงอายุ 28-37 ปี ทั้งสามคนเป็นอาจารย์สอนภาษาฝรั่งเศส ประจำภาควิชาภาษาตะวันตก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แม้ว่าจะมีถิ่นกำเนิดต่างกัน แต่ผู้บอกภาษาทั้งสามคนไม่ได้พูดภาษาถิ่นอื่นเป็นภาษาที่สอง และทุกคนผ่านการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

การเก็บข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยการบันทึกเสียง ในกรณีนี้ ผู้เขียนได้ใช้ห้องบันทึกเสียง และอุปกรณ์การบันทึกเสียงของหน่วยปฏิบัติการวิจัยทางภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก่อนการบันทึกเสียง ผู้เขียนอธิบายจุดประสงค์และให้โอกาสผู้บอกภาษาทำความเข้าใจกับคำทดสอบพร้อมทั้งทดลองออกเสียงคำทดสอบทั้งหมด ผู้เขียนได้ขอให้ผู้บอกภาษาอ่านคำทดสอบทุกคำอย่างเป็นธรรมชาติไม่เน้นเสียงในทำนองเสียงบอกล่า

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ทางโสตศาสตร์ โดยผู้เขียนฟังข้อมูลทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง และบันทึกพยางค์ที่ลงเสียงหนักที่ไม่ใช่พยางค์ท้าย ผู้เขียนได้ขอให้ผู้บอกภาษาทั้งสามคนร่วมวิเคราะห์ทางโสตศาสตร์ด้วย โดยบันทึกพยางค์ที่ลงเสียงหนักที่ไม่ใช่พยางค์ท้ายของคำในข้อมูลทั้งส่วนที่เป็นเสียงบันทึกของตนเองและของผู้บอกภาษาอีก 2 คน

การวิเคราะห์ทางกลศาสตร์ ผู้เขียนนำข้อมูลทั้งหมดมาเข้าเครื่องวิเคราะห์ความถี่มูลฐาน (Frequency meter) เครื่องวิเคราะห์ความเข้มของเสียง (Intensity meter) และเครื่องพิมพ์ผลการวิเคราะห์เสียงมิงโกแกรม (Mingogram) โดยใช้ความเร็ว 10 เซนติเมตรต่อวินาที ผลการวิเคราะห์จากเครื่องดังกล่าวจะปรากฏออกมาในรูปของสัญญาณซึ่งให้ข้อมูลแยกกันในกระดาดมิงโกกราฟแผ่นเดียวกัน ได้แก่ สัญญาณแสดงความถี่มูลฐาน (มีหน่วยเป็น Hertz) สัญญาณแสดงความเข้มของเสียง (มีหน่วยเป็น Decibel) และสัญญาณแสดงการสั่นของเส้นเสียง ซึ่งจะแสดงค่าของช่วงเวลาในการออกเสียงสระและพยัญชนะทุกตัวในรูปของความยาวเป็นเซนติเมตร (Centiseconds) ตามแนวนอนของกระดาดมิงโกกราฟแสดงไว้ในรูปต่อไปนี้

เมื่อได้ผลการวิเคราะห์จากเครื่องมิงโกแกรมแล้ว ก็นำผลการวิเคราะห์นั้นมากำหนดขอบเขตของพยางค์ในแต่ละคำ การกำหนดขอบเขตของพยางค์จะมีความปัญหาในกรณีที่หน่วยเสียงพยัญชนะกักไม่ก้อง (Occlusives sourdes) ซึ่งได้แก่ /p / /t / และ /k / ปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะต้นของพยางค์แรก ผู้เขียนได้กำหนดความยาวของเสียงพยัญชนะเหล่านี้เป็นความยาวเฉลี่ยของเสียงพยัญชนะดังกล่าวที่ปรากฏในตำแหน่งต้นของพยางค์อื่น ๆ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางกลศาสตร์ ผู้เขียนจะพิจารณาความยาวของเสียงเป็นหลักด้วยเหตุที่เป็นสัญลักษณ์ที่เด่นที่สุดของพยางค์ที่ลงเสียงหนักดังที่ได้กล่าวในข้างต้นแล้ว การถ่ายเสียงเป็นสัทอักษรจะใช้อักษรของ API (L'Association Phonétique Internationale) พยางค์หนักเป็นเอก จะใช้เครื่องหมายไว้หน้าพยางค์ด้านบน ส่วนพยางค์หนักเป็นโทใช้เครื่องหมาย ไว้หน้าพยางค์ด้านล่าง

ผลสรุปของการวิเคราะห์ ผู้เขียนขอนำผลการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์และทางโสตศาสตร์ มาพิจารณาร่วมกันในที่นี้ จากการวิเคราะห์ดังกล่าวได้พบว่า ผลการวิเคราะห์ทั้งสองทางมีความสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ สามารถให้ผลสรุปได้ดังต่อไปนี้

ลักษณะและจำนวนพยางค์ของคำ	ผลสรุปการวิเคราะห์	ตัวอย่างคำทดสอบ
1. OO- OOO- OOOO-	การรับฟังพยางค์ที่ลงเสียงหนัก อาศัยโครงสร้างของพยางค์เป็นสำคัญ พยางค์ที่มีตัวประกอบหลายตัว จะเป็นพยางค์ที่ลงเสียงหนัก	stratégie /,strate'ʒi/ prolifération /,prolifera'sjõ/ abréviatif /a,brevja'tif/
2. FF- FFF-	พยางค์ที่ตามซึ่งอยู่ในตำแหน่งไกลพยางค์ท้ายของคำมีความยาวมากที่สุดเป็นส่วนใหญ่ และเป็นพยางค์ที่ลงเสียงหนัก	techniquement /tek,nik'mã/ adjectivement /adʒɛk,tiv'mã/
3. FO- OF- OFO- OOF- FOO- FOOO- OOOF-	โดยทั่วไปพยางค์ปิดเป็นพยางค์ที่ลงเสียงหนัก แม้ว่าพยางค์นั้นอาจมีไรพยางค์ที่มีความยาวมากที่สุด	obstruer /,ɔbstry'e/ gastronomique /,gastro'nomik/ académiquement /akadɛ,mik'mã/ statisticien /sta,tisti'sjɛ/
4. OFF- FOF- FFO-	ในกรณีที่พยางค์ปิดหลายตัว พยางค์ที่อยู่ ในตำแหน่งไกลพยางค์ท้ายของคำจะเป็นพยางค์ที่มีความยาวมากที่สุดโดยส่วนใหญ่	fraternellement /frater,nɛl'mã/ trimestriellement

ลักษณะและจำนวน พยางค์ของคำ	ผลสรุปการวิเคราะห์	ตัวอย่างคำทดสอบ
OPOF- OOFF- FFOF- FOOF	และเป็นพยางค์หลังเสียงหนัก	/trimestri, jɛl'mã/ alternativement /altɛrna,tiv'mã/ absurdité /a.b, syrdi'te/
5. ในคำ ๕ พยางค์	โครงสร้างของคำเริ่มปรากฏเป็นปัจจัยใน การรับทั้งพยางค์ที่ลงเสียงหนัก ในคำเช่น antiaérien และ aéroglisseur พยางค์ท้ายของหน่วยคำ "anti" และ "aéro" ความลำตั้ยมีความยาวเด่นชัด จนทำให้ปรากฏเป็นพยางค์ที่ลงเสียงหนัก	antiaérien /ã, tiae'ʁjɛ/ aéroglisseur /a.ɛ.ʁo gli'soer/ thermonucléaire /tɛʁ, monykle'ɛʁ/ ultrafiltration /yl, tʁɛfiltrasjɔ/ tétradactyle /te, tʁadakty'lo/

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าว ทำให้พอสรุปได้ว่า ตำแหน่งของพยางค์หนักเป็นโทในคำภาษาฝรั่งเศส
นี้จะขึ้นอยู่กับโครงสร้างของพยางค์และโครงสร้างของคำ ตามสมมุติฐานที่ผู้เขียนได้ตั้งไว้ นอกจากนี้
ตำแหน่งของพยางค์ในคำก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ต้องนำมาพิจารณาเช่นกัน * ในการกำหนดตำแหน่งของ
พยางค์หนักเป็นโทดังกล่าว

ปัญหาในการศึกษาและบทสรุป

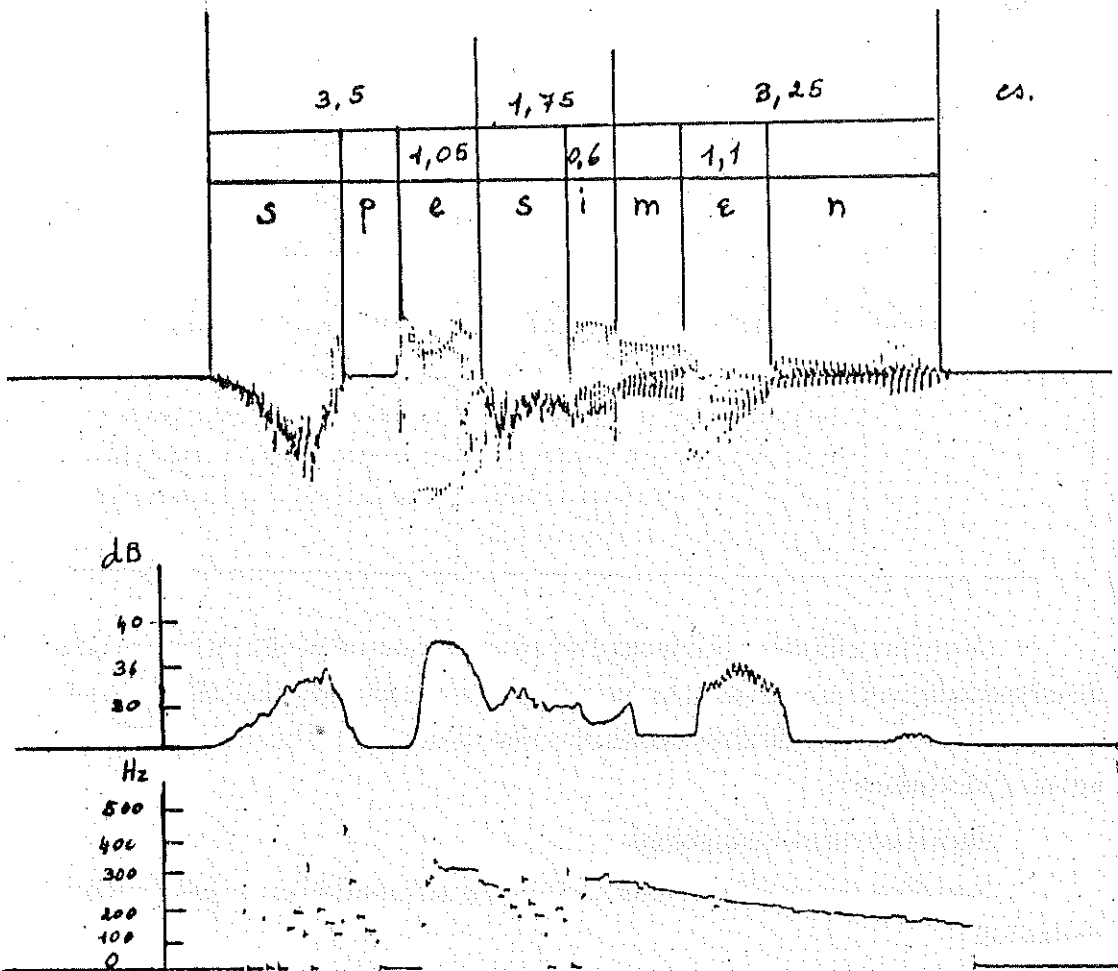
ในการศึกษาวิเคราะห์เรื่องการลงเสียงหนักในภาษาฝรั่งเศสที่ได้ทำมา ผู้เขียนพบปัญหาใน
กรณีต่อไปนี้

1. การคัดเลือกและสร้างคำทดสอบ ยังไม่ละเอียดเพียงพอและเนื่องจากคำทดสอบที่คัดเลือกมานี้
ไม่ได้พิจารณาถึงหน่วยเสียงที่เป็นพยัญชนะตัวสะกดของพยางค์

2. คุณสมบัติและจำนวนผู้บอกภาษา ในการศึกษาเรื่องเสียงภาษาฝรั่งเศสในเมืองไทยขณะนี้
ไม่อาจคัดเลือกผู้บอกภาษาที่มีคุณสมบัติตามที่เรากำลังต้องการได้อย่างเต็มที่ ผู้บอกภาษาจำนวน 3 คน ที่
ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้นับได้ว่าน้อยเกินไป ควรจะมีไม่ต่ำกว่า 5 คน เพื่อให้แน่ใจว่าได้ผลการวิเคราะห์
ที่เชื่อถือได้

3. ประสิทธิภาพของอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์ อุปกรณ์ที่ได้ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์
ครั้งนี้ ยังไม่มีคุณภาพดีเลิศ มีเสียงรบกวนอยู่ในเครื่องบันทึกเสียง ซึ่งเป็นผลทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์
ระดับเสียงสูงต่ำได้ชัดเจน

อย่างไรก็ตาม การศึกษาเบื้องต้นที่ได้นำเสนอมานี้เป็นเพียงการศึกษาแนวโน้มของระบบเสียง
หนักเบาในคำภาษาฝรั่งเศส เพื่อให้ได้ภาพของระบบเสียงหนักเบาในคำภาษาฝรั่งเศสที่สมบูรณ์ จำเป็น
ต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ในลักษณะนี้ต่อไปอีก โดยมีการดำเนินการศึกษาที่ละเอียดถี่ถ้วนกว่าที่ได้กระทำมา

ภาคผนวก

คำทดสอบทั้งหมด แบ่งออกตามจำนวนพยางค์และลักษณะการผสมของพยางค์ในคำ ดังต่อไปนี้

คำ 3 พยางค์

OO-	aérage	spécimen	naufagé	stratégie
	théorie	ambrosie	oriental	
FF-	absorption	techniquement	textuellement	
	fructueusement	transformer	noircissement	
	fortuitement			
OF-	gaillardise	accroissement	brancardier	
	tremblement	splendidement	notoirement	
FO-	abstention	frustration	transparent	
	tournoyant	obstruer		

คำ 4 พยางค์

OOO-	aléatoire	spécialité	sténographie
	abrégatif	préaviser	strangulation
	négligemment	négociateur	propriété
	nutritionnel		
OOF-	amointrissement	debrouillardise	tetradactylo
	floriculture	unisexué	téléscripteur
OFF-	satisfaction	voluptueusement	fraternellement
	travestissement		
OFO-	transatlantique	trimestriel	statisticien
	tripartition		
FFF-	adverbialement	adjectivement	transversalement
FFO-	absurdité	malformation	transformateur
FOO-	nervosité	dactylographe	gastronomique
	forupressure		
FOF-	disproportion	admonester	tourbillonnement
	fragmentairement	ultérieurement	

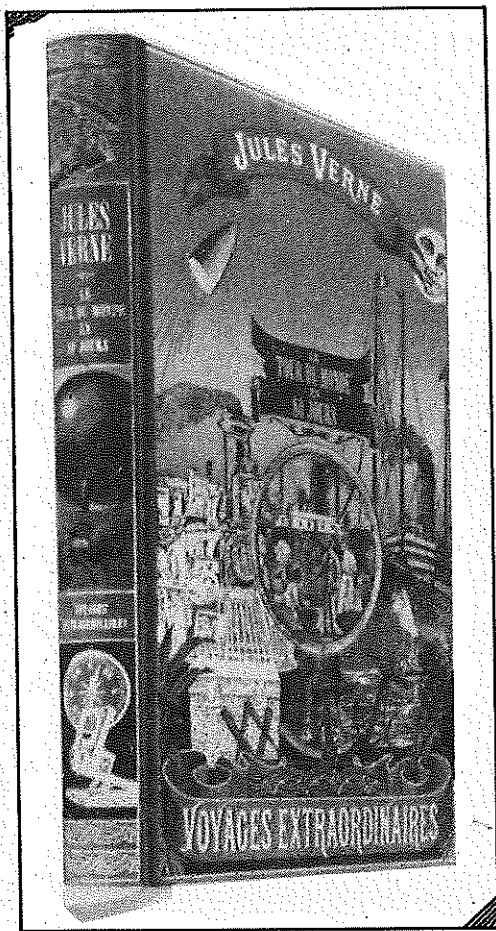
คำ 5 พยางค์

OOOO-	néantisation	prolifération	amplificateur
	aérogisseur	antiaérien	appropriation
	spontanéité	spatialisation	

OOOF-	quadriréacteur approbativement télégraphiquement	malencontreusement antiallergique	académiquement sténographique- -ment
OOFF-	universellement	téléobjectif	abasourdissement
OFOO-	fantasuragorie transistoriser	standardisation trajectographie	fraternisation
OFOF-	facultativement	trimestriellement	
OOFO-	abasourdissant téléspectateur	antialcoolique	sténodactylo
FFOO-	absorptivité transsubstantiation	transformationnel	
FOOO-	vulgarisation thermonucléaire	technocratiser arbalétrier	discrimination translittération
FOOF-	accidentellement thermopropulsion	magnétostriktion	vertigineusement
FOFO-	architectural tergiversation	administrateur thermodurcissable	ultrafiltration
FFOF-	alternativement		

บรรณานุกรม

- แพรวโพยม บุญยะผลึก. สัทศาสตร์ฝรั่งเศส. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- สุกัลยา สุรินทร์ไพบูลย์. ระบบพยางค์หนักเบาของคำหลายพยางค์ในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. 2528.
- GARDE, Paul. *L'Accent*. Presses Universitaires de France 1968.
- SANTIROJPRAPAI, Varunee. *Etude Contrastive : Groupe Accentuel en Française : en Thai Standard*, Thèse pour le doctorat de 3e cycle, Université de la Sorbonne Nouvelle, Paris, 1982.

การใช้ศัพท์เฉพาะ ทางวรรณคดี

ธิดา สันตจิตต์*

ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดีที่ใช้ในวรรณคดีศึกษา โดยทั่วไปนั้น มาจากการแปลศัพท์ภาษาต่างประเทศ ซึ่งอาจจะเป็นอังกฤษ ฝรั่งเศส หรือ เยอรมันก็สุดแล้วแต่ และในกรณีที่ใช้ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดีที่ใช้เป็นภาษาฝรั่งเศส หรือเยอรมันนั้น ถ้าหากว่ามีคำแปลอยู่แล้ว เราก็มักจะเทียบเคียงจากคำแปลในภาษาอังกฤษเสียขั้นหนึ่งก่อน หรือไม่เช่นนั้น เราจะทำคำจากภาษาบาลีหรือสันสกฤตหรือคำไทยที่พอจะมีความหมายใช้แทนกันได้ใกล้เคียงที่สุด หรืออาจจะเป็นการสร้างศัพท์ขึ้นใหม่เลยก็ได้

แต่เนื่องจากผู้ใช้ศัพท์ทางวิชาการส่วนมากจะต่างคนต่างใช้ คำศัพท์เฉพาะทางวรรณคดีที่ปรากฏ

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ออกมาจึงมีลักษณะหลากหลาย คำภาษาต่างประเทศหนึ่งคำ มีผู้ประดิษฐ์ศัพท์ในภาษาไทยแตกต่างกันออกไปหลายแบบ ยิ่งไปกว่านั้น คำไทย คำเดียวกันนี้ อาจจะมีความหมายต่าง ๆ กัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้เขียนแต่ละคนกำหนดคำที่ตนบัญญัติขึ้นใช้ให้มีความหมายตรงกับคำใดในภาษาต่างประเทศ

เราพบอยู่บ่อยครั้งที่ในหนังสือเล่มเดียวกันของผู้แต่งคนเดียวกัน หรือในหนังสืออาจจะต่างเล่มกันก็ตามของผู้แต่งคนเดิม ใช้ศัพท์ไม่เหมือนเล่มแรก หรือไม่เหมือนกับที่เคยใช้เป็นครั้งแรก ศัพท์บางตัวที่เปลี่ยนไปจากครั้งแรกนั้นอาจเป็นเพราะว่าผู้เขียนตั้งใจเปลี่ยน เพราะคิดว่าคำใหม่มีความเหมาะสมกว่า ซึ่งในเวลาต่อไปอาจจะเปลี่ยนไปอีกก็ได้ แต่

ก็มีบางคำเหมือนกันที่เปลี่ยนไปโดยมิได้ตั้งใจ เพราะลืมไปว่าเคยใช้คำใดมาก่อน และอีกกรณีคือผู้เขียนใช้ศัพท์อย่างไม่คงเส้นคงวา หรือใช้ศัพท์ทุก ๆ รูปแบบ ไม่ว่าจะเป็ยศัพท์บัญญัติ ทับศัพท์ การแปลความ หรือการอธิบายความ เป็นต้น

บทความที่น่าเสนอนี้ อาจจะไม่ได้อำคำตอบแก่นักวรรณคดี หรือนักภาษาศาสตร์ ผู้ซึ่งกำลังใคร่ครวญกับเรื่องความสับสนในการใช้ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดี หรือไม่เช่นนั้น ปัญหาที่นี้อาจเป็นปัญหาที่พุดกันมาในวงวิชาการหลาย ๆ แห่งแล้วก็ตาม แต่ก็เชื่อได้ว่ายังไม่ได้รับคำตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะจริง ๆ แล้วอาจเป็นเรื่องที่คำตอบไม่ได้จริง ๆ ก็ได้ เนื่องจากเป็นปรากฏการณ์ทางภาษา ดังนั้นจึงคิดว่า ถ้าหากเราไม่พยายามจะหาคำตอบให้กับความสับสนหลากหลายในการใช้ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดีนี้ แต่พยายามพิจารณาจากโครงสร้างของสังคมและภาษาที่เกี่ยวข้องเนื่องกันก็คงจะทำให้เราเข้าใจความเปลี่ยนแปลงอันนี้ได้ โดยเริ่มศึกษา ปัญหา การใช้ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดี ซึ่งจะแบ่งออกเป็นสองประเด็น คือ หนึ่ง ปัญหาของภาษาในสังคม และสอง ปัญหาของผู้ใช้ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดี ก่อนที่จะวิเคราะห์ลักษณะการใช้ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดีที่พบ การเบี่ยงเบนความหมาย และแนวโน้มการใช้ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดีเป็นอันดับสุดท้าย

ปัญหาการใช้ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดี

ภาษาบรรจุความซับซ้อนของชีวิตคน และชีวิตสังคมเราไว้ ความหลากหลายของศัพท์ที่เราพบนั้น น่าจะเป็นสิ่งสะท้อนถึงวิธีการรับความคิดต่างสังคม ซึ่งมีความหลากหลายเช่นกัน

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสังคม ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ จะสะท้อนให้เห็นอยู่ในภาษา อีกด้านหนึ่ง ภาษา ก็จะแสดงออกถึงสภาพการดำรงอยู่ของสังคมนั้น ๆ ด้วย และกลายเป็นผลผลิตของสังคม ไม่มีภาษาอะไรที่เกิดขึ้นมา

ลอย ๆ ได้โดยไม่มีสังคมรองรับ มนุษย์สัมพันธ์กับภาษา และจะถือว่าภาษาเป็นของเขา ก็ต่อเมื่อเขารู้สึกว่าตนเป็นสมาชิกของชุมชนนั้น ภาษาจึงไม่ใช่เป็นแต่เพียงผลผลิตของใคร คนใดคนหนึ่ง หากแต่เป็นผลของสังคมร่วมกัน

ตัวอย่างเช่น การใช้ศัพท์ต่างประเทศในช่วงเวลาการปฏิรูปการปกครองสยามในรัชกาลที่ 5 เพื่อให้ทันต่อความรีบด่วนในการสื่อสาร จึงปรากฏมีคำทับศัพท์เป็นจำนวนมาก ตลอดจนมาจนกระทั่งถึงในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้ทรงรู้สึกจำเป็นที่จะบัญญัติศัพท์บางคำ เช่น Freedom of the seas. (1) ได้ทรงใช้ว่า "เสรีภาพแห่งท้องทะเล"

1 ความจำเป็นอันหนึ่งนั้น เนื่องมาจาก การศึกษาต่อต่างประเทศของเจ้านายเฟื่องฟูมาก มีสำนักนักเรียนนอกหลายสำนักเช่น สำนัก ร. 6 สำนักกรมพระยาเทววงศ์วโรปการ สำนักทูตกระหม่อมบริพัตร สำนักสมเด็จพระสังฆราช กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

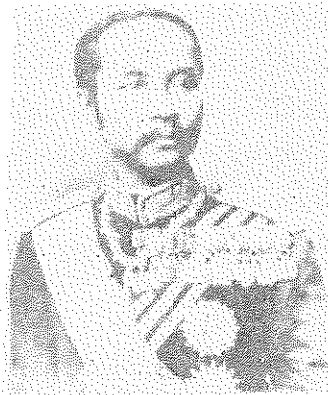
รัชกาลที่ 6 ได้ทรงบัญญัติศัพท์ "Freedom of the seas" ว่า "เสรีภาพแห่งท้องทะเล" แต่สำนักอื่นก็คัดค้านเพราะ "เสรี" ในสมัยนั้น มีความหมายในทางลบ

กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ได้ทรงบันทึกไว้ในวรรณนิพนธ์ หน้า 74 ว่า "ในเรื่องคำ "เสรีภาพ" ผู้วิพากษ์วิจารณ์รวมทั้งเสด็จในกรมพิทยาลงกรณ์ เขยของเสด็จพ่อข้าพเจ้าทรงชี้แจงว่า ในภาษาบาลี คำนี้แปลว่า เอาแต่ใจตน ไม่ยอมใครและเสรี หมายความว่า เสเพล สมเด็จพระยาเทววงศ์ว ซึ่งทรงสันักตภาษาบาลี รับสั่งแก่ข้าพเจ้าว่า ในพระพงศาวดารที่ 4 พระราชทานเสด็จพ่อ ทรงใช้คำว่า เสรี โดยทรงกำชับให้เป็นอิสระ เป็นใหญ่แก่ตนเอง และไม่ให้เป็นเสเพล สมเด็จพระมหาสมณะก็ทรงเห็นด้วย และตระกูลวงศ์ของเราได้เฒ่าโง่สนับสนุนคำว่าเสรีภาพ ซึ่งหมื่นเวียนเป็นการถาวร เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองในปี ค.ศ. 1932 บทเรียนที่ได้รับในตอนี้ ก็คือความหมายนิยมใช้เปลี่ยนตามกาลเทศะ และเราให้ความหมายนิยมใช้ของเราเอง แก่ศัพท์บัญญัติขึ้นใหม่ได้ ส่วนข้อสำคัญอยู่ที่ความหมายแท้"

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้นในปี พ.ศ. 2475 การเปลี่ยนแปลงนั้นก็ชี้ให้เห็นความคิดใหม่ของคนกลุ่มใหม่ คือเกิดมีคำใหม่ ๆ ขึ้น สำหรับอธิบายระบบประชาธิปไตย เช่น ประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญ ฯลฯ และในยุคปัจจุบัน คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีบางคำ ก็สามารถสะท้อนให้เห็นสภาพความนึกคิดของคนรุ่นใหม่ และบทบาทของเขาในสังคม เช่น เอกบุคคผล บัจเจกชนนิยม (individualisme) ความไร้สาระ ความเงาใจของชีวิต (absurdite) เป็นต้น

การย้อนกลับไปสู่อดีต คือหมายถึงจุดเริ่มต้นของการรับอิทธิพลทางความรู้ต่าง ๆ เข้ามาในสังคมไทย จะทำให้เรามองเห็นความพยายามคลี่คลายปัญหาของตัวภาษา และผู้ใช้ภาษาเองนั่นคือ ในครั้งรัชกาลที่ 4 นั้น ได้มีบันทึกว่าการใช้ถ้อยคำภาษา เกิดเป็นปัญหาขึ้นแล้ว และคงจะมีปราชญ์ ผู้รู้ ครู อาจารย์ ที่มีความเห็นแตกต่างกันออกไปเป็นธรรมดา ดังตัวอย่าง เช่น การใช้คำว่า กับ แก่ แต่ ต่อ ใส่ จนต้องมีประกาศหลักการใช้คำเหล่านี้ ทำให้เห็นว่าการใช้ถ้อยคำภาษานั้นต้องมีหลัก และเมื่อมีผู้รู้หลายท่านเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน มีศิษย์หลายสำนักจนเกิดความขัดแย้งขึ้น จึงจำเป็นต้องมีผู้ชี้ขาด หรือ คนส่วนมากยอมรับนับถือในหลักวิชา ดังเช่น ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 มีพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย) ต่อจากนั้นก็มียาจารย์ภาษาไทยที่คนทั้งหลายยอมรับนับถือ ใช้ภาษาตามที่ท่านกำหนด เช่น พระยาอุปถิตศิลปสาร พระสารประเสริฐ พระวรวงศ์วิสิฐ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ พระยาอนุমানราช-ธนะ เป็นต้น

แต่ในปัจจุบัน การนี้ปรากฏว่าไม่ได้เป็นไปเช่นนั้น ความเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้เราเห็นความแตกต่างทางความคิดที่แสดงออกมาในการใช้ศัพท์ภาษาที่ต่างกันออกไปด้วย ที่เป็นเช่นนี้ มีข้อสังเกตได้ว่า ในสมัยรัชกาลที่ 5 นั้น ชนชั้นนำเป็น

ผู้กำหนด หรือเลือกนำความคิดใหม่เข้ามา (2) ในสมัยนั้น การศึกษาเป็นพื้นฐานในการสร้าง "คน" และคนที่มีคุณภาพเท่านั้นที่จะต่อสู้กับภารกิจของบ้านเมือง อันเนื่องมาจากการเปิดประเทศอย่างกว้างขวางได้อย่างไม่เสียเปรียบ ปัญหาในช่วงระยะเวลาดังกล่าว อยู่ที่ว่าระบบการศึกษา ซึ่งหมายถึง ทั้ง จุดมุ่งหมาย และวิธีการ ที่มีมาก่อนหน้านั้นไม่เหมาะสมกับยุคสมัย จึงจำเป็นต้องปรับปรุง จากหนังสือชื่อ การศึกษาตามลัทธิของท่านอาจารย์สเปนเซอร์ ปราช์อังกฤษ ซึ่งนายสาทร สุทรเสถียร (พระยาเมธาธิบดี) ได้เรียบเรียงขึ้นนั้น ทำให้เราได้ทราบว่า การแต่งหนังสือหรือตำราของคนในสมัยก่อนนั้นขึ้นอยู่กับความพอใจของตัวเอง และนอกจากนั้น ตำรายังไม่เพียงพอที่จะแสดงความเจริญของประเทศชาติ และความรู้ของผู้คน นายสาทรมีความเห็นว่าประเทศไทยในขณะนั้น กำลังย่างเข้าสู่จุดสูงสุดของความ

1 ใน "กฎหมาย กำหนดพระบรมเดชาณาภาพ" รัชกาลที่ 5 มีพระราชดำริถึงการ จะทำอะไรนั้น "(.....) ประเทศอื่น ๆ ราษฎรเป็นผู้ขอให้ทำ เจ้าแผ่นดินจำใจทำ ในบ้านเมืองเราเป็นแต่พระเจ้าแผ่นดินคิดเห็นว่าควรจะทำ เพราะจะเป็นการเจริญแก่บ้านเมือง (.....)" จาก การเมืองไทยกับพัฒนาการรัฐธรรมนูญ เสน่ห์ จามริก, มูลนิธิโครงการตำรา สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, หน้า 16

คิวิไลซ์ ต้องเรียนรู้ทุกอย่างจะเรียนรู้ตามความพอใจไม่ได้ (3) หนังสือเล่มนี้ยังได้นำเสนอความคิดใหม่เกี่ยวกับการศึกษาในหลาย ๆ ด้าน และเพิ่งเล็งไปยังเรื่องการบัญญัติศัพท์วิชาการสมัยใหม่อีกด้วย ซึ่งนายสาตราได้ถ่ายทอดเป็นภาษาไทย เช่น สัตตว (Existence) ศัพท์วิทยา (Philology) ตัตตววิทยา (ปรัชญา) เป็นต้น

ภาษาและคำศัพท์ที่ใช้ในสมัยรัชกาลที่ 5 นับว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงผิดไปจากภาษาโบราณมาก คือ ได้นำภาษาอังกฤษมาใช้เพิ่มขึ้นอีกภาษาหนึ่ง บางคำก็คงใช้ทับศัพท์ บางคำก็ได้บัญญัติศัพท์ขึ้นใหม่ ทั้งนี้เพราะมีวิชาการใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น ศัพท์ต่าง ๆ ก็จำเป็นต้องใช้มากขึ้น

การไม่จำกัดการรับความคิดต่างประเทศในสมัยนั้น เป็นเพราะมองเห็นประโยชน์ที่จะได้จากการติดต่อกับต่างประเทศ จึงทำให้มีการปรับตัวและความคิดให้รับความเป็นตะวันตก ข้อสังเกตประการหนึ่ง คือ ศัพท์และแนวคิดต่างประเทศที่ชนชั้นสูงรับเข้ามาในช่วงเวลานั้น จะไม่ค่อยแพร่หลายลงไปข้างล่างมากนัก การหยิบยืมถ่ายทอดระหว่าง “บน” กับ “ล่าง” ไม่ค่อยเป็นไปอย่างจริงจัง และค่อนข้างห่างกัน จากบันทึกของพระองค์วรรณนั้น เราได้ทราบอย่างชัดเจนเลยว่า การกำหนดศัพท์ในสมัยก่อนนั้น อยู่ในอำนาจของชนชั้นสูง และศัพท์บางคำเป็นเครื่องมือทางการเมืองด้วย เรื่องการกำหนดและการเบี่ยงเบนความหมายนั้น เกิดขึ้นพร้อมกับการมีศัพท์ใช้ การให้ความหมายศัพท์นั้นอยู่ที่ผู้ใช้ ในขณะที่ตัวศัพท์เองก็ยังคงรักษาความหมายเดิมไว้อยู่ ยิ่งไปกว่านั้นการศึกษาวิชาวรรณคดีเป็นวิชาค่อนข้างจำเพาะอยู่กับกลุ่มชน กลุ่มหนึ่งเท่านั้นด้วย ดังนั้นจึงไม่สร้างพลังหรือเอกภาพให้กับศัพท์เฉพาะทางวรรณคดีมากนัก ซึ่งสภาพนี้จะเปลี่ยนไปหลังการเกิดของชนชั้นกลางไทย

การขยายตัวของภาษาเป็นเครื่องแสดงความมีชีวิตของภาษา และความเจริญเติบโตของสังคม กล่าวกันว่านับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 เป็นต้นมานั้น ภาษาไทยมีความมั่นคงขึ้น ทั้งนี้โดยอาศัยพจนานุกรมเป็นเครื่องมือกำหนดแบบแผนของคำศัพท์ขึ้นใช้ โดยทางราชการประกาศให้ใช้เป็นแบบฉบับในการออกเสียง และสะกดคำของภาษาไทย เพื่อจะได้ใช้ให้ถูกต้องเหมือนกันโดยตลอด ที่ดูว่าภาษาไทยมั่นคงขึ้นนั้น เพราะว่ามีพจนานุกรมเท่านั้น สภาพจริง ๆ อาจไม่ได้เป็นเช่นนั้นก็ได้ สังคมจารีต จำเป็นที่จะต้องมีการวางรากฐานโครงสร้างภาษา และการใช้ภาษาที่เป็นแบบแผน โดยพึงผู้รู้ซึ่งมีลักษณะเป็นปราชญ์ หรือสถาบันเป็นหลักเท่านั้นเอง ซึ่งก็สอดคล้องกันนโยบายการปกครองของรัชกาลที่ 6 ที่เป็นนักชาตินิยม⁴

- 3 หมายเหตุ : มีการจัดตั้งโรงเรียนแบบปัจจุบัน เป็นแห่งแรกในพระบรมมหาราชวัง เมื่อ พ.ศ. 2414 ซึ่งต่อมาได้ขยายการจัดตั้งโรงเรียนออกไปทั่วทุกจังหวัด การจัดตั้งหอสมุดสำหรับพระนคร เมื่อ พ.ศ. 2448 การจัดตั้งโบราณคดีสโมสร เมื่อ พ.ศ. 2450 การจัดตั้งวรรณคดีสโมสร พ.ศ. 2457 การดำเนินการจัดทำพจนานุกรมและกิจการหนังสือพิมพ์ ตลอดจนจนการที่คนไทยได้มีโอกาสไปศึกษาในต่างประเทศและนำวัฒนธรรมตะวันตกบางประการมาเผยแพร่ โดยเฉพาะในด้านวรรณกรรมแบบใหม่ ๆ
- 4 กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ทรงบันทึกเรื่องการบัญญัติศัพท์ไว้ดังนี้ “การบัญญัติศัพท์ก็คือ การตั้งศัพท์ให้หมุนเวียน โดยมีตราอำนาจประทับอยู่ คือ อำนาจแห่งรัฐในกรณีศัพท์กฎหมายในประมวลกฎหมาย หรือศัพท์กำหนดโดยราชบัณฑิตยสถาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงกลาโหม ฯลฯ และอำนาจเฉพาะตัวในกรณีบัณฑิต เช่น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่อำนาจนั้นจะสูงเท่าไรก็ตาม ศัพท์ที่ตั้งขึ้นจะไม่หมุนเวียนเป็นการถาวร หากว่าอัจฉริยลักษณะของภาษาไม่อำนวยให้” (วรรณนิพนธ์, หน้า 74)

การขยายตัวของภาษาในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการพัฒนาของสังคมและกลุ่มการเมือง จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ปลุกระดมตีมหาชนด้วยการสร้างความสำนึกในเรื่องชาตินิยมไว้เป็นพลังสนับสนุนฐานะของตนเอง⁵ คนไทยสมัยนั้นได้รับการกระตุ้นเตือนอยู่ตลอดเวลาว่า ตนกำลังอยู่ใน “ประเทศสยามใหม่” ซึ่งกำลังพัฒนาไปสู่ความเป็นอารยะ สิ่งแรกของการปลุกระดมความสำนึกเรื่อง “สังคมใหม่” คือการเปลี่ยนชื่อประเทศจาก “สยาม” เป็น “ไทย” เพื่อให้ต้องตามชื่อเชื้อชาติ

ภาษาในยุคนี้จึงไม่ได้แสดงถึงความมีเสรีภาพของผู้คนมากนัก แต่เป็นไปอย่างที่ระบบสังคมนั้นได้วางไว้ การทำงานของราชบัณฑิตยสถานในช่วงเวลาดังกล่าวจึงดูมีประสิทธิภาพ โดยมีหน้าที่แต่งศัพท์ คำขวัญใหม่ ๆ ให้ทันกับความต้องการใช้พัฒนาสังคมใหม่ นอกเหนือไปจากการปรับปรุงตัวอักษร

5 แคมสุข นุ่มนนท์, เมืองไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ดวงกมล, 2521 หน้า 33, 57

6 เราไม่อาจแยกการเมืองไทยในช่วง พ.ศ. 2510-2516 ออกจากการเติบโตของขบวนการนักศึกษา และปัญญาชนที่อยู่ในระหว่างยุคเผด็จการ (2501-2510) กับยุคประชาธิปไตยเบิกบาน (2516-2519) ได้ แนวคิดของคนเหล่านี้มีลักษณะ “สั่งมาจากนอก” เพราะหนังสือฝ่ายซ้ายของไทยที่เขียนหรือแปลในระหว่าง พ.ศ. 2493-2501 ได้กลายเป็นหนังสือต้องห้าม คนกลุ่มนี้จึงต้องแสวงหาเอาจากหนังสือฝรั่งในหลาย ๆ ด้าน ทั้งปรัชญา การเมือง วรรณคดี ประวัติศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งมีผลต่อการรับอิทธิพลตะวันตก และการถ่ายทอดความรู้นั้น เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่อไป แต่ในขณะเดียวกันความคิดใน ก็เข้าผสานกับความคิดนอก แสดงให้เห็นความต้องการอย่างแรงกล้าในการ “เปลี่ยนแปลงสังคม และชีวิต อย่างที่ คาร์ล มากซ์ และ แรมโบต์ เคยกล่าวไว้

ไทย รัฐบาลยังได้วางระเบียบใช้คำต่าง ๆ เพื่อความมีวัฒนธรรมของประชาชน

ในขณะเดียวกันกับที่ประเทศไทยเข้าสู่ความเจริญ แบบอารยประเทศสมัยใหม่ การได้รับอิทธิพลความรู้ และแนวคิดอันเป็นของตะวันตก ก็เข้ามาพร้อมกับการศึกษาที่มีส่วนทำให้ผู้คนมีโลกทัศน์กว้างขึ้นและเริ่มมีความต้องการในสิ่งที่ไม่เคยได้รับมาก่อน ซึ่งจะเป็นตัวอธิบายลักษณะของการใช้ศัพท์เฉพาะในช่วงเวลาต่อไปได้

นับแต่ปี พ.ศ. 2510 เป็นต้นไปความเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ อย่างได้เกิดขึ้นในสังคมไทย (6) การเติบโตของชนชั้นกลางโดยเฉพาะหลังปี พ.ศ. 2500 มีผลให้ผู้คนได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น การขยายตัวของการศึกษาเปิดโอกาสให้คนจากชั้นกลางจำนวนมากขึ้นได้ไต่เต้า จนกลายเป็นเจ้าของภาษาหรือศัพท์ในสังคมของคน การถือกำเนิดของกลุ่มนักวิชาการและนักเขียนต่าง ๆ ซึ่งแสวงหาความหมายใหม่ แก่ชีวิต การต่อสู้ทางชนชั้น การพยายามแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการกลับมาจากต่างประเทศของนักวิชาการไทยหัวก้าวหน้า คนเหล่านี้เป็นผู้นำความคิด และศัพท์ต่างประเทศเข้ามาใช้ทั้งในหน้าที่ การงาน และชีวิต ความเป็นอยู่ส่วนตัว และเป็นชนกลุ่มใหม่ที่เข้ามาแทนที่ “นักปราชญ์” รุ่นเก่า ซึ่งรับใช้การเมืองค่อนข้างสูง

ในสังคมที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปจากจารีตสู่ระบบทุนนิยม แม้ว่าจะไม่มีอะไรที่จะมายืนยันว่าชนกลุ่มใหม่มีสำนึกของชนชั้นตนที่แข็งมากก็ตาม แต่ชนกลุ่มใหม่นี้ ได้เป็นผู้สร้างภาษา ถ้อยคำและศัพท์ต่าง ๆ ขึ้นมา เพื่อให้รับกันกับสภาพและความเปลี่ยนแปลงของสังคมของคน และมีส่วนทำให้บทบาทของศัพท์ต่างประเทศ โดยเฉพาะทางวรรณคดี ซึ่งสัมพันธ์กับปรัชญาชีวิต และแนวคิดใหม่ ๆ มีลักษณะโดดเด่นขึ้น มีจุดประสงค์แห่งการรับใช้ที่แน่นอน และแพร่หลายมากกว่าในยุคที่ผ่าน ๆ มา

ที่กล่าวมานี้ เพื่อจะชี้ให้เห็นว่า นอกจากการเปลี่ยนแปลงในสังคมจะมีปฏิสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางภาษาและพฤติกรรมการใช้ภาษามีการปรับตัวให้เข้ากับภาวะแวดล้อมที่เหลื่อมล้ำกันแล้ว ภาษาและขบวนการทางสังคมซึ่งจะได้กลายเป็นวัฒนธรรมนั้น ยังมีความสัมพันธ์กันในแง่ที่สิ่งทั้งสองจะเปลี่ยนแปลงไปด้วยกัน ความเป็นจริงอันหนึ่งก็คือว่า เมื่ออย่างใดอย่างหนึ่งเปลี่ยน อีกอย่างก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ปรากฏใตที่ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชาติไทย ยังไม่เกิดขึ้นนั้น ภาษาใหม่ ศัพท์ใหม่ สำหรับความสัมพันธ์ในเชิงใหม่ของระบบเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชาติ ก็จะไม่เกิดขึ้นไม่ได้ และในทางตรงกันข้าม เมื่อภาวะสังคม เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปแล้ว การจะดำรงรักษา ภาษา ศัพท์ ของสภาวะสังคม เศรษฐกิจที่ผ่านพ้นยุคสมัยไปแล้ว ย่อมเป็นไปได้ไม่ได้

ดังนั้น การเกิดขึ้นของศัพท์เฉพาะในสาขาวิชาต่าง ๆ จึงเป็นข้อพิสูจน์ความจริงดังกล่าวนี้ การที่มีศัพท์หลากหลายทางวรรณคดีนั้น เป็นการขยายตัวของภาษาที่ไม่อาจจะถูกยับยั้งได้ด้วยการสร้างภาษามาตรฐานที่จะทำให้คนมีความเข้าใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือแม้แต่การบัญญัติศัพท์ของราชบัณฑิตยสถานก็ไม่อาจสร้างมาตรฐานขึ้นมาได้ ศัพท์เฉพาะที่เป็นมาตรฐานของภาษาใดภาษาหนึ่งนั้น เราสมมติกันเท่านั้นว่า เป็นศัพท์ที่คนเข้าใจได้มากที่สุด ศัพท์มาตรฐานย่อมไม่ใช่ศัพท์ที่ใช้ในทางราชการ ในแต่ละสังคมจะมี หรือเข้าใจว่ามีศัพท์ที่เป็นมาตรฐานเป็นของตนเอง แต่ก็ย่อมจะต้องยอมรับว่า ศัพท์เฉพาะที่เป็นมาตรฐานได้นั้น ควรจะเป็นศัพท์ที่ทำให้คนเข้าใจได้มากที่สุด และควรที่จะเกิดขึ้นจากเงื่อนไขทางสังคมมากกว่าอย่างอื่น

นอกจากนี้แล้ว การมีศัพท์เกิดขึ้นอย่างมากมายนี้ เน้นความรู้สึกที่เป็นจริงอันหนึ่ง นั่นก็คือความรู้

สึกของคนที่แตกต่างกัน การไม่ยอมรับใช้ศัพท์บัญญัติโดยราชบัณฑิตยสถาน หรือโดยผู้รู้ท่านใดท่านหนึ่ง แต่พยายามจะสร้างศัพท์เฉพาะของตนขึ้นมา สะท้อนให้เห็นว่าภาษาที่เปลี่ยนในระยะพัฒนา นี้ แสดงลักษณะของสังคมและคนไทยเองที่มีความต้องการอิสระ และความเท่าเทียมกันในการแสดงออกมากขึ้นกว่าเดิม ความเป็นปัจเจกชนในหมู่มุขชั้นกลางได้แพร่หลายไปในสังคมไทยปัจจุบัน รวมทั้งแพร่หลายไปสู่วัฒนธรรมทางภาษาด้วยเช่นกัน

ปัญหาของผู้ใช้ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดี

กล่าวได้ว่าวิวัฒนาการของภาษาไทยในด้านที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่างประเทศ ยังคงดำเนินไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเสมอ

ปัจจุบัน ผู้ที่ใช้ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดี หรือ ผู้บริโภคแนวคิดตะวันตก รวมทั้งแบบไทยด้วยได้เพิ่มจำนวนขึ้น และถ้าหากผู้ใช้ไม่อยู่ในระบบราชการ การศึกษาระดับอุดมศึกษา หรือสูงกว่านั้น เช่น กลุ่มอาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษา ก็จะเป็นผู้บริโภคที่อยู่กับกลไกของตลาด เช่น นักเขียน นักวิชาการอิสระ สื่อมวลชนต่าง ๆ ทั้งสองกลุ่มผู้ผลิตนี้จะมีวิธีถ่ายทอดไปยังสังคมที่ค่อนข้างแตกต่างกัน การใช้ศัพท์ในแวดวงนักวิชาการ จะมีลักษณะตายตัว มีแบบแผน ในขณะที่การใช้ศัพท์ในแวดวงของนักเขียน จะมีคำแปลกใหม่ ๆ เสมอ

การรับศัพท์ต่างประเทศทางวรรณคดีของนักวิชาการอาจจำแนกได้เป็นสองประเภทกว้าง ๆ คือ ประเภทแรกรับเข้ามาแบบวิพากษ์ มีความใคร่ครวญค่อนข้างสูงในการเลือกคำเพื่อการบัญญัติศัพท์ หรืออธิบายศัพท์ต่อไปก็ตาม อีกทั้งยังคิดถึงศักยภาพของศัพท์ต่างประเทศที่รับเข้ามา กับอีกประเภทที่รับเข้ามาอย่างเดียวเท่านั้น การรับศัพท์เฉพาะทางวรรณคดีของเรานั้น เป็นในลักษณะที่เรารับฝ่ายเดียว โดยที่โอกาสในการแลกเปลี่ยนศัพท์เป็นไปอย่างน้อยมาก

การศึกษาวิชาวรรณคดีต่างประเทศอย่างแพร่หลายนั้น อยู่ในช่วงก่อน พ.ศ. 2510 เล็กน้อย ปี พ.ศ. นี้สัมพันธ์กันกับกำเนิดของชนชั้นกลางไทย ซึ่งอยู่ในปี พ.ศ. 2507⁷ ผู้ที่ได้รับการศึกษาในสาขาวิชาดังกล่าวนี้และในปัจจุบันเป็นนักวิชาการนั้น ถือกำเนิดมาจากชนชั้นกลางในเมือง ถ้าจะพิจารณาแล้วจะพบว่าลักษณะของการเลือกใช้ศัพท์นั้นถูกกำหนดโดยรสนิยมของชนกลุ่มนี้ ซึ่งแตกต่างจากชนชั้นสูงในสมัยก่อน ชนชั้นกลางในปัจจุบัน ไม่มีรากฐานทางสังคมหรือวัฒนธรรมแน่นอนเหนียวเท่า และในขณะเดียวกันก็ไม่มีฐานจากชนบทที่เป็นลักษณะพื้นฐานของสังคมส่วนใหญ่ด้วย ดังนั้นเมื่อได้แสดงออกทางความคิด เช่น ด้วยการใช้ศัพท์ก็จะทำให้เกิดคำหลากหลายมากน้อยแล้วแต่ที่คนและกรมอง ผู้ที่ใช้ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดี ก็คงจะเป็นนักวรรณคดีสายตรง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชานี้มากกว่า นักภาษาศาสตร์ และนักวรรณคดีอาจจะคำนึงถึงความรัดกุมของภาษาน้อยกว่านักภาษาศาสตร์ก็เป็นได้ อย่างไรก็ตาม ทั้งนักวรรณคดีและนักภาษาศาสตร์ที่มีแนวโน้มแบบเสรี อาจถือว่าภาษาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งจะใช้อย่างไรก็ได้ ซึ่งอาจนำไปสู่ความเป็นอนาธิปไตยแห่งภาษา ฝ่ายที่เห็นว่าความมีวินัยในการใช้ภาษาเป็นสิ่งจำเป็น ก็มักจะเห็นด้วยกับการกำหนดมาตรฐานในการใช้ศัพท์ที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ส่วนอีกฝ่าย เห็นในทางตรงกันข้ามว่า การมีศัพท์หลากหลายนั้น เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการขยายขอบเขตของภาษาไทย ให้ใช้สื่อความหมายได้กว้างขวาง โดยที่มีได้ทำให้ภาษาเสื่อมลงแต่ประการใด

การใช้ศัพท์หลากหลาย สะท้อนความเป็นจริงของสังคมไทยในลักษณะที่ว่ายังมีการแบ่งแยกตัวเองอยู่อย่างลึก ๆ เป็นการทำให้เห็นการแบ่ง "พวก" แบ่ง

"ระดับ" ขึ้นเกิดขึ้น จากแบบสอบถามงานวิจัยเรื่อง "วิเคราะห์การใช้ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดี" ได้พบว่า การใช้ศัพท์หลากหลายนี้เกิดขึ้นในหมู่ผู้ใช้ศัพท์เฉพาะทุกกลุ่ม ทั้งที่เป็นอาจารย์สอนวิชาวรรณคดีต่างประเทศ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วมักจะนิยมใช้การทับศัพท์ หรืออธิบายความ มากกว่า การใช้ศัพท์บัญญัติ ส่วนอาจารย์สอน วิชาวรรณคดีไทย ซึ่งต้องอาศัยศัพท์ต่างประเทศ มาอธิบายวรรณคดี จะนิยมใช้ศัพท์บัญญัติที่มาจากภาษาบาลี สันสกฤต และนิยมแต่งศัพท์ใหม่ ๆ ในภาษาดังกล่าว และภาษาไทยด้วยขึ้นมา พอ ๆ กับกลุ่มนักเขียน และนักวิจารณ์ศิลปะและวรรณคดีซึ่งมีปากกา และหนังสือเป็นเวทีทดลอง ผิดแต่ว่ากลุ่มหลังนี้จะพอใจบัญญัติศัพท์เฉพาะแปลก ๆ ขึ้นใช้ และทำให้แพร่หลายออกไปในหน้าหนังสือพิมพ์ วารสารวิชาการต่าง ๆ ด้วยวิธีการบัญญัติศัพท์ในภาษาไทย และมักจะหลีกเลี่ยงคำในภาษาบาลี สันสกฤต

จากการที่ได้อ่าน วรรณนิพนธ์ ของพระองค์วรรณ นั้น ทำให้เห็นว่าการบัญญัติศัพท์ มิใช่ของง่าย ๆ เลย ศัพท์ที่คิดจะต้องมีความหมายที่ต้องการมีรูปอันเป็นที่สนองรับแก่อัจฉริยะลักษณะของภาษา ข้อสำคัญการบัญญัติศัพท์จะต้องคำนึงถึงว่า คำศัพท์ใหม่นั้นจะต้องมีพลังที่จะไปกระทบความคิดของผู้ใช้ด้วยเป็นสำคัญ การใช้ทับศัพท์คำ ๆ นั้น ไม่อาจก่อให้เกิดการซึมซาบได้เท่ากับใช้คำในภาษาไทย จะต้องการให้มีคำใช้มากขึ้นเท่านั้นไม่ได้ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ได้บันทึกไว้ว่า "ในการคิดศัพท์ ข้าพเจ้าจึงเห็นว่า สิ่งที่เกิดขึ้นนั้น มิใช่แต่เพียงเปลี่ยนแปลงการปกครองเท่านั้น หากเป็นการเปลี่ยนหลักมูลในวิถีชีวิตของประชาชนชาวไทย อันที่จริงก็เป็น revolution เหมือน French Revolution ซึ่งข้าพเจ้าใคร่จะชี้แจงให้ประชาชนชาวไทยทราบ ข้าพเจ้าจึงได้จัดตั้งหนังสือพิมพ์ชื่อประชาชาติ และได้เชิญทันทีกับความจำเป็นที่จะคิดศัพท์ใหม่ เพราะ

7 Ben Anderson, *In the Mirror, Literature and Politics in Siam in the American Era*, D.K., 1985, p. 22.

ในการที่จะเข้าสู่ประชาชน และเข้าถึงประชาชน เรา จะใช้คำอังกฤษซึ่งยังไม่ได้ซึมซาบเข้าไปในระบบ ความคิดของเรานั้นไม่ได้ ถ้าเราหาคำไทยได้ก็ยิ่งดี แต่ถ้าเราหาไม่ได้เราก็หันเข้าหาคำ บาลี-สันสกฤต ซึ่งเข้ามาในภาษาของเราแล้วได้ บางทีในตอนต้น พระสงฆ์ท่านนั้นจะเข้าใจ แต่มหานชนผู้อ่านหนังสือ ก็จะเข้าใจในไม่ช้า จากถ้อยคำที่ห้อมล้อมที่ใช้ศัพท์ บัญญัติใหม่นั้น”⁸

สุภา ศิริमानนท์ เป็นอีกตัวอย่างของผู้ใช้ศัพท์ เฉพาะทางวรรณคดีที่ได้ทดลองสร้างศัพท์เฉพาะ ที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศในลักษณะวิพากษ์⁹ และมีสำนักแบบสังคมนิยม แม้ว่าสุภา ศิริमानนท์ จะไม่ได้แสดงข้อคิดเห็นในการใช้ศัพท์ใหม่ ๆ ของ ตนไว้โดยตรง แต่ก็มีบทความหลายเรื่องที่แสดง ทศณะในเรื่องการใช้ภาษาไว้ว่า¹⁰ ผู้ที่ทำภาษา ขึ้นมาก็คือตัวเราและคนอื่น ๆ (.....)

สุภาบอกว่า ภาษาเป็นเหมือน “การคิด” นั่น คือ ภาษามีฐานะเป็นกิจกรรมหรือเป็นความเคลื่อนไหวอย่างหนึ่ง ซึ่งโดยทางปฏิบัติแล้วทุก ๆ คน จะ ต้องมีส่วนร่วมอยู่ด้วยในกิจกรรม หรือในความเคลื่อนไหว นั้น และทุกคนไม่ปฏิเสธความดีงามเหมาะสม แห่งการมีภาษาเดียว แต่ทุกคนที่ใช้ภาษาโดยภาษา หนึ่ง ก็มักจะเห็นว่า ภาษาของตนนั้นย่อมเหมาะสม

กว่า สุภาบอกต่อไปอีกว่า ข้อที่สมควรแก่การตั้งเป็น ประเด็นดูจะอยู่ที่ปัญหาว่า เป็นความเหมาะสมหรือ ไม่ใช่ของโลกของเราจะมีภาษาพูดเพียงภาษาเดียว? อะไร บ้างคือคุณค่าของการมีภาษาพูดเพียงภาษาเดียว สำหรับที่จะพูดและเข้าใจกันไปตลอด และในเวลา ต่อไปข้างหน้า ภาษาพูดภาษาเดียวนั้นจะไม่มี การแตกออกเป็นภาษาใหม่ที่แตกต่างกันออกไปอีก ละ หรือ?

การสร้างวัฒนธรรมแห่งความสนใจรวมให้ แพร่ขยายไปได้กว้างที่สุดเท่าที่นั้น ที่จะทำให้ทุกคน ใช้ภาษา หรือศัพท์เดียวกันได้ เราคงไม่สมควรจะ เรียกความหลากหลายที่ได้พบว่าเป็นปัญหา เพราะ มันเป็นแต่เพียงปรากฏการณ์อย่างหนึ่งเท่านั้นที่เกิด ขึ้นและแปรเปลี่ยนเมื่อสังคมเก่าสลายตัวลง เมื่อเรา เข้าใจในประเด็นที่กล่าวมาแล้ว เราก็ควรจะมาดูต่อ ไปว่า ลักษณะความหลากหลายในการใช้ศัพท์เฉพาะ ทางวรรณคดีนั้น ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ และเพิ่ม จำนวนมากขึ้นในปัจจุบันนั้น เป็นอย่างไรกัน

ลักษณะของการใช้ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดี

แม้ว่าภาษาไทยมีภาษาต่างประเทศปะปนอยู่ มาก แต่ภาษาไทยก็มีกลไกที่สามารถปรับให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงของสังคมและวิถีชีวิตของผู้ใช้ได้ กล่าวคือ ในกรณีของสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ หรือเรื่อง ที่อยู่นอกเหนือประสบการณ์ของผู้ใช้ภาษา ไม่มีคำ ในภาษาที่ใช้เรียกสิ่งเหล่านั้น แต่ละภาษาก็มีกลไก ที่เอื้อให้ผู้ใช้ภาษาแก้ไข เพิ่มเติม จัดแปลง สิ่ง ที่ขาดหรือบกพร่อง ความเปลี่ยนแปลงของภาษาที่ เห็นได้ชัดที่สุด ก็คือ คำศัพท์ ความจำเป็นที่จะต้อง มีคำสำหรับเรียกสิ่งใหม่มักจะมีอยู่เสมอ ถ้าจะ พิจารณาในแง่ของการเรียนรู้ภาษาแล้ว ส่วนนี้จะเป็น ส่วนที่เรียนรู้เพิ่มเติมอยู่เรื่อย ๆ ระบบคำเป็น ระบบเปิด คือจะมีการเพิ่มเติมคำใหม่อยู่ตลอดเวลา อีกประการหนึ่งคำในภาษาก็มีระยะใช้งาน เมื่อหมด

8 ศัพท์บัญญัติของกรมหมื่นนราธิปว่า Humanity มนุษย- ธรรม humanness มนุษยภาพ Humaneness ปราณี- ธรรม Humanitarian มนุษยสงเคราะห์ Humanitarianism ลัทธิมนุษยสงเคราะห์

9 ตัวอย่างเช่น attitude : สัญญเจตนา
superstructure : โครงครอบ
vision : ญาณทรรศนะ เป็นต้น

10 สุภา ศิริमानนท์ “เงื่อนไขอะไร และอย่างไรที่สกัด และหรือที่ส่งเสริมการสร้างสรรคภาษา ระหว่างประเทศ” จาก “อนุสรณ์ หลวงสุภาเทพ”. วรรณสาสน์สำนัก. เล่ม 1 เคล็ดไทย, หน้า 85-96.

ความจำเป็นแล้วก็อาจจะเลิกใช้ไป กลายเป็นคำโบราณ

จากการที่ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

1. ในทางโครงสร้างของภาษา การเรียงคำในประโยค โครงสร้างของคำ
2. ในด้านความคิด วัฒนธรรมที่ลุ่มลึก น้อยมาก
3. ในสภาพภูมิประเทศที่สลับความเป็นอยู่

ศัพท์และภาษาที่ใช้ จึงมีคุณค่า และความหมายที่แตกต่างกัน ทำให้ยากแก่ผู้แปลในอันที่จะค้นหาคำในภาษาไทยที่ตรงกับภาษาต่างประเทศได้จากตัวอย่างที่ได้จากแบบสอบถาม เรื่อง "วิเคราะห์ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดี" นั้น พบว่า ความหลากหลายเกิดจากทัศนคติการมองของผู้ใช้แต่ละคน รวมทั้งขึ้นอยู่กับบริบทที่จะแปลด้วย ในบางครั้งเมื่อไม่อาจหาคำที่แทนกันได้ ก็จำเป็นที่จะใช้วิธีการอื่น ๆ เช่น อธิบายความ แปลความ เข้ามาช่วย

ดังนั้น คำกล่าวที่ว่า การถ่ายทอดข้ามภาษาไม่มีทางที่จะทำได้สมบูรณ์ อาจจะเป็นจริง แต่การถ่ายทอด แม้ในภาษาเดียวกัน ถ้าใช้คนละคำ หรือคนละความหมายก็อาจเบี่ยงเบนไปได้ และไม่น้อยกว่าข้ามภาษาเลย ปัญหาของการเทียบ แปล และบัญญัติศัพท์ จึงไม่ได้อยู่ที่การข้ามภาษา แต่อยู่ที่ความสามารถในการเข้าถึงความหมายและอรรถรสของคำต้นฉบับ และความรอบรู้ในภาษาที่จะใช้แปลหรือถ่ายทอด

การปรับตัว เพื่อมิให้ภาษาอื่นท่วมทับภาษาไทย สามารถจะกระทำได้หลายวิธีด้วยกัน คือ

1. การบัญญัติศัพท์
2. การทับศัพท์
3. การถอดความ หรือ แปลความ
4. การแปลศัพท์ หรือเทียบศัพท์

การบัญญัติศัพท์

การบัญญัติศัพท์ คือ การที่เราคิดคำศัพท์ขึ้นใช้ สำหรับสื่อความหมายตามที่ผู้ต้องการ ถ้าผู้ที่รับไปใช้เห็นชอบด้วย นำไปใช้ต่อ ๆ กัน ศัพท์บัญญัตินั้นก็แพร่หลายออกไป กลายเป็นคำที่ใช้กันโดยทั่วไป แต่ถ้าผู้รับไม่นิยมเพราะเหตุใด เหตุหนึ่ง ศัพท์บัญญัตินั้นก็จะถูกลืมและหมดพลังไปในที่สุด

คำศัพท์ที่บัญญัติขึ้นมาใหม่นักที่จะเป็นคำไทยแท้ ส่วนมากจะประกอบด้วย คำจากบาลีและสันสกฤต แม้ว่าอิทธิพลของบาลีสันสกฤต ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่ในเรื่องหลักธรรมหรือแก่นของศาสนาเท่านั้น แต่มีศัพท์ในภาษาดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความเป็นอยู่ ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของภาษาไทยจนความเป็นต่างชาติไม่เหลืออยู่เลย กลายเป็นคำพยางค์เดียว มีแต่ตัวสะกดในภาษาเขียนเท่านั้น ที่แสดงความเป็นต่างชาติ แต่กลับปรากฏว่าในเรื่องศัพท์บัญญัติทางวรรณคดีนั้น ผู้บัญญัติกลับใช้ศัพท์บาลี-สันสกฤตระดับสูง แสดงความเป็นปราชญ์ที่ดูว่าเหมาะสมกับวิชาดังกล่าว เช่นคำว่า

allusion	บัญญัติว่า	ปฏิรูปพจน์
altruism	"	อัญนิยม
contradiction	"	ปฏิบาท
hyperbol	"	อติพจน์
intuition	"	สหัชญาณ มโนอิทธิญาณ
irony	"	ปฏินัย
metonymy	"	นามนัย
scepticism	"	วิมตินิยม
surrealism	"	อติสังนิยม
paradox	"	ปรตถวาจา เป็นต้น

จากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในเรื่องการใช้ศัพท์เฉพาะในวรรณคดีต่างประเทศของอาจารย์ที่

สอนภาษาไทยส่วนใหญ่ นั่น เป็นการใช้ภาษาที่ติดอยู่กับค่านิยม ทั้งนี้ในอดีตคนไทยนิยมศึกษาความรู้เกี่ยวกับศาสนา และวัฒนธรรมทางภาษาที่ได้รับมาจากอินเดีย จึงปรากฏว่ามีศัพท์ที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตเข้ามาปะปนอยู่ในภาษาไทยมากมาย เราจะสังเกตได้ว่า เมื่อใดก็ตามที่เราต้องการใช้ภาษาอย่างเป็นทางการ อย่างมีแบบแผน เมื่อนั้นเราจะเลือกใช้คำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต มากกว่าคำจากภาษาอื่น คนไทยมีความรู้สึกที่ดีกับภาษานี้อาจเป็นเพราะภาษานี้เข้ามาสู่ภาษาไทย โดยมากับศาสนา และวรรณคดี จึงเป็นภาษาชั้นสูง เป็นภาษาของนักปราชญ์ ที่สามารถแสดงความขลัง และศักดิ์สิทธิ์ได้ดี เมื่อนำมาใช้ถ่ายทอดวิชาวรรณคดี แต่ในความเป็นจริงแล้ว ถึงแม้คนไทยจะนิยมภาษาบาลีและสันสกฤต แต่คนไทยก็ไม่ได้มีโอกาสพบปะกับคนที่ใช้ภาษานี้เลย มีแต่โอกาสอ่านหนังสือเท่านั้น ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยกับภาษาบาลีและสันสกฤต จึงเป็นเพียงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับหนังสือ ในฐานะที่เป็นแหล่งที่มาของความคิดต่าง ๆ เท่านั้น คนส่วนใหญ่จึงไม่อาจเข้าถึงภาษาบาลีและสันสกฤตได้มากไปกว่านี้

เมื่อเทียบเคียงศัพท์เราพบอีกว่า ผู้ที่บัญญัติศัพท์ของคนใช้นั้นจะพยายามบัญญัติให้มีความใกล้เคียงมากที่สุด และมักจะคำนึงว่าถ้ารากศัพท์ในภาษาต่างประเทศจากภาษากรีกละติน ก็จะต้องบัญญัติศัพท์ด้วยภาษาบาลีสันสกฤต ให้มีลักษณะที่เหมือนกันในแง่ที่ว่า เป็นคำที่มาจาก “คำเก่า” ด้วยกัน¹¹ หรือในบางทีก็พบว่า ถ้าคำศัพท์ในภาษาต่างประเทศ เป็นคำศัพท์ที่มีความหมาย กล่าวถึง เรื่องราวอันศักดิ์สิทธิ์ หรือเป็นถ้อยคำที่หนัก ๆ ก็มักคิดว่า ควรจะสร้างความหัดเทียมของภาษาด้วยภาษาบาลีสันสกฤต และคำที่ลงท้าย ism แสดงลัทธิความคิด

11 ตัวอย่างเช่น Renaissance : สมัยปรุณชีพ

Transcendance : อุดรภาพ

ต่าง ๆ ก็มักจะได้รับการบัญญัติด้วยภาษาบาลีสันสกฤต เช่นกัน

นอกจากนี้แล้ว ภาษาบาลีสันสกฤตยังมีลักษณะของภาษาที่สัมพันธ์กับคนชั้นสูงที่สืบทอดมาจกสมัยที่คนยังเป็นข้าราชการในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 และกลายเป็นเครื่องมือที่ไม่อาจถ่ายทอดความหมายในปัจจุบันได้อย่างสมบูรณ์ ในกรอบของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งต้องการความรวดเร็ว ง่ายไม่ซับซ้อน การที่จะรู้ และเข้าใจศัพท์ที่บัญญัติมาจากภาษาบาลีและสันสกฤตนั้นไม่ใช่สมบัติของคนส่วนใหญ่ ศัพท์บัญญัติในภาษาดังกล่าวมีความซับซ้อน ยากแก่การเข้าใจ ต้องอาศัยทักษะการแปลหลายทอด การเข้าใจ หรือใช้ภาษานี้จึงไม่อาจกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ และถ้าพิจารณาให้ลึกลงไป ก็พบว่า การที่คนทั่วไปไม่อาจเข้าใจภาษาที่ชนอีกกลุ่มหนึ่งใช้นั้น เป็นการแบ่งแยกสถานภาพทางสังคมระหว่างผู้ใช้ด้วยกัน ดังนั้น ในปัจจุบัน นักวิชาการหรือผู้ใช้ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดีส่วนหนึ่ง จึงหลีกเลี่ยงด้วยการใช้คำทับศัพท์ ซึ่งสื่อความเข้าใจได้ แม้จะหาศัพท์เฉพาะไม่ได้ก็ตาม ความสำคัญอยู่ตรงที่สื่อความได้ตรงตัวรวดเร็วเหมาะกับการดำเนินชีวิตในสังคมทุกวันนี้

การทับศัพท์

ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน คำว่า “ทับศัพท์” หมายถึง ที่รับเอาคำของภาษาหนึ่งมาใช้ในอีกภาษาหนึ่ง โดยวิธีถ่ายเสียง และถอดอักษร เช่น เขียนทับศัพท์ แปลทับศัพท์ พุดทับศัพท์

การเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษหรือภาษาฝรั่งเศสก็ตาม มักจะใช้วิธีการถ่ายเสียง (phonological representation) และการถอดอักษร (transliteration)

ในกรณีที่ไม่รู้จะใช้คำใดดี แม้จะมีคำศัพท์บัญญัติให้เลือกใช้หลายตัว แต่ความไม่กระชับตรงตัว

หรือมีที่เลือกมากเกินไป ผู้ใช้คิดว่า การทับศัพท์จะง่ายและสะดวกที่สุด ดังนั้น การทับศัพท์จึงมีผู้นิยมใช้มาก และโดยทั่วไปที่พบในบรรดานักวิชาการ พบว่า นักวิชาการเป็นกลุ่มที่ใช้การทับศัพท์ โดยพยายามให้เสียงออกมาสดเจนเท่าภาษาเดิม โดยไม่ให้คำนึงถึงกฎเกณฑ์การเทียบอักษร และการห้ามใส่วรรณยุกต์กำกับในคำที่ทับศัพท์จากภาษาต่างประเทศที่ราชบัณฑิตยสถานกำหนดไว้

ตัวอย่างคำทับศัพท์ เช่น

ballade	(บาลัด)
cliche	(คลีเช)
couplet	(คัปเปิล)
comedy	(คอมเมดี้)
melodrama	(เมโลดราม่า)
paradox	(พาราดอกซ์)
sonnet	(ซอนเนต)

การเทียบศัพท์

ในสาขาวิชาวรรณคดีนั้น ปรากฏว่า การเทียบศัพท์นั้นเกิดขึ้นน้อย ทั้งนี้ เพราะการเทียบศัพท์นี้จะต้องหาคำในภาษาไทยที่มีความหมายอย่างเดียวกัน แต่เนื่องจาก วิชาวรรณคดีที่เราพูดถึงนี้เป็นวิทยาการตะวันตกที่เรารับเข้ามา จึงหาคำที่มีความหมาย หรือสามารถจะถ่ายทอดความหมายเดียวกันได้ยาก แต่ก็มักจะเป็นคำที่แพร่หลายยอมรับกันต่อมา

ตัวอย่าง

fable	นิทานสุภาษิต นิทานคติธรรม
intrigue	ปมเรื่อง
prologue	ปฐมบท
farce	จำอวด เป็นต้น

การถอดความหรือแปลความ

การถอดความหรือแปลความเป็นวิธีที่เราพบมากที่สุด เมื่อเราไม่สามารถแปลศัพท์หรือหาศัพท์

บัญญัติมาใช้ได้ และเมื่อเราหลีกเลี่ยงการทับศัพท์ เราจะใช้การถ่ายทอดความหมายของคำศัพท์วรรณคดีต่างประเทศนั้น ออกเป็นข้อความในภาษาไทย เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็น ความตื่นตัวของผู้ใช้ภาษา และทัศนะที่ว่าไม่ควรใช้คำต่างประเทศ ปะปนกับคำไทย แต่อย่างไรก็ตาม การถอดความนี้ไม่สู้จะกะทัดรัด มีส่วนทำให้คนหันไปนิยมทับศัพท์ได้เช่นกัน

ตัวอย่าง

antagonist	ตัวละครที่เป็นปรปักษ์กับ ตัวละครเอก
anti-novel	นวนิยายที่ปฏิเสธรูปแบบ
climax	จุดที่อารมณ์ผู้อ่านตื่นตื่น สูงสุด
epigram	บทกวีสั้น ๆ ที่แสดงความคิด ฉลาดคมคาย
miracle	ละครที่เกี่ยวกับศาสนา ปฏิหารย์
stream of consciousness	การเล่าเรื่องแบบใช้กระแส สำนึก

จากตัวอย่างเหล่านี้ ภาษาไทยรับเอาภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศเข้ามาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ในรูปของคำยืมแปล และในรูปของการสร้างคำใหม่ เพื่อใช้เรียกความคิดที่รับเข้ามา และยังทำให้เราเห็นทัศนคติต่อการยืมคำในรูปแบบต่าง ๆ ด้วย แม้ว่าอักษรวิธีไทยจะมีกลไกปรับตัวภาษาเอง แต่ก็ยังมีลักษณะพิเศษอีกอย่าง คือ ความพยายามอย่างยิ่งในการเก็บรักษา ความเป็นคนแปลกหน้าของคำที่ยืมมาจากภาษาต่างประเทศนั้นเอาไว้ เมื่อเราศึกษาวิธีการหรือขบวนการของการยืมคำจะพบว่า เมื่อผู้ยืมมีความรู้ในภาษาต่างประเทศ ซึ่งเป็นแหล่งคำยืมดี ยิ่งทำให้ภาษาหรือศัพท์ที่ใช้มีความหลากหลายมากกว่า เมื่อผู้ยืมไม่มีความรู้ในภาษาที่เป็นแหล่งของคำอีกประการหนึ่ง กรณีของคำยืมจากภาษาอังกฤษ

ซึ่งเป็นภาษาที่แพร่หลายมาก เมื่อออกเสียงคำยืมหรือถ่ายทอดคำยืมด้วย วิธีถอดความ ก็พยายามรักษารูป และเสียงของต้นแบบไว้

ความขัดแย้งเรื่องการยืมและสร้างคำใหม่ ๆ แปลก ๆ จึงมีอยู่ตลอดเวลา ความโน้มเอียงไปทางใดทางหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับสมัยนิยมและทัศนคติของผู้ใช้เป็นเกณฑ์

การที่ต่างคนต่างสร้างศัพท์ของตนขึ้นมาใช้นี้ จึงนับเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งของภาษา เป็นกระบวนการที่เริ่มจากสำนักขบถต่อชนบทการใช้ศัพท์เดิมซึ่งมีอยู่ ทั้งที่เป็นภาษาไทย และภาษาบาลีสันสกฤต ต่อความเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษา และระบบการถ่ายทอดความรู้จากต่างประเทศ และอาจเป็นความตั้งใจอีกประการหนึ่งก็ได้ที่จะผลักดันให้สังคม หวนกลับมาศึกษาและพิจารณากันถึงการก่อเกิดของความหลากหลายนี้

จากข้อคิดดังกล่าวนี้ ทำให้เห็นว่าทัศนคติต่อคำยืมเปลี่ยนแปลงไปได้เราทุกคนคงอยากจะทำคำในภาษาไทยใช้ ถ้าหากมีศัพท์บัญญัติที่เหมาะสม ดังนั้น หากถือเป็นเรื่องที่อันหนึ่งก็ควรจะได้มีการรวบรวมศัพท์ทางวรรณคดีที่ใช้อยู่ และนำมาพิจารณาวิเคราะห์ความหมายของคำกันต่อไป ซึ่งควรจะเป็นหน้าที่ของนักวิชาการ นักแปล และนักเขียน รวมทั้งผู้รู้ที่ใช้ศัพท์วรรณคดีทั่ว ๆ ไปด้วย¹²

12 กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ทรงมีความเห็นในเรื่องนี้ว่า "การคิดศัพท์นั้นเป็นกิจของบุคคลแต่การที่จะวางมาตรฐานหรือบัญญัติศัพท์ให้ใช้เหมือนกันทุกแห่งนั้น เป็นกิจร่วมกันของนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง หรืออีกนัยหนึ่งเป็นกิจของคณะกรรมการ และมติของคณะกรรมการ ควรจะประกาศให้ใช้โดยผู้มีอำนาจบังคับบัญชา" จาก การอภิปรายเรื่อง "การบัญญัติศัพท์และการทับศัพท์" ของสุจิตรา กลิ่นเกษร รายงาน การสัมมนาการใช้ภาษาไทย. 14-15 กรกฎาคม 2528

การรับความหมายใหม่โดยผ่านภาษาต่างประเทศ นอกจากจะทำให้เราเห็นปัญหาในเรื่องการใช้ศัพท์ รวมทั้งการสื่อความด้วยแล้ว ยังนำไปสู่ประเด็นการเบี่ยงเบนความหมายอีกด้วย

คำศัพท์ในแต่ละภาษานั้น คำหนึ่ง ๆ มีความหมายได้หลายอย่าง นอกจากความหมายอ้างอิงที่ใช้กันโดยทั่วไป อันเป็นความหมายสำคัญ หรือความหมายที่หนึ่งของศัพท์นั้นแล้ว คำศัพท์นั้นยังมีความหมายรอง ซึ่งแปรเปลี่ยนไปตามบริบท สิ่งแวดล้อม หรือคำที่เกิดควบคู่กันในประโยค เช่นเดียวกันกับที่ศัพท์ตัวเดียวอาจมีหลายความหมาย (homonym) คือหมายความว่า เมื่อเปลือออกมาแล้วย่อมจะเปลือออกได้หลายความหมาย หรืออาจเป็นคำศัพท์หลายตัวมีความหมายคล้ายคลึง หรือใกล้เคียงกัน (synonym) เมื่อเปลือออกมาก็จะได้ความหมายของคำเปลือออกมาเป็นหนึ่ง

ในกรณีของการแปลศัพท์มาใช้ในภาษาไทย นั้น มีปัญหาตรงที่ เราหาคำที่มีความหมายตรงกัน ได้เพียงบางส่วน (hyponymy) เช่น คำหลาย ๆ คำที่อยู่ในหมู่เดียวกัน มีความหมายตรงกันบางส่วนโดยที่รูปคำนั้นต่างกัน เมื่อเข้ามาอยู่ในภาษาไทย เรามักจะให้ความหมายรวม ๆ เช่น กลุ่มคำศัพท์เฉพาะทางวรรณคดีในภาษาอังกฤษ เช่น blank verse, free verse, concrete poetry หรือในภาษาฝรั่งเศส เช่น couleur locale, pittoresque, exotisme, regionalisme อย่างนี้เป็นต้น หรือ เรามักจะพบว่ารูปคำเดียวกัน แต่มีความหมายได้หลายความหมาย (polysemy) คำในลักษณะนี้มักเกิดจากการเปลี่ยนแปลงความหมาย เดิมที่เดิมมีเพียงความหมายเดียว ต่อมาได้แตกแขนงความหมายออกไป และทำให้ความหมายเบี่ยงเบนไปได้

การเบี่ยงเบนของความหมาย

การที่คำมีหลายความหมายนั้น เนื่องมาจากวิวัฒนาการของการใช้คำที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาล

เวลา สภาพสังคม และอื่น ๆ คำบางคำแม้ว่าความหมายของคำจะเปลี่ยนไปแล้วหลายครั้งก็ตาม แต่ก็ยังมีการใช้คำนั้นอยู่ในหลายความหมาย แต่คำบางคำก็เปลี่ยนความหมายไปโดยสิ้นเชิง โดยที่ความหมายเดิมหมดพลังใช้ไปเลย”¹³

ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดี ก็เช่นกัน ความผันแปรของสังคม ส่งผลกระทบมาถึงงานเขียน เมื่อมีงานเขียนแบบหนึ่งเกิดขึ้น ก็จำเป็นต้องมีการอธิบายลักษณะ ประเภท ความหมายของงานแบบนั้น ๆ โดยหาคำมาบรรยายสิ่งที่ต้องการสื่อ การเบี่ยงเบนของความหมายจึงเกิดขึ้นได้ในกรณีต่อไปนี้

1. เมื่อมีการแบ่งแยกทางความคิดในกลุ่มผู้ใช้คำ เป็นไปในลักษณะที่มีการสร้างคำของกลุ่มขึ้นใช้เอง

2. การนำศัพท์ต่างประเทศมาถ่ายทอดเป็นภาษาไทยนั้น มีปัญหา เรื่องการเทียบเคียงศัพท์ศัพท์ต่างประเทศบางตัว มีความหมายกว้างครอบคลุมความคิดเฉพาะบางอย่าง เมื่อเรานำมาใช้ เราทำได้แต่เพียงเก็บลักษณะบางประการที่เราดูว่ามีสารที่คล้ายคลึงกับการต้องการสื่อ ทำให้เราไม่สามารถเทียบความหมายที่สมบูรณ์ได้ และเมื่อนำคำนั้นมาใช้ด้วยเห็นว่ามี ความหมายคล้าย ๆ กัน แม้เพียงน้อยนิดก็ทำให้เกิดการเบี่ยงเบนความหมายได้

3. เมื่อสิ่งที่คำใช้เรียกนั้น เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย กาลเวลา ทั้งนี้อาจจะเสื่อมความนิยมไป หรือปรากฏให้เห็นในอีกความหมายหนึ่ง

4. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

5. เมื่อมีความเข้าใจผิด ซึ่งอาจเกิดจากรูปคำคล้ายกัน

¹³ สารภี แกสตัน, ตำราเกี่ยวกับการแปลเบื้องต้น, อักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529

ต่อไปนี้จะเป็นตัวอย่งของการเปลี่ยนแปลงความหมายที่เนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ

1. การแบ่งแยกความคิดในกลุ่มผู้ใช้คำ

ตัวอย่าง จากคำศัพท์ “Local Color Literature”

สืบเนื่องมาจากการเสวนาในหัวข้อ “วรรณกรรมลูกทุ่ง” ของนิตยสารถนนหนังสือและคณะนิเทศศาสตร์จุฬาฯ เมื่อเดือนกันยายนที่ผ่านมา มีการเสนอให้มองคำว่า ลูกทุ่ง ในวรรณกรรมไทยให้กว้างออกไปจากที่เคยจำกัดเรียกวรรณกรรม “ลูกทุ่ง” เฉพาะงานของไม้ เมืองเดิม มนัส จรรย์รงค์ ฯลฯ โดยดูว่ากลุ่มความคิดที่ผลิตงานวรรณกรรม “ลูกทุ่ง” ได้คลี่คลายและเป็นไปในลักษณะใหม่หรือไม่อย่างไร ซึ่งได้เปิดโอกาสให้นักเขียนต่าง ๆ ได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเราคือเมื่อสุชาติ สวัสดิ์ศรี พยายามจะเทียบเคียงคำศัพท์ “วรรณกรรมลูกทุ่ง” กับ Local Color Literature¹⁴ และได้อธิบายลักษณะเด่น 3 ประการของงานเขียนแบบนี้ว่า

ประการที่ 1 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อมที่ระบุชัดเจนในแง่ของสถานที่และตัวบุคคล

ประการที่ 2 บรรยายถึงท้องถิ่นใด ท้องถิ่นหนึ่งในพื้นถิ่นที่มีสีสัน ลักษณะเฉพาะของมันเอง ไม่ว่าจะเป็นฉากเครื่องแต่งกายของตัวละครหรือลักษณะทางวัฒนธรรมของพื้นถิ่นนั้น ๆ มีผู้เรียกการเขียนในลักษณะนี้ว่า แนวการเขียนแบบฝากสถานที่ และถึงแม้ว่าท้องถิ่นนั้นจะไม่ปรากฏให้พบเห็นได้อีกในปัจจุบัน แต่นักเขียนร่วมสมัยก็ยังสามารถที่จะเขียนรำลึกถึงได้

¹⁴ หมายเหตุ สยามรัฐรายสัปดาห์เขียน Local Color Literature ส่วนสยามรัฐรายวันเขียน Local Colored Literature

ประการที่ 3 มีการจำลองชีวิตของผู้คน และสิ่งแวดล้อมในยุคสมัยใด สมัยหนึ่ง และเมื่อปรากฏลีลาออกมาจะทำให้วรรณกรรมประเภทนี้มีลักษณะเฉพาะตัว เจาะจงลงไป

เห็นได้อย่างชัดเจนว่า การสร้างศัพท์ของเรา นั้น มีลักษณะของ “การลากเข้าหา” โดยพยายามเทียบเคียงจากลักษณะของงาน ความหมายของคำ และขยายวงความหมายของคำให้กว้างขึ้น เพื่อให้ได้รับกันได้กับคำศัพท์ต่างประเทศนั้น ๆ สุชาติ สวัสดิ์ศรี มีความเห็นว่า คำว่า “ลูกทุ่ง” ไม่จำเป็นจะต้องเป็นเรื่องที่ผ่านเลยไปแล้ว แต่หมายถึงคนปัจจุบัน คนร่วมสมัยที่เขียนถึงพื้นถิ่นของตัวเอง ไม่จำเป็นจะต้องมีคำว่า “ทุ่ง” เข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปแล้ว สุชาติ มีความเห็นว่า วิธีการเขียนของวรรณกรรมไทยเป็นลักษณะการเขียนแบบหนึ่งซึ่งฝรั่งมีศัพท์วรรณกรรมว่า Local Color Literature ซึ่งได้รวมเอาวรรณกรรมลูกทุ่งเข้าอยู่ในคำ ๆ นี้ด้วย กล่าวโดยสรุป ก็คือ หากพิจารณาความตามความหมายสากลคำว่า “วรรณกรรมลูกทุ่ง” ย่อมจัดได้ว่าเป็นงานเขียนในสกุล Local Color ได้ ในที่นี้ สุชาติ สวัสดิ์ศรี ซึ่งเป็นผู้เสนอความคิดในการเทียบศัพท์นี้ขึ้นมาใช้นั้นคงอยากจะทำให้ใช้คำศัพท์เฉพาะนี้กับ “วรรณกรรมลูกทุ่งไทย” ตามความหมายที่เขาได้ขยายออกมาแล้ว ด้วยความคิดว่า วรรณกรรมลูกทุ่งของไทย เป็น Local Color Literature แต่งงานเขียนในลักษณะ Local Color ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นวรรณกรรมลูกทุ่งตามมาตรฐานการพิจารณาจากงานเขียนของไม้ เมืองเดิม เสมอไป..... งานของรงค์ วงศ์สวรรค์ (เสเพลบอยชาวไร่) หรือของ ลาว คำหอม (ฟ้าบ่กั้น) เป็น Local Color ซึ่งไม่ใช่วรรณกรรมลูกทุ่ง แต่ แผลเก่า ของไม้ เมืองเดิม นั้นเป็นทั้งวรรณกรรมลูกทุ่ง และ Local Color

อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่า การใช้ศัพท์เฉพาะ Local Color นั้นมีลักษณะที่กว้างเกินไปกว่าลักษณะที่พบได้ในวรรณกรรมลูกทุ่งไทย หลายต่อหลายคนยังมีความเห็นไม่ลงรอยกันเกี่ยวกับความหมายในเรื่องดังกล่าว และคิดว่าน่าจะได้มีการคิดค้นหาคำไทยมาใช้แทนคำว่า Local Color และวรรณกรรมลูกทุ่งก็คงจะเป็นศัพท์บัญญัติที่เทียบเคียงไม่ได้กับคำว่า Local Color Literature เพราะถ้าใช้จริง ก็จะทำให้ความหมายเบี่ยงเบนไปอย่างแน่นอน เพราะสภาพสังคมที่ต่างกัน

การนำศัพท์เฉพาะมาใช้เรียกลักษณะทางวรรณกรรมไทยนั้น ประสบปัญหาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว วรรณกรรมลูกทุ่งก็ไม่ตรงกับ Local Color Literature เพราะคำ ๆ นี้ มีความหมายเฉพาะอยู่ในตัวเอง ลักษณะความเป็นลูกทุ่งไทย ก็ไม่เหมือนลูกทุ่งฝรั่ง ปัญหาต่างวัฒนธรรมที่เห็นได้จากตัวอย่างนี้ การใช้ศัพท์เฉพาะจึงอาจทำให้เกิดความเข้าใจไขว้เขวไปต่าง ๆ นานาได้ ขึ้นอยู่กับทัศนคติของผู้ใช้เป็นสำคัญ และเมื่อเราพยายามที่จะเอาหลักการหรือทฤษฎีวรรณกรรมของตะวันตก มาใช้กับวรรณกรรมไทย เราจึงใช้ความใจกว้าง (tolerance) หรือการอนุโลมแก่ปัญหาหมดจด จึงทำให้เราไม่อาจหาอะไรที่เหมาะสมได้อย่างแท้จริง

จาก *Vocabulaire de la dissertation* “Couleur locale” ในภาษาฝรั่งเศสมีความหมายที่เราสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

1. terme de peinture, proprement, couleur propre de chaque objet indépendamment de la distribution de la lumière.

2. par extension, depuis le romantisme, qualité des ouvrages (peinture, littérature, musique) qui reproduisent d'une manière exacte et pittoresque les caractères d'un pays

ou d'un temps : la couleur locale de Salammbo.⁽¹⁵⁾

ซึ่งเรายังหาศัพท์บัญญัติที่เหมาะสมกับการถ่ายทอดความคิดอันนี้ไม่ได้ จากคำอธิบายในข้อที่ 2 ทำให้เห็นได้ชัดว่า “วรรณกรรมลูกทุ่ง” นั้น ไม่อาจเทียบเคียงกับศัพท์เฉพาะนี้ได้ อีกทั้งโดยความหมายแล้ว ก็ยังไม่พบลักษณะ “ลูกทุ่ง” ในความหมายแรกและดั้งเดิมที่จะทำให้คนที่ใช้ภาษาไทยพื้น ๆ เข้าใจได้ว่า มีความหมายของคำว่าลูกทุ่งอยู่ในศัพท์เฉพาะคำนี้⁽¹⁶⁾

2. สภาพสังคมและความคิดใหม่

ตัวอย่าง จากคำศัพท์ “blank verse”

คำว่า “กลอนเปล่า” มาจากคำว่า blank verse โดยรัชกาลที่ 6 เป็นผู้ทรงบัญญัติศัพท์คำนี้ ใช้นับเรื่อง เวนิสวานิช และวงเล็บไว้ข้างหลังเป็นภาษาอังกฤษว่า (blank verse) โดยไม่ได้ใส่วงเล็บว่า free verse จึงเป็นที่น่าสงสัย เพราะงานที่แปลมามีลักษณะผสมของ blank verse กับ free verse อย่างไรก็ตาม คำว่า กลอนเปล่าที่ติดตลาคคนจะเขียนกลอนเปล่า และวงเล็บว่า blank verse ตลอดเวลา ทั้ง ๆ ที่ความหมายจริง ๆ ที่ใช้คลาดเคลื่อนไปจาก blank verse ของต่างประเทศ และถ้าหากพูดถึงลักษณะของกลอนเปล่าที่เขียนกันอยู่ในบ้านเราคู่จะตรงกับ free verse มากกว่า หลังจากรัชกาลที่ 6 แล้ว ประมาณปี พ.ศ. 2474 จะมีการแปลที่ใช้ลักษณะของ blank verse และเรียกกำกับในภาษาไทยว่า กลอนเปล่า นักวรรณคดีพยายามจะ

ยกย่องให้เป็นวรรณกรรม กลอนเปล่าชิ้นแรก⁽¹⁷⁾ แต่ก็เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เพราะว่าแปลมา

ในปี พ.ศ. 2480 พบว่า ความหมายของกลอนเปล่าเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กลอนเปล่าของช่วงเวลานั้น หมายถึงความเรียงสั้น ๆ ที่บรรยายความรู้สึกใช้ภาษาค่อนข้างประดับประดา แต่ไม่ได้เขียนเรียงบรรทัด เช่น หยตหนึ่งของกาลเวลา ของเสนีย์ เสาวพงศ์ งานเขียนประเภทนี้เป็นกระแสหนึ่งของงานที่พัฒนามาเป็นกลอนเปล่าในปัจจุบัน นักเขียนผู้สร้างงานแต่ละคน ก็มีความเห็นต่าง ๆ กันออกไป ซึ่งแน่นอนว่าจะทำให้ความหมายของคำว่า blank verse เปลี่ยนไปในที่สุด ในปัจจุบันเรากลับหาคำอธิบายที่กระชับให้กลอนเปล่าไม่ได้ เพราะจากตัวอย่างความคิดเห็นเหล่านี้ทำท่าว่า กลอนเปล่าอาจเปลี่ยนรูปโฉมต่อไปได้เรื่อย ๆ ในอนาคต แล้วแต่ทัศนะของผู้ใช้ ดังจะเห็นได้ดังนี้

(ชลธิรา กลัดอยู่)

- เป็น “ร้อยกรอง” ที่มีลักษณะเฉพาะบางประการ แม้จะดูเฉิน ๆ เหมือนกับแต่งได้โดยอิสระ แต่แท้จริงการแต่งนั้นต้องผ่านกระบวนการทั้ง “ร้อย” และ “กรอง” คำออกมาเป็นกวีนิพนธ์ที่กระชับ ใช้ภาพพจน์ สื่ออารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดที่ลุ่มลึก สลับซับซ้อน

(วาทิช จรุงกิจอนันต์)

- เนื้อสำคัญที่สุดอยู่ที่ความคิด เขียนยาก (...) ต้องหาแง่มุมที่กินใจคน

(ทวีป วรติลล)

- งานกวีนี้ เป็นผลผลิตของยุคสมัยอย่างเห็นได้ชัด แต่ผมไม่เห็นด้วยกับกลอนเปล่าที่พิมพ์แพร่หลายในเวลานี้ เพราะบางครั้งกลอนเปล่าที่มันเปล่าจริง”

(ปริษา ช่อปทุมมา)

- ควรเป็นเรื่องที่ต้องอ่านเอง มันไม่สามารถอ่านให้กันฟังได้อย่างบทกวีประเภทอื่น เพราะกลอน

¹⁵ H. Bénac, *Vocabulaire de la dissertation*, Hachette, 1972, p. 40.

¹⁶ หมายเหตุ มีผู้แปล คำว่า pastoral ว่าวรรณกรรมลูกทุ่ง และ local color ว่าสีสันแห่งภูมิภาค

¹⁷ อ้างถึง ครูทงจับนาค (2474) ของ พระลาขานนท์ (ขุนพจนานุกรจเรช) ซึ่งแปลมาจากงานของ B. Sale Wortham.

เปล่ามีรูปแบบทั้งดงามในตัวเอง การจัดวรรณสั้นยาวให้มีขนาดต่างกัน เป็นความงามอีกรูปหนึ่ง บางครั้งผู้เขียนแทรกเครื่องหมายลงไป

ข้อคิดที่ได้จากนักเขียนหลาย ๆ คน คือการเขียนกลอนเปล่าสำหรับผู้มีภูมิรู้นั้นจะต้องเรียนรู้วิธีการเขียนซึ่งจะทำให้เขียนได้ดีกว่า ไม่ใช่สักแต่ว่าเขียนบางคนก็เข้าใจดีว่าเป็นลักษณะตอบโต้งานเขียนแบบที่มีฉันทลักษณ์

ซึ่งทั้งนี้ ดูเหมือนว่า ในบรรดานักเขียนและนักวิชาการไทยนั้น กำลังพยายามหาความหมายใหม่ให้ "กลอนเปล่า" กัน โดยการเพิ่มเติมคุณสมบัติลักษณะต่าง ๆ ให้กับคำ ๆ นี้ เช่น ไม่เล่นสัมผัส แต่ใช้ความคิดและความพยายามให้เท่ากับที่เขียนคำประพันธ์ที่มีฉันทลักษณ์ จนกระทั่งดูเหมือนว่าเป็นคำที่ "ถมไม่เต็ม" และจะมีความหมายกว้างมากขึ้นจนเราไม่อาจหาความหมายที่แท้จริงได้เลย เพราะมีวแต่แสวงหารูปแบบใหม่ที่เหมาะสมกับยุคของตน และสังคมใหม่มาแทน จึงออกมาเป็นกลอนเปล่า

เมื่อพิจารณาตามรูปแบบการเขียนนั้น

Blank verse มีลักษณะเป็นงานร้อยกรองที่บังคับเสียงหนักเบา จำนวนพยางค์และคำ ในแต่ละบรรทัดจะมี 10 พยางค์ ต่อมาบอกว่าไม่บังคับ ความยาว และไม่บังคับสัมผัส ส่วน Free verse เป็นการเขียนคำประพันธ์เป็นบรรทัด ๆ เหมือนคำประพันธ์ร้อยกรองทั่วไป ไม่กำหนดความสั้นยาว จำนวนคำในแต่ละบรรทัด จะมีสัมผัส หรือไม่มีก็ได้

และเมื่อดูความเป็นมาของกลอนเปล่าในเชิงประวัติจะพบว่า กวีอเมริกันมิได้ค้นคิดรูปการประพันธ์กลอนเปล่าอย่างโดด ๆ หากได้รับอิทธิพลจาก vers libre ของฝรั่งเศส ซึ่งในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 มีขบวนการเคลื่อนไหว สัญลักษณ์นิยมเกิดขึ้น การใช้สัญลักษณ์สื่อความหมาย ความคิด และบรรยากาศนี้ กวีเช่น โบเตอแลร์ แวร์แลน มาลาร์เม ได้สร้างกลุ่มภาพพจน์ ไวหาร อุปมาอุปไมยต่าง ๆ เข้า

กันกับท่วงทำนองที่เหมือนดนตรี นิยมความสลับซับซ้อน การสื่อความโดยนัยะ เป็นแนวสำคัญในการประพันธ์ ดังนั้นความหมายของสัญลักษณ์จึงไม่ตายตัว สามารถตีความได้หลายระดับ อิทธิพลของกรีกกลุ่มนี้ส่งผลกระทบต่อขบวนการเคลื่อนไหว อิมเมจิสม์ ในอเมริกากระยะต้น ซึ่งเน้นการใช้ภาพพจน์ (imagery) กระตุ้นให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึก หรือเห็นประเด็นที่ต้องการ แทนการใช้พรรณนาโวหารธรรมดา โดยใช้กลอนเปล่าสื่อเนื้อหาที่เข้มข้น กระชับ ฉะบคม เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเอกภาพ รูปแบบของกลอนเปล่าในงานของเอมิลี คิคกินสัน เป็นความพยายามที่จะพลิกแพลงวิธีการเขียนออกไป โดยใช้คำสั้นแต่กินเนื้อความลึก ให้ความหมายกระชับ ใช้ภาพพจน์ที่ฉะบคม และอุปมาอุปไมยที่บาดความรู้สึก นอกจากนี้ยังได้ใช้สัมผัส การเน้นเสียง หนัก เบา ช่วงจังหวะและทำนองที่แหวกไปจากเดิม อีกทั้งใช้เครื่องหมายขีดกัน แทนเครื่องหมายวรรคตอน⁽¹⁸⁾

จาก *Vocabulaire de la dissertation* ได้อธิบายความหมายของ vers libre เอาไว้อย่างสั้น ๆ ว่า

a) vers libre classique, alternance irrégulière de mètres et de rimes réguliers
Ex : les vers de la Fontaine.

b) a partir du symbolisme, le vers libre est un vers dont le rythme est créé librement par le poète¹⁹

จะเห็นได้ว่า โดยแท้ที่จริงแล้วคำว่ากลอนเปล่าที่เราเรานำมาใช้กันนั้นมีความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมจริง คือ เข้าใจกันว่ากลอนเปล่าไม่ต้องเล่นสัมผัสกันและเมื่อเห็นกลอนเปล่าที่มีสัมผัสกันก็คิดว่าน่าจะเรียกกลอนเปล่าอยู่หรือไม่ มีความคิดเห็น

¹⁸ ชลธิรา สัตยวิวัฒนา, *ผองถ้อยร้อยเรียง*, ปลายตะเพียน, หน้า 29-32.

¹⁹ อ้างแล้ว หน้า 214.

จากผู้ใช้ศัพท์ว่าในกรณีที่กลอนเปล่าไม่มีสัมผัสเลย มันน่าจะเรียกชื่อใหม่ ให้มีความแตกต่างออกไป เช่น เรียกว่าเรียงร้อยถ้อยคำ เรียงคำ หรืออะไรทำนองนี้ เพื่อให้เข้ากับร้อยแก้ว ร้อยกรองที่มีอยู่แล้ว แต่ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงความหมายนั้น เป็นการปรับตัวของภาษาให้เข้ากับสภาวะสังคมและความคิดที่เกิดความผันแปรขึ้น และยังทำให้เราเห็นอีกด้วยว่า หากมีความหมายใหม่เกิดขึ้นอีก สำหรับคำ ๆ หนึ่ง เราก็คงจะต้องยอมรับว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

ความเป็น "กลอนเปล่า" ยังโยงไปถึงวรรณกรรมอีกประเภทหนึ่งที่เรียกว่า "วรรณรูป" (concrete poetry) ซึ่งเป็นคำค่อนข้างใหม่ในภาษาไทย เป็นศิลปะอย่างหนึ่งในการใช้ภาษาเรียงกันเป็นรูปร่างให้สอดคล้องกับรูปภาพ ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่ผสมผสานกลอนเปล่าเข้ากับภาพ ในเรื่องของศัพท์ คิดว่าไม่มีความสับสนระหว่างวรรณรูปกับกลอนเปล่า เพราะว่าคุณคนไม่รู้จักศัพท์วรรณรูป แต่เรียกว่า "โคลงที่เป็นภาพ" มากกว่า

3. กาลเวลา

ตัวอย่าง จากคำศัพท์ "figure of speech" คำที่มีความหมายเปลี่ยนไปในอีกลักษณะหนึ่งนั้น ขึ้นอยู่กับกาลเวลา และการใช้คำหนึ่งในอีกความหมายหนึ่ง เช่น คำว่า ภาพพจน์ ซึ่งกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ทรงตั้งขึ้นเทียบคำ figure of speech เพื่อให้ใช้ในความหมายหนึ่งในวิชาการประพันธ์ แต่มีผู้เอาไปใช้ในอีกความหมายหนึ่ง ถ้าหากจะเทียบคำว่า figure of speech ในภาษาฝรั่งเศส ก็มีผู้เห็นแตกต่างกันไป แต่จากพจนานุกรม คำ ๆ นี้ ในภาษาฝรั่งเศสคือ figure de rhétorique เมื่อคำว่าภาพพจน์ถูกนำไปใช้ในความหมายอื่นแล้วนั้น ก็มีผู้คิดคำใหม่ ๆ ขึ้นใช้แทนเช่น วาโทบาย หรือ กลการประพันธ์ต่าง ๆ กันไป

4. ความเข้าใจผิดเนื่องจากรูปคำ

ตัวอย่าง จากคำศัพท์ "fantastic literature" คำว่า fantastic literature มีผู้แปลว่าวรรณกรรมประเภทฟุ้งฝัน และบางคนก็ใช้ทับศัพท์ว่า วรรณกรรม แฟนตาสติก เมื่อคิดว่ายังหาคำแปลที่เหมาะสมไม่ได้ ในกรณีที่มีผู้แปลว่าวรรณกรรมประเภทฟุ้งฝัน นั้น ผู้วิจัยได้นำคำนี้ไปทดสอบ โดยออกแบบสอบถาม ก็ปรากฏว่ามีผู้เลือกตอบเป็นอัตราส่วนค่อนข้างสูงกว่าคำหลังซึ่งเป็นคำทับศัพท์ ซึ่งเป็นที่น่าแปลกใจ เพราะคำว่า fantastic นี้ถูกนำไปใช้ในอีกความหมายหนึ่ง และโดยความหมายจริง ๆ แล้ว fantastic literature หมายถึงวรรณกรรมประเภทเขย่าขวัญ มีอะไรแบบแปลก ๆ เหนือจริงที่ต้องอาศัยจินตนาการ มากกว่าจะแปลว่าฟุ้งฝัน เช่น แพร่งคินส์ไนด์ หรือ Notre-Dame de Paris ของฮูโก เป็นต้น

ในภาษาฝรั่งเศส fantastique มีความหมายต่างจาก fantaisie ดังนี้

fantastique : se dit d'êtres ou d'objets créés par l'imagination, et qui sont bizarres (syn. extraordinaire, surnaturel, féérique)

fantaisie : 1. qualité d'une personne (ou de ses actions) qui invente librement, sans contrainte, ou qui agit de manière imprévisible.
2. gout particulier a quelqu'un
3. gout passager, capricieux pour quelque chose de fantaisie : se

dit d'une chose ou l'imagination joue le premier rôle.

นอกจากนี้แล้ว ยังมีข้อคิดอีกหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ศัพท์ เช่น

1. การใช้คำในความหมายรวม

ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของตัวความหมาย ซึ่งภาษาทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสื่อจากผู้ให้ไปซึ่งผู้รับ หรือวิธีการของการสื่อ ก็ตาม ต่างอยู่ภายใต้เงื่อนไขของประวัติศาสตร์ ซึ่งหมายถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง สืบเนื่องมาจากการแรก อาจารย์นิธิ เอียวศรีวงศ์ เชื่อว่า ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ระบบทุนนิยม ก่อให้เกิดลัทธิอุตสาหกรรมนิยม²⁰ ซึ่งปรากฏอย่างเด่นชัดในทางภาษา คือการใช้คำอย่างประหยัดขึ้น แม้ว่าในศัพท์เฉพาะทางวรรณคดีจะยังมีกลุ่มผู้ใช้ภาษาแบบอสังการอยู่ก็ตาม แต่โดยส่วนใหญ่แล้ว ศัพท์เฉพาะที่พบก็จะเป็นการถ่ายทอดความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลของปัจจุบัน ความเติบโตของลัทธิอุตสาหกรรมนิยมในไทยดำเนินไปอย่างรวดเร็วเพียงใด ลักษณะ “เป็นเหตุเป็นผล” ของภาษาไทยก็จะยิ่งเด่นชัดมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งจากตัวอย่างต่อไปนี้จะเห็นคำที่มีผู้ใช้มาก เปรียบเทียบกับคำที่มีผู้ใช้เล็กน้อย²¹ เพื่อให้เห็นว่าลักษณะของคำที่มีผู้ใช้มากนั้นเป็นคำที่มีลักษณะการใช้คำ อย่างประหยัด รัดกุมขึ้นกว่าแต่ก่อน ยกเว้นในกรณีที่ทำคำเทียบไม่ได้ และต้องใช้การอธิบายแทน เช่น ตัวอย่างต่อไปนี้

(20) นิธิ เอียวศรีวงศ์ “ภาษาไทย อีเลคทรอนิคส์”, โลกหนังสือ, สิงหาคม 2525, หน้า 51.

(21) ข้อมูลจากแบบสอบถาม งานวิจัย เรื่องวิเคราะห์ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดี

คำศัพท์
denouement
epigram
legend
objective
style
simile
คำที่ใช้มาก
การคลายปม
คำคม
ตำนาน
ภววิสัย
ลีลา
โวหารอุปมา
คำที่ใช้บ่อย
การคลี่คลายสู่จุดจบ
บทกวีนิพนธ์ข้อนอหด
นิทานบุคคล
ความเป็นปรนัย
กระบวนวิธี
ภาพพจน์เปรียบเทียบสิ่งที่เหมือนกัน
โดยมีคำเชื่อมโยง

ในประการที่สอง ความหมายของภาษาไทยเปลี่ยนไปเมื่อเงื่อนไขของประวัติศาสตร์เปลี่ยนไป จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพูดหรือเขียนถึงสิ่งรวมมากกว่าสิ่งเฉพาะ โดยที่สิ่งรวมทั้งหลายนั้นมีลักษณะเป็นนามธรรมด้วย เช่น คำว่า ละคร โดยมีได้หมายเจาะจงลงไป ถึงละครอะไร หรือแม้แต่จะเจาะจงลงไปว่าเป็นละครตลก ก็ไม่ได้แยกแยะว่าตลกแบบไหน ส่วนที่ว่า จำอวด ละครตลกเสียดสี ละครเบาสมอง เป็นสิ่งเฉพาะและเป็นรูปธรรม ภาษาไทยที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันนี้มีจำนวนมาก ที่เปลี่ยนเพราะต้องการให้หมายถึงสิ่งรวมความคิดที่รวมนั้นค่อนข้างจำเป็นมากสำหรับโลกสมัยใหม่ ซึ่ง

มีพื้นฐานอยู่บนวิทยาศาสตร์ สิ่งต่าง ๆ มักจะถูกจัดรวบรวมไว้เป็นกลุ่มเป็นพวกตามหน้าที่ คุณสมบัติหรือลักษณะบางประการ เพราะฉะนั้นจึงเป็นความลำบากต่อมาในการบัญญัติศัพท์ ในกรณีที่ต้องการแยกลักษณะของสารที่ต้องการสื่อ มากกว่าที่จะรวมตัวอย่างเช่น เราจะเรียก comedie, farce หรือ burlesque ก็ตามว่าเป็นละครตลกทั้งหมด ก่อนที่จะมาแยกประเภทของละครเหล่านั้น เมื่อมีความจำเป็นที่จำเพาะเจาะจงลงไป และหรืออาจจะเป็นปัญหาที่มาจากว่าเราไม่สามารถหาคำที่เหมาะสมได้ในการใช้เรียกคำศัพท์เฉพาะแต่ละตัวนี้ อย่างน้อยการให้ภาพรวมว่าเป็นละครตลกก็ควรจะบอกอะไรบ้างแล้ว จนกระทั่งต่อมาจึงได้มีผู้คัดค้านศัพท์แยกให้เห็นว่า comedie ต่างจาก farce หรือ burlesque อย่างไรบ้าง โดยที่ comedie เป็นละครตลกประเภทเบาสมอง เป็นละครตลกประเภทจำอวด และ burlesque เป็นละครตลกประเภทเสียดสี

อีกตัวอย่างหนึ่งที่ทำให้เห็นได้ คือคำว่า "ความรู้สึก" ในภาษาไทยไม่ว่าความรู้สึกทางด้านใด เราก็เรียกในภาพรวม ๆ ว่า ความรู้สึกทั้งหมด ทั้งนี้เมื่อเป็นศัพท์เฉพาะ sentiment จะหมายถึงความรู้สึกทางจิตใจ sensation คือความรู้สึกสัมผัสและ emotion ความรู้สึกสะเทือนใจ

ตัวอย่างต่อไปได้แก่คำว่า simile มีผู้แปลว่า โวหารอุปมา และภาพพจน์เปรียบเทียบกับสิ่งที่มีเหมือนกันโดยมีคำเชื่อมโยง จะเห็นได้ว่า มีผู้ใช้ทั้งคำว่า โวหาร และภาพพจน์ ในการอธิบาย simile ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของ figure of speech (ดูคำอธิบาย figure of speech ในความหมายเดิม : ภาพพจน์ หน้า 21)

ตัวอย่างต่อไปคือคำศัพท์ satire กับ ironie เรามักจะพบคำแปลแบบรวม ๆ ที่ทำให้แยกระหว่าง satire กับ ironie ไม่ออก เพราะจะมีผู้ให้ความหมายทั้งสองคำว่าเรื่องเสียดสี โดยที่เมื่อพิจารณา

ไปแล้ว satire เป็นเรื่องเสียดสีเห็นแบบ ส่วน ironie คือความเปรียบประชด ความหมายที่ได้จาก

Dictionnaire Larousse คือ

satire : 1. piece de vers dans laquelle l'auteur attaque les vices et les ridicules de son temps.

2. Ecrit ou discours dans lequel on tourne une personne ou une chose en ridicule.

ironie : attitude de raillerie qui consiste a faire entendre le contraire de ce que l'on dit, l'intonation aidant

2. ศัพท์บัญญัติที่ต่างกันออกไป

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า คำศัพท์นั้นมีลักษณะเหมือนสินค้า ที่ต้องมีความหลากหลายให้ผู้บริโภคเลือกได้ ความสับสนจึงเกิดขึ้นได้เมื่อไม่แน่ใจว่า คำศัพท์ต่างประเทศ ตัวหนึ่งจะสามารถมีค่าแปลในภาษาไทยได้ แตกต่างกันออกไป เช่น

alienation : ความเป็นอื่น
ความแปลกแยก

image : ภาพลักษณ์
ภาพพจน์
มโนภาพ
จินตภาพ

imagination : มโนคติ
จินตนาการ

metaphor : อุปลักษณ์
โวหารเปรียบเทียบ
ความเปรียบเป็น ฯลฯ

theme : แก่นเรื่อง
ความคิดหลัก
สารัตถะ ฯลฯ

concrete poetry : วรรณรูป
กวีนิพนธ์รูปธรรม
กวีนิพนธ์รูปลักษณะ ฯลฯ
เป็นต้น

3. การใช้ทับศัพท์ในกรณีที่มีคำบัญญัติ

เราพบว่า ขอบเขตของการสื่อความ และ ปริมาณของความหมายที่ต้องการสื่อ นั้นถูกจำกัดลง ด้วยข้อจำกัดของภาษาไทยที่ไม่อาจหาคำที่สามารถ สื่อความได้เฉพาะ หรือตรง ๆ ตัวหากแต่ต้องอาศัย บทขยายความมาทำให้เกิดความเข้าใจ อีกทั้งลักษณะ ความคิดของสารที่ถ่ายทอดมานั้น บางอย่างไม่มีอยู่ใน วัฒนธรรมของเรา เช่นคำว่า anti-climax นั้น มีผู้ใช้ในภาษาไทยว่า การหักมุมที่รุนแรง เป็นอัตรา ส่วน 1 ต่อ 5 ของผู้ที่คิดว่าภาษาไทยสื่อความไม่ กระชับ จึงใช้คำทับศัพท์แทน หรือคำอื่น ๆ ต่อไป นี้ ที่แม้จะมีศัพท์บัญญัติ หรือ การอธิบายคำใน ภาษาไทยก็ปรากฏว่า มักนิยมใช้ทับศัพท์ ซึ่งสะดวก กว่า ดังตัวอย่างเหล่านี้

- anti-hero (ลักษณะแอนตี้ตัวละครที่มี ลักษณะเป็นวีรบุรุษ)
- anti-novel (นวนิยายปฏิวัติลักษณะ)
- couplet (บาทคู่หนึ่งที่สุดท้ายสัมผัสกัน)
- dramatic unities (ไตรยางค์ละคร)
- exotic (จินตนาการถึงท้องถิ่นแสนไกล)
- local color (สีสันแห่งภูมิภาค)
- metaphor (อุปมาอุปไมย)
- sense of humour (อารมณ์เส้าราวจ)

ส่วนในกรณีที่มีคำที่อยู่ในวัฒนธรรมของเรา ในการเทียบคำ ๆ นั้น เราก็ประสบปัญหาบ่อยลง

4. การใช้คำว่า “เชิง”

ในบางครั้งเมื่อเราคิดหาคำแปลที่ลงตัวไม่ได้ ความเป็นอัจฉริยของภาษาไทย ทำให้เราเติมคำว่า เชิงลงไปในทุก ๆ ที่ ซึ่งก็ช่วยให้เกิดความเข้าใจแบบ

กว้าง ๆ และในลักษณะรวม ๆ ว่า หมายถึงอะไร คำว่า approaches จึงได้รับการแปลว่า “เชิง” เสีย เป็นส่วนใหญ่ เช่น เมื่อกล่าวถึง แนวคิดในการ วิจัยวรรณคดี จะแยกเป็นแขนงต่าง ๆ และใช้คำว่าเชิงประกอบ ซึ่งก็เป็นที่ยอมรับกันแล้ว เช่น Historical approaches : วิจารณ์เชิงประวัติศาสตร์ Philosophical approaches : วิจารณ์เชิงปรัชญา Sociological approaches วิจารณ์เชิงสังคมมานุษยวิทยา

5. คำลงท้ายด้วย “ism”

คำที่ลงท้ายด้วย “ism” ซึ่งเป็นคำที่หมายถึง ทฤษฎี ความคิด ซึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับปรัชญา หรือ ความรู้ระดับสูงนั้น มักจะได้รับการบัญญัติด้วยภาษา บาลีสันสกฤตเป็นส่วนใหญ่ เช่น

- existentialism อัตถิภาวะนิยม
- nihilism สุญนิยม
- objectivism ลัทธิปรนัย
- rationalism วิตกรวาท
- scepticism วิมคตินิยม ฯลฯ เป็นต้น

6. ศัพท์เหมือนในต่างสาขา

มีศัพท์หลายคำที่เดียวที่มีที่ใช้เหมือนกัน ใน ต่างสาขาวิชากัน ซึ่งจะทำให้มีลักษณะของการเกี่ยว กูล หยิบยืมกันใช้ข้ามสาขาวิชา เช่น วรรณคดี และศิลปะ ตัวอย่างเช่น

- contrast: ความขัดกัน
- impressionism: ลัทธิอิมเพรสชันนิสม์
- harmony: ความผสมผสาน กลมกลืน ฯลฯ

วรรณคดี และจิตวิทยา ตัวอย่างเช่น

- association of mind: จิตประหวัด
- unconscious: จิตไร้สำนึก ฯลฯ

วรรณคดี และ ปรัชญา ตัวอย่างเช่น

- metaphysic: อภิปรัชญา
- mysticism: ญาณนิยม

naturalism :	ลัทธิสภาวะนิยม ฯลฯ
วรรณคดี และ ภาษาศาสตร์ ตัวอย่างเช่น	
connotation:	ความหมายโดยนัยะ
denotation:	ความหมายโดยอรรถะ
indice:	นัยะ
signification:	ความหมาย ฯลฯ

สังคมปัจจุบันย่อมได้รับความรู้ ความคิดจากสังคมในอดีต แล้วก็เพิ่มความรู้ความคิดใหม่ขึ้น รวมทั้งนำความรู้ความคิดทั้งเก่าใหม่ ถ่ายทอดไปให้สังคมในอนาคต เครื่องมือในการถ่ายทอดก็คือศัพท์สำนวนที่เราเรียกรวมว่าภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาวិชาการ ซึ่งเป็นเครื่องมือ หรือกลไกในการสื่อที่สังคมซึ่งกำลังพัฒนาตัวเอง ต้องการความซับซ้อนในความคิด และพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ตามยังต้องการคำตอบใหม่ ๆ อยู่เสมอ ความไม่พอใจกับคำตอบที่มีอยู่ การตั้งปัญหาใหม่ การกำเนิดของศัพท์เฉพาะทางวรรณคดี หรือแนวคิดใหม่ ๆ นั้น ย่อมเป็นประเด็นที่เปิดให้วิจารณ์ได้

ในภาษาไทยนั้น แนวโน้มการยอมรับคำเกิดใหม่เป็นไปในลักษณะกว้างขวาง ทั้งนี้ เป็นเพราะคำใหม่ทำให้การสื่อสารกว้างขึ้นจริงหรือเปล่า? เป็นเพราะคำเก่าสื่อความไม่ได้ดี? เป็นเพราะสังคมของผู้ใช้ภาษามีหลายระดับเพิ่มขึ้น ซึ่งเดิมอาจจะอยู่เฉพาะผู้รู้? เมื่อความรู้ขยายตัวสู่ผู้ศึกษาซึ่งอาจ

จะไม่ใช่ผู้ที่สนใจเฉพาะความรู้แบบขนบนิยม การสร้างคำใหม่ ๆ ให้ภาษาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น กลไกดังกล่าวเป็นกลไกในภาวะปกติของอาณาจักรแห่งการเรียนรู้ คำส่วนมากนั้น เราเข้าใจความหมายตรงกันเพราะใช้ร่วมกันมานาน จนความหมายลงตัว เข้าใจตรงกันหมด แต่ถ้าเป็นคำใหม่ ๆ ก็คงต้องอาศัยเวลาให้เป็นที่ยอมรับและก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อความคิด ปรัชญา ความรู้สึกผิดชอบ และสติปัญญาของสังคมต่อไป

ถ้าหากเราจะมองไปข้างหน้า เพื่อจะดูแนวโน้มของการใช้ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดีนั้น คิดว่ายังคงมีลักษณะหลากหลายเหมือนที่เป็นอยู่ในยุคปัจจุบัน แต่อาจจะปรากฏออกมาในลักษณะที่ใคร่ครวญมากขึ้น การปะปนกันของศัพท์บัญญัติในภาษาบาลี สันสกฤต ไทย และต่างประเทศอันเป็นแหล่งคำยืมนั้น เป็นลักษณะของการเกื้อกูลกันทางภาษา สะท้อนการเกื้อกูลกันทางสังคมไทย และแสดงความต้องการความเสมอภาคในการเสนอความคิด ไม่มีใครบอกว่าต้องใช้ศัพท์เฉพาะตัวนั้น ตัวนี้ไม่มีใครกำหนดความเป็นมาตรฐานให้กับภาษาที่เกิดขึ้นในสังคมที่กำลังพัฒนาตัวเองอย่างไม่หยุดนี้ได้ ความหลากหลายในการใช้ศัพท์จึงต้องเกิดขึ้นเสมอ และจะเกิดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงของภาษาที่ใช้ อยู่ และสังคมด้วย

บรรณานุกรม

หนังสือ ตำรา

- กীরติ บุญเจือ, ปรัชญาภาษา, ไทยวัฒนาพานิช, 2526
 สารานุกรมปรัชญา, ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
 ชำนาญ รอดเหตุภัย, สัมมนาการใช้ภาษาไทยปัจจุบัน, กรุงสยาม, 2519.
 ชลธิรา สัตยารัตนา, ผงกัวยร้อยเรียง, ปลาตะเพียน, 2530.

- แถมสุข นุ่มนนท์, เมืองไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง, ดวงกมล, 2521.
 นราธิป พงศ์ประพันธ์ (กรมหมื่น), วรรณนิพนธ์, สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2518.
 บรรจบ พันธุเมธา, ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย, ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันตก มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เปลื้อง ณ นคร, ภาษาไทย, รวมสาส์น, 2528.
สารภี แกสตัน, ตำราเกี่ยวกับการแปลเบื้องต้น, อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2529.
สุภา ศิริमानนท์, วรรณสาส์นตำนาน, เล่ม 1 เค็ดไทย, 2529.
เสนห์ จามริก, การเมืองไทยกับพัฒนาการรัฐธรรมนูญ, โครงการตำราสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์.

Benedict Anderson, In the Mirror, Literature and Politics in Siam in the American Era, D.K. 1985.

เอกสารวิชาการ

รายงานการสัมมนา การใช้ภาษาไทย, 14-15 กรกฎาคม 2526 จัดโดย คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาปรัชญา ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และพลังงาน

วารสาร

นิธิ เอียวศรีวงศ์, "ภาษาไทย อิเล็กทรอนิกส์", โลกหนังสือ, สิงหาคม 2525.

"ภาษาไทยมาตรฐานกับการเมือง", ภาษาและหนังสือ, ตุลาคม 2527 มีนาคม 2528.
แม่ขวัญข้าว "หนังสือว่าด้วยการศึกษานายสาคร", โลกหนังสือ, 1 กุมภาพันธ์ 2526, หน้า 50-55.
สยามรัฐรายสัปดาห์ ฉบับที่ 19 ตุลาคม 2530.
สยามรัฐรายวัน 29 กันยายน 2530.

ข้อมูลงานแบบสอบถามงานวิจัย

วิเคราะห์ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดี ของ ศรวณีย์ สุขุมวาท และ ชีรา สันตดุสิต.

พจนานุกรม

Dictionnaire Larousse.

H. Benac, Vocabulaire de la dissertation, Hachette, 1972.

D.S. CAFÉ

ปากซอยสุขุมวิท ซอย 5 โทร. 251-3333

เชิญชิมอาหารฝรั่งเศสขนานแท้

เช่น เป็คอบส้ม Canard à l'orange

เนื้อแกะอบ Gigot d'Agneau

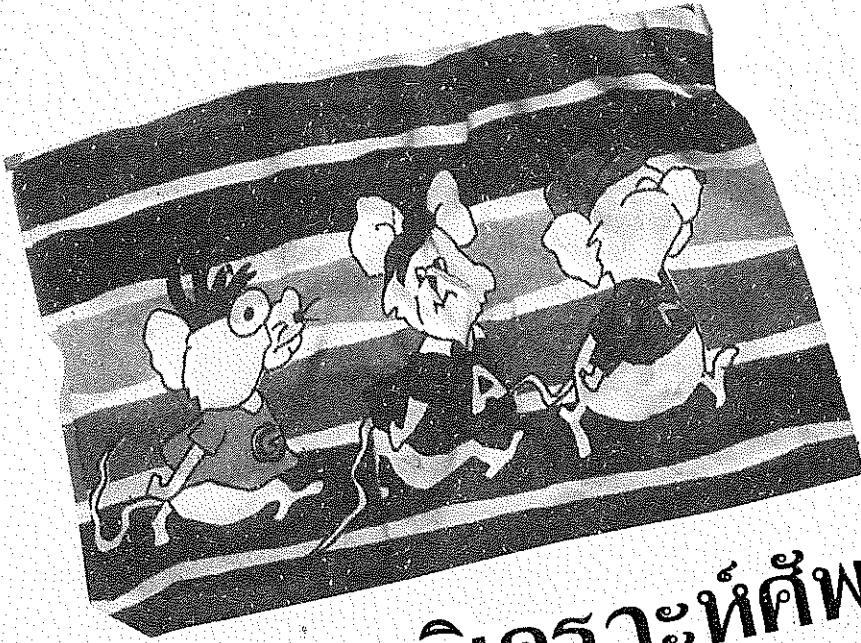
หอยแมลงภู่ออบ Moules farcies

ข้าวเวอเคราต์ หรือ ซูครุท Choucroûte Garnie

ขนมเค้กยุโรปหลายชนิด

ฝีมือเจ้าของร้าน บรรยากาศกันเอง

ราคาย่อมเยา

วิเคราะห์ศัพท์ใหม่

อัจฉรา ไชยบุตร *

ทุกวันนี้มีศัพท์ใหม่ใช้กันมากมายในภาษาไทย ศัพท์ใหม่เหล่านี้ไม่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับชำระใหม่ปี พ.ศ. 2525 ทั้งนี้นับเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติของ “ภาษาที่มีชีวิต” (langue vivante)^{*1} คือภาษาที่ยังมีผู้ใช้กันอยู่ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ที่มาของศัพท์ใหม่เหล่านี้อาจได้มาจากการบัญญัติศัพท์ขึ้นใช้ในวงวิชาการ โดยการคิดค้นคำขึ้นใหม่ให้ตรงกับความหมายในภาษาต่างประเทศ โดยการแปลศัพท์อีกภาษาหนึ่งมาเป็นภาษาไทย หรือใช้คำศัพท์นั้นเลยแต่ออกเสียงด้วยวรรณยุกต์ไทย ศัพท์ใหม่อีกมากมายได้มาจากภาษาพูดที่ใช้อยู่ในกลุ่มของผู้ที่มีอาชีพเดียวกัน เพื่อสื่อความหมายได้รวดเร็ว อาจเป็นคำเดิมแต่ความหมายเปลี่ยนไปเฉพาะวงการที่ใช้ อาจเป็นอักษรย่อ ภาษาที่ใช้เสียงสื่อความหมาย การใช้ศัพท์ใหม่เหล่านี้แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้ใช้และผู้ฟัง บทความนี้จึงขอเสนอการวิเคราะห์ศัพท์ใหม่ ข้อมูลศัพท์ได้มาจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ภาษาพูดของกลุ่มวัยรุ่น สุจิตต์ภาพยนตร์ แนวการวิเคราะห์จากหนังสือของ Louis Guilbert ชื่อ La créativité lexicale, Paris, Larousse, 1975 แบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

1. ศัพท์เดิมความหมายใหม่
2. ศัพท์ใหม่ด้วยวิธีนิรุกติศาสตร์
 - ก. เปลี่ยนแปลงจากศัพท์เดิม
 - ข. คำผสม
 - ค. คำใหม่ที่ใช้เสียงเป็นหลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*1 André MARTINET - Elements de Linguistique Générale, Armand Colin, Paris 1970.

3. ศัพท์ใหม่ที่มาจากภาษาอื่น (อังกฤษ)

4. ศัพท์ใหม่ที่ใช้อยู่ในวงการต่าง ๆ

1. ศัพท์เดิมความหมายใหม่

รูปศัพท์ การเขียนแบบเดิม (signifiant invariable) แต่ความหมายเปลี่ยนใหม่ไม่เหมือนกับ
ความหมายเดิมที่ใช้ (signifié varie)⁽¹⁾ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ

ก. สถานการณ์ที่ใช้ ตัวอย่างเช่น

ศัพท์	ความหมายเดิม	ความหมายใหม่	ตัวอย่าง
โรงเรียนกินนอน	โรงเรียนที่นักเรียนอยู่ประจำ	อาศัยบ้านผู้หญิง	คุณวิสันต์ได้โรงเรียน กินนอนใหม่แล้ว
โทรทัศน์	เครื่องรับโทรทัศน์	รายการโทรทัศน์	ดาราคณนีออกโทรทัศน์บ่อย
ติดอ่าง	พูดตะกุกตะกัก	ชอบไปเที่ยว สถานอาบอบนวด	นายคณนีเป็นโรคติดอ่าง อาบน้ำเองไม่ได้

ข. จุดมุ่งหมายที่ใช้ ตัวอย่างเช่น

ศัพท์	ความหมายปกติ	ความหมายใหม่	ตัวอย่าง
ตกเก้าอี้	ตกจากเก้าอี้	หลุดพ้นจากตำแหน่ง	ผอ. กองสลากตกเก้าอี้
นั่งทางใน	นั่งวิปัสสนา	พูดเองโดยไม่มีหลัก- ฐานอ้างอิง	สงสัยใช้วิธี "นั่งทางใน" ถึงได้ตัวเลขออกมาแบบนี้
แสงสี	แสง + สี	ความเจริญ	ใคร ๆ ก็อยากมาเห็นแสง สีเมืองหลวง
แสงเสียง	แสง + เสียง	ระบบแสงและเสียง ตามเวทีการแสดง	
เส้น เส้นสาย	ลักษณะของเป็นเส้น	มีพรรคพวก มีคนสนับสนุน	

2. ศัพท์ใหม่ด้วยวิธีนิรุกติศาสตร์

คำเดิมเปลี่ยนรูป เช่น เพิ่มคำนำหน้า (อุปสรรค) และคำลงท้าย (ปัจจัย) เปลี่ยนรูปสระ ผสม
เสียงกันหรือลดเสียงสระจากคำเดิม อักษรยอกจากคำเดิม กลายเป็นศัพท์ใหม่ ความหมายใหม่ หรือยังคง
ความหมายเดิมอยู่

(1) Louis Guilbert

ก. เปลี่ยนแปลงจากศัพท์เดิม ด้วยวิธีดังต่อไปนี้

2. ก. 1 เปลี่ยนคำนำหน้า ความหมายคงเดิม

ศัพท์ใหม่	ศัพท์เดิม
บริดวก	สะดวก
ลุ่มลึก	ล้ำลึก
หลากหลาย	หลายหลาก

2.ก.2 เพิ่มคำท้ายหรือปัจจัย ขยายความหมาย เช่น

	ที่มา	
อุตสาหกรรม	อุตสาหกรรม + กร	ผู้ทำอุตสาหกรรม
วิทยาการ	วิทยา + กร	ผู้มีความรู้
ภรรยาธิปไตย	ภรรยา + ธิปไตย	ภรรยาเป็นใหญ่
สัญลักษณ์นิยม	สัญลักษณ์ + นิยม	แนวการเขียนเรื่องโดยใช้สัญลักษณ์ (symbolism)
ตจวิทยา	ตจ (หนัง) + วิทยา	วิชาโรคผิวหนัง
ไรวิทยา	ไร + วิทยา	วิชาว่าด้วยไร
จุลศัลยศาสตร์	จุล + ศัลย + ศาสตร์ (microsurgery)	การผ่าตัดด้วยกล้องจุลทรรศน์

หมายเหตุ ในกลุ่มนี้จะพบศัพท์บัญญัติในด้านวิชาการมาก

2.ก.3 เปลี่ยนสระ

	ที่มา	ความหมาย	หมายเหตุ
กระบี่	กระบैया	กระบี่ารทเมล์ (หญิง)	
บี่	บ้อย	พนักงานเสิร์ฟ (หญิง)	
เฟ้	ฟี่	ฟี่	คำแสดง
แหยม	แหย์	โผล่เข้ามาโดยไม่มีใครต้องการ	
อเมริกาโย	อเมริกิ้น		มาจากเพลงของคาราบาว

2.ก.4 เปลี่ยนคำกริยา

2.ก.4.1 ผสมคำ

เซสียร์	เซียร์ + เสย	สนับสนุนจนออกนอกหน้า	ประจบเอาใจจนเกินควร
---------	--------------	----------------------	---------------------

2.ก.4.2 เพิ่มคำหน้า

ความหมาย

สะบีม รุม

2.ก.4.3 คำเดิมเปลี่ยนความหมาย

กระชวก ได้มาอย่างสบาย ๆ และมาก

2.ก.4.5 คำย่อ

ส.บ.ม.	สบายมาก
ย.ท.	อย่าห่วง
จ.จ.	จุกจิก
เอ.ที.เอ็ม.	เครื่องกดเงินอัตโนมัติ
ป.อ.	รถปรับอากาศ
ส.ท.ร.	แสทุกเรื่อง

ข. คำผสม

นาม + กริยา

หน้าแตก	หน้า + แตก	ขายหน้า
กริยา + กริยา		
วิจัยวิจารณ์	วิจัย + วิจารณ์	
วิเคราะห์วิจัย	วิเคราะห์ + วิจัย	
แยกแยะ	แยก + แยะ	
ซึ่มแตก	ซึ่ม + แตก	

กริยา + คุณศัพท์

เสียวจ้อย		ขายหน้า
-----------	--	---------

คุณศัพท์ + คุณศัพท์

ซึ่มบัก

รวมพยางค์

เบริ้ม	เบือริ้ม (เบือเรือ + เอิม)
--------	-------------------------------

แท๊ด	เที้ยว + แร๊ด
------	---------------

เปลี่ยนเสียงสระ

เง็ง	งง
------	----

ก. คำใหม่ที่ใช้เสียงเป็นหลัก เป็นศัพท์ที่ใช้เฉพาะในหมู่นักกลุ่มเดียวกัน เช่น กลุ่มวัยรุ่น

นักแสดง

คุณศัพท์	ความหมาย	คำเดิม	ตัวอย่าง	ที่มา
เบริ้ม	ใหญ่โตมาก	เบือเรือ + เอิม		ภาษาพูดเฉพาะ
เบอะเจอะ, เบือะเซือะ	ฮ้วน, รุงรัง			กลุ่มวัยรุ่น
เง็ง	งงมาก	งง		กลุ่มวัยรุ่น
เจ็บ	จุดจาด ล้าสมัย		แต่งตัวเจ็บ	กลุ่มวัยรุ่น
เจ็ง	ยอดเยี่ยม แน่ชัด			กลุ่มวัยรุ่น

เฉียบ	เก่ง	ความคิดเฉียบ	กลุ่มวัยรุ่น
ชื่อป้อ	โง่		กลุ่มวัยรุ่น
ซ่าส์	จู้จี้จ้าน ชอบแสดงออก		ภาษาเฉพาะกลุ่ม
เทห์	ท่าทางดี	เทห์ระเบิด	
ตีนเต๋ลล์			หนังสือพิมพ์
เนียน	รสนิยมดี	แต่งตัวเนียน	
ระเบิด	มาก	เทห์ระเบิด	
เว็ดสะแลนแมนแดน	ดีมาก		เพลง, ภาษาเฉพาะกลุ่ม
ดีเลิศประเสริฐศรีมณีแสง	ดีมาก		ภาษาเฉพาะกลุ่ม
จิบจ้อย	เล็กน้อย		
จิ่งเง่า	โง่มาก		
กริยา	ความหมาย		หมายเหตุ
กุกกิก	คุยกันอย่างใกล้ชิด		
จุ่น	วุ่นวาย		
ปิ้ง	ถูกใจ		
โป๊ะเซะ	ตรงเป้าพอดี		
ดิน	เด่นว่า		
ติดซิ่ง, ซิ่ง			
หิว	พาออกไป		
โต้เต๋, เต๋	เดินเล่น, เดินคอย		
สี่	จิบ		
ซิว	ซู่บั้งคับเอาไป		
แซว	ล้อเล่น		
อ๊ับ	ตั้งให้ตั้ง	ไปอ๊ับหน้า	
กระรอก	ออกสำเหื่อ อ้อยเหื่อ		ภาษาเฉพาะกลุ่ม
แอ้ว	พูดออกท่าทางให้รู้ว่าเป็นเกย์		
เหิน	ทำเซ็ดด้วยความหยิ่ง		
เซ็ง	ออกไปสนุกสนาน แสวงหาคู่		
โป๊ะ, ฉ่า, โม่ก, พอก	บรรจงแต่งหน้าทาปาก		
กระซุน	ตั้งใจ อวยก		
แฟ็ด	โกรธ ที่มา ฟอดแฟ็ด		
เร่อ	เซย ที่มา เร่อรา		
แหลน	เล่นออกไป		
แหล	ตอแหล		

เปิด	หนีไป	
เกิดทิ้ง	ปล่อยตัวปล่อยใจสนุกสุดขีด	
นก	อด, ขวด ไม่ได้ใครติดมือไปด้วย	
นาม		
ชะนี	ผู้หญิง	ภาษาเฉพาะกลุ่ม
พวก "นะยะ"	ผู้ชายที่ทำทางเป็นผู้หญิง	ภาษาเฉพาะกลุ่ม
กุซงค์	ผู้ชาย	ภาษาเฉพาะกลุ่ม
เงือก	คนที่หน้าตาน่าเกลียดดูไม่ได้	ภาษาเฉพาะกลุ่ม
ประตู่	ครึ่ง	ภาษาเฉพาะกลุ่ม
กิน	ปัญญา, ความคิด, สมอง	

นอกจากนี้ในภาษาของพวกเกย์ ยังมีคำว่า ศรี ใช้เติมหลังชื่อผู้ชาย เพื่อแสดงว่าเจ้าของชื่อเป็นเกย์ เช่น ประเสริฐศรี บันทัดศรี หรือเปลี่ยนสระ เช่น ชลิต - ชลิตา สมภพ - สมภิตา

3. ศัพท์ใหม่ที่มาจากภาษาอื่น

ศัพท์ใหม่ที่มาจากภาษาอื่นมีทั้งที่ใช้ทับศัพท์ เขียนเป็นเสียงนั้น ๆ ด้วยอักษรไทย และคำที่ดัดเสียง

ให้สั้น ๆ

นาม	ภาษาอังกฤษ	ความหมาย	หมายเหตุ
สเป็ค	spec	(ถูก, ตรง) ใจ ถูกสเป็ค	
ทัวร์	tour	ท่องเที่ยว	
เอเจนต์, เอเจนซี	agent, agency	ตัวแทน	
มิวสิกวิดีโอ	music video	ภาพยนตร์เพลงทาง	
วิดีโอฟิล์ม	video film	จอโทรทัศน์	
เซ็นเตอร์	center		ภาษาฟุตบอล
ฮาล์ฟ	half		
โกล์	goal		
แบ็ค	back		
สตอรี่บอร์ด	story board	โครงเรื่อง	
คาสเซ็ท	cassette	เทปตลับ	
ฟาสต์ฟู้ด	fastfood	อาหารจานด่วน	
เทคโนโลยี	technology	วิทยาการทันสมัย	
คอมพิวเตอร์	computer	สมองกล	
ซาวด์อเบาต์	sound about	เทปวิทยุมีหูฟัง	
วอล์คแมน	walkman	เทปวิทยุมีหูฟัง	
เทรคกิ้ง	trekking	การเดินทาง	ภาษาท่องเที่ยว

เทเลกซ์	telex	โทรสาร
ซาวด์แลบ	sound-lab	ห้องปฏิบัติการเสียง
คอร์ส	course	ชั้นเรียน อบรม
แอดไวเซอร์	advisor	ที่ปรึกษา
คอร์รัปชัน	corruption	ฉ้อราษฎร์บังหลวง
เฟอร์นิเจอร์	furniture	เครื่องเรือน
อิมพอร์ต เอกซพอร์ต	import export	สินค้าเข้าออก
เมดอินไทยแลนด์	made in Thailand	ผลิตในประเทศไทย
ซัมเมอร์	summer	ภาคฤดูร้อน
บาร์	bar	
เล้าจ์	lounge	
ไนท์คลับ	night-club	สถานราตรี
ห้องสวีต	suite	ห้องชุด
มาเฟีย	mafia	ผู้มีอิทธิพล
โปรแกรม	program	รายการ

หมายเหตุ เป็นที่น่าสังเกตว่ามีคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษอยู่มากมายที่ใช้กันแพร่หลาย ทั้ง ๆ ที่มีศัพท์ความหมายเดียวกันในภาษาไทย อาจเป็นเพราะคำภาษาอังกฤษคุ้นหูและสื่อความหมายได้โดยไม่ต้องแปล เช่น

อพาร์ทเมนต์	apartment	ห้องชุด
คอนโดมิเนียม	condominium	อาคารชุด
แฟลต	flat	อาคารพัก
ทาวน์เฮาส์	townhouse	บ้านแถว
กรุ๊ปทัวร์	group tour	นักท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม
อินชัวร์	insurance	ประกันภัย
โปรแกรม	program	รายการ
โปรเจกต์	project	โครงการ
คอมพิวเตอร์	computer	สมองกล
กรุ๊ป	group	กลุ่ม
คอร์ส	course	วิชา
มินิบัส	mini-bus	รถเมล์เล็ก
แอร์	air-conditioned	ปรับอากาศ
โปรดิวเซอร์	producer	ผู้อำนวยการสร้าง, ผู้ผลิต
คอนดักเตอร์	conductor	วาทยากร

ส่วนคำที่ตัดเสียงให้สั้น ตัวอย่างเช่น

นาม			
มะ	american		
เทศ	discoteque		
เอ็น	entrance	ปีหน้าจะเอ็นใหม่	
ออฟ	off, take off	วันนี้ไม่มีออฟเลย	
ตุ๊ด	tussy	ตุ๊ด ตุ๊ด	
โปร	professionnal	มืออาชีพ, คนนี้มือโปร	
กริยา		ความหมาย	
ชิง	racing	ขับรถเร็ว	
ใช้ทั้งคำ			
ดาวน์	down	วางเงินมัดจำ	
เซด	said	พูด	
เมาท์	mouth	คุย	
แบ็คอัฟ	back up	หนุนหลัง	
เทคแคร์	take care	ดูแล	
เลียนเสียง			
อภิเชษฐ	appreciate	ชื่นชม	
ตัวย่อ			
โอที	over time		
โอดี	over discount		
เอ.บี.ซี.	A.B.C.	เรื่องมาก จุกจิก	ใช้กับพวกผู้ชายนะคะ
เอฟ	F. (fail)		
เอ.ที.เอ็ม.	A.T.M. (Automatic Teller Machine)		

4. ศัพท์ใหม่ที่ใช้ในวงการต่าง ๆ (ที่มาจากภาษาอื่น)

คุณศัพท์	
บิก	big
เบิร์ด เบิร์ด	bird, bird
ไฮเทค	hi-tech
กริยา	
อดิต	audit
ซิทอิน	sit in

เช็คอิน	check in	
ดีเลย์	delay	
นาม		
ดริงค์	เครื่องดื่ม	
คอกเทล ปาร์ตี้	cocktail party	
ล็อบบี้	lobby	
ลิฟต์	lift	
พอร์เตอร์	porter	
มอเตอร์โชว์	mortorshow	
ดีไซน์เนอร์	designer	
ซอฟต์แวร์	software	
ไมโครฟิล์ม	microfilm	
แท็กซี่	taxi	รถรับจ้าง
มินิ	mini	กระโปรงสั้น
แมกซ์	maxi	กระโปรงยาว
ไมโคร	micro	กระโปรงสั้นมาก
โควตา	quota	
ตัวย่อ		
ซี.ดี.	creative director	
เอ.อี.	account executive	
บี.เอ.	beauty advisor	
ที.เค.โอ.	technical knock out	
จี.เอ็ม.	general manager	

สรุป

เนื่องจากตัวอย่างศัพท์ใหม่ได้มาจากข้อมูลต่างกัน ทั้งภาษาพูด ภาษาที่ใช้ตามหน้าหนังสือพิมพ์ ภาษาที่ใช้ในวงวิชาการ จึงไม่อาจจะหาข้อสรุปได้แน่ชัด ทั้งยังไม่สามารถกำหนดเกณฑ์แน่นอนในการสร้างศัพท์ใหม่ บทความนี้จึงเพียงแต่เสนอแนวการวิเคราะห์จากศัพท์ใหม่ที่ปรากฏและใช้กันอยู่เท่านั้น

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่าศัพท์ใหม่จากภาษาเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มวัยรุ่น หน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นคำสั้นและใช้เสียงเป็นสื่อ และคำศัพท์ใหม่ที่มาจากภาษาอังกฤษ-อเมริกัน (anglo-américaine) ได้เข้ามา มีบทบาทในการใช้ภาษาไทยในปัจจุบันอย่างมาก และเป็นที่มาของศัพท์ใหม่ที่ใช้กันแพร่หลายทุกวันนี้ ทั้งนี้ การใช้ศัพท์ใหม่เหล่านี้จะอยู่นานเพียงใดขึ้นอยู่กับกรยอมรับของผู้ใช้ภาษา ทั้งผู้พูด ผู้เขียน และผู้ฟัง ในขณะที่เดียวกันก็มีศัพท์ใหม่เกิดขึ้นอยู่เนื่อง ๆ ศัพท์ใหม่ที่เกิดขึ้นก่อนเมื่อมีการยอมรับก็กลายเป็นศัพท์เก่าไป การศึกษาหรือวิเคราะห์ศัพท์ใหม่จึงควรทำกันอย่างต่อเนื่อง เพราะข้อมูลศัพท์ใหม่จะเปลี่ยนไปและมีจำนวน

เพิ่มขึ้นอยู่เรื่อย ๆ เนื่องจากภาษาไทยเป็น “ภาษาที่ยังมีชีวิต” จึงมีวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลง การบัญญัติคำใหม่ สำนวนใหม่ ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว

เอกสารอ้างอิง

- Louis GUILBERT La créativité lexicale, Paris, Larousse 1975.
- André MARTINET Eléments de linguistique Générale, Armand Colin, Paris 1970.
- พยอม ธรรมบุตร “เสียงสื่อความหมาย” บทความลงตีพิมพ์ในวารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย (ส.ค.ผ.ท.) ฉบับที่ 37 ปีที่ 10 เล่มที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2530 หน้า 25-29
- เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์ Lexicological Significance of Semantic Doublets in Thai เอกสารประกอบการบรรยายในการสัมมนาหาชาติ เรื่อง ภาษาตระกูลจีน-ทิเบต กรุงเทพฯ 27-29 สิงหาคม 2528

ที่มาของข้อมูล

ไทยรัฐ

เคลลินิวส์

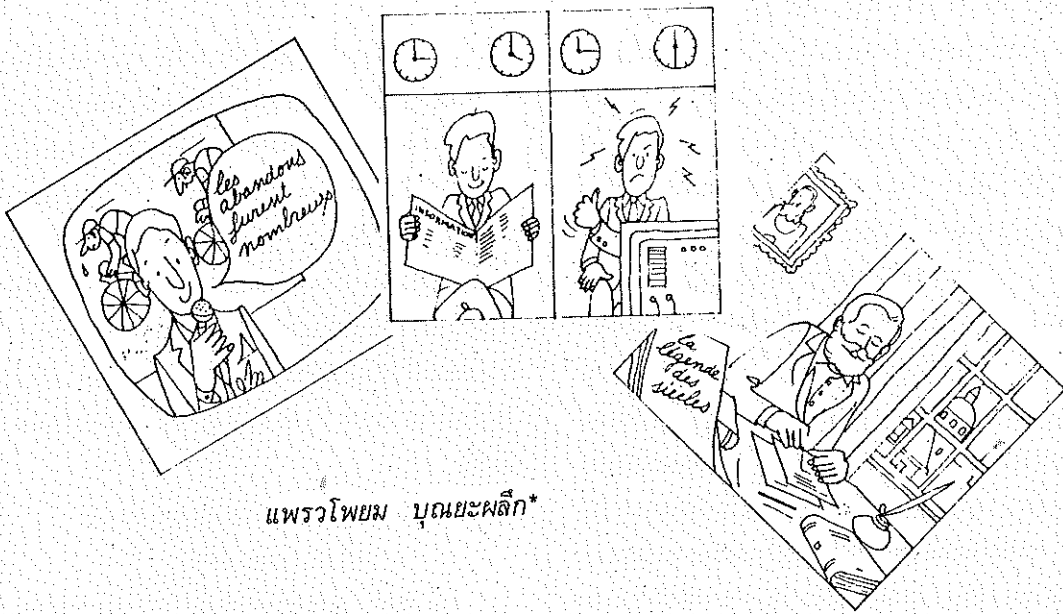
มติชน

โลกหนังสือ

คู่มือภาพยนตร์ ฉันทูชายณะ

กริยานุเคราะห์ในภาษาฝรั่งเศสปัจจุบัน

แพรวไพยม มุณยะผลิก*

กริยานุเคราะห์ในภาษาฝรั่งเศสเป็นปัญหาที่สร้างความสับสนให้แก่ทั้งผู้เรียนและผู้สอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยในบทความนี้ ผู้เขียนพยายามวิเคราะห์แสวงหาคำตอบว่า *auxiliaire* คืออะไร มีคำกริยาใดบ้างที่เป็น *auxiliaire* และต่างจาก *semi-auxiliaire* อย่างไร รวมทั้งศึกษาปัญหาที่ M. Grevisse กล่าวไว้ว่า *être* ในประโยค *passif* ไม่ใช่ *auxiliaire*

*รองศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาตะวันตก (สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส) คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิมพ์ครั้งแรกในวารสารอักษรศาสตร์ ฉบับที่ 2 (2530)

1. ข้อตกลงเบื้องต้น

1.1 เนื่องจากบทความนี้จะกล่าวถึงความคิดเห็นด้านไวยากรณ์ฝรั่งเศสโดยอาศัยข้อมูลจากหนังสือภาษาศาสตร์ฝรั่งเศสตำราและหนังสือเรียนไวยากรณ์ฝรั่งเศสที่เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส โดยที่อาจารย์ผู้แต่งแต่ละท่านต่างก็มีแนวความคิดเป็นของตนเอง และได้บัญญัติศัพท์พิเศษไว้เรียกขานความคิดเห็นนั้น ๆ ของตนเองโดยเฉพาะ ศัพท์เฉพาะเหล่านี้ยังไม่ได้มีการตกลงกันในหมู่ชาวไทยว่าจะใช้คำในภาษาไทยอย่างไรจึงจะตรงกับความหมายเดิม

ดังนั้นผู้เขียนจึงใคร่ขออนุญาตทับศัพท์เหล่านั้น เป็นภาษาฝรั่งเศสเช่นเดิม ศัพท์ใดที่พอจะใช้เป็นภาษาไทยได้ ก็จะใช้ภาษาไทยโดยกำกับภาษาฝรั่งเศสไว้ในวงเล็บ ส่วนคำที่มีใช้กันอยู่ในภาษาไทยมากกว่าหนึ่งคำนั้น ก็จะเลือกใช้เพียงคำเดียว โดยไม่กำหนดความหมายพิเศษให้แตกต่างไปจากคำที่ไม่ได้เลือกใช้ เช่นในภาษาไทยมีคำ 3 คำว่า “กริยานุเคราะห์ คำกริยาช่วย คำช่วยกริยา” ก็ได้เลือกใช้คำ “กริยานุเคราะห์” เพียงคำเดียว โดยถือว่าทั้งสามคำมีความหมายอย่างเดียวกัน

1.2 จากการที่นักภาษาศาสตร์และปรมาจารย์ด้านไวยากรณ์ฝรั่งเศสต่างก็มีความคิดเป็นของตนเอง ซึ่งในบางส่วนก็เห็นตรงกันบ้าง และในบางส่วนก็เห็นต่างกันนั่นเอง จึงจำเป็นต้องชี้แจงให้ชัดเจนในตอนนีว่ กริยานุเคราะห์ในภาษาฝรั่งเศสปัจจุบันที่จะศึกษาในบทความนี้ หมายความว่าถึงกริยานุเคราะห์ (les verbes auxiliaires หรือ les auxiliaires) เฉพาะในแง่ของไวยากรณ์ที่ *ไม่ใช่* ไวยากรณ์ปริวรรตแปรรูป (la grammaire générative et transformationnelle) นั่นคือ หมายถึงกริยานุเคราะห์ในแง่ไวยากรณ์จารีตนิยม (la grammaire traditionnelle) และไวยากรณ์โครงสร้างและหน้าที่ (la grammaire structurale et fonctionnelle) เท่านั้น ทั้งนี้เพราะในการศึกษาภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยอิงไวยากรณ์กลุ่มหลังนี้ในลักษณะผสมผสานกัน

2. ปัญหา

ในการเรียนการสอนเรื่องกริยานุเคราะห์ในภาษาฝรั่งเศส มิได้มีการอธิบายชี้แจงให้ผู้เรียนทราบว่กริยานุเคราะห์คืออะไร และมีคำอะไรบ้างที่เป็นกริยานุเคราะห์ เมื่อนักเรียนไทยเรียนภาษาฝรั่งเศสก็จะเห็นการใช้กริยานุเคราะห์ไปที่ละเล็กทีละน้อย ความเข้าใจว่กริยานุเคราะห์คืออะไร

ได้แก่คำอะไรบ้างนั้น จะต้องไปสรุปรวมเอาเองจากความรู้อันได้สั่งสมมา ดังนั้น เมื่อเรียนถึงระดับหนึ่ง มักจะเกิดความคิดสับสนและเริ่มตั้งคำถามต่าง ๆ แต่ก็ยังไม่มีผู้ใดสนใจศึกษาหาคำตอบกันอย่างจริงจัง

การเรียนการสอนเรื่องกริยานุเคราะห์ในภาษาฝรั่งเศสจัดได้ว่า เริ่มขึ้นตั้งแต่ระดับพื้นฐานทีเดียว เพราะเมื่อต้องเรียนเรื่องกริยา (verbes) อันเป็นหัวใจของภาษาฝรั่งเศสนั้น ผู้เรียนก็ต้องทำความรู้จักกับกาล (temps) ต่าง ๆ ในมาลา (modes) ต่าง ๆ หลายประเภท ทำให้คุ้นเคยกับกริยานุเคราะห์ 2 คำแรก คือ avoir และ être เพราะคำทั้งสองนี้ใช้ในการกระจาย (conjugaison) กริยาไปตามกาล มาลา วาจก (voix) ของภาษาฝรั่งเศส นั่นคือ

ก. avoir/être + participe passé
= temps composés

ข. être + participe passé = voix passive

ในกรณีของข้อ ก. นั้น กริยานุเคราะห์ avoir, être เป็นปัจจัยในการกระจายกาล 9 กาล ใน 5 มาลา (คือ กาลที่เรียกตามไวยากรณ์จารีตนิยมว่า le passé composé, le plus-que-parfait, le passé antérieur, le futur antérieur ซึ่งอยู่ในมาลา indicatif เป็นมาลาแรก กาล le passé และ le plus-que-parfait ซึ่งอยู่ในมาลา subjonctif เป็นมาลาที่สอง กาล le passé ซึ่งอยู่ในมาลา conditionnel เป็นมาลาที่สาม และท้ายสุดคือกาล le composé ซึ่งมีอยู่ทั้งในมาลา infinitif และมาลา participe กาลทุกกาลที่กล่าวมาข้างต้นเรียกว่า temps composés เพราะประกอบด้วยคำกริยา 2 หน่วย โดยมีหน่วยแรก (avoir, être) เป็นกริยานุเคราะห์

ในกรณีของข้อ ข. นั้น ผู้เรียนได้เรียนรู้ว่ในการเปลี่ยนรูปประโยคจากประโยค active

เป็นประโยค passive นั้น นอกจากขบวนการอื่น ๆ แล้ว รูปกริยาในประโยค passif จะต้องใช้กริยานุเคราะห์ être ร่วมกับรูป participe passé ของกริยาคำเดิมในประโยค active

จากการเรียนรู้เรื่องกริยานุเคราะห์ในข้อ ก. และข้อ ข. นี้เอง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจว่า กริยานุเคราะห์ที่มีหน้าที่ในการแสดงกาลและเวลาจากเท่านั้น และต้องปรากฏร่วมกับ participe passé เท่านั้น แต่เมื่อเรียนในระดับสูงขึ้น ผู้เรียนก็จะเริ่มเห็นคำกริยาอื่น ๆ เช่น devoir, pouvoir, faire, laisser, aller, venir de เป็นต้น ซึ่งในตำราเรียนบางเล่มก็เรียกว่า auxiliaires บางเล่มก็เรียกว่า semi-auxiliaires โดยที่คำเหล่านี้ปรากฏอยู่ร่วมกับ infinitif ไม่ใช่ participe passé

จากจุดนี้เองที่ผู้เรียนจะเริ่มสงสัย และไม่สามารถหาคำตอบจากตำราเรียนโดยทั่วไปได้ ตำราหลายเล่มแม้จะมีคำอธิบายก็อธิบายไม่ตรงกันบ้าง ความสับสนและไม่เข้าใจต่าง ๆ ในเรื่องกริยานุเคราะห์ที่เกิดขึ้นนี้ พอจะสรุปได้ดังนี้

2.1 เมื่อกล่าวถึง semi-auxiliaires ตำราส่วนใหญ่จะใช้วิธียกตัวอย่างคำ ไม่มีตำราเล่มใดที่ให้รายการคำกริยาทั้งหมด อีกทั้งคำที่ยกมาเป็นตัวอย่างก็ตรงกันบ้าง ไม่ตรงกันบ้าง จำนวนคำที่ยกมาให้ดูก็ไม่ตรงกัน ทำให้ไม่ทราบว่าในที่สุด semi-auxiliaires ได้แก่คำใดบ้าง และหากว่าไปพบรูปกริยาตัวใดตัวหนึ่งที่ใช้ร่วมกับ infinitif เราจะถือว่ากริยาตัวหน้าเป็นกริยานุเคราะห์ได้หรือไม่

นอกจากนี้ ตัวอย่างคำกริยาที่ตำราหลาย ๆ เล่มให้ไว้ก็มักจะมี venir de อยู่ด้วยนั่นคือ รูปกริยา + de + infinitif ดังนั้นถ้าเราไปพบรูปกริยา + de (หรือ à) + infinitif จะถือว่ากริยาตัวหน้าเป็นกริยานุเคราะห์ด้วยได้หรือไม่

และถ้าคำตอบสำหรับคำถามข้างต้นทั้งสองว่า “ใช่” ก็หมายความว่า semi-auxiliaires มี

มากมายไม่จำกัดจำนวนใช่หรือไม่

2.2 เพราะเหตุใดรายการคำกริยาที่จัดไว้ในกลุ่ม auxiliaires และในกลุ่ม semi-auxiliaires จึงไม่ตรงกันในตำราหลาย ๆ เล่ม ยกตัวอย่างเช่น ตำราบางเล่มจัดให้ devoir, pouvoir อยู่ในกลุ่มเดียวกับ avoir, être และเรียกว่าเป็น auxiliaires เหมือนกัน ในทางตรงกันข้าม ตำราบางเล่มกลับจัดว่า devoir, pouvoir เป็น semi-auxiliaires เป็นคนละกลุ่มกับ avoir, être

ความสงสัยข้างต้นนี้ทำให้ผู้เรียนอดถามตัวเองไม่ได้ว่า อะไรคือเกณฑ์ในการแบ่งคำกริยาออกเป็น 2 กลุ่ม ให้เป็น auxiliaires กลุ่มหนึ่ง และให้เป็น semi-auxiliaires อีกกลุ่มหนึ่ง และแท้ที่จริงแล้ว auxiliaires นี้คืออะไรกันแน่

2.3 เมื่อศึกษาคำอธิบายของ Grevisse¹ โดยละเอียด ในเรื่องวิธีการใช้ auxiliaires แล้ว จะเห็นได้ว่าในตอนต้น Grevisse กล่าวว่า จะใช้ auxiliaires être กับ les verbes passifs แต่เพราะเหตุใดในตอนต่อมา จึงกล่าวว่าในประโยค passif นั้น être ไม่ใช่ auxiliaire อนึ่ง เหตุผลที่ Grevisse ให้ไว้ นั้น จะนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าคำกริยานั้น ๆ เป็น auxiliaire ได้หรือไม่

3. auxiliaire คืออะไร

ในที่นี้จะศึกษานิยามของคำ auxiliaire เท่าที่พบในตำราต่าง ๆ แล้วนำมาประมวลเข้าด้วยกัน สรุปเป็นคำนิยามอีกครั้งหนึ่ง

M. Grevisse กล่าวไว้ใน *Le Bon Usage* ว่า

Les verbes auxiliaires sont ceux qui, dépouillant leur signification propre, servent de simples éléments morphologiques en se construisant, soit avec un participe passé (dans

¹M. Grevisse, *Le Bon Usage* (Gembloux : J. Duculot, Neuvième Edition Revue, 1969), pp. 603-4.

les temps composés), soit avec un infinitif, soit avec un gérondif.²

M. Arrivé F. Gadet และ M. Galmiche³ อธิบายไว้ใน *La grammaire d'aujourd'hui-Guide alphabétique de linguistique française* ว่า

Les auxiliaires sont ceux des verbes qui, indépendamment de leur emploi lexical propre, sont en outre utilisés pour construire les formes composés de la conjugaison.

J. Dubois และคนอื่น ๆ⁴ กล่าวไว้ใน *Dictionnaire de linguistique* ว่า

En grammaire traditionnelle et structurale, on donne le nom d'auxiliaire à une catégorie grammaticale qui comprend les verbes *avoir* et *être* suivis d'un participe passé (*avoir vu*, *être tombé*).

J. Dubois, G. Jouannon⁵ กล่าวไว้ใน *Grammaire et exercices de français* ว่า

L'auxiliaire est une forme verbale qui a perdu sa signification propre et qui sert à exprimer certains modes ou certains temps d'un autre verbe;

J. Dobois อธิบายไว้อีกครั้งตามแนวไวยากรณ์โครงสร้าง ใน *Grammaire Structurale du français : le verbe*⁶ ในหัวข้อ Les deux ensembles formels ของกริยา ว่า

La classe des verbes, telle que nous l'avons définie au chapitre 1, est caractérisée par des marques spécifiques en nombre fini. On distinguera deux groupes de segments définis par leurs propriétés combinatoires.

a) Un ensemble A de segments dont les formants morphologiques se caractérisent par la présence d'une modalité ou d'un cumul

de modalités, avec ou sans modification redondante de la base : type L'ensemble ainsi formé est descriptif.

b) Un ensemble B fini, formé de deux segments *avoir* et *être* qui se comportent comme deux variantes combinatoires et qui connaissent les modalités de l'ensemble (A) dont ils sont disjoints à cause de la spécificité de leurs distributions; celles-ci contiennent, outre celles de (A), des suites segmentales particulières.

Ces distributions spécifiques leur ont fait attribuer la dénomination *d'auxiliaires*.

ส่วน L. Tesnière⁷ กล่าวไว้ใน *Éléments de syntaxe structurale* ว่า

Les verbes qui servent ainsi à aider les autres verbes à se constituer une conjugaison en transférant une partie de leur effectif dans une sous-catégorie différente de la même catégorie, reçoivent le nom de *verbes auxiliaires*. Les verbes auxiliaires se vident ainsi de leur contenu sémantique pour devenir de simples translatifs de sous-catégorie.

²Ibid., p. 596.

³M. Arrivé, F. Gadet, M. Galmiche, *La Grammaire d'aujourd'hui-Guide alphabétique de linguistique française* (Paris : Flammarion, 1986), p. 90.

⁴J. Dubois et les autres, *Dictionnaire de linguistique* (Paris : Larousse, 1978), p. 59.

⁵J. Dubois, G. Jouannon, *Grammaire et exercices de français* (Paris : Larousse, 1956), p. 158.

⁶J. Dubois, *Grammaire structurale du français : le verbe* (Paris : Larousse, 1967), p. 177.

⁷L. Tesnière, *Éléments de syntaxe structurale* (Paris : Klincksieck, 1976), pp. 397-8.

Ainsi dans la phrase fr. "Alfred a frappé Bernard," l'auxiliaire *a* s'est vidé de son sens propre de "posséder" pour devenir un simple indice grammatical du passé.

สำหรับ E. Benveniste⁸ เขาอธิบายสรุปไว้ใน *Problèmes de linguistique générale*, 2 ว่า

Il s'agit d'une forme linguistique unitaire qui se réalise à travers des paradigmes entiers, en deux éléments, dont chacun assume une partie des fonctions grammaticales, et qui sont à la fois liés et autonomes, distincts et complémentaires.

คำนิยามที่ยกมาศึกษาข้างต้นนั้น ปรากฏอยู่ในหนังสือที่ศึกษาภาษาฝรั่งเศสในแง่ภาษาศาสตร์และหนังสือตำราไวยากรณ์สำหรับผู้เรียนภาษาฝรั่งเศส จึงเห็นได้ว่าระดับของคำอธิบายมีความยากง่ายลึกซึ้งแตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ตามก็แสดงลักษณะร่วมพochtจะทำให้เห็นได้ว่า *auxiliaires* ต้องมีคุณลักษณะต่อไปนี้

3.1 เป็นคำกริยาที่สูญเสียความหมายทางอรรถศาสตร์ (sens หรือ contenu sémantique) ตามปกติของตนไป

3.2 เป็นคำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ (outil grammatical) ใช้แสดงค่าทางไวยากรณ์ตามระบบกริยาในภาษา ค่าทางไวยากรณ์ดังกล่าวเป็นผลลัพธ์ของการประกอบรูป *auxiliaires* หน่วยหนึ่งเข้ากับกริยารูปอื่นอีกหน่วยหนึ่ง (*auxiliant + auxilié*⁹) ไม่ใช่เกิดจาก *auxiliaire* เพียงหน่วยเดียว เช่นใน syntagme verbal ว่า (il) a frappé ค่าทางไวยากรณ์ที่ได้รับ เช่น passé นั้น เกิดจากส่วนประกอบที่ไม่ได้อยู่ติดกันของ *a ...é*

3.3 เป็นคำที่ประกอบกับกริยาที่ถูกประกอบ (*auxilié*) เพื่อให้เกิดการกระจายกริยาได้ครบทุกรูปตาม catégories¹⁰ ของคำกริยา (คือ aspects,

temps, voix, transitivité และ modalité) ของระบบกริยา (système des verbes) รูปกริยาที่กระจายแล้วทุกรูปอยู่ในแบบแผนการกระจาย (paradigmes de la conjugaison)

คุณลักษณะทั้ง 3 นี้ อยู่ร่วมกันใน *auxiliaires* กล่าวโดยสรุปสั้น ๆ ได้ว่า *auxiliaires* จะต้องเป็น mot vide¹¹ ที่ทำหน้าที่เป็น outil grammatical เพื่อกระจายกริยาให้ครบทุกรูปใน paradigmes de la conjugaison ตามระบบกริยาของภาษาฝรั่งเศส

4. คำกริยาใดบ้างที่เป็น *auxiliaires*

เราได้ทราบมาแล้วว่า ตำราไวยากรณ์แต่ละเล่มให้รายการคำ *auxiliaires* ไม่ตรงกัน คำที่ตำราทุกเล่มกล่าวถึงมีเพียง 2 คำ คือ avoir, être เท่านั้น

ดังนั้น ก่อนที่เราจะลงนำเอาคุณลักษณะของ *auxiliaires* ที่กล่าวถึงแล้วในข้อ 3 ข้างต้นมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าคำใดเป็น *auxiliaires* หรือไม่ น่าที่เราจะลองรวบรวมดูว่า นอกจาก avoir, être แล้ว ยังมีคำอื่น ๆ อะไรอีกบ้างตั้งรายการคำ (ซึ่งยังไม่ใช่รายการสมบูรณ์) ต่อไปนี้

achever	faillir
aimer à	faire
aller	faire semblant de
avoir dû	falloir
avoir pour	finir de
avoir besoin de	laisser

⁸E. Benveniste, *Problèmes de linguistique générale*, 2 (Paris: Gallimard, 1974), p. 177.

⁹Ibid., p. 197.

¹⁰ตามความหมายของ G. Galichet. *Grammaire structurale du français moderne* (Paris: Hatier, 1973), p. 38.

¹¹L. Tesnière, op. cit., p. 53.

avoir l'habitude de	laisser de
a vu	manquer de
commencer à	paraître
croire	passer pour
daigner	penser
demander	pouvoir
désirer	se mettre à
devoir	sembler
être à	s'est vu
être en traine de	songer
être sur le point de	sortir de
être en passe de	savoir
être près de	tenir à
être en voie de	venir à
être loin de	venir de
être pour	vouloir

คราวนี้ ถ้าเรานำเอาคุณลักษณะของคำ auxiliaries ทั้ง 3 ประการที่เราได้เห็นแล้วในข้อ 3 มาพิจารณาคำเหล่านี้ ก็จะได้เห็นว่าคำกริยาทั้งหมดแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

4.1 คำกริยาที่มีคุณลักษณะครบถ้วนทั้ง 3 ประการ ได้แก่คำ avoir และ être สองคำนี้เท่านั้น นั่นคือเป็น mot vide ที่ทำหน้าที่เป็น outil grammatical ที่อยู่ใน paradigmes de la conjugaison ตัวอย่างในประโยคเช่น J'ai mangé และ Je suis tombé ทั้ง ai และ suis ต่างก็สูญเสียความหมายในแง่ศัพท์ของตนว่า "posséder" และ "exister" ไปตามลำดับ และต่างก็ประกอบกับหน่วยคำ ...é (ซึ่งอยู่ในรูป mangé และ tombé) ขึ้นเป็นรูปของกริยาใน paradigmes ของการกระจายกริยาทั้งเป็น indice grammatical แสดง passé และ accompli ดังนั้น avoir และ être จึงเป็น auxiliaries ที่สมบูรณ์แบบ

4.2 คำกริยาที่มีคุณลักษณะเพียง 2 ประการ

คือ สูญเสียความหมายทางอรรถศาสตร์ของตน และทำหน้าที่เป็น outil grammatical แสดงค่าทางไวยากรณ์ (aspects, modes, temps, voix) คำกริยาในกลุ่มนี้ได้แก่ aller, venir de, devoir, pouvoir, faire, laisser, a vu, s'est vu ตัวอย่างเช่นประโยคต่อไปนี้

ก. aller : Je *vais* faire le ménage.

ในที่นี้ คำกริยา aller สูญเสียความหมาย "se déplacer" และคำกริยา aller ยังสามารถแสดง temps คือ อนาคตกาล futur proche และแสดง aspect ที่ H. Bonnard¹² เรียกว่า l'aspect imminent หรือ ultérieur proche ได้

ข. venir de : Il *vient de* téléphoner à Jean.

คำกริยา venir de ในประโยคนี้ไม่ได้มีความหมายว่า "มาจาก" นั่นคือ venir de สูญเสียความหมายทางอรรถศาสตร์ของตนไป venir de ในที่นี้แสดงค่าทางไวยากรณ์ คือ แสดงอดีตกาล passé récent และแสดง aspect ซึ่ง H. Bonnard¹³ เรียกว่า l'aspect récent หรือ antérieur proche

ค. devoir : Tu *dois* t'excuser.

ในประโยคนี้ คำกริยา devoir ไม่ได้มีความหมายว่า "avoir à payer (une somme d'argent à quelqu'un)" หรือ "être redevable (à quelqu'un ou à quelque chose) de ce qu'on possède" แต่กลับมีความหมายร่วมกับ infinitif ที่ตามข้างหลัง เพื่อแสดงความจำเป็น (nécessité) หรือความอาจจะเป็นไปได้ (possibilité) นั่นคือ แสดงค่าของ mode

ง. pouvoir : Votre ami *peut* venir.

คำกริยา pouvoir มีลักษณะการใช้

¹²H. Bonnard, *Code du français courant* (Paris : Magnard, 1983), p. 218.

¹³Ibid.

แปลกกว่ากริยาอื่น ๆ เพราะแม้พจนานุกรม¹⁴ จะอธิบายไว้ว่า pouvoir สามารถมีโครงสร้างได้ 2 แบบ คือ pouvoir + infinitif แบบหนึ่ง และ pouvoir เป็น verbe transitif ได้อีกแบบหนึ่งก็ตาม เราก็จะเห็นได้จากตัวอย่างประโยคที่แสดงการใช้ pouvoir จากพจนานุกรมนั้นเองว่า ในโครงสร้างที่ pouvoir เป็น verbe transitif ตัว complément d'object direct มีได้คำเดียว คือ pronom neutre "le" ซึ่งทำหน้าที่แทน infinitif นั้นเอง เช่น Résistez, si vous le pouvez. (= Résistez, si vous pouvez résister.) ซึ่งเท่ากับแสดงว่า โครงสร้างหลักอันเป็นปกติของ pouvoir คือโครงสร้าง pouvoir + infinitif หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า ไม่มีการใช้ pouvoir โดยไม่มี infinitif (นอกจากใน emploi absolu) ดังนั้น ถ้าจะพูดถึงความหมายทางอรรถศาสตร์ของคำกริยา pouvoir นั้น ก็จะต้องอาศัยความหมายทางอรรถศาสตร์ของ infinitif ที่ตามหลังมานั้นร่วมด้วยอยู่แล้ว

ในประโยคที่ยกมาเป็นตัวอย่าง คำทางไวยากรณ์ที่คำกริยา pouvoir แสดงคือ possibilité หรือ éventualité นั่นคือแสดง mode นั้นเอง

จ. faire : On fait travailler les étudiants.

คำกริยา faire ในประโยคตัวอย่างนี้ มิได้มีความหมายทางอรรถศาสตร์ปกติว่า "effectuer" (เหมือนกับในประโยค Elle fait son devoir.) หรือความหมายปกติอื่น ๆ แต่คำกริยา faire ในที่นี้ ทำหน้าที่ร่วมกับ infinitif มีคำทางไวยากรณ์ชนิดแสดงสาเหตุ เรียกว่า factitif หรือ causatif¹⁵

ฉ. laisser : Nous avons laissé partir la bonne.

ในประโยคนี้ คำกริยา laisser สูญเสียความหมายทางอรรถศาสตร์ตามปกติของตนว่า "quitter" หรือ "abandonner" (เหมือนกับในประโยค Il a laissé ses parents.) แต่ทำหน้าที่

ร่วมกับ infinitif แสดงความหมายใหม่ว่า "consentir" หรือ "permettre" และแสดงคำทางไวยากรณ์ที่เรียกว่า tolératif¹⁶

ช. a vu : Jean a vu payer son repas par son ami.

ในที่นี้ คำกริยา a vu ไม่ได้หมายความว่า "percevoir" les images des objets par le sens de la vue แต่กริยานี้เป็นเครื่องมือทางไวยากรณ์ เพื่อแสดงว่าประธานของประโยค (คือ Jean) เป็นผู้ที่มิได้มีบทบาทในการกระทำของเพื่อน (คือ payer son repas) หน้าที่นี้เรียกว่าหน้าที่ non-ingérence¹⁷

ซ. s'est vu : Jean s'est vu refuser la rentrée du théâtre.

ในประโยคนี้ s'est vu มิได้มีความหมายตามปกติของ verbe voir เช่นเดียวกับ a vu ในตัวอย่างที่เพิ่งพบมา แต่ s'est vu ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือทางไวยากรณ์ทำให้ complément d'object indirect (คือ Jean ในประโยค actif เดิมว่า On a refusé la rentrée du théâtre à Jean.) สามารถทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคซึ่งมีความหมายเป็น passive (ทั้ง ๆ ที่โครงสร้างเป็น active)

จากตัวอย่างทั้งหมดที่เห็นมานี้ จะเห็นได้ว่า คำกริยา aller, venir de, devoir, pouvoir, faire, laisser, a vu, s'est vu นั้น เมื่อใช้ร่วมกับ infinitif มิได้มีความหมายทางอรรถศาสตร์ตามปกติ และสามารถแสดงคำทางไวยากรณ์ซึ่งอาจเป็น aspects, temps, modes และ voix ได้ ซึ่งเท่ากับว่าคำกริยาเหล่านี้มีคุณลักษณะของ auxiliaires ถึง 2 ประการ

¹⁴P. Robert, *Le petit Robert I* (Paris : Le Robert, 1984), p. 1504.

¹⁵H. Bonnard, op. cit., p. 243.

¹⁶Ibid.

¹⁷Ibid., p. 244.

แต่ก็ยังขาดคุณลักษณะของ *auxiliaires* อีกประการหนึ่ง (คือ ข้อ 3.3) นั่นคือไม่ได้อยู่ในแบบแผนการกระจายกริยา (*paradigmes de la conjugaison*) นอกจากนี้ คำกริยาบางตัวที่อยู่ในกลุ่มนี้คือ *aller* และ *venir de* เป็นกริยาที่มีข้อจำกัดในการกระจายไปตาม *temps* ต่าง ๆ เพราะมีรูปใช้ได้เพียง 2 *temps* คือ *présent* และ *imparfait (de l'indicatif)* เท่านั้น ส่วน *a vu* และ *s'est vu* ก็ข้ออยู่เฉพาะในรูปที่เห็น คือ *temps passé composé* เท่านั้น

ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้เราพบว่าในตำราไวยากรณ์ต่าง ๆ นักไวยากรณ์หลายท่านมีความเห็นไม่ตรงกันว่า ควรจะจัดคำกริยากลุ่มนี้ร่วมกับ *auxiliaires avoir, être* ดี หรือจะจัดแยกออกเป็นอีกกลุ่มต่างหาก บางท่านก็จัดคำกริยาเหล่านี้อยู่ในกลุ่ม *auxiliaires* เช่นเดียวกับ *avoir, être* บางท่านก็จัดให้แยกออกไปอยู่ในอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งตั้งชื่อให้ใกล้เคียงกับ *auxiliaires* ว่า *semi-auxiliaires* หรือ *auxiliaires secondaires*¹⁸

นักไวยากรณ์ที่จัดคำกริยากลุ่มนี้ไว้กับ *auxiliaires avoir, être* น่าจะเป็นเพราะว่าเห็นการสูญเสียความหมายทางอรรถศาสตร์นั้นเป็นเกณฑ์สำคัญ อีกทั้งคำกริยาเหล่านี้ก็ยังเป็น *outil grammatical* ด้วย นับว่าคุณลักษณะของ *auxiliaires* แล้วถึง 2 ใน 3 จึงน่าจะอนุโลมให้อยู่ในกลุ่มเดียวกับ *avoir, être*

ส่วนนักไวยากรณ์ที่จัดให้คำกริยากลุ่มนี้ไปรวมอยู่ในกลุ่ม *semi-auxiliaires* ก็น่าจะเป็นเพราะว่ามีความเห็นว่าเกณฑ์ทาง *morphologie* มีความสำคัญ เมื่อคำกริยากลุ่มนี้ไม่อยู่ในแบบแผนการกระจายกริยา ต่างกับ *avoir, être* ที่อยู่ในแบบแผนการกระจายกริยา จึงสมควรจัดอยู่คนละกลุ่มกับ *avoir, être*

4.3 คำกริยาที่มีคุณลักษณะของ *auxiliaires* เพียงประการเดียว คือ สามารถทำหน้าที่เป็น *outil*

grammatical แสดงค่าทางไวยากรณ์ได้เท่านั้น คำกริยาในกลุ่มนี้ได้แก่คำกริยาอื่น ๆ ที่เหลือจาก 4.1 และ 4.2 ซึ่งตามรายการข้างต้นก็จะมีอยู่หลายคำ เช่น *achever, commencer à, se mettre à, être en train de, finir* ฯลฯ เหล่านี้

คำกริยาในกลุ่มนี้ทำหน้าที่เป็น *outil grammatical* ได้เพราะความหมายทางอรรถศาสตร์ของคำกริยานั้นเองที่มีความหมายไปตรงกับค่าทางไวยากรณ์ ซึ่งอาจเป็น *temps, aspects* หรือ *modes* เช่น

ก. *temps* เช่น *Je suis en train de travailler.*

(= action se fait en ce moment¹⁹ ดังนั้นจึงแสดงปัจจุบันกาล)

ข. *aspect* เช่น *Je commence à travailler.*
(= début de l'action ดังนั้นจึงแสดง *aspect inchoatif* หรือ *ingressif*²⁰)

ค. *mode* เช่น *Je veux savoir.*
(= la volonté ดังนั้นจึงแสดง *mode subjonctif*)

เนื่องจากความหมายทางอรรถศาสตร์ของคำกริยาเหล่านี้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดค่าทางไวยากรณ์ การตีความ (ซึ่งเปลี่ยนแปลงได้มากเนื่องจากปัจจัยทั้งในทางภาษาศาสตร์และที่ไม่ใช่ภาษาศาสตร์) จึงมีบทบาทสำคัญ ซึ่งก็หมายความว่า คำกริยาในกลุ่มนี้ไม่ได้สูญเสียความหมายทางอรรถศาสตร์ของตนไป คือเป็น *mot plein*²¹ นอก

¹⁸G. Mauger, *Grammaire pratique du français d'aujourd'hui* (Paris : Hachette, 1968), p. 286.

¹⁹ตามคำอธิบายของ J. Dubois, G. Jouannon, op. cit., p. 158.

²⁰H. Bonnard, op. cit., p. 218 และ *Grammaire française des lycées et collèges* (Paris : SUDEL, 1950), p. 101.

²¹L. Tesnière, op. cit., p. 53.

จากนี้ คำกริยาเหล่านี้ไม่ได้อยู่ในแบบแผนการกระจายกริยาในระบบกริยาของภาษาฝรั่งเศสด้วย ด้วยเหตุที่คำกริยาในกลุ่มนี้ขาดคุณลักษณะของ *auxiliaires* ถึง 2 ประการดังกล่าวนี้ นักไวยากรณ์จึงเห็นพ้องต้องกันในการจัดให้คำกริยาเหล่านี้เป็นคนละกลุ่มกับ *avoir, être* นั่นคือในกลุ่มของ *semi-auxiliaires*

สรุปได้ว่า เมื่อนำเอาคุณลักษณะของ *auxiliaires* ทั้ง 3 ประการที่เราพบในข้อ 3 มาทดสอบกับคำกริยาต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในตำราและบทเรียนไวยากรณ์ ในฐานะ *auxiliaires* บ้าง *semi-auxiliaires* บ้าง ได้ผลออกมาว่าคำกริยาดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ได้ 2 กลุ่มคือ

ก. กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มคำกริยาที่มีคุณลักษณะของ *auxiliaires* ครบทั้ง 3 ประการ ได้แก่ คำกริยาในข้อ 4.1 คือ *avoir, être*

ข. กลุ่มที่สอง กลุ่มคำกริยาที่มีคุณลักษณะของ *auxiliaires* ไม่ครบทุกประการขาดไปหนึ่งประการบ้าง สองประการบ้าง คำกริยาในกลุ่มนี้คือคำกริยาในข้อ 4.2 และข้อ 4.3

ดังนั้น ถ้าพิจารณาในแง่ที่ว่า *auxiliaires* จะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะครบทั้ง 3 ประการ คำ *auxiliaires* ในภาษาฝรั่งเศสก็มีอยู่เพียง 2 คำเท่านั้น คือ *avoir* และ *être*

5. *Semi-auxiliaires* กับปัญหาของผู้เรียน

ถ้าเราย้อนกลับไปดูปัญหาในการเรียนการสอนเรื่องกริยานุเคราะห์ที่กล่าวไว้ในข้อ 2 จะเห็นได้ว่าความสับสน ความไม่เข้าใจของผู้เรียนเกิดจากคำกริยาในกลุ่ม *semi-auxiliaires* เป็นส่วนใหญ่ และเกิดจากการกำหนดชื่อกลุ่มคำกริยาที่ไม่มีคุณลักษณะครบถ้วน ว่า *semi-auxiliaires* เลียนแบบให้สอดคล้องกับคำว่า *auxiliaires* ในบางส่วน

สาเหตุของปัญหานี้จะเป็นเพราะ

5.1 เกณฑ์ในการพิจารณาคำทางไวยากรณ์ว่าเป็น *aspects, temps, mode* และ *voix* ของคำกริยาในกลุ่ม *semi-auxiliaires* เป็นการตีความทางอรรถศาสตร์ ที่ทำให้ต้องอาศัยปรับตงที่เราเห็นมาแล้วในข้อ 4.3 จึงเป็นผลให้

ก. เท่ากับเป็นการนำเอาการวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์มาใช้ร่วมกับการวิเคราะห์ทาง *morpho-syntaxique* โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพิจารณาเรื่อง *aspects* ว่าเป็น *aspects* อะไร ผลที่ตามมาคือเกิดการลากเข้าหา (*analogie*) กล่าวคือเมื่อใดที่คำกริยาคำใดคำหนึ่งมีความหมายทางอรรถศาสตร์ไปตรงกับคำทางไวยากรณ์ ไม่ว่าจะ *aspects, temps, modes* หรือ *voix* ก็ดี ก็จะต้องนำคำกริยานั้น ๆ มาไว้ในกลุ่ม *semi-auxiliaires* ด้วย เช่น กรณีของ *commencer à* ซึ่งตั้งให้ *se mettre à* เข้ามารวมกลุ่มอยู่ด้วย ซึ่งก็แสดงว่า บัญชีหรือรายการคำของคำกริยา *semi-auxiliaires* เป็นบัญชีเปิด (*liste ouverte*) ไม่มีขอบเขตด้านปริมาณ และนี่ก็เป็นเหตุผลที่ว่าเหตุใดที่นักไวยากรณ์ผู้เขียนตำราแต่ละท่านจึงต้องใช้วิธียกตัวอย่างมากบ้างน้อยบ้าง ตัวอย่างบางคำก็ตรงกันบ้าง ไม่ตรงกันบ้าง ทำให้ผู้ศึกษาดำราหลาย ๆ เล่มที่ไม่ทราบว่าการกลุ่ม *semi-auxiliaires* เป็น *liste ouverte* ยิ่งสงสัย เช่น สงสัยว่า *semi-auxiliaires* มีกี่คำ นอกจากคำที่ให้มาในตำราแล้วจะยังมีคำอื่น ๆ อีกหรือไม่ ดังที่กล่าวไว้ในข้อ 2

นอกจากนี้ โดยเหตุที่รูปของคำกริยา *semi-auxiliaires* จะประกอบด้วย *infinitif* เสมอ มีเพียงรูปเดียวดังนี้ *verbe + infinitif* จึงทำให้เกิดคำถามว่า ในโครงสร้าง *verbe + infinitif* นั้น คำกริยา

22F. Réquédad, *Les constructions verbales avec l'infinitif* (Paris : Hachette, 1980)

ตัวหน้าเป็นกริยาอนุเคราะห์หรือไม่ ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วเช่นกันในข้อ 2 อันที่จริงเรื่องนี้เป็นเรื่องของโครงสร้างกริยาในภาษาฝรั่งเศส มีกริยาจำนวนหนึ่งสามารถใช้ infinitif ตามหลังได้ อาจจะเป็นตามหลังโดยตรง (direct) หรืออาจจะเป็นตามหลังโดยมี préposition à/de คั่นกลาง (indirect) เป็นการใช้กริยาสองตัวซ้อนกัน เรียกว่า les constructions verbales avec l'infinitif²² ในโครงสร้างประเภทนี้ ถ้าหากเรานำเอาความหมายทางอรรถศาสตร์ไปวิเคราะห์กริยาตัวหน้า ก็เป็นของแน่นอนว่าจะต้องพบคำกริยาบางตัวที่มีความหมายทางอรรถศาสตร์ไปตรงกับคำทางไวยากรณ์เป็น aspects บ้าง temps บ้าง modes บ้าง voix บ้าง ปัญหาของผู้เรียนจึงวนไปมาระหว่างรูปและความหมาย

หนึ่ง ในเรื่องของการเอาความหมายทางอรรถศาสตร์ไปกำหนดคำทางไวยากรณ์ของคำ semi-auxiliaires นี้ ถ้ามองในมุมกลับ ก็จะทำให้เห็นว่าวิธีการนี้ขัดแย้งกับ auxiliaires ที่เดียว เราได้เห็นมาแล้วว่าคุณลักษณะของ auxiliaires คือ ต้องเป็น mot vide ที่ทำหน้าที่แสดงคำทางไวยากรณ์ เกณฑ์ที่นำมาชี้คำทางไวยากรณ์เป็นเกณฑ์ทาง morpho-syntaxique เช่นใน syntaxe verbal ว่า ai parlé คำทางไวยากรณ์ทั้ง aspect, temps, modes, voix จะอยู่ในส่วนผสม ai ...é โดยไม่มีความหมายของ ai มาเกี่ยวข้อง ความแตกต่างในประเด็นนี้ น่าจะทำให้กล่าวได้ว่า semi-auxiliaires ต่างกับ auxiliaires และไม่สมควรที่จะมีชื่อเรียกคล้ายคลึงกัน เพราะมีผลเสีย ทำให้ชวนเข้าใจไปว่าใช้เกณฑ์เดียวกัน

ข. เมื่อใช้การตีความหมายทางอรรถศาสตร์เป็นเครื่องชี้ทางไวยากรณ์แล้ว ในการแยกแยะแจกแจงคำทางไวยากรณ์ของบุคคลหนึ่ง อาจไม่ตรงกับอีกบุคคลหนึ่งก็ได้ อีกทั้งคำแต่ละคำยังเปลี่ยนแปลงความหมายทางอรรถศาสตร์ได้

เมื่อต่างบริบทกัน ดังที่ทราบอยู่แล้ว ดังนั้น จึงพบว่าในตำราหลาย ๆ เล่ม หน้าที่ทางไวยากรณ์ของ semi-auxiliaires ตัวเดียวกัน อาจจะไม่เหมือนกัน เช่น

ข.1 être en train de

— Je suis en train d'examiner la question.

J. Dubois และ G. Jouannon²³ อธิบายว่า être en train de เป็น auxiliaire de temps แสดง futur très proche

— Il est en train de déjeuner.

H. Bonnard²⁴ อธิบายว่า être en train de เป็น auxiliaire d'aspect แสดง aspect duratif หรือ sécant

ข.2 devoir

— Le locataire doit être sorti.

— Je dois partir ce soir.

J. Dubois และ G. Jouannon²⁵ อธิบายว่า devoir ในตัวอย่างประโยคแรก มีความหมายเป็น possibilité ดังนั้นจึงแสดงค่าของ mode ส่วน devoir ในตัวอย่างประโยคที่สอง มีความหมายเป็น futur ดังนั้นจึงแสดงค่าเป็น temps

จากตัวอย่าง ข้อ ข.1 และ ข.2 การตีความหมายทางอรรถศาสตร์ทำให้เห็นว่า semi-auxiliaires ตัวเดียว มีคำทางไวยากรณ์หลายคำ

แต่ในทางตรงกันข้าม มีตำราบางเล่มที่พยายามจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้นด้วยการแยกแยะแบ่งคำ semi-auxiliaires ออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ตามคำทางไวยากรณ์ เช่น

auxiliaires d'aspect เช่น commencer à, finir de

²³J. Dubois, G. Jouannon, op. cit., p. 158.

²⁴H. Bonnard, op. cit., p. 218.

²⁵J. Dubois, G. Jouannon, op. cit., p. 158.

auxiliaires de temps เช่น être en train de, être à

auxiliaires de mode เช่น falloir, vouloir

ดังนั้น ถ้าผู้เรียนอ่านตำราเพียงเล่มเดียวโดยไม่ศึกษาเปรียบเทียบกับตำราเล่มอื่น ๆ ก็อาจเข้าใจว่า รูปคำ être en train de มีค่าทางไวยากรณ์เพียงค่าเดียว ด้วยเหตุที่ไม่ทราบวาทะเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาเรื่องนี้เป็นความหมายไม่ใช่รูปคำ เพราะในเวลาที่เรียนเรื่อง auxiliaires avoir, être นั้น ต้องพิจารณารูปคำ ไม่ใช่ความหมายการที่คำกริยา 2 กลุ่มที่มีเกณฑ์ต่างกัน มีชื่อใกล้เคียงกัน ทำให้เข้าใจไปได้ว่าเป็นเรื่องเดียวกันหรืออาจพูดตามสำนวนสแลงในขณะนั้นว่า “เป็นคนละเรื่องเดียวกัน” มากกว่า

ค. บางครั้ง การตีความหมายทางอรรถศาสตร์ก็ไม่อาจอาศัยบริบทได้เสมอไป ความกำกวมอาจเกิดขึ้นได้ เช่น ในประโยคตัวอย่างต่อไปนี้

ค.1 Je vais chercher le pain.

ค.2 Je vais chercher le pain.

ประโยค ค.1 และ ค.2 มีความหมายแตกต่างกันทั้ง ๆ ที่บริบทเหมือนกัน เพราะ aller + infinitif สามารถที่จะแสดงค่า temps futur proche ได้ หรืออาจเป็นเพียง construction verbal avec l'infinitif ซึ่ง aller ยังคงมีความหมายทางอรรถศาสตร์ว่า “se déplacer” อยู่ก็ได้

5.2 เมื่อมีการกำหนดให้มีกริยา 2 กลุ่มเป็นกลุ่ม auxiliaires และกลุ่ม semi-auxiliaires ขึ้น ก็ทำให้เกิดความพยายามที่จะแจกแจงค่าทางไวยากรณ์ของแต่ละกลุ่ม เพื่อแสดงให้เห็นว่า แต่ละกลุ่มต่างก็ทำหน้าที่ไม่ซ้ำกัน (หรือมีซ้ำกันบ้างในบางกรณี) การแจกแจงนี้ดูได้จากลักษณะคำอธิบายที่ในตำราบางเล่มก็พูดตรง ๆ ในบางเล่มก็พูดโดยอ้อม เช่น M. Grevisse²⁶ กล่าวไว้ว่า

A côté des auxiliaires principaux avoir et être qui sont toujours auxiliaires de temps,

il faut mentionner certains verbes, appelés parfois semi-auxiliaires...

H. Bonnard²⁷ เรียก avoir, être โดยไม่อ้อมค้อมว่าเป็น auxiliaires de temps และเรียก semi-auxiliaires บางตัวว่า auxiliaires d'aspect ส่วน G. Mauger²⁸ จัดว่า avoir, être เป็น auxiliaires fondamentaux พร้อมกับอธิบายว่า “Il entrent dans la formation des temps composés et surcomposés (temps du passé et temps de la forme passive) และเมื่ออธิบายเรื่อง auxiliaires secondaires (หมายถึง semi-auxiliaires) ก็กล่าวว่า “Les uns sont des auxiliaires de temps... Les autres sont des auxiliaires de mode.”

ดังนั้น เมื่อเราอ่านตำราหลาย ๆ เล่มที่อธิบายในทำนองนี้ โดยไม่ได้คิดให้ลึกซึ้ง ก็อาจเข้าใจว่า avoir, être เป็น auxiliaires de temps เท่านั้นไม่สามารถแสดงค่าทางไวยากรณ์อื่น เช่น aspects หรือ modes ได้ (ดังที่ได้กล่าวไว้ว่าเป็นปัญหาในข้อ 2)

การอธิบายแจกแจงหน้าที่ auxiliaires และ semi-auxiliaires ในทำนองว่า ทำหน้าที่กันคนละอย่างนี้ นับเป็นการทำให้ auxiliaires ด้อยค่าลงอันที่จริงแล้ว avoir, être เป็น auxiliaires ที่แท้จริงเพียง 2 ตัว ที่อยู่ในระบบการกระจายกริยาของภาษา ซึ่งในระบบนี้ กริยาสามารถแสดง catégories ทั้งหมดของความเป็น verbe ได้ (ดูข้อ 6) เช่น ใน syntagme verbal ว่า ai parlé รูป ai...é สามารถสื่อค่าทางไวยากรณ์ได้ทั้ง aspect accompli, temps passé, mode indicatif และ voix active ดังนั้น การกำหนดหน้าที่ให้ auxiliaires avoir, être แสดงแต่ค่า temps เพียงอย่างเดียว จึงจัดเป็นการลดค่าของ

²⁶M. Grevisse, op. cit., p. 596.

²⁷H. Gonnard, Grammaire française des lycées et collèges, op. cit., pp. 100-111.

²⁸G. Mauger, op. cit., pp. 285-286.

auxiliaires ลง เพื่อทำให้เห็นว่า semi-auxiliaires มีค่า มีความสำคัญเสมอ auxiliaires

6. semi-auxiliaires กริยานุเคราะห์นอก ระบบ

การที่ค่าทางไวยากรณ์ของ semi-auxiliaires ขึ้นอยู่กับความหมายทางอรรถศาสตร์นี้เอง ทำให้ความสนใจในเรื่องนี้ไปรวมกันอยู่ที่เรื่องความหมายมากกว่าเรื่องคุณลักษณะอื่น ๆ ของ auxiliaires เป็นต้นว่า ความสำคัญของคุณลักษณะประการสุดท้ายของ auxiliaires (ข้อ 3.3) นั่นคือ auxiliaires จะต้องอยู่ในแบบแผนการกระจายในระบบกริยา (paradigmes de la conjugaison)

คุณลักษณะข้อนี้มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าคุณลักษณะข้ออื่น ๆ โดยเฉพาะนี่คือระเบียบของภาษาที่จะควบคุมหน่วยทางภาษาที่ไม่จำกัดปริมาณ ไม่ให้กระเจิดกระเจิงคุมกันไม่ติดจนทำให้ภาษาสื่อสารความเข้าใจกันไม่ได้ ตามระบบการกระจายกริยาในภาษาฝรั่งเศส กริยาตัวหนึ่ง ๆ สามารถเปลี่ยนรูปไปตามค่าทางไวยากรณ์ทุก catégories กริยาที่เปลี่ยนรูปไปอยู่ใน formes composées ต้องอาศัย auxiliaires avoir หรือ être มาประกอบด้วย ดังนั้นเราจึงกล่าวได้ว่า avoir และ être เท่านั้นที่อยู่ในระบบการกระจายกริยา

เราได้เห็นมาแล้วว่า semi-auxiliaires ไม่ว่าจะ être, devoir, pouvoir, aller, venir de, faire, laisser, commencer à, demander, désirer และอื่น ๆ ล้วนขาดคุณลักษณะสำคัญข้อนี้ ซึ่งก็หมายความว่าคำกริยาเหล่านี้อยู่นอกระบบการกระจายกริยาทั้งสิ้น ดังนั้น แม้คำกริยาเหล่านี้จะทำหน้าที่เป็น semi-auxiliaires อยู่แล้ว เราก็ยังสามารถทำให้เข้ามาอยู่ในระบบการกระจายกริยาได้ด้วยการใช้ auxiliaires avoir หรือ être เช่น

(Elle) *fait* travailler la bonne.

(Elle) *a fait* travailler la bonne.

(Elle) *avait fait* travailler la bonne.

(Elle) *aura fait* travailler la bonne.

(Elle) *aurait fait* travailler la bonne.

ในทางตรงกันข้าม เราไม่สามารถจะนำคำกริยา semi-auxiliaires มากระจายเปลี่ยนรูป auxiliaires avoir, être ได้

แม้คำกริยา semi-auxiliaires จะเป็นคำกริยานุเคราะห์นอกระบบการกระจายกริยาก็ตาม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าไม่มีประโยชน์ คำกริยาเหล่านี้ทำหน้าที่เสริม auxiliaires ดังจะดูได้จากรูปกริยาที่ประกอบกันเข้าเป็น syntagme verbal โดย auxiliaires และ semi-auxiliaires ดังนี้

auxiliaires + participe

semi-auxiliaires + infinitif

จะเห็นได้ว่า auxiliaires และ semi-auxiliaires ไม่ได้ประกอบรูปกริยาเดียวกัน auxiliaires ประกอบ participe ส่วน semi-auxiliaires ประกอบ infinitif แต่อย่างไรก็ตาม ตัวกริยาที่ถูกประกอบ (auxilié) ทั้งสองนี้ มีลักษณะเหมือนกัน คือเป็นรูปกริยาที่ไม่มีการกระจายเต็มรูปแบบ ดังนั้น auxiliaires จึงมาเป็นตัวประกอบ (auxiliant) ให้ participe (auxilié) เกิดรูปต่าง ๆ ไปตาม catégories ของกริยา และในทำนองเดียวกัน semi-auxiliaires ก็มาเป็นตัวประกอบ (auxiliant) ให้ infinitif (auxilié) เกิดรูปต่าง ๆ ไปตาม catégorie ของกริยาด้วย (ถึงแม้ว่าจะทำได้ไม่มากเท่า auxiliaires ก็ตาม) G. Galicher³⁰ จึงกล่าวว่า ทั้ง auxiliaires และ semi-auxiliaires ต่างทำหน้าที่ régénérer กริยาที่ไม่มีการกระจาย (formes affaiblies ของ verbe ซึ่งได้แก่ participe และ infinitif)

²⁹ ยกเว้น aller, venir de, a vu, s'est vu ซึ่งมีข้อจำกัดในการใช้ดังที่กล่าวมาแล้วในข้อ 4.2

³⁰ G. Galiche, op. cit., pp. 38-39.

ในเมื่อระบบกริยาของภาษาฝรั่งเศสกำหนดให้ *auxiliaires avoir* และ *être* ทำหน้าที่กระจายกริยาในแบบแผน (*paradigmes*) ซึ่งเป็นระเบียบหลักสำคัญของภาษาแล้ว *semi-auxiliaires* ซึ่งมีความเที่ยงตรงน้อยกว่าในการกำหนดค่าไวยากรณ์ (เพราะขึ้นอยู่กับความหมายทางอรรถศาสตร์) จึงเท่ากับเป็นพลังเสริมสนับสนุนให้การแสดงค่าทางไวยากรณ์ละเอียดปลีกย่อย ให้ *nuances* ต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ *avoir, être* ไม่สามารถทำหน้าที่ได้เต็มที่ ตัวอย่างเช่น ในกรณีของคำ *aspects* ต่าง ๆ รูป *formes composées* ของกริยาซึ่งประกอบด้วย *auxiliaires avoir/être + participe* นั้น สามารถแสดงได้เพียง *aspect accompli (perfectif)* ต่างไปจาก *aspect non-accomplis* ซึ่งแสดงได้จากกริยา *formes simples* ซึ่งปราศจาก *auxiliaires* แต่ในการแจกแจงรายละเอียด *aspect* เช่นเมื่อต้องการแสดง *aspect ponctuel* ซึ่งต่างจาก *aspect duratif* ต้องอาศัยความหมายทางอรรถศาสตร์เป็นเครื่องชี้บ่ง³¹ ดังนั้นคำกริยากลุ่ม *semi-auxiliaires* จึงมีประโยชน์เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ใช้ภาษาสามารถเลือกรายละเอียดต่าง ๆ ในการแสดงความรู้สึกนึกคิดให้ตรงกับความต้องการหรือความสะดวก เช่น กรณี *aller + infinitif* ซึ่งมีค่าเป็น *futur proche* นั้น นับว่าสะดวกกับการใช้พูดมาก เพราะไม่ต้องกระจายกริยาให้เป็น *temps futur* การใช้ *aller + infinitif* มีบ่อยมากจนในที่สุด *aller + infinitif* ก็ไม่เพียงแต่แสดงค่า *futur proche* เท่านั้น ยังใช้แสดงค่า *futur simple* ได้ด้วย คำกริยากลุ่ม *semi-auxiliaires* นี้จึงควรถือว่าเป็นความร่ำรวยทางภาษาอย่างหนึ่งของภาษาฝรั่งเศส

7. *semi-auxiliaires* หรือ *périphrases prémorphologiques*?

แม้ในหลักการใหญ่ *auxiliaires* และ *semi-*

auxiliaires ต่างก็ทำหน้าที่ *régénère* รูปกริยาที่ไม่มีกริยากระจาย (*formes affaiblies*) แต่เราก็เห็นมาแล้วว่า ยังมีความแตกต่างกันในรายละเอียดหลายประการ สรุปได้ดังนี้

auxiliaires มีจำนวนจำกัด (คือ 2 คำ) ใช้เกณฑ์ทาง *morpho-syntaxique* ในการพิจารณา ค่าทางไวยากรณ์ และเป็นแบบแผนการกระจายกริยาในระบบ

semi-auxiliaires มีจำนวนไม่จำกัด ใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ในการพิจารณาค่าทางไวยากรณ์ และอยู่นอกระบบการกระจายกริยา

ดังนั้น การเรียกชื่อคล้ายคลึงจึงทำให้เกิดความสับสนต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

เพื่อจะหลีกเลี่ยงปัญหาอันเนื่องมาจากชื่อหน้าที่จะมีการเรียกคำกริยากลุ่ม *semi-auxiliaires* เป็นอย่างอื่น จึงมีนักภาษาศาสตร์ เช่น M. Imbs³² เรียกชื่อคำกริยากลุ่มนี้ว่า *les périphrases pré-morphologiques* หรือต่อมามีผู้เรียกสั้น ๆ ว่า *périphrases verbal*³³ การกำหนดชื่อคำกริยากลุ่มนี้เสียใหม่ แทนที่จะใช้ *semi-auxiliaires* ตามแบบไวยากรณ์จารีตนิยม มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนไม่สับสน เพราะจะไม่นำไปสัมพันธ์กับ *auxiliaires* ในการเรียนการสอนคำกริยากลุ่มนี้ก็จะมึลลักษณะ

³¹S. Apavatcharut, Les expression des temps et des aspects verbaux en français et en Thai : Etude contrastive. Thèse pour le doctorat de 3e cycle présentée à l'Université de Paris III, 1982, p. 12.

"C'est le sens lexical du verbe qui montre que le procès est long (duratif) ou court (ponctuel). Des verbes tels que *s'ennuyer, durer, aimer* possèdent donc l'aspect duratif étant donné leur sens lexical. Les verbes *éclater, exploser, jaillir* par contre, ont l'aspect ponctuel."

³²กล่าวถึงใน J.-C. Chevalier et les autres, op. cit., p. 297.

³³S. Apavatcharut, op. cit., p. 80.

เช่นเดียวกับการเรียนการสอน locutions ต่าง ๆ ที่จะต้องเรียนรู้ทั้งรูปและความหมาย (ทั้งด้านอรรถศาสตร์ และด้านไวยากรณ์) ควบคู่กันไป

8. auxiliaires être ในประโยค passive

เราทราบกันมาแล้วว่า ในการเปลี่ยน forme verbale active ให้เป็น forme verbale passive นั้น จะต้องใช้คำกริยา être มาประกอบกับคำกริยา transitif direct ในรูป participe passé คือ

être + participe passé = passif

แต่ être ใน syntagme verbal นี้ ยังเป็นที่สงสัยว่าเป็น auxiliaire หรือไม่ ทั้งนี้เพราะ M. Grevisse³⁴ ได้กล่าวว่า

Strictement parlant, dans les formes passives, être n'est pas un auxiliaire car il n'abandonne pas sa valeur ordinaire de verbe copulatif, d'autre part, il ne perd pas sa valeur temporelle. Comparez: *Je suis blâmé, je suis parti*, dans la première forme, *suis joint blâmé* au sujet et marque un présent, ce n'est pas un auxiliaire; dans la seconde, *suis* n'est plus copulatif et n'a plus sa valeur de présent, c'est un auxiliaire qui sert à marquer le passé.

สรุปได้ว่า M. Grevisse เห็นว่า être ใน *Je suis blâmé*. ไม่ใช่ auxiliaire เพราะ

être ยังคงเป็น verbe copule

être ยังแสดง temps présent

ในที่นี้ จะขอพิจารณาแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ เพื่อตอบคำถามที่เป็นข้อสงสัยดังต่อไปนี้

8.1 être เป็น auxiliaire ในประโยค passive ได้หรือไม่

หลังจากยุคของ M. Grevisse เป็นต้นมา นักไวยากรณ์หลายท่านแม้จะอยู่ในแนวไวยากรณ์จารีตนิยมเช่นเดียวกับ M. Grevisse ก็กล่าวถึง

être ในประโยค passive ว่าเป็น auxiliaire เช่น J.-C. Chevalier³⁵ แต่ในที่นี้จะขอถกการวิเคราะห์ที่นักภาษาศาสตร์ที่สำคัญได้ทำไว้ ได้แก่

ก. L. Tesnière³⁶ กล่าวไว้ว่า

“Le marquant analytique du passif ou AUXILIAIRE DU PASSIF est en français le verbe être...”

ข. E. Benveniste³⁷ อธิบายไว้ว่า

“Si, au point de vue logique, le passif est la forme converse de l'actif, il n'en présente pas moins dans sa forme linguistique en français une particularité qui n'a aucun analogue dans l'actif: c'est précisément l'auxiliation. *Il n'existe pas de forme passive qui ne soit pas réalisée au moyen de l'auxiliation.*”

อีกตอนหนึ่ง E. Benveniste³⁸ กล่าวไว้ว่า

“L'auxiliation de diathèse, manifestée par l'opposition actif/passif, a pour caractéristique formelle l'auxiliant être associé au participe passé du verbe auxilié.”

ดังนั้น จึงไม่น่าจะมีข้อสงสัยอีกต่อไปว่า être ในประโยค passif ไม่ใช่ auxiliaire

8.2 ในประโยค *Je suis blâmé*. être เป็น auxiliaire หรือไม่

³⁴M. Grevisse op. cit., p. 604.

³⁵J.-C. Chevalier et les autres, op. cit., p. 322.

“L'auxiliaire de la construction a est toujours AVOIR; celui de la construction b toujours ETRE.”
la construction a หมายถึงประโยค active ส่วน la construction b หมายถึงประโยค passive

³⁶L. Tesnière, op. cit., p. 244.

³⁷E. Benveniste, op. cit., p. 185.

³⁸op. cit., p. 186.

คำตอบคือ ไม่เป็น

ทั้งนี้เพราะรูป être สามารถทำหน้าที่เป็น verbe copule ได้ด้วย être ที่เป็น copule เรียกว่า copule vide³⁹ คือปราศจากความหมายในตัวของมันเอง verbe copule จะใช้ร่วมกับ adjectif หรือ nom ซึ่งจะทำหน้าที่เป็น prédicat ของประโยค เช่น

Elle est grande.

Elle est étudiante.

ในประโยคตัวอย่างของ M. Grevisse ว่า Je suis blâmé. ก็เช่นเดียวกัน suis เป็น verbe copule vide และ blâmé เป็น adjectif ดังนั้น M. Grevisse จึงกล่าวได้ถูกต้องแล้วว่า être ไม่เป็น auxiliaire

แต่แม้ être ใน Je suis blâmé. ไม่ใช่ auxiliaire de passif ก็ไม่สามารถพูดได้ว่า être ไม่เป็น auxiliaire เลย ไม่ว่าที่ไหนก็ตาม

ทั้งนี้เพราะ copule vide + adjectif สามารถมีรูปซ้ำกันกับ auxiliaire être + participe passé ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Le pont est construit.

Le pont est construit par une équipe de Génie.⁴⁰

ในประโยคที่ 1 A. Martinet อธิบายว่า หมายถึง situation acquisé กล่าวคือ การกระทำสำเร็จแล้ว และในประโยคที่ 2 หมายถึง réalisation en cours ซึ่งหมายความว่า การกระทำกำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการ

แม้ความหมายของทั้งสองประโยคจะแตกต่างกัน แต่เราไม่อาจเข้าใจความหมายได้ถูกต้อง ถ้าอาศัยแต่เพียงรูปไวยากรณ์ est construit เท่านั้น เนื่องจากรูปซ้ำกันดังที่เห็นข้างต้น นี่คือกรณีของความกำกวมที่เกิดขึ้นในภาษาฝรั่งเศสกรณีหนึ่ง การหลีกเลี่ยงความกำกวมที่สามารถทำได้คือ เติมข้อความอื่น ๆ ลงไปอีก เพื่อให้คำอื่น ๆ เหล่านั้นช่วย

ขจัดความกำกวมนั้นเสีย⁴¹ เช่น ในประโยคที่สอง ข้างต้น กลุ่มของ complément d'agent ที่เพิ่มเข้ามา ทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าเป็นประโยค passive

ถ้าเราย้อนกลับมาดูตัวอย่างที่ M. Grevisse ให้เปรียบเทียบกับว่า

Je suis blâmé. และ Je suis parti.

ก็จะเห็นว่า ไม่น่าจะนำมาเปรียบเทียบกัน เพราะ Je suis blâmé. ไม่ใช่ประโยค passive แต่คือประโยค active (copule + adjectif)

8.3 temps ในประโยค active และในประโยค passive

เหตุผลอีกข้อหนึ่งที่ M. Grevisse แสดงว่า être ไม่ใช่ auxiliaire คือ temps

temps ใน Je suis blâmé. เป็น présent

temps ใน Je suis parti. เป็น passé

เนื่องจากประโยค Je suis blâmé ยังไม่ใช่ประโยค passive ตามที่ M. Grevisse อธิบายว่า suis ยังเป็น copule อยู่ นั่น ดังนั้นจะขอเปลี่ยนตัวอย่างนี้เสียใหม่ให้เป็นประโยค passive คือ

Je suis blâmé par mes collègues.

ซึ่งมีรูปประโยค active เป็น Mes collègues me blâment.

เราทราบกันดีแล้วว่า รูปกริยาที่เป็น passive นั้น สามารถที่จะกระจายไปตาม temps ได้อีก เช่น

Je suis blâmé par mes collègues. (présent)

J'ai été blâmé par mes collègues. (passé)

³⁹A Martinet, *Grammaire fonctionnelle du français* (Paris : Didier, 1979), p. 85.

⁴⁰ตัวอย่างยกมาจาก A. Martinet, *ibid.*, p. 99.

⁴¹*Ibid.*, ข้อความที่เติมไม่จำเป็นต้องเป็น complément d'agent อาจเป็นคำ เช่น adverbe ก็ได้ ดูรายละเอียดใน A. Martinet.

ถ้าเรานำเอารูปกริยา passive ที่อยู่ใน temps ต่าง ๆ กัน มาเปรียบเทียบกับรูปกริยา active ที่อยู่ใน temps เดียวกัน ก็จะได้ตารางดังตัวอย่างต่อไปนี้

	active	passive
présent	blâment	suis blâmé
passé	ont blâmé	ai été blâmé

นั่นคือ ใน temps présent ประโยค active จะมีรูปกริยาเป็น forme simple แต่ประโยค passive จะมีรูปกริยาเป็น forme composée

ใน temps passé ประโยค active จะมีรูปกริยาเป็น forme composée แต่ประโยค passive จะมีรูปกริยาเป็น forme surcomposée

E. Benveniste⁴² จึงกล่าวไว้ว่า passive จะมีรูปกริยาระดับสูงกว่า active 1 ชั้น และไม่มีดุลยภาพระหว่าง “il est frappé” และ “il a frappé” ทั้ง ๆ ที่รูปกริยาอยู่ในระดับเดียวกัน

ดังนั้น การที่ M. Grevisse พบว่า suis blâmé เป็น présent แต่ suis parti เป็น passé นั้น ก็เป็นเรื่องธรรมดาเป็นธรรมชาติของภาษาฝรั่งเศส เนื่องจากรูปกริยา passive (ซึ่งประกอบด้วย auxiliaire être + participe passé เป็น forme composée อยู่แล้ว) สามารถจะกระจายตาม temps ด้วยการซ้อน auxiliaire อีกตัวหนึ่งได้ เหตุผลที่ M. Grevisse ยกมาอ้างเพื่อแสดงว่า être ไม่เป็น auxiliaire ในประโยค passive ซ้อนนี้ จึงเป็นอันว่า ตกไป

สรุปได้ว่า การที่ M. Grevisse วิเคราะห์ว่า ใน Je suis blâmé, être เป็น copule และแสดง temps présent นั้นเป็นการถูกต้องแล้ว เพราะประโยคนี้ไม่ใช่ประโยค passive แต่เป็นประโยค active ที่ประกอบด้วย syntagme nominal + syntagme verbal ที่ประกอบด้วย copule + adjectif

แต่ M. Grevisse ไม่สามารถจะนำเหตุผล

ของประโยค active ดังกล่าวนั้นมาอธิบายได้ว่า être ในประโยค passive ไม่ใช่ auxiliaire

9. สรุป

จากการศึกษาเรื่องกริยานุเคราะห์ โดยที่มีข้อมูลจำกัดนี้ ทำให้พอมองเห็นว่า

9.1 กริยานุเคราะห์ (auxiliaires) ในภาษาฝรั่งเศสมีเพียง 2 ตัวเท่านั้น คือ avoir และ être

9.2 ในการเรียนการสอน คำว่า semi-auxiliaires ที่ใช้กันอยู่ในตำราเรียนภาษาฝรั่งเศส นั้น เป็นคำที่ไม่เหมาะสมทำให้เกิดปัญหาเนื่องจาก ผู้เรียนนำไปเทียบกับ auxiliaires ดังนั้นจึงควรใช้ชื่อใหม่ ซึ่งอาจเป็น périphrases pré-morphologiques หรือ périphrases verbal ก็ได้ อนึ่ง ในการเรียนการสอนคำกริยากลุ่มนี้ ควรชี้แจงให้เห็นว่า เกณฑ์ที่ใช้ในการแสดงค่าทางไวยากรณ์ไม่ว่าจะเป็น aspects, temps, modes หรือ voix ก็ดี เป็นเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ ผู้เรียนจึงไม่ควรยึดอยู่กับรูปกริยาเหมือนในกรณี auxiliaires แต่ควรเห็นว่า รูปกริยารูปหนึ่งอาจเปลี่ยนค่าได้ตามบริบท นอกจากนี้คำกริยากลุ่มนี้ยังมีจำนวนมากมายไม่จำกัด ผู้เรียนควรจดจำทั้งรูปและความหมายไปพร้อม ๆ กัน เช่นเดียวกับการเรียน locutions อื่น ๆ

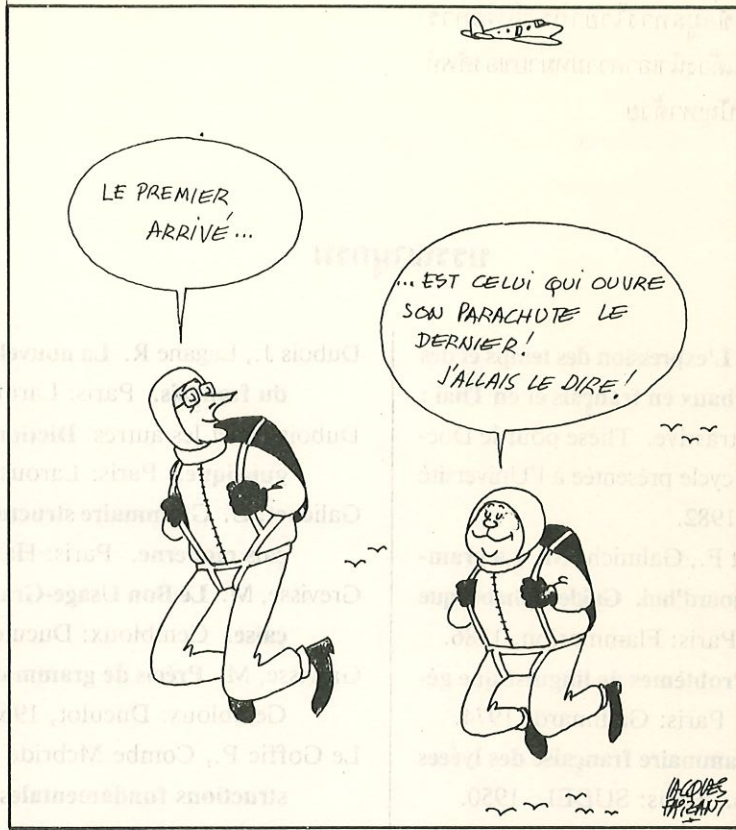
9.3 être ในประโยค passive เป็น auxiliaire แม้นักไวยากรณ์ M. Grevisse จะไม่เห็นด้วยในประเด็นนี้ก็ตาม ทั้งนี้เพราะเหตุผลที่ M. Grevisse ใ้มานั้นไม่สามารถจะลบล้างเรื่องนี้ได้ อีกทั้ง M. Grevisse ก็มีได้เสนอไว้ว่า ถ้า être ในประโยค passive ไม่ใช่ auxiliaire แล้วควรเป็นอะไร แต่อย่างไรก็ตาม ความเห็นของ M. Grevisse นับว่ามีประโยชน์มาก เพราะแสดงให้เห็นว่า ในภาษาฝรั่งเศสมีความคลุมเคลืออยู่ในเรื่อง verbe copule + adjectif และ auxiliaire être + participe passé ซึ่ง

⁴²E. Benveniste, op. cit., p. 186.

เราไม่อาจจะอาศัยข้อมูลทางไวยากรณ์เพื่อการ
พิจารณาได้ จำเป็นต้องนำเอาความหมายของศัพท์
เข้ามาใช้ในการแก้ปัญหาด้วย

บรรณานุกรม

- Apavatcharut, S. **L'expression des temps et des aspects verbaux en français et en Thai : Etude contrastive.** Thèse pour le Doctorat de 3e cycle présentée à l'Université Paris III, 1982.
- Arrivé M., Gadet F., Galmiche M. **La grammaire d'aujourd'hui. Guide alphabétique français.** Paris: Flammarion, 1986.
- Benveniste, E. **Problèmes de linguistique générale, 2.** Paris: Gallimard, 1974.
- Bonnard, H. **Grammaire française des lycées et collèges.** Paris: SUDEL, 1950.
- Bonnard, H. **Code du français Courant.** Paris: Magnard, 1983.
- Burney, P. **Les verbes français.** Paris : Hachette, 1972.
- Chevalier, J.C. et les autres **Grammaire Larousse du français contemporain.** Paris: Larousse, 1964.
- Csécsy, M. **De la linguistique à la pédagogie- le verbe français.** Paris: Hachette/Larousse, 1968.
- Dubois, J. **Grammaire structurale du français: le verbe.** Paris: Larousse, 1967.
- Dubois J., Jouannon G. **Grammaire et exercices français.** Paris: Larousse, 1956.
- Dubois J., Lagane R. **La nouvelle grammaire du français.** Paris: Larousse, 1973.
- Dubois, J. et les autres **Dictionnaire de linguistique.** Paris: Larousse, 1973.
- Galichet, G. **Grammaire structurale du français moderne.** Paris: Hatier, 1973.
- Grevisse, M. **Le Bon Usage-Grammaire française.** Gembloux: Duculot, 1969.
- Grevisse, M. **Précis de grammaire française.** Gembloux: Duculot, 1969.
- Le Goffic P., Combe McBride N. **Les constructions fondamentales du français.** Paris: Hachette/Larousse, 1975.
- Martinet, A. **Grammaire fonctionnelle du français.** Paris: Didier, 1979.
- Mauger, G. **Grammaire pratique du français d'aujourd'hui.** Paris: Hachette, 1968.
- Réquédât, E. **Les constructions verbales avec l'infinitif.** Paris: Hachette, 1980.
- Robert, P. **Le petit Robert I.** Paris: Le Robert, 1984.
- L. Tesnière **Eléments de syntaxe structurale.** Paris: Klincksieck, 1976.

ภาษาการเมืองในประเทศฝรั่งเศส

คาร์มี พุทธิรักษา*

หลังจากการปฏิวัติ (La Révolution) ในปี ค.ศ. 1789 ประเทศฝรั่งเศสได้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองรวมทั้งสิ้น 15 ครั้งด้วยกัน ปัจจุบันนี้เป็นระบอบการปกครองแบบสาธารณรัฐที่ห้า (La Cinquième République) ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1958 โดยยึดนโยบายหลักว่า “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน” (“Gou-

vernement du peuple, par le peuple et pour le peuple”) พร้อมกับมีคำขวัญประจำชาติว่า “อิสรภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ” (“Liberté, Egalité, Fraternité.”)

ระบอบการปกครองของประเทศฝรั่งเศสนั้นมีความแตกต่างจากรบอบการปกครองของประเทศอังกฤษ และประเทศสหรัฐอเมริกามาก ในประเทศอังกฤษ ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการบริหารประเทศคือ นายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองที่มีที่นั่งมากที่สุดในสภาผู้แทนราษฎร และอยู่ใน

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตำแหน่งสมัยละ 5 ปี ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา ประธานาธิบดีเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหารประเทศแต่ผู้เดียว ไม่มีนายกรัฐมนตรีและดำรงตำแหน่งสมัยละ 4 ปี สำหรับประเทศฝรั่งเศสนั้นมีทั้งประธานาธิบดี (Président de la République) และนายกรัฐมนตรี (Le Premier Ministre)

ในการเลือกตั้งประธานาธิบดี (L'Election Présidentielle) ประธานาธิบดีได้รับเลือกโดยตรงจากประชาชน (Le suffrage universel direct) ให้ดำรงตำแหน่งสมัยละ 7 ปี (Le Septennat) ประธานาธิบดีมีอำนาจมาก สามารถแต่งตั้งและถอดถอนนายกรัฐมนตรี หรือยุบสภาผู้แทนราษฎรได้ และเป็นประธานในการประชุมคณะรัฐมนตรีแต่ไม่ได้เป็นผู้บริหารประเทศโดยตรง นายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารประเทศร่วมกับรัฐสภาซึ่งประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร (L'Assemblée Nationale) หรือเรียกอีกนัยหนึ่งตามชื่อสถานที่ตั้งว่า ปาเลส์ บูร์บง (Le Palais Bourbon) กับสภาสูง (Le Sénat) หรือเรียกอีกนัยหนึ่งตามสถานที่ตั้งว่า ปาเลส์ เดอ ลักซอมบูร์ก (Palais de Luxembourg) ประธานาธิบดีเป็นผู้แต่งตั้งนายกรัฐมนตรี โดยเลือกเอาหัวหน้าพรรคหรือบุคคลที่เหมาะสมจากพรรคการเมืองที่ได้ที่นั่งมากที่สุดใน การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (L' Election Legislative) นายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งสมัยละ 5 ปี (ยกเว้นในกรณีที่ประธานาธิบดีเปลี่ยนตัวนายกรัฐมนตรี หรือยุบสภาผู้แทนราษฎร)

ในอดีตที่ผ่านมา ตั้งแต่สมัยประธานาธิบดีชาร์ล เดอ โกล (Charles DE GAULLE) ซึ่งเป็นประธานาธิบดีคนแรกของระบอบการปกครองแบบสาธารณรัฐที่ห้า ตลอดจนสมัยของประธานาธิบดีจอร์จ ปอมปีดู (George POMPIDOU) และประธานาธิบดีจิสการ์ด เดสแตง (Giscard d'ESTAING) ตามลำดับ ทั้งประธานาธิบดีและนายก-

รัฐมนตรีต่างก็มาจากพรรคการเมืองฝ่ายขวาด้วยกัน นโยบายของรัฐบาลกับของประธานาธิบดีจึงเหมือนกัน ทำให้ไม่มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งในการปกครองประเทศ แต่ปัจจุบันนี้วิธีการเมืองของฝรั่งเศสเปลี่ยนแปลงแบบพลิกประวัติศาสตร์เลยทีเดียว คือหลังจากการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเมื่อเดือนมีนาคม ปี ค.ศ. 1986 ปรากฏว่าพรรคการเมืองที่ได้ที่นั่งมากที่สุดในสภาผู้แทนราษฎรไม่ใช่พรรคเดียวกันกับพรรคการเมืองของประธานาธิบดี นั่นก็คือประธานาธิบดีคนปัจจุบันของประเทศฝรั่งเศส นายฟรองซัวส์ มิตเตร์ร็องด์ (François MITTERRAND) ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีเมื่อเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 1981 และจะอยู่ในตำแหน่งต่อไปอีกสองปีจึงจะครบวาระนั้นสังกัดพรรคสังคมนิยม (Le parti socialiste) ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายซ้าย (La Gauche) ส่วนพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกมากที่สุดในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเมื่อเดือนมีนาคมปีที่แล้วเป็นพรรคฝ่ายขวา (La Droite) ซึ่งประกอบด้วยพรรค R.P.R. (Rassemblement pour la République) กับพรรค U.D.F. (Union pour la Démocratie Française) และได้ร่วมกันจัดตั้งรัฐบาล ประธานาธิบดีฟรองซัวส์ มิตเตร์ร็องด์ จึงจำเป็นต้องแต่งตั้งนายจาคส์ ชีรัก (Jacques CHIRAC) ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรค R.P.R. และนายกเทศมนตรีนครปารีส (Maire de Paris) ให้เป็นนายกรัฐมนตรี การปกครองประเทศร่วมกันระหว่างประธานาธิบดีฝ่ายซ้าย (Président de la République de gauche) กับนายกรัฐมนตรีฝ่ายขวา (Premier Ministre de droite) นี้เรียกว่า "La Cohabitation" นับว่าเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากเวลาดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกันนั่นเอง คือประธานาธิบดี 7 ปี และนายกรัฐมนตรี 5 ปี ระหว่างคอยการเลือกตั้งประธานาธิบดีคนใหม่เดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ.

1988 ทั้งสองคนต่างก็พยายามปฏิบัติหน้าที่ของตนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างเคร่งครัด

การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลแต่ละครั้งมีผลกระทบต่อประชาชนในชาติไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อรัฐบาลชุดใหม่มีนโยบายสวนทางกันกับรัฐบาลชุดเดิม ขอยกตัวอย่างอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ ระบบการศึกษา และระบบประกันสังคม ดังต่อไปนี้

ในด้านระบบเศรษฐกิจนั้น มองเห็นได้ชัดเจนมาก รัฐบาลชุดก่อนซึ่งเป็นรัฐบาลฝ่ายซ้าย ได้ออกกฎหมายต่าง ๆ ตามอุดมการณ์ทางการเมืองของฝ่ายซ้าย เช่น ออกกฎหมายให้รวมธนาคารและโรงงานอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ เป็นของรัฐ “La Nationalisation” พอรัฐบาลชุดปัจจุบัน ซึ่งเป็นฝ่ายขวาขึ้นมาแทนก็ให้ยกเลิกกฎหมายเดิมโดยให้ธนาคารและโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ กลับเป็นของเอกชนตามเดิม “La Privatisation” อาจพูดได้ง่าย ๆ ว่า “ทีใครทีมัน” แต่การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศมาก

ในด้านการศึกษาก็เช่นกัน รัฐบาลชุดก่อนยึดนโยบายให้โอกาสในด้านการศึกษาแก่ทุกคน ที่ต้องการแสวงหาความรู้ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย จึงได้คงระบบการเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยแบบเปิดไว้ คือ นักเรียนซึ่งเรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายและมีความประสงค์จะเรียนต่อในมหาวิทยาลัยมีสิทธิเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยที่ตนเลือกได้อย่างเสรีทุกคน โดยไม่ต้องมีการคัดเลือก (La sélection) หรือการสอบเข้า (l'examen d'entrée) และเสียค่าธรรมเนียมลงทะเบียนเรียน (droit d'inscription) ในอัตราที่ต่ำมาก¹ แต่ปรากฏว่ารัฐบาลชุดปัจจุบันต้องการ

¹ปีหนึ่งไม่ถึงพันบาท และยังมีทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยอีกเป็นจำนวนมาก

ออกกฎหมายใหม่เพื่อปรับปรุงระบบการเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษาเสียใหม่ โดยให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีสิทธิสอบคัดเลือกนักศึกษาได้และเพิ่มค่าเล่าเรียนให้สูงขึ้นตามที่เห็นสมควร เพราะรัฐจะลดความช่วยเหลือทางการเงินแก่มหาวิทยาลัยให้น้อยลง นอกจากนี้มหาวิทยาลัยบางแห่งยังสามารถออกปริญญาบัตร² ให้แก่นักศึกษาได้ด้วย ซึ่งแต่เดิมปริญญาที่มอบให้แก่นักศึกษาที่เรียนจบชั้นอุดมศึกษาเป็นของรัฐทั้งสิ้น ไม่ใช่ของมหาวิทยาลัย กฎหมายดังกล่าวรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ (Ministre des Universités) ชื่อ อแลง เดอวาเกต์³ (Alain DEVAQUET) ซึ่งสังกัดอยู่กับกระทรวงการศึกษาแห่งชาติ (Ministère de l'Éducation Nationale) เป็นผู้ร่างเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ถ้ากฎหมายฉบับนี้ ซึ่งเรียกกันว่า La loi Devaquet ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาและมีผลบังคับใช้ โฉมหน้าการเรียนชั้นอุดมศึกษาในประเทศฝรั่งเศสจะเปลี่ยนแปลงจากหน้ามือเป็นหลังมือทีเดียว แต่เนื่องจากว่ากฎหมายฉบับนี้ ทำ

²ในปี ค.ศ. 1984 รัฐบาลสังคมนิยมได้ออกกฎหมายเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับปริญญาเอก ซึ่งแต่เดิมมีอยู่หลายชนิด คือ Doctorats d'Etat, Doctorats de 3ème cycle, Diplômes de Docteur Ingénieur, Doctorats d'Université โดยยกเลิกปริญญาต่าง ๆ เหล่านี้ ให้เหลือเพียงปริญญาเดียว คือ PH.D. และได้ตัดแปลงโครงสร้างของการเรียนระดับปริญญาเอกเสียใหม่ด้วย กฎหมายฉบับนี้ไม่มีผู้ใดคัดค้านเพราะในฝรั่งเศสเองก็มีจำนวนนักศึกษาที่เรียนในระดับปริญญาเอกน้อย ที่สำคัญที่สุดคือต่างเห็นว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีเหมาะสมเป็นการปรับปริญญาให้เข้ากับมาตรฐานนานาชาติ³ มีคณวิพากษ์วิจารณ์นายเดอวาเกต์มากกว่าถ้ากฎหมายที่เขาเสนอมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่แรก ตัวเขาเองก็คงไม่มีโอกาสเล่าเรียนสูงจนได้เป็นรัฐมนตรี เพราะเขาเป็นเพียง “Fils du boulanger” เท่านั้น !

ความไม่พอใจให้กับนักเรียนในระดับมัธยมปลาย และนักศึกษาทั่วประเทศ เพราะเห็นว่าเสียผลประโยชน์ร่วมกัน จึงได้พร้อมใจกันเดินขบวนประท้วงทั่วประเทศ และเมื่อมีนักศึกษาอาหรับคนหนึ่งเสียชีวิตระหว่างการประท้วงที่ปารีส รัฐบาลก็เลิกล้มความตั้งใจเดิมยอมถอนกฎหมายดังกล่าวออกจากสภาผู้แทนราษฎรและรัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัย นายอแลง เดอวาเกต์ ก็ลาออกตามระเบียบ

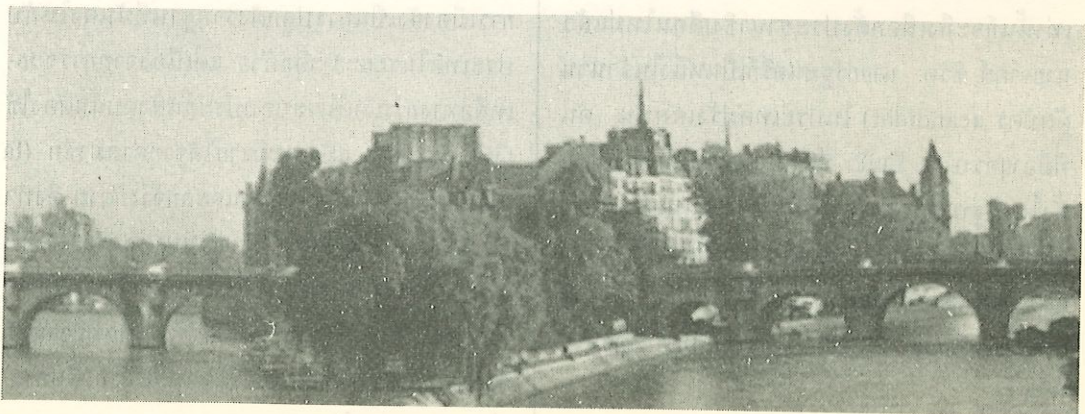
อนึ่ง ที่การปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้ไม่ประสบความสำเร็จมิใช่เพราะถูกนักเรียนและนักศึกษาที่มี "หัวการเมือง" ต่อต้านเท่านั้น หากแต่เป็นเพราะว่ากฎหมายใหม่นี้ไม่ได้คำนึงถึง "หัวใจ" การศึกษาของประเทศที่ยึดหลักปฏิบัติมานานนับร้อยปีแล้ว ทำให้ทุกคนมีเสรีภาพในเรื่องการเรียน ใครอยากเรียนในสถาบันการศึกษาของรัฐก็ได้ ของเอกชนก็ได้ตามความสมัครใจ สำหรับคนที่เรียนในสถาบันการศึกษาของรัฐก็เรียนได้โดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยม คือจนจบการศึกษาภาคบังคับเมื่ออายุครบ 16 ปี เพราะฉะนั้นการที่รัฐบาลจะมาเริ่มบังคับให้เรียนในมหาวิทยาลัยที่ไม่ได้เลือกอย่างเสรีและต้องเสียค่าเล่าเรียนแพง ๆ ก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่จะไม่มีใครเห็นดีเห็นงามด้วยได้ แต่เหตุผลที่สำคัญที่สุดก็คงจะเป็นเหตุผลทางการเมือง รัฐบาลชุดปัจจุบันอาจจะโอนอ่อนผ่อนตามความต้องการของนักเรียน นักศึกษาชั่วคราว เพราะอีกปีกว่า ๆ เท่านั้นก็จะถึงเลือกตั้งประธานาธิบดีคนใหม่แล้ว นายจาค์ ชีรัก นายกรัฐมนตรีก็เป็นหนึ่งในจำนวนผู้สมัคร (candidat) ในประเทศฝรั่งเศสนั้น คนที่มีอายุครบ 18 ปีแล้ว มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ รัฐบาลก็เลยต้องเอาใจนักเรียนมัธยมปลาย และนักศึกษาไว้ก่อน เป็นการหาเสียงไปในตัวถึงแม้ว่าจะพลาดทำเสียความนิยมไปแล้ว แต่ก็ไม่มีอะไรสายเกินแก้ โดยเฉพาะในเกมการเมืองมิใช่หรือ!

นอกจากเรื่องการศึกษา การประกันสังคมก็เป็นปัญหาสำหรับรัฐบาลชุดปัจจุบันอยู่มาก เพราะสมัยที่พรรคสังคมนิยมจัดตั้งรัฐบาลนั้น ก็มีการ "ปฏิรูป" กฎหมายเกี่ยวกับการประกันสังคมหลายฉบับ ที่เห็นได้ชัดก็คือการออกกฎหมายเพิ่มจำนวนเงินช่วยเหลือแก่ครอบครัว (Allocations Familiales) มากขึ้นถึงร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะเป็นนโยบายของพรรคสังคมนิยม โดยเฉพาะของประธานาธิบดีฟรองซัวส์ มิตแตร์รองด์ ที่มีเจตนารมณ์ให้คนฝรั่งเศสทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พรรคสังคมนิยมเห็นว่า การช่วยเหลือครอบครัวให้มีปัจจัยที่เหมาะสมในการดำรงชีวิตนั้น นอกจากจะทำให้มี "คุณภาพชีวิต" แล้วยังเป็นการพัฒนาบุคคลโดยทางอ้อมอีกด้วย และเมื่อประชาชนมีคุณภาพชีวิตก็จะเจริญตามไปด้วย อีกประการหนึ่ง การให้เงินรางวัลพิเศษจำนวนหนึ่งหมื่นฟรังก์แก่ครอบครัวที่มีบุตรคนที่สามนั้น นอกจากจะช่วยให้ครอบครัวสามารถเลี้ยงดูบุตรอย่างเหมาะสมแล้ว ยังสนองนโยบายของรัฐบาลในการเพิ่มจำนวนอัตราประชากรอีกด้วย ทั้งนี้เพราะครอบครัวฝรั่งเศสนิยมมีบุตรเพียงหนึ่งหรือสองคนเท่านั้น เนื่องจากค่าครองชีพสูงมาก รัฐบาลจึงจำเป็นต้องหาทางแก้ไขปัญหานี้จำนวนประชากรลดลงเสียแต่แรก เป็นการตัดไฟแต่ต้นลม จะเห็นได้ว่า นอกจากรัฐบาลจะให้ความสนใจและความสำคัญแก่เด็กและครอบครัวในด้านมนุษยธรรมแล้ว ในด้านการเมืองยังเป็นการปลุกฝังรากฐานที่มั่นคงให้กับประเทศในระยะยาวอีกด้วย แต่เนื่องจากการช่วยเหลือทางการเงินในระยะบอประกันสังคมนั้นต้องใช้เงินจำนวนมาก แม้ว่าจะมีรายได้จากค่าสมาชิก (la cotisation) ของทั้งนายจ้างและลูกจ้างก็ตาม จึงทำให้รัฐบาลชุดปัจจุบันมีปัญหาเงินขาดคลุรายจ่ายไม่พอกับรายรับ นอกจากนี้สมาชิกของพรรครัฐบาลส่วนใหญ่เป็นนายทุนและมาจากครอบครัวที่มีฐานะดี จึงไม่พอใจที่ถูกหักเงินรายได้จำนวนมากเพื่อการ-

ประกันสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ส่วนใหญ่คือคนจนซึ่งมีจำนวนมากว่าและจ่ายค่าประกันสังคมน้อยกว่า ด้วยเหตุต่าง ๆ เหล่านี้รัฐบาลของนายจาส์ ชีร์ค จึงอยากปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้เงินช่วยเหลือต่าง ๆ อยู่ ถ้าหากไม่มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีคนใหม่ในปีหน้า รัฐบาลชุดนี้คงออกกฎหมายใหม่ ๆ เกี่ยวกับการประกันสังคมบ้างแล้ว แต่ที่ยังรี ๆ รอ ๆ อยู่ ก็คงเป็นเหตุผลทางการเมืองเช่นเคย อย่างน้อยที่สุดคะแนนเสียงที่จะได้จากครอบครัวคนจนที่ต้องการเงินช่วยเหลือในการประกันสังคมอยู่ก็มีมากกว่าคะแนนที่จะได้จากครอบครัวคนรวยอย่างเห็นได้ชัดอยู่แล้ว!

สรุปแล้ว เราคงพอจะเข้าใจว่า คนฝรั่งเศสมีสำนึกทางการเมืองสูง เพราะตระหนักดีว่าการที่จะให้รัฐบาลเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนจริง ๆ นั้น ประชาชนในชาติจะต้องมีการตื่นตัวทางการเมืองอยู่เสมอ และเห็นความสำคัญของการเมืองว่ามีอิทธิพลมหาศาลต่อวิถีชีวิตของทุกคน ถ้านักเรียนชั้นมัธยมและนักศึกษาไม่มี "หัวการเมือง" ร่วมกันต่อต้านกฎหมายปรับปรุงการเรียนในชั้นอุดมศึกษาซึ่งพวกเขาเห็นพ้องต้องกันว่าไม่ถูกต้องก็คงจะต้องตกเป็น "เหยื่อการเมือง" และมีผลให้รุ่นหลัง ๆ พลอยติดร่างแหเสียผลประโยชน์ไปด้วย ปัจจุบันนี้ คนฝรั่งเศสต่างให้ความสนใจเป็น

พิเศษกับการเลือกตั้งประธานาธิบดีคนใหม่ที่จะมีขึ้นในเดือนพฤษภาคม 1988 บรรดาผู้สมัครและพรรคการเมืองต่างก็เตรียมหาเสียงกันอย่างเต็มที่ สื่อสารมวลชนรวมทั้งสถาบันสำรวจประชามติที่เสนอผลการหยั่งเสียง (Le Sondage) ความนิยมของคนฝรั่งเศสต่อผู้ที่จะสมัครลงเลือกตั้งประธานาธิบดีเป็นระยะ ๆ ชาวลาส์ตอบกว่า คะแนนนิยมของประธานาธิบดีฟรองซัวส์ มิตเตร์ร็องด์ กำลังนำอยู่ อาจจะเป็นเพราะว่าหลังจากที่ได้ทำงานร่วมกันมาแล้วหนึ่งปี คนฝรั่งเศสพอจะมองเห็นได้ชัดขึ้นว่าระหว่างประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรี ใครมีความสามารถมากกว่ากันในการปกครองประเทศหรือไม่ก็เปรียบเทียบได้ว่านโยบายของฝ่ายซ้ายหรือฝ่ายขวาดีกว่ากัน แต่การเมืองมักจะไม่แน่นอน และมีกลไกที่ลึกซึ้งถึงเวลาเลือกตั้งจริง ๆ แล้ว อาจจะมีการ "พลิกลิ้น" ! ทั้งประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรีต่างก็ยังมีเวลาพิสูจน์ฝีมืออีกตั้งหนึ่งปี คนที่จะลงคะแนนเองก็มีโอกาสเปลี่ยนใจได้อีกหลายครั้ง นอกจากนี้ก็ยังมีผู้สมัคร "ม้ามืด" อีกด้วย อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าพอใจที่สุดก็คือว่า ไม่ว่าใครก็ตามที่จะได้รับเลือกให้เป็นประธานาธิบดีคนใหม่ของประเทศฝรั่งเศสวิถีชีวิตของคนฝรั่งเศสก็จะต้องเปลี่ยนแปลงไปไม่มากนักน้อย!

ภาษาพาสาร์: การสอนภาษา จากนิทานเบรอะตาญ

เรื่อง Le Tailleur et l'Ouragan

สรียา จินดาพด *

การใช้นิทานสอนเด็ก ๆ จะเป็นอมตะและสากลสำหรับคนทุกชาติทุกภาษา แม้แต่เด็กไทยเราเองก็เติบโตขึ้นมากด้วยนิทานไทย ๆ ที่เป็นมรดกของบรรพบุรุษ มีนิทานไทยหลายเรื่องทีเดียวที่ใช้สอดแทรกอยู่ในการสอนภาษาไทยสำหรับเด็กมานาน เช่น เรื่องไกรทอง สังข์ทอง โสนน้อยเรือนงาม แม้ว่านิทานเหล่านี้เป็นงานเขียนประเภทที่ใช้จินตนาการแต่ก็เป็นมรดกทางวรรณกรรมที่มีคุณค่าของชาติที่สามารถปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และเสริมสร้างประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็กได้มากมาย นิทานของชาติอื่น ๆ ก็คงมีคุณค่าไม่ด้อยไปกว่ากัน สำหรับนิทานเบรอะตาญเรื่องนี้เป็นนิทานเก่าแก่ที่นอกจากจะเล่าสืบต่อกันมานานแล้ว ยังมีการบันทึกเก็บไว้ถึง 100 กว่าปีแล้ว

Le Tailleur et l'Ouragan ที่ได้มานี้เป็นนิทานที่เขียนด้วยภาษาฝรั่งเศสปัจจุบันที่ไม่ยากนักในแง่ไวยากรณ์เราอาจใช้นิทานเรื่องนี้สอน Temps ได้ดีทีเดียว เพราะจะทำให้เด็กเรียนไม่รู้สึกลำบากเนื่องจากเนื้อหาชวนติดตาม ส่วนที่เป็นบทสนทนาที่ปรากฏอยู่หลายตอนในนิทานก็เป็น Temps ง่าย ๆ คือ Présent และ Futur simple แต่ที่น่าสนใจคือ Imperatif เพราะคำกริยาบางตัวในรูปคำสั่งที่นักเรียนไม่ค่อยพบในหนังสือเรียน เช่นตอนที่ Jean กล่าวหาขโมยกลับไปหา Ouragan และ Ouragan ได้ให้ผ้าปูโต๊ะวิเศษพร้อมทั้งปลอบว่า "Soyez tranquille..."

หรือเมื่อ Jean กลับไปหา Ouragan เป็นครั้งที่ 3 เพราะทำผ้าปูโต๊ะหายและได้อ้อนวอนว่า "Ayez pitié de moi...."

*อาจารย์โรงเรียนเมืองกลาง ภูเก็ต

ส่วนที่เป็นเรื่องเล่าหรือบรรยายของนิทานเรื่องนี้ก็อาจใช้สอนเสริม passé simple ได้อย่างดี ซึ่งคงไม่ยากเกินไปเพราะ passé simple มีคำรูปของ Infinitif ให้เห็นมาก นักเรียนจะได้ไม่ยาก

ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาทางไวยากรณ์หรือคำศัพท์จริง ๆ นั้น เราอาจทดสอบความเข้าใจ (Compréhension) ในเนื้อหาทานอย่างคร่าว ๆ โดยแบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มรับผิดชอบกันเป็นตอน ๆ โดยออกมาเล่าเรื่องแต่ละตอนให้เพื่อนกลุ่มอื่นฟัง กลุ่มแรกรับผิดชอบตั้งแต่ต้นเรื่องจนถึงตอนที่ Jeanne ไปปรับทุกข์กับเพื่อนบ้านถึงเรื่องที่ตัวเองถูกสามีลงโทษ โดยจะต้องปลุกฝ้ายและนำมาทำให้เป็นฟ่อนให้เสร็จภายในวันเดียว กลุ่มที่ 2 พูดถึงคำปรึกษาที่ Jeanne ได้มาจากเพื่อนให้มาโกหกสามีจนถึงเมื่อ Jean ออกเดินทางไปพบ Mère de Vents กลุ่มที่ 3 เล่าเรื่องเมื่อ Jean พบ Ouragan จนกระทั่งตัวล่องถูกขโมยที่โรงเตี๊ยม กลุ่มที่ 4 เล่าตั้งแต่ Jean กลับมาหา Ouragan ครั้งที่ 3 จนจบเรื่อง เมื่อนักเรียนรู้เรื่องอย่างคร่าว ๆ แล้ว ครูจึงช่วยนักเรียนเก็บรายละเอียดทางไวยากรณ์และศัพท์

ความจริงแล้วลักษณะนิทานแบบนี้ยังสามารถนำมาดัดแปลงเป็นละครทั้งละครใช้คนจริงหรือละครหุ่นประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนได้อีกด้วย โดยมีดนตรีบรรเลงเป็นแบคกราวนด์และอัดเสียงผู้บรรยายและผู้สนทนาไว้

มีฉากง่าย ๆ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงฝีมือและความคิดสร้างสรรค์ก็จะสนุกสนานไม่น้อยทีเดียว

ดิฉันหวังว่านิทานเรื่องนี้จะเป็นแนวความคิดที่น่าสนใจต่อการเรียนการสอน อีกทั้งเนื้อหาที่สนุกสนานคงจะทำให้บรรยากาศในห้องเรียนน่าเรียนยิ่งขึ้น ความจริงแล้วข้อสังเกตทางด้านวัฒนธรรมก็มีไม่น้อย เช่น งานทอผ้าบ้านด้าย เป็นงานสำคัญของผู้หญิงเบรอตตาญสมัยก่อน ในพิธีกรรมที่แสดงความเป็นอยู่ของชาวเบรอตตาญซึ่งมีอยู่หลายแห่งในเมือง Nantes และเมืองใกล้เคียง จะเห็นเครื่องปั้นด้ายตั้งแสดงไว้ด้วยเสมอ เครื่องปั้นด้ายนี้ดูจะพบในนิทานของชาวยุโรปหลายเรื่องทีเดียว ที่รู้จักกันดีคือเรื่องเจ้าหญิงนิทรา และที่น่าสนใจคือ l'Ouragan ที่แปลว่า วัตภัย ดูเหมือนว่าลมและฝนมีอิทธิพลต่อชาวเบรอตตาญไม่น้อย จะเห็นได้ว่าเกษตรกรรมเบรอตตาญสมัยก่อนนิยมปลูกต้นไม้ไว้บังลมในพื้นที่เกษตรกรรมของเขา เพราะแคว้นเบรอตตาญมีฝั่งทะเลรับลมที่มีความยาวถึง 1,100 กิโลเมตร แต่ลมที่พัดมาจากมหาสมุทรแอตแลนติกนี้ ก็คงจะไม่โหดร้ายนัก และคงจะนำฝนที่ให้ความชุ่มชื้นต่อพื้นที่เกษตรกรรมของเบรอตตาญ l'Ouragan ที่ปรากฏในนิทานจึงเป็นลมที่ค่อนข้างใจดี และเข้าอกเข้าใจมนุษย์มากทีเดียว

Le tailleur et l'ouragan

Il y avait une fois un tailleur et sa femme. Les femmes des tailleurs sont ordinairement paresseuses, et celle-ci l'était comme les autres. Elle avait nom Jeanne ar Balc'h, et son mari, lann-troad-scarbét. Sitôt que lann était parti,

le matin, pour son ouvrage. Jeanne se remettait au lit, et, quand elle en sortait, vers les onze heures ou midi, elle allait faire la commère dans le village et jaser de porte en porte, comme une pie borgne. Lorsque Jean rentrait, le

soir, elle était toujours à son rouet; si bien qu'il croyait qu'elle ne l'avait pas quitté, de toute la journée. Un matin, Jean dit à Jeanne:

— Aujourd'hui, femme, je n'irai pas en journée, et nous irons tous les deux vendre le fil, au marché, car vous devez en avoir beaucoup, à présent.

Voilà Jeanne bien embarrassée; comment faire? Elle n'avait pas trois bobines de fil. Elle courut chez une commère, sa voisine, et lui conta la chose.

Dites à votre mari, lui répondit la commère, qu'après avoir lavé votre fil, vous l'aviez mis à sécher dans le four du fournier, et que celui-ci, n'étant pas averti, a allumé son four, comme à l'ordinaire, et le feu a consumé le fil.

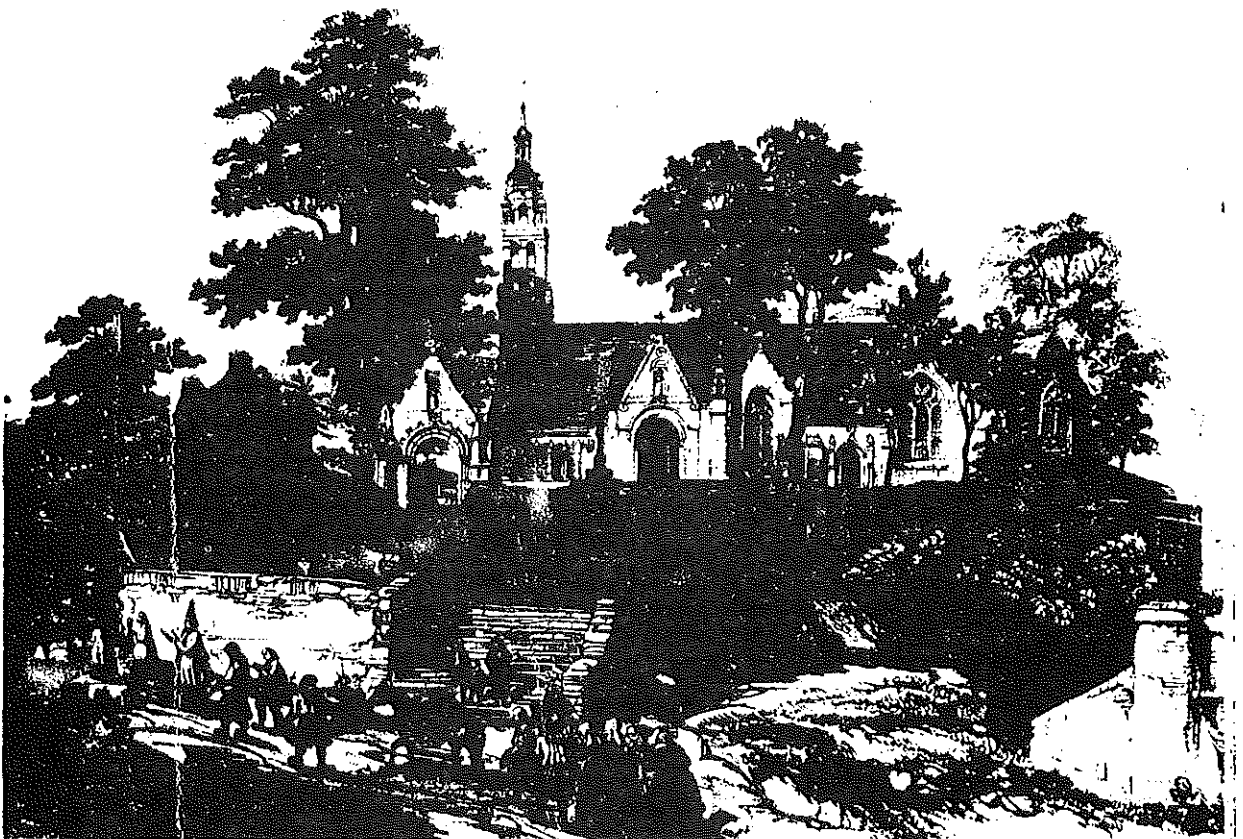
— Jeanne revint à la maison, et rapporta

mot à mot à son mari la réponse de la commère.

— Sotte! s'écria Jean, en colère; il faut que vous ayez complètement perdu le peu de raison que vous aviez, et je ne serai jamais que pauvre avec vous! A présent, pour vous punir, vous sèmerez dans le courtil un demi-boisseau de graine de lin, que nous avons là; et il faudra que, pour ce soir, quand je rentrerai à la maison, le lin soit mûr, tiré, roui, séché et mis en bottes sur le grenier.

— Mais, mon pauvre homme, répondit Jeanne, comment pouvez-vous parler de la sorte? Personne au monde n'est capable de faire cela; et comment voulez-vous que je le fasse, moi?

— Vous vous y prendrez comme vous l'entendrez, répondit Jean; mais, il faut que

ce soit fait, quand j'arriverai, ce soir, ou gare à vous!

Et il partit là-dessus, comme à l'ordinaire. Jeanne courut aussitôt chez sa commère, fort inquiète.

– Si vous saviez, ma commère, ce que me demande mon homme! Il faut qu'il ait complètement perdu la tête.

– Que vous demande-t-il donc, ma commère?

– Ce qu'il me demande?... Il veut que, pour ce soir, quand il rentrera de sa journée, j'aie semé, dans notre courtil, un demi-boisseau de graine de lin, et que, de plus, le lin soit mûr, tiré, roui, séché et mis en bottes, sur le grenier! Je vous demande s'il ne faut pas qu'il ait absolument perdu la tête, pour me demander une chose si impossible?

Et elle pleurait en disant cela.

– Consolez-vous, ma commère, lui dit l'autre; nous saurons bien trouver encore quelque moyen de tromper ce Jean, qui se croit un finaud, et qui n'est qu'un imbécile. Voici ce qu'il faudra faire: j'ai là un peu de lin, sur mon grenier, depuis l'an dernier. Vous en prendrez deux ou trois bottes, que vous répandrez par les champs et les prés des environs, et accrocherez aux haies et aux buissons, et quand Jean rentrera, ce soir, vous lui direz que vous aviez fait tout ce qu'il avait ordonné, mais, qu'un ouragan est survenu, pendant que le lin séchait sur le pré, qui a tout emporté, et pour preuve, vous lui ferez voir ce qu'il en sera resté accroché aux buissons et aux arbres.

Le moyen parut excellent à Jeanne. Elle emporta donc trois bottes de lin sec de chez sa commère, et alla les disséminer par les champs et les prés, et les accrocher aux buissons et aux branches des arbres.

Quand Jean rentra, le soir, il demanda tout d'abord:

– Eh bien! femme, avez-vous fait ce que je vous ai dit, ce matin?

– Certainement, j'avais fait de point en point tout ce que vous m'aviez commandé; mais, nous n'avons aucune chance, mon pauvre homme.

– Qu'est-il donc arrivé encore?

– Ce qui est arrivé? Imaginez-vous que comme le lin, au sortir de l'étang où il avait été roui, séchait sur le pré, et que je m'apprêtais à le ramasser et à le lier en bottes, pour le monter sur le grenier, un ouragan est survenu, qui atout emporté!.....

– Ta, ta, ta! Je ne crois pas de pareils contes, répondit Jean.

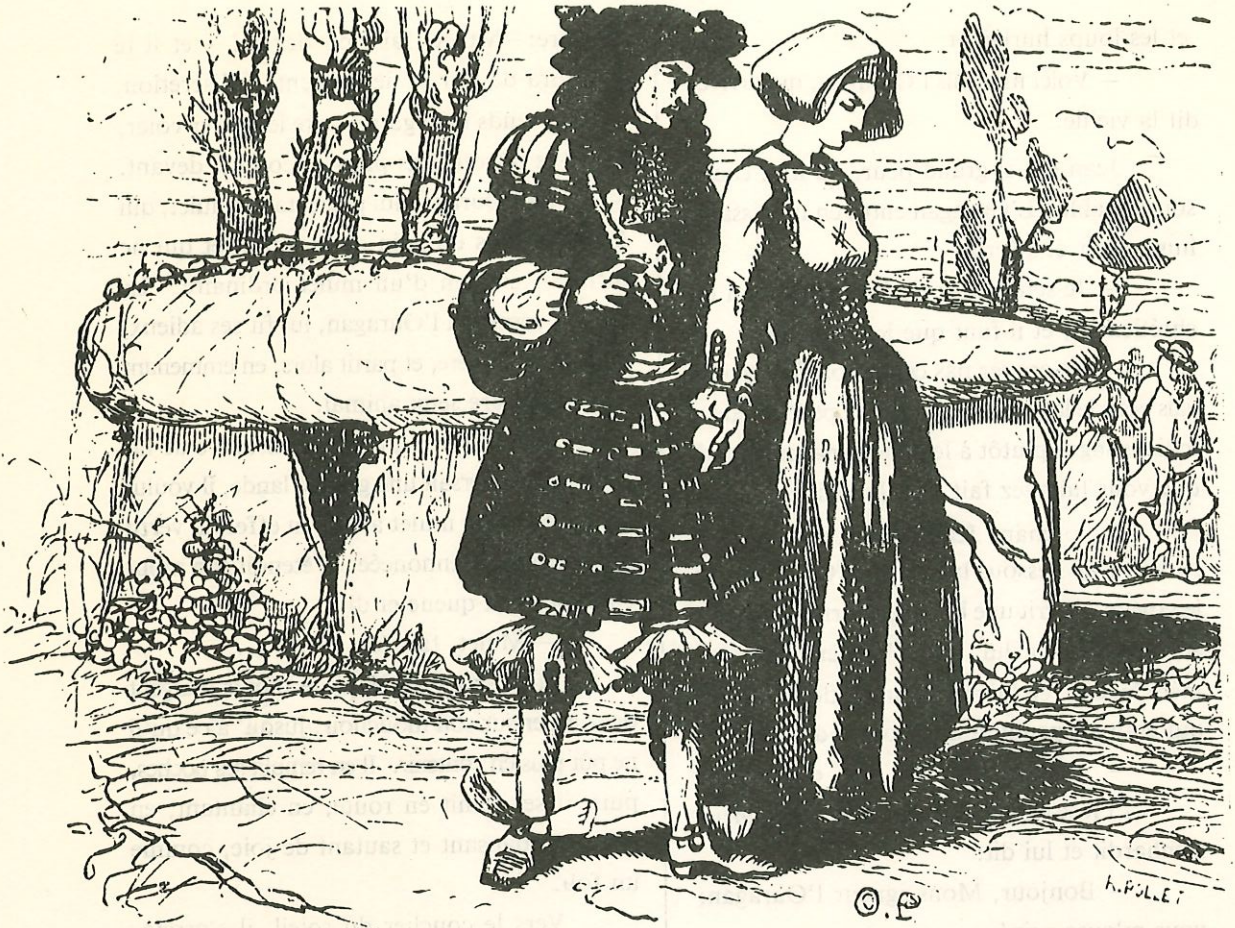
– Mais, mon homme, ce n'est pas là un conte, du tout; venez avec moi, et je vous ferai voir que c'est la pure vérité.

Et elle le conduisit dans la prairie, où elle prétendait avoir étendu son lin à sécher, et lui en fit voir de tous côtés disséminé par le pré et les champs environnants, ou accroché aux buissons et aux branches des arbres. Jean crut alors, et il s'écria:

– Eh bien! puisque c'est l'Ouragan qui a causé le dommage, c'est aussi lui qui le paiera, et je vais, à l'instant, me plaindre au maître des Vents.

Et il rentra à la maison, prit son *penn-baz*, une tourte de pain d'orge avec quelques galettes, et partit.

Il marcha pendant longtemps; à force d'aller devant lui, plus loin, toujours plus loin, il arriva un jour au pied d'une colline, sur laquelle était assise une vieille femme, grande comme une géante. Ses cheveux blancs flottaient au vent, et une dent noire et longue,

la seule qui lui restât, branlait dans sa bouche.

– Bonjour, grand'mère, lui dit Jean.

– Bonjour, mon fils, répondit la vieille; que cherchez-vous?

– Je cherche la demeure des Vents.

– Alors, mon fils, vous êtes au terme de votre voyage, car c'est ici la demeure des Vents, et je suis leur mère. Que leur voulez-vous?

– Je viens me plaindre du dommage qu'ils m'ont causé.

– Quel dommage vous ont-ils causé? dites-le moi et je vous dédommagerai, s'il y a lieu.

– Votre fils l'Ouragan m'a ruiné...

Et il conta toute l'affaire à la vieille. Celle-ci lui dit:

– Entrez dans ma maison, mon fils, et quand mon fils l'Ouragan rentrera, je le forcerai à vous dédommager.

Et elle descendit alors de la colline, et introduisit Jean dans sa maison, qui était au pied. C'était une hutte faite de branchages et de mottes de terre, et où le vent entraînait en sifflant de tous côtés. Elle lui servit à manger, et lui dit de n'avoir pas peur de son fils, quand il rentrerait, bien qu'il menaçât de le manger, car elle saurait venir à bout de lui. Bientôt on entendit un bruit épouvantable: les arbres craquaient, les petites pierres volaient en l'air,

et les loups hurlaient.

– Voici mon fils l’Ouragan, qui arrive, dit la vieille.

Jean eut si grand’peur, qu’il se cacha sous la table. L’Ouragan entra en mugissant, huma l’air et s’écria :

– Je sens odeur de chrétien ! il y a un chrétien ici, et il faut que je le mange !

– Ne croyez pas cela, mon fils, que je vais vous le laisser manger, ce joli petit chrétien ; mais, songez plutôt à le dédommager du mal que vous lui avez fait – dit la vieille.

Et, prenant Jean par la main, elle le fit sortir de dessous la table. L’Ouragan, en le voyant, ouvrit une bouche énorme et voulut se précipiter sur lui, pour l’avaloir. Mais, sa mère lui dit, en lui montrant du doigt un sac, qui était suspendu à une poutre de la hutte :

– Voulez-vous être mis en prison ?

Et il se calma aussitôt. Alors le tailleur s’enhardit et lui dit :

– Bonjour, Monseigneur l’Ouragan ; vous m’avez ruiné.

– Comment cela, mon brave homme ? répondit l’Ouragan, avec douceur.

– Vous avez enlevé tout mon lin de la prairie où ma femme l’avait étendu pour sécher.

– Cela n’est pas vrai, et ta femme est une menteuse et une paresseuse. Mais, comme tu es un honnête homme, toi, et un bon travailleur et que, malgré tout le mal que tu te donnes, tu ne seras jamais que pauvre, avec ta femme, je veux te récompenser de la peine que tu as eue en venant jusqu’ici, et de ta confiance en ma justice. Tiens, voilà un mulet, et, quand tu auras besoin d’argent et d’or, tu n’auras qu’à étendre une serviette blanche sous sa queue et

lui dire : – Mulet, fais ton devoir ! – et il te fournira de l’or et de l’argent, à discrétion. Mais, prends bien garde de te le laisser voler, ou tu te retrouveras pauvre, comme devant.

Et l’Ouragan lui présenta un mulet, qui était là, dans un coin de la hutte, et qui ne différait en rien d’un mulet ordinaire. Le tailleur remercia l’Ouragan, lui fit ses adieux, ainsi qu’à sa mère, et partit alors, en emmenant avec lui le précieux animal.

Quand il fut à quelque distance de là, comme il traversait une grande lande, il voulut s’assurer si son mulet avait, en effet, la vertu qu’on lui avait annoncée. Il étendit son mouchoir sous sa queue et dit :

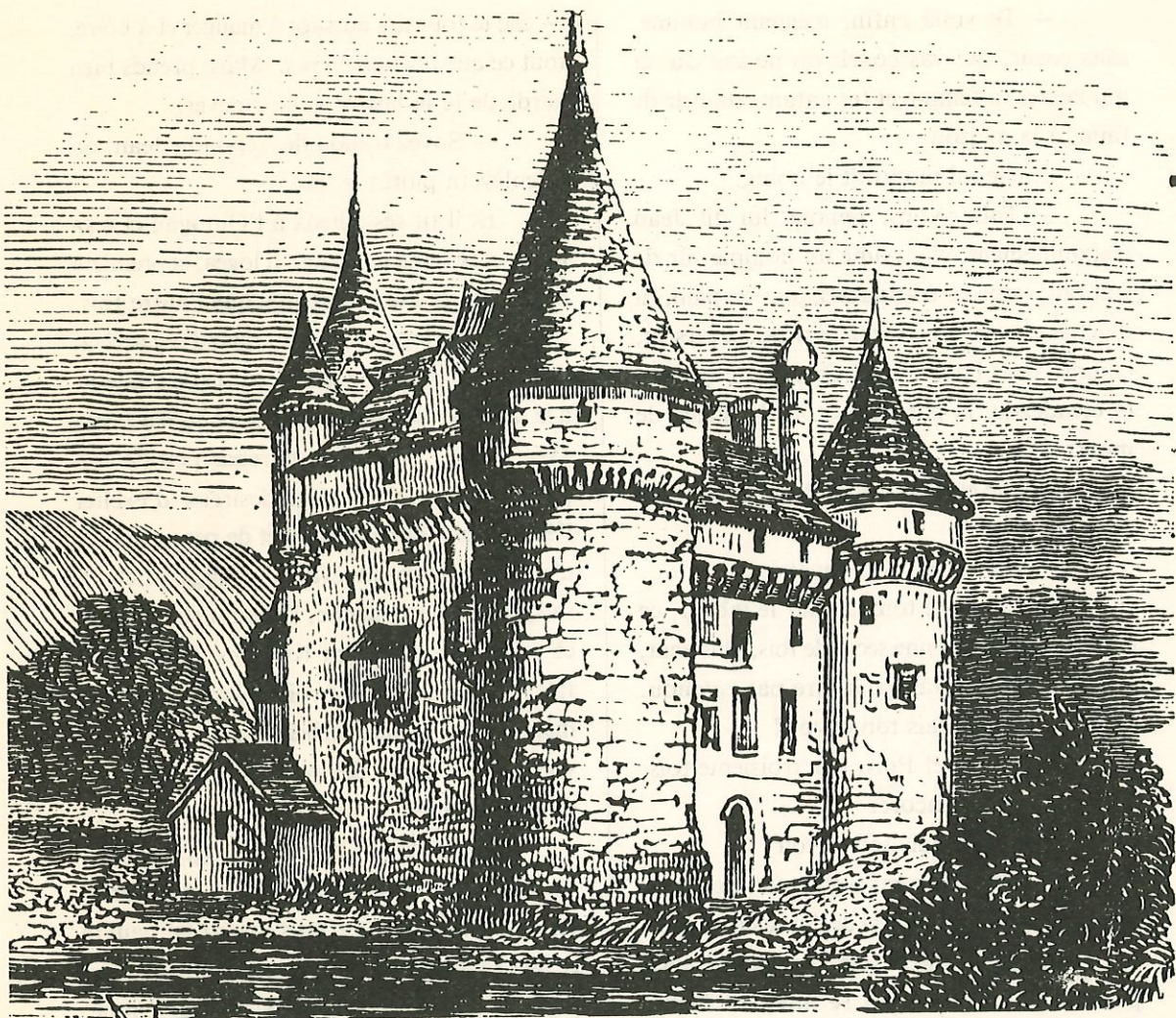
– Mulet, fais ton devoir !....

Et aussitôt voilà les pièces d’or et d’argent de tomber sur son mouchoir, jusqu’à ce qu’il ne pût plus en contenir. Il en remplit ses poches, puis, il se remit en route, en chantant, en riant, en dansant et sautant de joie, comme un fou.

Vers le coucher du soleil, il s’arrêta, pour passer la nuit, dans une auberge, au bord de la route. En livrant son mulet au valet d’écurie, il lui recommanda d’en avoir bien soin, et de ne pas lui dire de faire son devoir. Le pauvre Jean, comme on le voit, n’était pas des plus fins. Après avoir bien soupé, mangé et bu de ce qu’il y avait de meilleur, dans la maison, il alla se coucher et dormit sans souci du lendemain.

Le valet d’écuries s’étonna de la recommandation de Jean de ne pas dire à son mulet de faire son devoir ; aucun voyageur ne lui avait jamais dit pareille chose.

– Il y a quelque chose là-dessous, se dit-il.

Cette pensée l'empêchant de dormir, il alla en faire part à son maître. Quand tout le monde fut couché, dans la maison, l'hôtelier, sa femme et le valet se rendirent à l'écurie, et s'étant approchés du mulet, le valet lui dit:

– Mulet, fais ton devoir!

Et voilà les pièces d'or et d'argent de tomber aussitôt, en rendant de joyeux sons. Ils n'en revenaient pas de leur étonnement. Après avoir rempli leurs poches, tous les trois, ils mirent un autre mulet à la place de celui du tailleur, et cachèrent le sien dans une chambre

bien close, loin de l'écurie.

Le lendemain matin, Jean déjeuna bien, paya, puis, il se remit en route, emmenant le mulet que lui remit le valet d'écurie, et ne se doutant pas du tour qu'on lui avait joué. Comme il avait ses poches remplies d'or et d'argent de la veille, il n'eut pas besoin, durant le reste du voyage, de dire à son mulet de faire son devoir. Quand il arriva à la maison, sa femme et ses enfants étaient près de mourir de faim. Jeanne, en le voyant, se mit à l'agonir d'injures:

– Te voilà enfin, méchant homme, sans coeur, qui vas courir on ne sait où, et qui laisses ta femme et tes enfants mourir de faim, à la maison.

Et elle lui montrait le poing.

– Taisez-vous, femme, lui dit Jean tranquillement, et comme un homme sûr de son fait; vous ne manquerez plus de pain, ni d'autres choses; nous sommes riches, à présent, comme vous l'allez voir! Otez votre tablier, et étendez-le, là par terre, sous la queue de mon mulet.

Jeanne étendit son tablier par terre, et Jean dit alors:

– Mulet, fais ton devoir!

Mais rien ne tombait sur le tablier, ce qui l'étonna. Il dit une seconde fois, plus haut, pensant qu'il n'avait peut-être pas entendu.

– Mulet, fais ton devoir!

Rien encore! Puis, une troisième fois, il cria plus haut encore:

– Mulet, fais ton devoir!

Cette fois, il tomba quelque chose sur le tablier, mais, ce n'était ni de l'or ni de l'argent!

Quand Jeanne vit cela, elle cria plus fort, persuadée que son mari se moquait d'elle, et, prenant un bâton, elle s'avança sur lui. Le pauvre Jean, pour l'éviter, se mit à courir, et n'osant plus rentrer chez lui, et ne sachant bien au juste où son mulet lui avait été volé, il se décida à aller de nouveau trouver l'Ouragan.

Quand celui-ci le revint, tout triste, il lui dit:

– Je sais pourquoi tu reviens; tu t'es laissé enlever ton mulet, dans la première auberge où tu as logé, en t'en retournant chez toi. Voici, à présent, une serviette, et quand tu l'étendras sur une table ou même sur la terre, en lui disant: – “Serviette, fais ton devoir!”

– elle te fournira aussitôt à manger et à boire, tout ce que tu souhaiteras. Mais, prends bien garde de te la laisser aussi enlever.

– Soyez tranquille, répondit Jean, on m'enlèvera plutôt la vie.

Et il fit ses adieux à l'Ouragan et à sa mère, et se remit en route. Il logea, la première nuit, dans la même auberge que l'autre fois. Il y avait un repas de noces, quand il y arriva. On lui fit bon accueil et on le pria de s'asseoir à la table des nouveaux mariés, ce qu'il accepta avec plaisir. Trouvant le repas peu de son goût, ou peut-être aussi désireux d'exciter l'étonnement des convives, et de passer auprès d'eux pour un grand savant, un magicien, il tira sa serviette de sa poche, l'étendit sur la table et prononça fièrement les mots: “Serviette, fais ton devoir!...” Et voilà aussitôt un repas magnifique, des mets délicieux comme on n'en voit qu'à la table des rois, et des vins fins, de tous les pays.

Enivré autant par les louanges que par le vin, Jean se laissa encore enlever sa serviette, et, le lendemain, il se retrouva aussi pauvre et aussi embarrassé que jamais. Cette fois, il n'osa pas se présenter devant sa femme, dans cet état, et il pensa que la seule chose qu'il eût à faire, c'était de retourner chez la mère des Vents. Il y alla donc encore, mais, bien honteux et peu rassuré, cette fois. Quand l'Ouragan le vit, il lui dit:

– Tu t'es encore laissé dérober ta serviette, malheureux!

– Ayez pitié de moi, Monseigneur l'Ouragan, dit humblement le pauvre tailleur; ma femme et mes enfants meurent de faim à la maison, et je ne puis y retourner, sans leur apporter quelque chose.

– Je consens à te venir en aide, une

dernière fois, car tu n'es pas un méchant homme.

Et lui présentant un bâton:

– Voici un bâton, et quand celui qui l'aura en main lui dira: "Bâton, fais ton devoir!" il se mettra à battre les ennemis de son maître, sans que rien puisse l'arrêter, jusqu'à ce que celui-ci lui dise assez! Avec ce bâton, tu peux recouvrer ton mulet et ta serviette.

Jean remercia, et partit. Il logea à la même auberge que précédemment. On l'accueillit on ne peut mieux, dans l'espoir de lui enlever encore quelque talisman. Il invita l'hôtelier et sa femme et aussi le valet d'écurie à souper avec lui. Vers la fin du repas, il dit à son bâton, qu'il avait constamment tenu dans sa main, sans vouloir s'en séparer:

– Bâton, fais ton devoir!

Et aussitôt voilà le bâton de se mettre en mouvement et de frapper, à tour de rôle, sur l'hôtelier et sa femme et le valet d'écurie.

Tous leurs efforts pour l'arrêter étaient vains, et ils avaient beau se cacher sous la table et ailleurs, le bâton les atteignait partout, et Jean riait et plaisantait.

– Grâce! miséricorde! lui criaient-ils.

Et lui disait:

– Cela vous apprendra à voler des mulets et des serviettes!

– Grâce! Nous vous rendrons tout! Vous allez nous faire tuer....!

– Assez! cria Jean, au bout d'une demi-heure de cet exercice.

Et le bâton cessa de frapper, et Jean revint à la maison avec le mulet, la serviette et le bâton.

S'il a su les conserver, il n'est pas à plaindre.

Quant à moi, je n'ai pas eu de ses nouvelles, depuis.

Conté par Barbe Tassel, de Plouaret,
(Côtes-du-Nord) – 1870.

เพื่ออำนวยความสะดวกและรวดเร็ว ในการติดต่อกับ ฝ่ายจำหน่าย ของ

วัฒนาพานิช สำราญราษฎร์

โปรดติดต่อ ฝ่ายจำหน่าย **แห่งใหม่** เท่านั้น
เลขที่ 31/1-2 ซอยศิริพัฒน์ (ข้างเรือนจำคลองเปรม-ร้านนายเหมือน)
ถนนมหาไชย (ระหว่างศาลาเฉลิมไทย-วังบูรพา)

*Olga DIAZ**

“La cohérence que nous visons réside (aussi) dans l’exploration du code de la langue par le scripteur.” (J. Peytard)

Nos “vedettes” – au sens non moins lexicographique que figuré – sont aujourd’hui des mots destinés à signaler une réduction par rapport à la taille, l’âge ou la forme de réalités beaucoup plus généralement connues dans le répertoire des “grands formats”. C’est ainsi que notre public¹ n’ignore pas des mots tels que :

“pendule, coffre, garçon, fille, bête, oiseau, île, diable ou main...”

mais renonce assez systématiquement à employer, en temps voulu, les diminutifs correspondants :

“pendulette, coffret, garçonnet, fillette, bestiole, oisillon, îlot, diabolotin ou menotte...”

L’on préfère ici, on s’en doute², s’accommoder avec l’air “d’un petit, d’un tout petit, d’une très petite...”

¹De niveau moyen

²L’on ne manque pas de remarquer la même préférence chez les natifs qui pourtant possèdent ce vocabulaire; il ne s’agit donc pas seulement dans notre cas de “méconnaissance” mais aussi de “facilité”.

I – Une approche

Restait la question de savoir d'une part où trouver un mini – glossaire, si possible directement utilisable en classe, et celle d'imaginer d'autre part quelques exercices sur lesquels pourrait s'articuler la pratique de ce lexique. Nous mentionnons tout d'abord l'idée de feuilleter les pages réservées aux **enfants, nouveaux – nés et adolescents** dans les catalogues de mode (La Redoute, Damart, Les 3 Suisses, La Blanche Porte...). Ce matériel nous paraît en effet, en partie prédestiné. Disons que la piste permet tout qu au moins un premier repérage, puisque dans la dizaine de pages choisies et examinées (un recto – verso pour deux personnes), les étudiants ont relevé assez de “vedettes” pour former un corpus de travail; nous en reproduisons ci – joint (A) des exemples, soit :

“combinette, collerette, chemisettes, sandalettes”

les autres articles de ce corpus thématique faisant référence à :

“risette, fillette, menotte, garçonnet, bouclettes, savonnettes, gouttelettes, manchettes, épaulettes”.

Conseillant aux participants de poursuivre individuellement l'exploration de catalogues (mode, jouets, voitures, outils, accessoires, produits de beauté, jardinage, meubles...), d'autres exemples nous sont bientôt parvenus (cf. B) :

“pendulette, mallettes, pochette, coffret” plaquette, chaînette, tablette, maisonnette”...

R LES 2 PLAQUETTES A SUSPENDRE.

L'humidité aidant au développement des mites : c'est un double fléau pour vos armoires. Évitez-le vite !

les 2 réf. 17.7498 1 lot 49,50

CHAINETTE “FORÇAT”.

E En argent massif. Longueur : 60 cm.

réf. 90.1552

L LA TABLETTE TÉLÉPHONE. En

bois exotique (sépétr) contre-plaqué pour les plateaux, massif pour la structure. Hauteur : 74 cm. Dimensions d'une tablette : 30X37 cm.

réf. 17.0104 prix 229,00

L'abri maisonnette. Plancher, murs et toiture en panneaux montés sur ossature pin. Plancher constitué de panneaux en particules INO imputrescibles de 18 mm. Murs revêtus de lattes de bois de 14 mm. Toiture en shingles (plaques bitumées imitant la tuile). 1 fenêtre avec volets à double battant. Shingles à coller sur voligeage pin. Longueur 2 m, largeur 1,50 m, hauteur sous faîtière 1,90 m.

C La chemisette Assolète.
Col rond à écarter. Broderie
carrée sur le col. Manches et
poches de style. Métrages formant
à l'état. Ouverture devant et entre-
croisés par boutons. Garantie ten-
ture. 403 1833.

tailleurs :	
14 (1 an)	118,00 F
16 (3 ans)	121,00 F
17 (5 ans)	126,70 F
18 (7 ans)	132,00 F
19 (8 ans)	138,00 F

D La robe unie
en "piqué de coton"
AMSTRANGRAM.

Colonne brochée de petites fleurs et
bordée d'un biais. Smocks sur le devant.
Manches ballon. Se ferme par glissière au
dos. Ceinture à nouer dans le dos.
En 100% coton, lavage à 40°

Rese : 003.6380

6 tailles :	
86 (2 ans)	199,00 F
94 (3 ans)	206,00 F
102 (4 ans)	218,00 F
108 (5 ans)	229,00 F
114 (6 ans)	238,00 F
126 (8 ans)	249,00 F

3 SUISSES (403)

En route pour leur première mode !

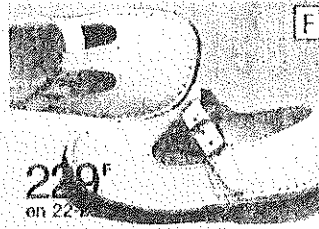
LES 2 CHEMISETTES VILLE

A Un pur coton de belle qualité pour ce lot de 2
chemisettes. L'une est rayée, l'autre à carreaux.
Toutes 2 bénéficient de coloris superbes et d'une
confection très soignée. Col à pointes boutonnées.
Poches poitrine. Patte de boutonnage surpiquée.
Manches courtes à revers piqué. Importé.

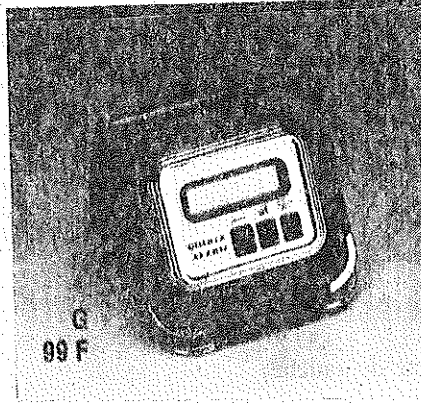
âges	4 ans	6 ans	8 ans
1 rayures + 1 carreaux	85.1668	85.1678	85.1688
1 lot	109,00	119,00	129,00
âges	10 ans	12 ans	14 ans
1 rayures + 1 carreaux	85.1698	85.1708	85.1718
1 lot	139,00	149,00	159,00

F Les sandalettes.
Montantes et fermées
par boucle. Dessus cuir.
Semelle extérieure crêpe
Talon 1 cm
Blanc 533 3036
13 pointures
22, 23 **229,00 F**
24, 25, 26, 27 **249,00 F**
28, 29, 30 **275,00 F**
31, 32, 33, 34 **275,00 F**

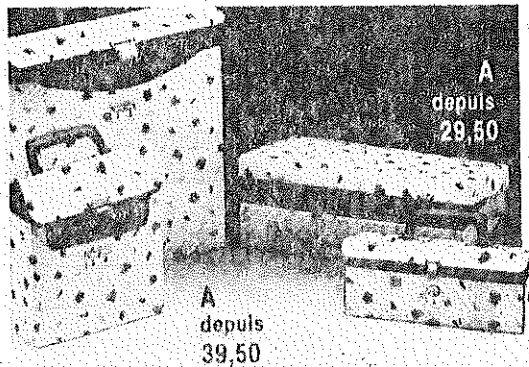
G LA PENDULETÉ. Une très belle présentation « portefeuille » pour cette pendulette à quartz. Indique également les jours et mois. Sonnerie. Étui polyuréthane. Importé
7,5x8 cm réf 17 3098 prix 99,00

Garantie 1 an

A LES MALETTES RANGE-DISQUES ET CASSETTES. Pour les ranger et les conserver avec soin. Vous utiliserez aussi ces malles pour ranger papiers, matériel scolaire et factures. En PVC

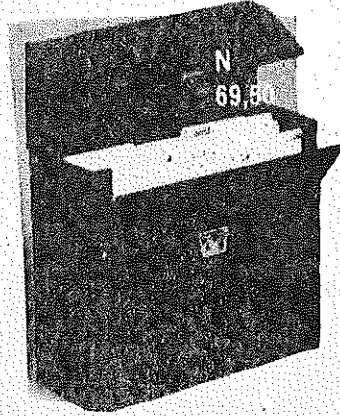
pour 45 disques	réf 16 0740	prix 39,50
pour 33 disques	réf 16 0778	prix 49,50
pour 14 cassettes	réf 16 0788	prix 29,50
pour 32 cassettes	réf 16 0798	prix 67,00

E LE CLASSEUR POCLETTE. En

PVC renforcé, imitation lézard bordeaux
Livré avec 8 dossiers (24×31 cm). Index
plastique et étiquettes. Possibilité d'ajouter 8
autres dossiers. Dim. : 32×27×12 cm.

classéur à 8 dossiers réf. 17.2234 prix **69,50**
8 dossiers suppl (24×31) réf. 17.2244 1 lot **10,50**

LE COFFRET

A Une magnifique boîte à maquillage avec miroir intégré (12×9,5 cm).
beaucoup de crayons et tubes divers. En A B S bordeaux.

28×16×4,5

ref. 17.774E

II – Exercices de diversification

Connaissant les mots de la colonne de gauche,

(a) *Complétons maintenant la colonne de droite, en choisissant une terminaison qui remplacera l'adjectif "petit".*

- IN
- EAU/ELLE
- ILLE
- ILLON
- CULE
- ET/ETTE
- OLE
- ON
- OT/OTTE

- + une nappe
- + une chanson
- + une flèche
- + une botte
- + une statue
- + un livre

- un napper_____
- une chansonn_____
- une fléch_____
- un bot_____
- une statu_____
- un livr_____

+ un bar
 + un bâton
 + une flotte
 + un camion
 + un diable
 + un mont
 + une corde
 + une bûche
 + une tarte
 + un brin
 + une cloche
 + une barque
 + une chambre
 + une île
 + un chien
 + un oiseau
 + un ours
 + un chat
 + un aigle
 + une mouche
 + une cigogne
 + un lion
 + une chèvre
 + une chèvre
 + une bête

 un napperon
 une chansonnette
 une fléchette
 un botillon
 une statuette
 un livret
 une buvette
 un bâtonnet
 une flottille
 une camionnette
 un diabolotin
 un monticule
 une cordelette
 une bûchette
 une tartelette

- une buy _____
 - un bâtonn _____
 - une flott _____
 - une camionn _____
 - un diabolot _____
 - un monti _____
 - une cordel _____
 - une bûch _____
 - une tartel _____
 - une brind _____
 - une cloch _____
 - une barqu _____
 - une chambr _____
 - un îl _____
 - un chi _____
 - un ois _____
 - un ours _____
 - un chat _____
 - un aigl _____
 - un moucher _____
 - un cigogn _____
 - un lionc _____
 - un chevr _____
 - une chevr _____
 - une besti _____

une brindille
 une clochette
 une barquette
 une chambrette
 un flot
 un chiot
 un oisillon
 un ourson
 un chaton
 un aiglon
 un moucheron
 un cigogneau
 un lionceau
 un chevreau / chevrette
 une bestiole.

(b) Remplaçons l'expression soulignée par l'un des diminutifs de la liste trouvée.

1. Tu as peur de cette **bête qui est microscopique!**
2. L'étudiant habitait à Paris, dans une **chambre exigüe** au sixième étage.
3. Pour les vacances, tu ne rêves pas de partir loin, de vivre tranquille sur **une toute petite île**, au soleil, au milieu de la mer?
4. Cette **statue aux dimensions minimales** est en bronze.
5. Pour faire du feu, il vaut mieux allumer d'abord les **petits brins d'herbe, les plus petits bâtons** en les **bûches les moins grosses**.
6. Je ne peux pas faire ce paquet, tu ne m'as donné qu'une **corde fine et minuscule!**
7. Là – bas, tu verras **un bar très petit** au bord de la route.
8. Le dessin représente un diable et une bande de **jeunes diables**.
9. L'enfant s'amuse avec un **tout petit chat** qui porte une **cloche miniature**.
10. Pour faire du ski, ce **mont insuffisamment haut** ne convient pas.

1. Bestiole	2. chambrette
3. flot	4. statuette
5. brindilles, bâtonnets, bûchettes	6. cordelette
7. buvette	8. diabolins
9. chaton, clochette	10. monticule.

(c) Proposons un ou plusieurs mots pour compléter les trois colonnes.

Exemple :

1) GRANDS FORMATS	ENVELOPPES	PETITS FORMATS
2) gigantesque		nain
3) agrandi (e)		réduit (e)
4) augmenté (e)		diminué (e)
5) ample		exigu (ë)
6)	ROBE	
7) majuscule		minuscule
8) maximal (e)		minimal (e)
9) gros	GIBIER	
10) macroscopique		microscopique
11)	QUANTITE	infimésimale
12) astronomique		infime
13) superlatifs		diminutifs

JEU PHONETIQUE POUR DEBUTANTS

Opposition [y] / [i]

*Olga DIAZ**

L'URUGUAY contre L'ITALIE

(Jeu phonétique pour débutants)

- I) Le jeu proposé consiste à placer le plus rapidement possible, à partir des définitions données par le partenaire et le nombre de cases figurant sur la grille, **dix – huit mots ayant un phonème commun** : il s'agit ici de la répétition du phonème [y] (“u” comme Uruguay) d'une part et [i] (comme Italie) d'autre part;
- II) Il est toutefois inutile de présenter le jeu comme un exercice d'entraînement à la prononciation;
- III) On divisera la classe en deux équipes (URUGUAY / ITALIE);
- IV) On mettra les étudiants face à face et deux par deux, de façon à former des couples opposés (un étudiant joue donc pour l'équipe “Italie”, l'autre pour l'équipe “Uruguay”);
- V) S'il y a un nombre impair d'étudiants, le professeur devient partenaire;
- VI) Le professeur distribue à la moitié de la classe, sous – groupe “U”, la fiche suivante :

U	
1	- Pronom de la deuxième personne du singulier.
2	- Participe passé du verbe voir.
3	- En ville, les magasins se trouvent de chaque côté de la ...
4	- Je vais te préparer un ... d'orange.
5	- Un paquet de cigarettes par jour ! Il ... beaucoup trop !
6	- Sa capitale est La Havane.
7	- Le soir, elle brille dans le ciel.
8	- Elle voyage dans l'espace..
9	- L'examen sera long, il va ... quatre heures.
10	- On en met dans le café.
11	- Utilisé pour sécher l'encre.
12	- Tout ce qui est en rapport avec l'homme.
13	- J'ai oublié son ... de téléphone.
14	- Il l'étudie au conservatoire.
15	- Elle se fait au tribunal.
16	- Il voit bien depuis qu'il les porte.
17	- On ne les attend jamais.
18	- En calcul, le contraire de diviser.

VII) Exemple d'un séquence - jeu:

a) Etudiant U : Je voudrais le 8.

Et. I : Elle voyage dans l'espace

Et. U : Fusée.

Et. I : Comment ça s'écrit ? Epelez!

QUESTION ET REPONSE OBLIGATOIRES

Et. U : F.U.S.E.E. *(c'est en épelant qu'on prononcera le U de façon donc répétée tout le long du jeu)*

Et. I : D'accord.

b) Et. I : Je veux le 4.

Et. U : Mille grammes.

Et. I : un kilo.

Et. U : Comment ça s'écrit ? Epelez! (obligatoire)

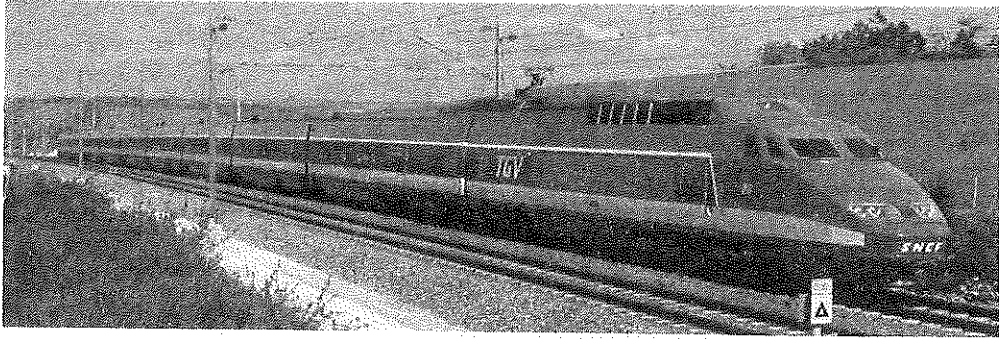
Et. I : K.I.L.O.

Etc... (Les joueurs ne sont pas obligés de suivre l'ordre numérique des 18 questions).

VIII) Avoir un dictionnaire sous la main ne sera pas interdit;

IX) Lorsqu'un joueur a fini premier, il continue à répondre aux questions de son partenaire, et marque un point pour son équipe;

X) A la fin du jeu, on totalise les points si l'on veut connaître les scores; mais que l'équipe perdante ne soit pas désolée : c'était seulement une bataille phonétique!

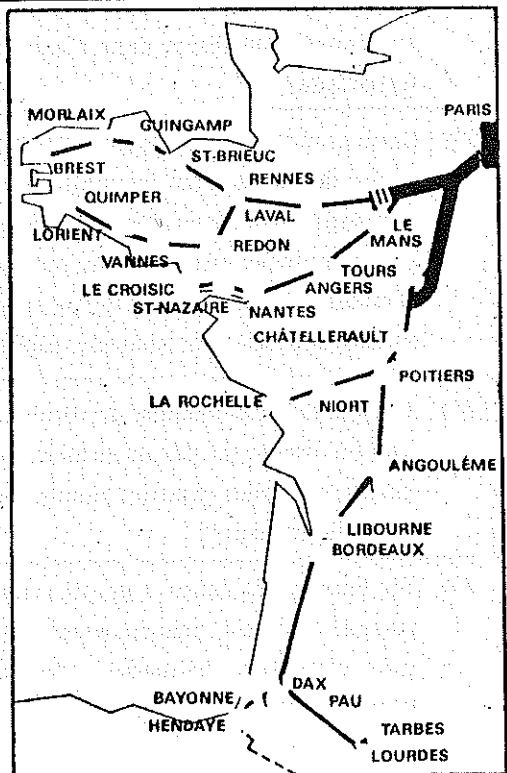
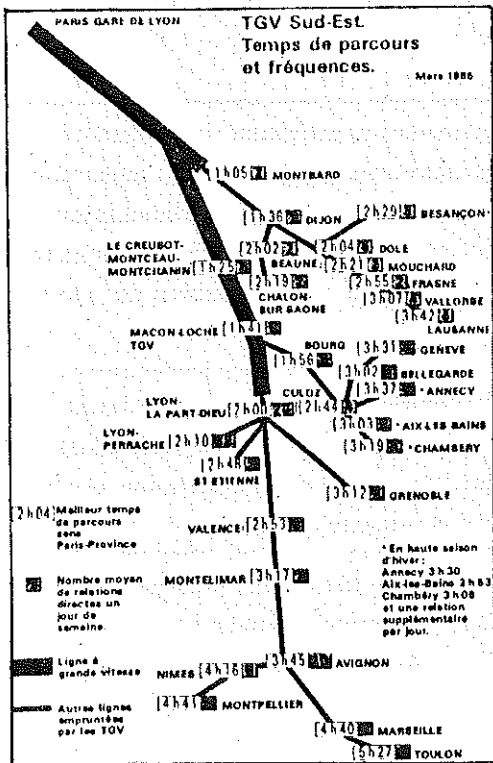
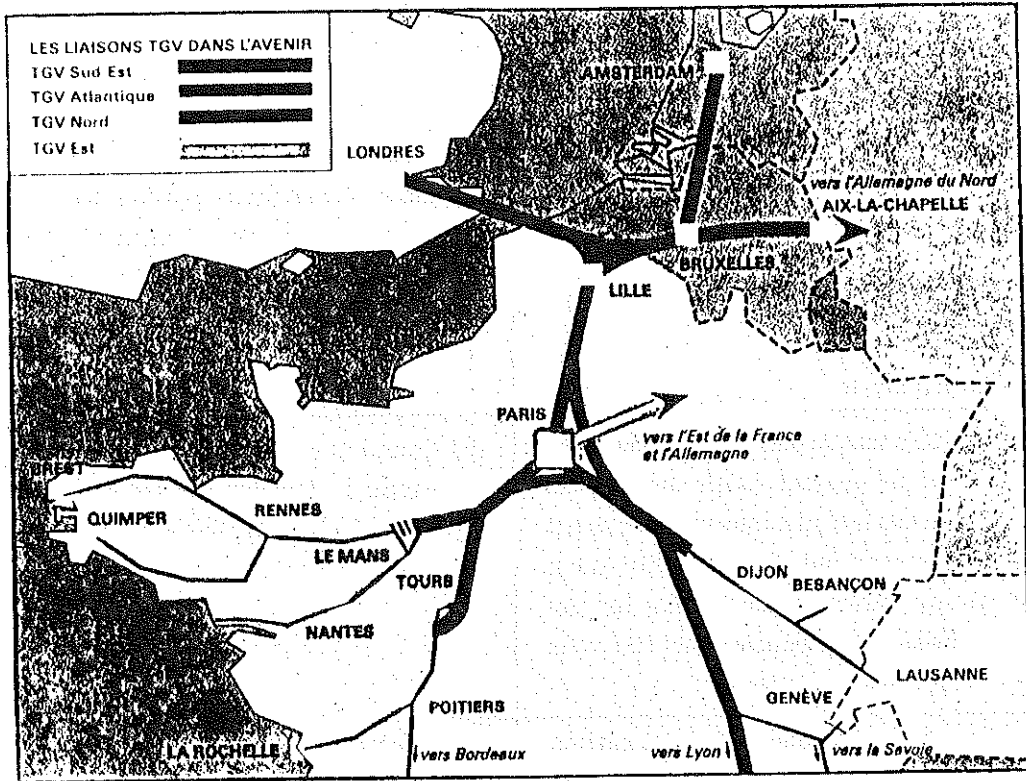
VOYAGE EN TGV

*Olga DIAZ**

Atteignant 34 700 km en 1983, le réseau ferré français est le plus long d'Europe occidentale. On sait que dans le domaine du transport ferroviaire, le TGV est une innovation technologique. C'est aussi une réalité quotidienne puisque depuis sa mise en place, 33 villes sont directement reliées à Paris, et que 40 000 passagers se déplacent chaque jour sur ses lignes. Pour nous familiariser avec le dernier

né des trains français, regardons d'abord les parcours numérotés 1, 2, 3, puis cherchons des réponses au questionnaire proposé, individuellement ou en équipes. Enfin, remercions la Direction de la Communication (86 - 88 rue Saint - Lazare - 75436 - Paris, cedex 09) qui, en mettant si aimablement à notre disposition la documentation présentée a permis la réalisation de ce travail.

*อาจารย์แห่ง Université Lumière, Lyon II

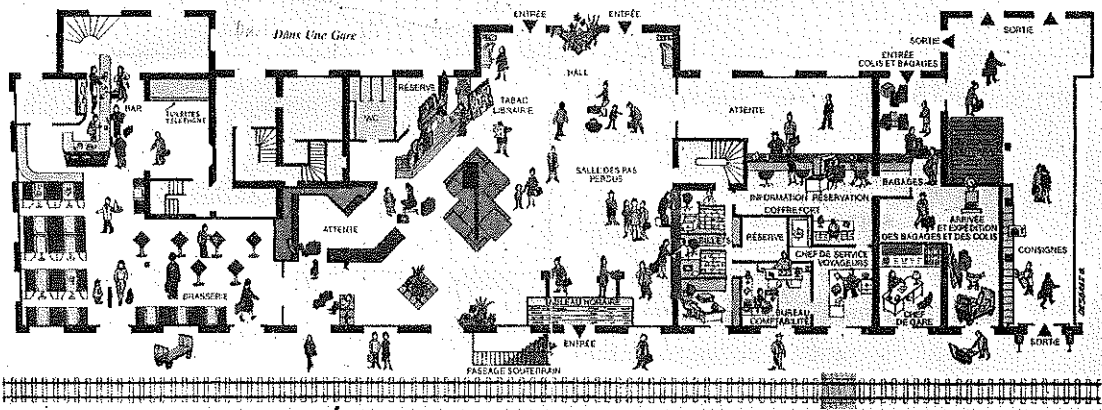

FICHE ETUDIANT	FICHE PROFESSEUR
1°) Donnez la signification des sigles: SNCF & TGV	Société Nationale des Chemins de Fer Français & Train à Grande Vitesse.
2°) En février 1981, le TGV Paris-Lyon battait le record mondial de vitesse sur rail par 380 km/h; mais quelle est sa vitesse commerciale? a) 250 km/h b) 270 km/h c) 300 km/h	(b) Cela montre qu'il y a encore une grande marge d'amélioration possible, (auparavant ce record était détenu par le Shinkansen Japonais qui roule à 210 km/h).
3°) Les TGV sont de puissantes automotrices: a) qui ne peuvent rouler que sur des circuits spéciaux alimentés en courant alternatif industriel (25 000 volts); b) qui peuvent aussi circuler sur des lignes traditionnelles (15 000 volts en courant continu)?	(b) Quand ils roulent sur les lignes à grande vitesse, ils fonctionnent par 6 300 KW et sous 25 000 volts, soit 8 560 chevaux.
4°) La SNCF fabrique-t-elle son matériel ou l'achète-t-elle à des entreprises françaises spécialisées dans l'industrie ferroviaire?	Elle l'achète essentiellement à Alsthom-Atlantique et au groupement Francorail.
5°) La sécurité ferroviaire repose sur l'observation des signaux par les conducteurs. Comment cette sécurité est-elle assurée à de si grandes vitesses, sans passages à niveaux, et par mauvais temps (neige, brouillard) et donc par mauvaise visibilité?	Les panneaux extérieurs sont remplacés par des indications électroniques qui apparaissent, à l'intérieur de la cabine. La signalisation est donc automatique, elle s'affiche sous les yeux du conducteur dans la cabine de pilotage.
6°) Chaque rame se compose de 10 voitures où l'on dispose de 386 places assises; ces places, sont-elles réparties en une, deux ou trois "classes"?	En premières et deuxièmes classes; chaque rame (qui se compose de 2 motrices et 8 remorques) peut être couplée à une autre rame, doublant ainsi la capacité des places.
7°) En France, les lignes à grande vitesse partent de Paris, principalement dans trois directions, lesquelles? (regardez la carte N°1)	TGV - Sud - Est (Lyon, Marseille) TGV - Atlantique (Ouest) TGV - Nord (Lille)

<p>8°) En regardant les cartes 2 et 3, citez les grandes villes desservies par les TGV.</p>	<p>Carte 2 : La ligne à grande vitesse va jusqu' à Lyon, puis le TGV emprunte les lignes traditionnelles vers Grenoble, St Etienne, Valence, Montelimar, Nimes, Montpellier, Avignon, Marseille, Toulon. Dijon, Besançon, Lausanne. Chambéry, Annecy, Genève.</p> <p>Carte 3 : C'est une nouvelle voie en forme d'Y; la branche ouest ira jusqu' à le Mans, la branche sudouest ira jusqu' à Tours. Ensuite siques vers Rennes, Brest, Poitiers Bordeaux, Bayonne, Pau, Lourdes.</p>
<p>9°) Vers l'étranger, citez les grandes lignes en service ou déjà prévues pour les années à venir (voir carte 1)</p>	<p>Suisse (Lausanne, Genève) Allemagne Belgique (Bruxelles) Pays - Bas (Amsterdam) Grande - Bretagne (Londres, si le tunnel sous la Manche se concrétise)</p>
<p>10°) Si vous voyagez en TGV de Lille à Lyon, en combien de temps ferez-vous le voyage? 6H30 - 5H30 - 4H30 - 3H30</p>	<p>4H30</p>
<p>11°) Quand la ligne TGV - Atlantique sera terminée, en combien de temps se fera la liaison Nantes - Lyon qui s'effectue actuellement en 6 heures? 5H30 - 5H - 4H30 - 4H</p>	<p>4H30</p>
<p>12°) Parmi les titres de passage signalés ci-dessous, deux sont obligatoires pour monter à bord du TGV, lesquels? a) supplément b) réservation pour un repas en lère c) billet d) supplément spécifique jeune e) réservation d'une place assise.</p>	<p>(c) et (e) Le supplément dépend des jours, heures et trajets; le supplément jeune correspond à la prise en charge par une hôtesse, d'un enfant (4 - 14 ans) voyageant seul.</p>

13°) Par rapport aux autres trains, les TGV sont plus rapides et plus ou moins.....
(cherchez d'autres qualités!)

Moins bruyants : on étudie encore les moyens de parvenir à une meilleure insonorisation;
plus économiques : on estime que l'économie en énergie réalisée est équivalente à 100 000 tonnes de pétrole par an;
moins polluants : le système aérodynamique et électrique est moins polluant que les anciens systèmes de turbines à gaz;
La climatisation est également meilleure.

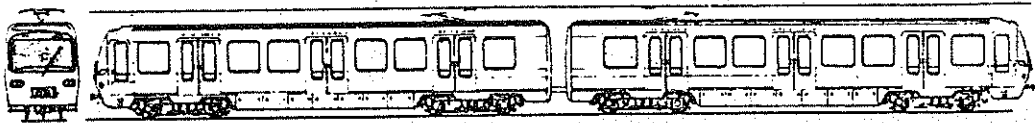

Vie quotidienne : LE METRO (POLITAIN) DE LYON

Olga DIAZ*

- 1°) Lisez le questionnaire et annotez si possible vos réponses;
- 2°) Lisez attentivement le résumé qui suit;
- 3°) Vérifiez ou complétez vos réponses.
- 4°) **Suggestions d'utilisation:**
 - En classe, comme exercice de compréhension écrite: dans ce cas, procéder inversement, en fournissant le texte, puis les questions;
 - Comme travail individuel et autonome : procéder comme indiqué supra (1, 2, 3).
 - Comme travail de recherche documentaire individuelle ou de sous - groupes en dehors de la classe (fournir seulement les questions), et correction/ synthèse collective (fournir le texte).

- 1°) Citez différents moyens de "Transports en commun" qui ont marqué l'histoire de la ville de Lyon.
- 2°) Quel organisme fut chargé de la construction du métro lyonnais?
- 3°) Combien de lignes fonctionneront en 1990 ?
- 4°) Pourquoi est - ce que les caractéristiques du sous - sol sont géologiquement très importantes?
- 5°) De quelle époque sont les vestiges retrouvés lors de la construction du métro lyonnais?
- 6°) Lyon est traversé par deux fleuves, le Rhône et la Saône, quelle est la ligne qui assurera cette double traversée sous - fluviale?

*อาจารย์แห่ง: Université Lumière, Lyon II.

- 7°) En moyenne le M° transporte quotidiennement combien de voyageurs?
- 8°) Comment appelle-t-on les appareils situés à l'entrée des quais du M° qui doivent valider (composter) votre ticket?
- 9°) Quels sont approximativement les rythmes de passage des rames de métro?
- 10°) A quelle vitesse maximale peut rouler le M° lyonnais?
- 11°) Comment se fait la conduite/pilotage de ce métro?
- 12°) Avez-vous une idée du coût moyen d'une ligne de M°?
- 13°) En général, quels sont les avantages qui accompagnent le développement d'un réseau métropolitain?

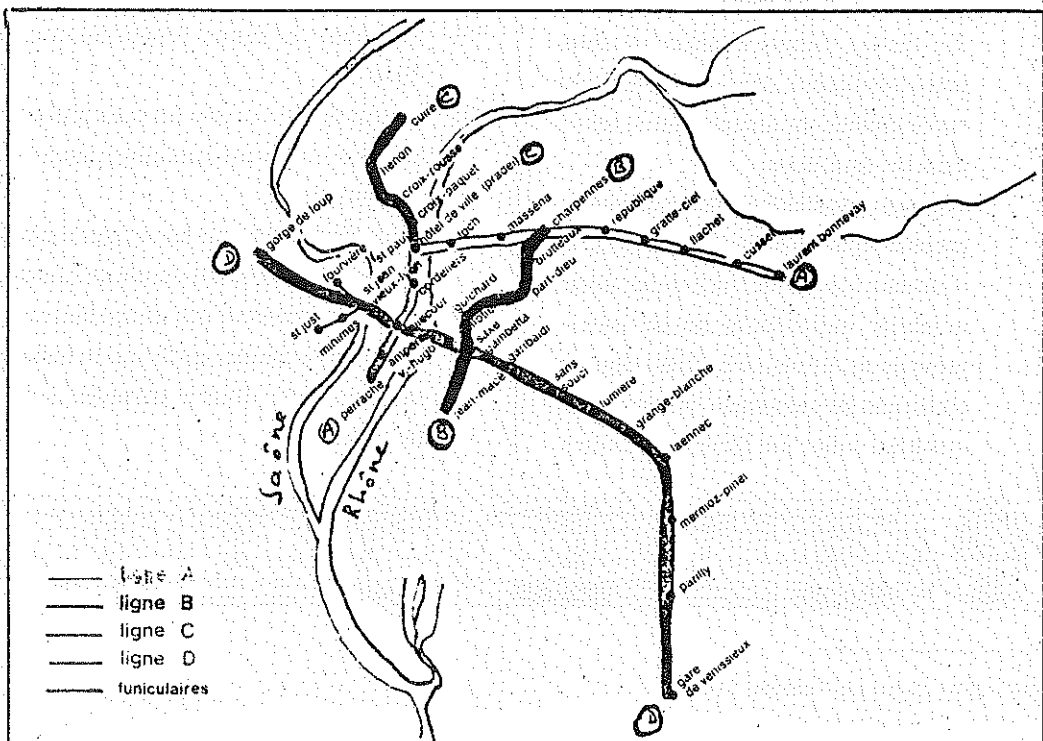
L'utilisation des voies d'eau (Rhône, Saône) a été le premier système à Lyon de "Transports

en Commun". Ce n'est qu'en 1837 qu'on voit apparaître les transports en commun terrestres, avec les omnibus à chevaux. Puis vinrent les tramways sur rails qui, vers 1900, ont commencé à rouler par traction électrique avec les funiculaires. 1924 a marqué l'arrivée des autobus. Ils seront particulièrement nombreux après la 2ème guerre. Dès 1963, on envisage la création d'un métropolitain (M°) et c'est la S.E.M.A.L.Y. (Société d'Economie Mixte du Métropolitain de l'Agglomération Lyonnaise) qui en est chargée. Jusqu'en 1971, on étudie surtout l'avant-projet. La construction de la première tranche dure cinq ans. Actuellement le réseau se présente comme suit (voir p. 2) :

Ligne A : Perrache – Bonnevay

Ligne B : Charpennes – Macé

Ligne C : L. Pradel – Cuire

Ligne D : Gorge de Loup – Parilly : mise en service en 1990.

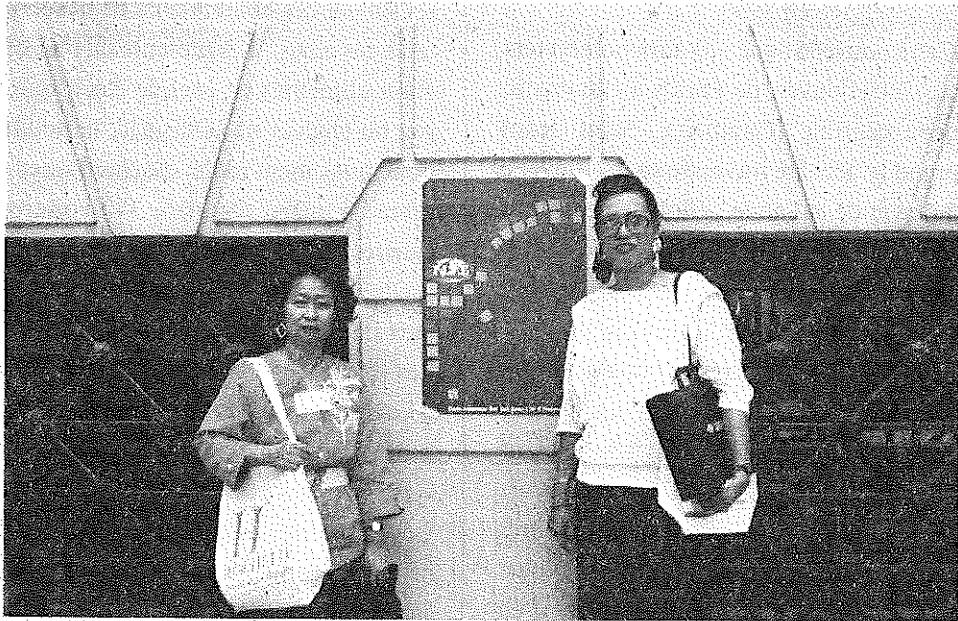
Cette nouvelle ligne – D aura notamment un tracé à ciel ouvert de Parilly à Gambetta; la partie centrale (Gambetta – Saint Jean) comprend la délicate traversée sous – fluviale du Rhône et de la Saône. Globalement, l'investissement de cette ligne s'élève, il est vrai, à 3.030 millions de francs (H.T. En 1982). Mais l'on estime qu'avec la mise en place de cette ligne, l'activité du réseau va s'accroître de 20%.

La cité lyonnaise couvre environ 500 km² pour une population d'un million cinq cents mille habitants. Des statistiques récentes montrent que le nombre de kilomètres parcourus par an par l'ensemble des transports en commun (métro, bus, funiculaires) est de 43 millions, le nombre de voyageurs transportés par an étant de 204 millions, et le flux de voyageurs moyen par jour pour le métro de 240.000. Aux heures de pointe, les rames circulent toutes les 2mn 30' et toutes les 5 mn en heures creuses. La vitesse maximale du M° est de 90 km/h. Le pilotage est automatique et la Centrale de commande située à la Part – Dieu. A l'entrée de chaque station, le passage

est libre, sans tourniquets ni barrières, il y a seulement des oblitérateurs de tickets à proximité des quais. Les moteurs du métropolitain étant alimentés en énergie électrique, aucun gaz ou chaleur ne se dégage, la pollution est donc quasiment nulle. Sachant aussi qu'une rame de métro remplace 340 voitures particulières, on imagine d'une part la baisse éventuelle du niveau du bruit ambiant et d'autre part de meilleures conditions de circulation. Les voies ainsi libérées permettent également d'envisager un certain aménagement dans le domaine des parkings, des créations d'espaces verts et d'espaces piétonniers.

Signalons enfin que la construction du métro a rendu nécessaire la reconnaissance en profondeur des terrains de la région lyonnaise, la géologie du sous – sol étant de fait surtout constituée de remblais récents (4 – 5 m), d'alluvions fluviatiles quaternaires très perméables (15 – 20 m) et de granit. Cette construction a remis par la même occasion à l'ordre du jour les découvertes archéologiques, ce qui explique que la station principale de Bellecour soit amplement décorée de vestiges gallo – romains (mosaïques, statuettes, bagues, monnaies, vases, amphores...).

*Travail réalisé à partir de l'aimable documentation de la S.E.M.A.L.Y.

สาว (แม่) วัย 5 ข. ที่เมือง Thessalonique

กุลศกดิ์*

พวกเราได้รับทราบกันมาหลายเดือนว่าจะมีการจัด Congrès Mondial ครั้งที่ VII ที่เมือง Thessalonique ประเทศกรีซ ข้าพเจ้าเองไม่เคยร่วมงานอะไรกับ F.I.P.F. มาก่อนเลย และเห็นว่าสถานที่จัดประชุมน่าสนใจ เมื่อได้รับเชิญชวนให้เขียนบทความก็ลองเขียนส่งไปก็เท่านั้นเอง ต่อมาก็ได้รับตอบว่าให้ปรับบทความเป็น Resumé จำนวนเท่าหนึ่งเท่านี้บรรทัด ก็ทำส่งไปอีกและมีได้ใส่ใจติดตาม ไม่ได้ศึกษาเลยแม้แต่น้อยว่า ช่วงที่จัดประชุมคือ 10-17 ก.ค. 31 นั้น อากาศเป็นอย่างไร บ้านเมืองและประชาชนอยู่กันกันยังไง รู้แต่เพียงว่าเป็นเมืองอยู่ทางเหนือของกรีซ ชายแดนติดต่อกับประเทศยุโรปตะวันออก ในภาพนี้ข้าพเจ้าเห็นชื่อยูโกสลา-

เวียอยู่ใกล้ ๆ เลยได้ความคิดว่าจะนั่งเครื่องบินจากกรุงเทพฯ ไปลงเวียนนา แล้วจะนั่งรถไฟเลาะไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่ฮังการี และเข้ายูโกไปปล่อยออกที่ Thessalonique ข้าพเจ้าขออนุญาตทำวีซ่าได้ทั้ง 2 ประเทศเป็นที่เรียบร้อย ต่อมาก็มีแผนว่าข้าพเจ้าอาจจะได้ไปปารีสในช่วงกลาง ๆ เดือนมิถุนายน ก็เลยเปลี่ยนแปลงใหม่ด้วยการเปลี่ยนตัวเครื่องบินจาก BKK-Vienna เป็น BKK-Paris และก็ทำเรื่องไปที่ F.I.P.F. ว่าจะช่วยให้ตัว Paris-Salonique-Paris ได้ไหม เพราะไหน ๆ ข้าพเจ้าก็จ่ายเองส่วนหนึ่งแล้ว คอยอยู่นานก็ไม่ได้รับคำตอบ มานั่งนึก ๆ ว่าจะไปเสนอบทความทั้งที่ทำไม่ถึงได้อานาอย่างนี้ ยิ่งกว่าไปเที่ยวงานวัดเสียอีก แต่เอาเถอะไหน ๆ ก็ก้าวแล้วก็

*ศาสตราจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ต้องเดินต่อไป 7 วันก่อนไปประชุมข้าพเจ้าได้รับโทรเลขจาก F.I.P.F. ว่าให้ไปรับตัวที่ Paris ตั้งแต่เวลา 11.00 น. ในวันเสาร์ที่ 9 ก.ค. และให้บินไป Thessalonique เวลา 13.15 ในวันเดียวกันนั้น ปัญหาเริ่มเกิดขึ้นแล้ว ข้าพเจ้าไปถึง Paris เข้าวันที่ 8 ก.ค. ไม่มีเพื่อนฝูงชาวปารีสหลงอยู่เลย เพราะต่างก็พาครอบครัวไปพักผ่อนกันหมด เดิมที่มีความหวังว่า ดร. อัจฉรา จะไปคอยรับที่ Paris ตามที่ได้นัดแนะกันไว้ ต่อมา ดร. อัจฉรา บอกว่าต้องบินไป Grèce ในวันที่ 7 ข้าพเจ้าก็บอกว่าถ้าเช่นนั้นช่วยไปดูที่פקให้ด้วย ข้าพเจ้าไปถึง Paris วันที่ 8 ตอนเช้าดังที่บอกไว้แล้ว ครั้งสุดท้ายที่เคยนั่งรถ Air France จากสนามบินมา Porte Mailot นั้น ที่ลงรถจะอยู่ใต้ดิน และในครั้งนี้อธิบายว่าปลายทางรถจะไปที่ Etoile ข้าพเจ้าตัดสินใจไปลงที่ Etoile เพราะไม่อยากจะลงไปใต้ดินที่ไหนได้เขาพัฒนาไปแล้ว ไม่ต้องมุดไปได้ดินอย่างแต่ก่อน ข้าพเจ้าก็ไม่ได้ใส่ใจมากเท่านี้ ก็นั่งต่อไปลงสุดท้ายที่ Etoile แล้วก็ลากกระเป๋าถูกลูกก้างเพราะหนักด้วยเอกสาร ไปจนถึงสำนักงาน ท.ท.ท. เพราะได้รับคำแนะนำจากญาติมิตรที่ ท.ท.ท. กรุงเทพฯ ว่าให้ไปที่สำนักงาน ท.ท.ท. ทุกประเทศยามฉุกเฉิน เพราะเราคนไทยด้วยกันช่วยกันอยู่แล้ว ข้าพเจ้าหัวซีโครงขึ้นไปบนตึกที่ทำการที่พบคุณอุ้ย (สุนีย์รัตน์) ผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงาน เธอน่ารักมากช่วยเหลือทุกอย่าง ข้าพเจ้าก็เลยกลายเป็นคนช่วยตัวเองไม่ได้ไปเลย เพราะมีคนช่วย พอวันรุ่งขึ้นเป็นวันเสาร์ก็รีบไปสนามบิน Orly แต่ช้า เพราะกลัวรถติด ความมีรสนิยมมันเริ่มกันตั้งแต่ตรงนี้แหละ ข้าพเจ้าไปขึ้นเข้าคิวหน้าเคาเตอร์ Olympic Airways ตั้งแต่ 9.30 น. ยังไม่มีเจ้าหน้าที่ แต่มีคนรอยาวเหยียดปรากฏว่า ทุกคนที่รอล้วนเป็น congrégistes ที่จะไป Thessalonique พอได้ตัวแล้วก็ลากกระเป๋าไปส่งชั่งและขอที่นั่ง แล้วก็ลงนั่งคอยเวลา มีเสียงระเบิด

1 ตูมสลับจาก ตำรวจเดินกันพลุกพล่าน ข้าพเจ้าเพิ่มความรู้สึก "เซ็ง" ขึ้นเรื่อย ๆ จนในที่สุดก็ได้เวลาขึ้นเครื่อง มาเริ่มรู้สึกหิวจนตาลาย บังเอิญเขามีอาหารกลางวันเสิร์ฟ วันนั้นข้าพเจ้าเปลี่ยนสภาพเป็นพันธุ์ใหม่ คือพันธุ์ล้างขาม ทำความสะอาดสภาพอาหารเรียบร้อยเลย ใช้เวลาบิน 3½ ชม. บวกเวลาแตกต่างอีก 1 ชม. ไปถึงเฮเธนส์ราว ๆ 6 โมงเย็นกว่าจะผ่านด่านทุกชนิดก็ร่วม 30 นาที ที่สนุกมากก็ก็ตรงไปเอากระเป๋า สายพานยาวประมาณ 15 เมตร คนเดินทางยังกะฝูงมด ข้าพเจ้ามีความสูงไม่ได้ระดับจึงเห็นแต่กันบัง หลังบัง เอวบัง แต่ไม่เห็นกระเป๋า ขณะนั้นอากาศร้อนประมาณ 43° C นำในตัวเดือดเต็มที่ ก็เลยกระโดดข้ามไปยืนตรงขอบสายพานกระเป๋าฝั่งตรงข้าม พอได้กระเป๋าแล้วปรากฏว่าลงไม่ได้ ขณะนี้ข้าพเจ้าเป็นสาว (เฒ่า) 2 ย. แล้วคือ หัวยุ่ง หน้ายับ ในขณะที่นั้นทำให้ข้าพเจ้านึกถึงคนที่กลัวจัด ๆ ที่เคยบินขึ้นไปอยู่ยอดไม้ พอหายกลัวหายตกใจแล้วลงจากต้นไม้ไม่ได้ บางคนบ้านถูกไฟไหม้แบกตุ้มวิ่งหนี พอจะกลับเข้าบ้านแบกกลับไม่ได้ ข้าพเจ้าก็เช่นกัน กว่าจะยักแย้ยักย่นลงมาได้แทบแย้ มีคนอื่นปีนขึ้นไปเหมือนกันแต่เป็นเด็กหนุ่ม ๆ สาว ๆ ข้าพเจ้าคงคิดว่าตัวเองเป็นคนร่วมสมัยกับเด็ก ๆ พวกนั้นนั่นเอง ลืมเล่าไปว่า ก่อนเครื่องจะลงจอดข้าพเจ้าได้มีโอกาสกวักตัวออกมาดู เพราะความที่หมดอาลัยตายอยากไม่ได้ดูอะไรทั้งนั้น พอเห็นผู้ร่วมเดินทางอื่น ๆ เขาหอบมาดูก็ดูบ้าง ถึงได้เห็นว่าตัวของข้าพเจ้าแจ้งว่าจะต้องจับเครื่องบินไป Thessalonique เวลา 23.30 น. หมายความว่า จะต้องรอที่สนามบิน 4½ ชม. บังเอิญมีเพื่อนชายชาวแคนาดา เขามีตั๋วบินเที่ยว 1 ทูม เราก็เลยจูงมือกันไปที่สายการบินเพื่อแลกตั๋วกัน หลอนไม่ยอมให้แลก อะไร ๆ คูมันช่างไม่ได้ตั้งใจเสียเลย ที่จะฝากกระเป๋าก็อยู่อีกสนามบินหนึ่ง ซึ่งต้องนั่งแท็กซี่ไปแล้วก็นั่งกลับมาใหม่ มีเพื่อนฝรั่งคนหนึ่ง เขา

ให้ความคิดว่าเอากระเป๋าเสื้อผ้าพวกที่เดินทาง
เที่ยว 1 ทุ่มไป เพราะไหน ๆ ก็จะไปพักที่โรงแรม
Olympia ด้วยกันอยู่แล้ว ข้าพเจ้าก็เลยฝากกระเป๋า
ไปกับเพื่อนจีนจากเซี่ยงไฮ้ เสร็จแล้วก็หาทางบันเทิง
ให้ตัวเอง จนกว่าเครื่องจะออก แต่สภาพสนามบิน
ที่นี่ไม่น่ารื่นรมย์เสียเลย ร้อนมากและที่จะนั่งคอยก็
ไม่มี ข้าพเจ้ากับเพื่อนอีก 3 คน เป็นฝรั่งเศส 1
บราซิล 2 เหมาก็ไปกับนั่งทานอาหารริมทะเล มี
เพลงฟังด้วย เพื่อให้เข้ากับบรรยากาศก็เลยสั่งอาหาร
ทะเล กว่าจะส่งภาษาได้เรื่องกันก็เหนื่อยเสียแล้ว
ผลที่ได้ก็คือเขาเสิร์ฟปลาหมึกอบแช่น้ำมันมะกอก
สลัดแช่น้ำมันมะกอก จะตายเสียให้ได้ เสร็จแล้วก็
นั่งแท็กซี่กลับมาที่สนามบิน จังหวะนั้น ข้าพเจ้ามี
ปัญหาอีกจนได้ เพราะตัวข้าพเจ้าเขียนเป็น Mr.
กว่าจะอธิบายว่าตุนีแหละเจ้าของตัวก็เหนื่อย เพราะ
เจ้าหน้าที่ไม่พูดภาษาอะไรเลยนอกจากภาษากรีก
ข้าพเจ้าก็พูดไม่ได้สักคำเดียว อากาศร้อนจริง ๆ
เครื่องปรับอากาศไม่มี พัดลมไม่มี มีแต่ chauffage
แม้ไม่ได้เปิดแค่เห็นก็รู้สึกร้อนเพิ่มขึ้นแล้ว เครื่องบิน
เสียเวลาอีก 1 ชั่วโมง รวมเวลาคอยเครื่องบิน 6
ชั่วโมงเศษ ๆ และใช้เวลาบินเพียง 35 นาที!! เมื่อ
ไปถึงสนามบิน Thessalonique เป็นเวลาราว ๆ
ตีหนึ่งครึ่ง ความที่ทั้งร้อนทั้งเหนื่อย สมองไม่สั่ง-
งานอะไรแล้ว ที่สนามบิน Thessalonique มีเจ้า-
หน้าที่ผู้หญิงคอยรับ เธอจับข้าพเจ้าใส่แท็กซี่ไปส่ง
โรงแรมพร้อมคนอื่น ๆ อีก 3 คน พอไปถึงโรงแรม
Olympia เป็นเวลาตี 2 พอตี ๆ มีตาแก่อยู่แผนก
ต้อนรับพูดได้คำเดียวว่า เฮล เกรโก ๆ ปรากฏว่า
พวกเราไม่มีอยู่ในรายชื่อที่ต้องพักที่นี่ ที่ร้ายก็คือ
ข้าพเจ้าไม่รู้ว่าเป็นที่เอากระเป๋าเข้ามาถูกไล่ไปนอนไหน
ในที่สุดเจ้าหน้าที่ ๆ สนามบินตามมากันก็จับใส่แท็กซี่
ไปส่งที่โรงแรม El Greco ประโยคแรกข้าพเจ้า
ถามหาเพื่อนที่เอากระเป๋าเข้ามาว่านอนที่นี่หรือเปล่า

พอได้รับคำตอบก็ให้สนใจ เจ้าหน้าที่ ๆ ที่พูด
อังกฤษดีมาก ลากกระเป๋าของข้าพเจ้าออกมา พอ
ถึงตอนขอห้องพักยิ่งสนุกใหญ่ ชื่อข้าพเจ้าต้องนอน
คู่กับอิตาเด็กซ์ (Mr. Daix) ข้าพเจ้าแทบร้อง
กรี๊ด ๆ เกิดมาไม่เคยพบเคยเห็นการจัดประชุมอะไร
อย่างนี้ เขาบอกชื่อข้าพเจ้าส่งมาเป็น Mr. เวร-
กรรมจริงจริง ตินะถ้าอิตาเด็กซ์มาถึงแล้ว แม้ข้าพเจ้า
จะยอมอยู่กับเขา ๆ คงไม่ยอมแน่ ๆ เพราะดูสารรูป
ข้าพเจ้าในขณะนั้นยังคงงูแก๊งก่อง หัวหูกระจุย หน้า
มันเอี่ยม ชิด ๆ เจรจากันอยู่พักใหญ่เขาก็เลยเอาห้อง
เดี่ยวให้ข้าพเจ้าอยู่ไปก่อน กว่าจะได้หลับได้นอนก็
เลยตี 3 ไปแล้ว หลับไม่สนิทอีกด้วย พอตื่นเช้าขึ้น
ก็ลงมาพบผู้คนล้วนแต่มาร่วมประชุมกันทั้งนั้น ข้าพ-
เจ้าตั้งหลักได้ก็เดินทางแผนที่ไปที่ ๆ จัดการประชุม
แผนที่ซึ่งกองจัดประชุมเอามาแจกเขียนเป็นภาษา
ฝรั่งเศส ถามคนข้างถนนไม่มีใครเข้าใจ เดินเสีย-
หอบ ร้อนก็ร้อน ขึ้นรถเมล์ก็ไม่เป็น ไม่ใช่ขึ้นไม่เป็น
ขึ้นรถเมล์จะไม่ยากหรือกั๊วขาขึ้นรถใคร ๆ ก็ทำได้
แต่ไม่รู้จะลงตรงไหนมากกว่า!! ข้าพเจ้าตามหา
คนไทยไม่เจอสักคนเดียว ถามใครก็ไม่มีใครตอบได้
ห้องลงทะเบียนโทรม ๆ เห็นแล้วใจห่อเหี่ยว ร้อนนะ
อย่าบอกใครเชียว แต่งหน้าทาปากไว้ก็ไม่เหลือเอา
คิ้วที่เขียนไว้อย่างพอดี ๆ ก็เว้า ๆ แหว่ง ๆ เนื่องจาก
เหงื่อไหล ข้าพเจ้าสังเกตดูเห็นมาบ่นกันหลายชาติ
หลายภาษา ในที่สุดก็หมดแรงบ่น พอตกเย็นเห็น
ดร. ธิดา และ ดร. อัจฉรา ที่ห้องโถง ได้ความว่า
ทั้งคู่มายังที่หลังข้าพเจ้าเสียอีก เพราะเกิดความสับสน
เรื่องตัวเครื่องบินที่ปารีส ดร. อัจฉรา ไปคอยรับ
ข้าพเจ้าที่ป้ายรถที่ Porte Maillot เธอเล่าว่าคอย
เท่าไรก็ไม่เห็นเลยเขียนโน้ตปะไว้ตรงเสาป้ายรถ
แถมใส่เบอร์โทรศัพท์ แต่ก็ไม่เก่งจริงเขียนเป็นเลข
ไทย คงจะกลัวถูกตามแบบนางโทรศัพท์กระมัง เมื่อ
เราพบกันต่างก็ช่วยกันระบาย ๆ ๆ จนหมดแรงไป

ในที่สุด ในขณะที่นั้นข้าพเจ้ารู้สึกอยู่อย่างเดียวคืออยากกลับบ้านเป็นที่สุด นึกถึงการจัดประชุมที่บ้านเราแทบจะอึดผู้เข้าประชุมเข้ากะเอวเลยทีเดียว

เข้าวันจันทร์ที่ 11 ก.ค. ในตอนเช้าก็เริ่มพิธีเปิดเป็นแบบว๊บ ๆ แวม ๆ คือเปิดประชุมอย่างไม่เต็มที หลังพิธีเปิดแล้วก็แยกย้ายกันไปตามห้องต่าง ๆ ซึ่งก็เป็นห้องเรียนดี ๆ นี่เอง เก้า ๆ โทมม ๆ พัดลมไม่มี หน้าต่างเปิดไม่ได้ มีแต่ chauffage เรียงไว้ให้ดู ยิ่งเห็นยิ่งร้อน ผู้เข้าร่วมประชุมชาวกรีกที่อายุมากหน่อย มีรสนิยมเดียวกัน คือนิยมเลี้ยงพุง ในห้องประชุมจึงร้อนมากเป็นพิเศษ อะไร ๆ คูมันติดขัดไปหมด แรก ๆ ทุกคนต่างก็แผด ๆ ในที่สุดหมดแรงแผด

ข้าพเจ้าอยากจะทำถึงพิธีเปิดอย่างเป็นทางการในตอนเย็นเจ้าบ้านผ่านเมืองแขกคนสำคัญ ๆ รวม 10 คนขึ้นไปนั่งติดกันเป็นแผงบนเวทีเปลี่ยนกันไปพูดทีละคน พูดจบ 22.30 น. ของว่างตั้งไว้ 4 มุม ผู้เข้าประชุม 1500 คน ถ้าเป็นยุงหรือแมลงวันคงจะพอบินไปจิกมาได้บ้าง หมดหวังที่จะได้ชิมของว่างมือแรก เลยรีบกลับโรงแรม สั่งของขึ้นไปทานในห้องพอประทังชีวิตวันแรกไปได้

บรรยากาศในห้องบรรยายแต่ละห้องช่างน่าเวทนาเสียเหลือเกิน ร้อนเหลือทน ผู้บรรยายไปนั่งเรียงกันบนยกพื้น ทั้ง ๆ ที่บอกว่าเป็น Table ronde ยิ่งน่าขันมากเมื่อมีผู้บรรยายหลายคนยกพื้นเล็ก เลยต้องลงไปนั่งนอกยกพื้นบ้าง จึงเป็นภาพดาราดกเวที (ดีกว่าเทวดาดกสวรรค์หน่อยหนึ่ง) บนโต๊ะบรรยายมีขวดน้ำขนาด $1\frac{1}{2}$ ลิตร วางไว้ 1 ขวด ถ้วยน้ำพลาสติกสีขาวบาง ๆ กรอบแกรบวางซ้อนกันไว้ราว ๆ 3 ใบ ภาวโรงเอามาวางไว้โดยไม่ได้นับว่าจะมีคนกี่คน ในวันที่ข้าพเจ้าพูดนั้นมีผู้บรรยายทั้งหมด 5 คน พิธีกร 1 คน มีถ้วยน้ำ 3 ใบ ใครพูดก่อน คอแห้งก่อน ได้กินก่อน คนสุดท้ายอด เพราะมีแก้วไม่พอ ทั้งคนพูดคนฟังเหยื่อตกไปตาม ๆ กัน ไม่ใช่

เพราะมีเรื่องถกเถียงกันหรือกนะ แต่เป็นเพราะอากาศร้อนเหลือเกิน

ไม่น่าจะใช้คำว่าการประชุมระดับ Mondial เลย ดูกระจอกไปหมด แม้ที่จะนั่งพักก็ไม่มี ห้องประชุมใหญ่มีทั้งหมด 2 ห้อง ที่มีเครื่องปรับอากาศไม่เย็นเลยอุ่น ๆ ด้วยซ้ำ แต่ไม่ถึงกับร้อน พอจบการบรรยายจะอาศัยนั่งพักรอรอบเย็นเสียหน่อย หน่อยแถมมีการโรงมาปิดไฟแถมใส่อีก สงสัยจะเรียนมาเป็น français Fonctionnel เพราะพูดได้เพียงว่า ça suffit !! ไม่รู้ว่าคนพูดเข้าใจแค่ไหน แต่เราก็ต้องออกมานั่งหงุดหงิดใจตามได้ต้นไม้ ซึ่งก็ไม่น่าจะมีที่ให้นั่ง

คนเมืองนี่นอนกลางวันกันหมด การจัดประชุมก็เลยต้องจัดตามลักษณะของคนเมืองนี้ มีการประชุมตั้งแต่ 8.30 น. จนถึง 13.00 น. จะว่างไปตลอดบ่าย ไปเริ่มอีกที่ตอน 17.00 น. เสร็จ 20.00 น. ข้าพเจ้าก็เลยปรับตัวตามบ้านเมืองนี้ คือกลับมานอนหลับตอนบ่าย ตกเย็นก็ลุกขึ้นแต่งตัวไปใหม่ รถเมล์ที่นี่ดีมากว่างตลอดเวลา แต่ขับเหวี่ยงไปเหวี่ยงมาनावียนหัว จะนั่งแท็กซี่ก็ได้ 2 วันแรกข้าพเจ้าไม่เคยเรียกแท็กซี่ได้เลย จนวันที่ 3 ถึงได้ความรู้ว่าถ้าเห็นแท็กซี่คว้ามักคนนั่งเต็มเรียง ถ้ายังพอมือที่ว่างให้บอกถ้ามักไปทางเดียวกันก็ขึ้นได้ปลอดภัย ตั้งแต่มาถึงจนวันจะกลับข้าพเจ้ายังไม่เคยเห็นตำรวจสักคนเดียว แต่สาวไทยคนอื่นได้เห็นและก็นั่งฝันถึงความหล่อไปหลายวัน !!

คนหนุ่มสาวที่นั่นสุดสวยสุดหล่อจริง ๆ ทั้งผิวพรรณ รูปร่าง หน้าตา ช่างกลมกลืนกันจริง ๆ อาจจะเป็นการผสมที่ได้สัดส่วน แต่พอสูงอายุขึ้นจะเหมือนกันหมดคืออ้วนใหญ่ ข้าพเจ้าดีใจมากเพราะทำให้ข้าพเจ้าดูผอมไปเยอะ เมื่อเทียบกับคนอ้วน ๆ ที่นั่น สังเกตดูรูปร่างว่าอาหารทุกชนิดจะมีน้ำมันท่วมท้น แม้เป็นน้ำมันมะกอกที่ช่วยให้ประโยชน์มาก แต่ก็คงจะสะสมหน้าดู ข้าพเจ้าโดนเข้าไปไม่กี่มือเล่นเอารอบ ๆ

ปากเป็นเม็ดพุพอง ร้อนนอกร้อนในแทบแย เรียกว่า มาคราวนี่เป็นการมาแบบทรมาณบ้านเทิงจริง ๆ

ผู้เข้าร่วมประชุมแต่งตัวกันตามสบายจริง ๆ โทงเทง เหง่เต่งไม่เห็นใครรู้สึกยังงักนเลย ที่สวย ก็สวย ที่น่าเกลียดก็น่าเกลียดไป คนกรีกดูเป็นคน ใจร้อนอาจจะเพราะพูดเร็วเสียงดังดูน่ากลัว แต่ น่าสนใจจริงก็เป็นคนเอื้ออารีดี พยายามให้ความ- ช่วยเหลือ มีอยู่วันหนึ่งข้าพเจ้าอยากจะไปเที่ยวยูโกส- ลลาเวีย เพราะทำวีซ่ามาแล้ว สาวสวยผู้หนึ่งพาข้าพ- เจ้าไปบริษัททัวร์ พอไปดูรายการก็มีที่ใกล้ ๆ ชายแดน ที่ไม่ต้องใช้เวลามาก บอกว่าที่นี่เป็นเมือง shopping ข้าพเจ้าดีใจมาก เพราะคำ ๆ นี้เกิดมากอยู่กับคนไทย ส่วนใหญ่อยู่แล้ว ตัดสินใจจะซื้อทัวร์ บังเอิญปาก- เปราะถามเขาว่า มีอะไรน่าซื้อบ้าง เขาตอบอย่างน่ารัก ว่าที่นี่คนไปจ่ายของประเภทพริกไทย เกลือ เครื่อง- เทศ ไร่เอ๊ย จะซื้อมาทำเจ้าอะไร โกรธไม่ลง ชั้น ก็ไม่ออก ในที่สุดก็ไม่ต้องไปไหนกัน ไปเข้าประชุม ตามเดิม ที่นี่แต่งตัวตามสบายอย่างที่พูดแล้ว ข้าพเจ้า ได้อีก 2 ย. คือ สะพายย่าม ใส่รองเท้ายาง รวม เป็นสาว 4 ย. แล้ว

หน้าตาข้าพเจ้าดำ ๆ ต่าง ๆ ไม่ใช่เพราะถูก แดดเผาเสียย่ำเย้อย่างเดียว แต่เป็นเพราะโดนน้ำ- ลาย ไม่ใช่ถูกจูบแบบฝรั่งเศสด้วยนะ แต่เป็นเพราะ คนพูดพ่นน้ำลายกระเด็นเป็นฝอย แค่นั่นเรื่องต่าง ๆ ก็เหนียวพอแรง ยิ่งแถมเหนียวกับที่ต้องส่งภาษาสั่ง อาหารอีก ในที่สุดไปร้านเจ้าประจำดีกว่าจะกินอะไร ก็ซื้อเอา 2-3 วันแรกรับว่า สุขภาพจิตเสื่อมไปมาก วันหลัง ๆ ค่อยดีขึ้นหรืออาจจะเป็นเพราะหมดแรง เลยเลิกปั่น แต่น่าสังเกตว่าค่าใช้จ่ายที่นี่สูงมาก คิด ไปคิดมาอะไรก็แพง กินอยู่แพงทีเดียว

ข้าพเจ้าทั้งอดทั้งทนจนถึงวันสุดท้ายของการ- ประชุม ที่บอกว่าทั้งอดก็เพราะต้องอดข้าวกลางวัน ไม่มีอะไรขายนอกจากขนมปังแข็ง ๆ ยัดไส้แฮม แต่ ละคำแทบตึงฟันปลอมหลุดติดมาด้วย ก็เลยเลือก

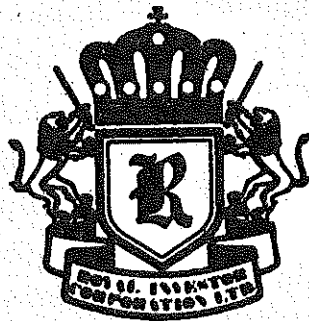
กินแต่ที่นี้ม ๆ น้ำ 1 กระป๋อง ถ้าจะออกไปกินข้าง- นอกต้องเดินฝ่าแดด 45° C ไป-กลับราว ๆ 1½ กิโลเมตร และอาหารทุกอย่างมันเยิ้ม จึงต้องยอมอด และที่ต้องทนก็เพราะต้องทนทรมาณสังขารอยู่กับ ความร้อน ข้าพเจ้าลืมเล่าไปว่ามีที่นั่งรอก่อนเข้า- ประชุมอีก 2 ที่ นอกจากในห้องโถงที่ร้อนระอุกับ ได้ต้นไม้คือ ตามชั้นบันได 2 ข้างตึก ตอนเช้านั่ง- ด้านตะวันตก ตอนบ่ายร้อนทั้ง 2 ข้าง ตอนเย็นนั่ง ด้านตะวันออก ข้าพเจ้านั่งลี้ลมลี้แดดอยู่แถว ๆ ชั้นบันได ใครอยากเดินข้ามก็ข้ามไป เวลาร้อนจัด ๆ ขึ้นมาหมดอาลัยตายอยากเอาจริง ๆ เพราะปกติข้าพ- เจ้าเป็นโรคแพ้แดดแพ้ความร้อนอย่างมากอยู่แล้ว แม้ จะท่องคาถาทุกวันว่า บ้านนี้เมืองนี้เขามีปราชญ์ยิง- ใหญ่มาแต่อดีต ถ้าเราอยากเป็นปราชญ์บ้างก็ต้อง อดทนอย่างเขา ท่องเข้าท่องเย็น ตอนเช้าข้าพเจ้า เดินจากโรงแรมไปที่ประชุมเป็นฝั่งที่ริมแฉะเข้าไป ในโบสถ์ เขามีพิธีทุกเช้า อารมณ์ค่อนข้างเย็นลง บริ- จากเงินแล้วก็เอาเทียนไปจุดคารวะ เดินต่อไปอีกสัก 3-4 นาทีก็ถึงที่ประชุม

วันเสาร์ที่ 16 เวลา 10-12 น. เป็นช่วงเวลา การปิดประชุม ทุกคนไปรวมกันที่ห้องประชุมเปิด แอร์เย็นหน่อย ๆ บรรยากาศดี เพราะทุกคนจะได้ เลิกทำงาน กลับบ้านกันเสียที มีกรากล่าวขอบคุณ เจ้าของบ้าน เจ้าของสถานที่ เจ้าหน้าที่ ทุกคนที่ช่วย ให้งานประชุมสำเร็จไปด้วยดี ปรบมือกันจนเจ็บไป หมด ร่ำลากันและต่างก็แยกย้ายกันไปตามทางของตน

ได้รับแจ้งว่าวันอาทิตย์ที่ 17 จะมีรถยนต์มารับที่โรงแรมตอนตี 5 กับ 10 นาที พาไปส่งสนามบินเพื่อขึ้นเครื่องบินเที่ยว 7.10 น. โดยจะรับพวกที่พัก Olympia ตอนตี 5 ก่อน ทุกคนต่างก็พากันยินดีแซ่ซร้องสรรเสริญความไม่ชอบใจต่าง ๆ ก็หมดสิ้นไป ข้าพเจ้ายิ่งนึกชมว่าเขารู้จักแก่ความบกพร่องและจากกันด้วยความรู้สึกที่ดี! พวกที่พักโรงแรมเดียวกับข้าพเจ้าต่างก็ให้โรงแรมปลูกตอนตี 4 เก็บของลงมานั่งรอรถกันหน้าสลอน ตี 5 ผ่านไปและก็ผ่านไปจนถึงอีก 10 นาทีจะตี 6 ชักอะใจ พวกเราเริ่มโกรธกันใหม่เหมือนมาถึงวันแรก รีบจับแท็กซี่ไปก่อน 4 คน 1 คัน เพื่อไปบอกที่สนามบินว่ายังมีตกค้างอีก 1 กลุ่มให้คอยด้วย พอไปถึงสนามบินก็เห็นกลุ่มที่พัก Olympia ซึ่งรวมทั้ง ดร. ประภา และ อ. พูนศรี นั่งหน้าสลอนที่สนามบินแล้ว ก็เลยได้ต่อว่า ๆ ทำไมไม่แวะรับ ได้รับคำชี้แจงว่ารถขยับเลยออกมานอกเมืองแล้วถึงได้เอะใจและรถก็เต็มด้วย ไม่รู้จะบอกคนขับอย่างไร อะไรทำนองนี้ ข้าพ-

เจ้าไม่ได้คิดว่าจะต้องมีค่าใช้จ่ายเรื่องแท็กซี่ก็เลยต้องกวาดกระเป๋าแทบแย้ เพราะไม่ได้ตั้งใจจะแลกเงินกรีกไว้ ในที่สุดก็จบลงได้ ย. ตัวที่ 5 ก็คือกระเป๋าเงินขุบ

ในที่สุดข้าพเจ้าก็ได้เดินทางถึงปารีสโดยที่ต้องไปลงที่ Orly (ซึ่งข้าพเจ้าไม่เคยบินเข้าเลยนับตั้งแต่ไปเรียนต่อในปี 1960) คนไปคอยรับก็พลัดกับข้าพเจ้า เพราะสับสนไปหมดกว่าจะหากันพบก็ร่วม 1 ชั่วโมง พักอยู่ปารีส 1 คืนก็บินต่อกลับกรุงเทพฯ แฮ่! ถึงเสียที และสาว (เมีย) 5 ย. ก็กลับถึงกรุงเทพฯ ด้วยสภาพที่ทรุดโทรมเต็มที่ และวันนี้ข้าพเจ้าก็เลยขอถือโอกาสลาแฟน ๆ บทความของข้าพเจ้า เพราะจะเป็นบทเพลงไม่ใช่บทความบทสุดท้ายที่ข้าพเจ้าจะได้เขียนให้วารสารของ ส.ค.ส.ท. ข้าพเจ้ามีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นมากและรับใช้สมาคมมานานถึง 10 ปี สมควรปลดขรา ให้คลื่นลูกใหม่แนวใหม่ได้มาทำหน้าที่ โลกจึงจะพัฒนา จึงต้องขอล่าลาไว้ ณ ที่นี้เสียเลย

บริษัท รอยัลอินเวสเตอร์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด
ROYAL INVESTOR CORPORATION LIMITED.

Sinthorn Bldg. 4th Flr. 132 Wireless Rd. Bangkok 10500
Tel. 2500210-3, 2520215 ext, 400-404
Tly. 84055 ROYAL TH

งานเฉลิมฉลองครบรอบ 500 ปี ที่เมือง

Brest

รวบรวมโดย *ประมาณ ลี้ศิริเสริญ**

Brest เป็นเมืองท่าเรือสำคัญเมืองหนึ่ง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของประเทศฝรั่งเศส ลักษณะพื้นที่เป็นแผ่นดินที่ยื่นออกไปในมหาสมุทรแอตแลนติก อยู่ในส่วนที่เรียกว่า Finistère เดิมเป็นเมืองเล็ก ๆ สร้างเมื่อศตวรรษที่ 3 มีป้อมปราการและปราสาทใหญ่ ๆ สมัยโรมัน เป็นฐานทัพเรือที่สำคัญของประเทศ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 Brest ขยายตัวใหญ่ขึ้นทั้งตัวเมืองและจำนวนพลเมือง โดยรวมตำบลต่าง ๆ ตามชนเมืองเข้าด้วยกัน มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย มีทั้งธรรมชาติ โบราณสถาน สถานที่พักผ่อน สถานตากอากาศ สนามกีฬาประเภทต่าง ๆ ศูนย์การค้าที่กว้างใหญ่ ฯลฯ ตามตำบลที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวมีโรงแรมชั้นดี มีภัตตาคารมากมาย มีอาหารทะเลอันลือชื่อ เป็นที่รู้จักกันทั่วไปเพราะแถบ Finistère นี้มีฟาร์มกุ้ง หอย ปู ปลาอยู่ทั่วไป

กลางใจเมืองมีถนนสายประธานสายหนึ่งชื่อ Rue de Siam อาคาร 2 ฟากถนนเป็นร้านค้าขนาดใหญ่ และขนาดย่อมตลอดสาย มีสินค้าที่วางขายส่วนใหญ่เป็นของดีมีราคา ตอนกลางวันจะมีผู้คนเดินจับจ่ายสินค้าหนาแน่นทุกวัน รวมทั้งขบวนพาหนะก็คับคั่งเช่นกัน เหตุที่เมือง Brest ในประเทศฝรั่งเศสตั้งชื่อถนนสายสำคัญของเมืองว่า Rue de Siam และบรรดาร้านรวงต่าง ๆ ส่วนมาก

*เลขานุการสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย, อาจารย์ประจำกรุงเทพมหานครพาณิชย์วิทยาลัย

ก็มักจะมีชื่อ Siam ติดตามมาด้วย เช่น cinéma Siam, Siam Hotel, Siam Sport, Siam Optic ฯลฯ นั้น สืบเนื่องมาจากการเจริญสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศสติดต่อกันมาตั้งแต่ ค.ศ. 1684 จนถึงปัจจุบันนี้นับเวลาได้ 300 กว่าปีแล้ว ซึ่งอาจลำดับเหตุการณ์ที่ผ่านมามีดังนี้

เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน ค.ศ. 1684 คณะราชทูตไทยจากราชอาณาจักรสยาม (ปัจจุบันคือประเทศไทย) เดินทางจากประเทศสยามที่อยู่ห่างไกลจากประเทศฝรั่งเศสโดยทางเรือมาถึงที่คาแลส์ (Calais) ได้รับการต้อนรับจากพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ที่พระราชวังแวร์ซาย (Versailles)

วันที่ 3 มีนาคม ค.ศ. 1685 เรือโดยสารชื่อ L'Oiseau ลำหนึ่ง กับ La Maligne อีกลำหนึ่ง ออกเดินทางจากเมือง Brest นำคณะราชทูตสยามชุดแรกเดินทางกลับประเทศสยามพร้อมกับคณะราชทูตฝรั่งเศสร่วมเดินทางมาด้วย เพื่อเข้าเฝ้าสมเด็จพระนารายณ์มหาราชพระเจ้าแผ่นดินสยาม

ต่อมาเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม ค.ศ. 1685 เรือโดยสารทั้ง 2 ลำเดินทางออกจากประเทศสยามกลับมายังประเทศฝรั่งเศสพร้อมกับนำคณะราชทูตไทยคณะที่ 2 มา ราชทูตคณะนี้ขึ้นบกที่เมือง Brest เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน ค.ศ. 1686 และพักอยู่ที่เมืองนี้ 2-3 วัน ก่อนที่จะเดินทางต่อไปยังกรุงปารีส ซึ่ง จะได้รับการต้อนรับจากพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ในปลายเดือนกรกฎาคม

หลังจากเข้าเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ในพระราชวังแวร์ซายส์แล้ว ในวันที่ 14 มกราคม ค.ศ. 1687 คณะราชทูตไทยก็ออกจากกรุงปารีส กลับมาที่เมือง Brest อีกครั้ง เพื่อลงเรือกลับประเทศสยาม

การมาถึงเมือง Brest ของคณะราชทูตสยาม เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน ค.ศ. 1686 เป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญวันหนึ่งของประเทศฝรั่งเศส เรือโดยสารขนาดใหญ่ L'Oiseau และ La Maligne นำราชทูตทั้ง 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้แทนพระองค์สมเด็จพระนารายณ์มหาราช แวดล้อมด้วยขุนนางชั้นผู้ใหญ่ ล่าม และกลุ่มผู้รับใช้ บริวาร นำของขวัญมาเพื่อถวายแด่พระเจ้าแผ่นดินฝรั่งเศส

ขบวนแห่เป็นแถวอันยาวเหยียดเดินไปตามถนนสายประธานของเมือง Brest ชื่อถนนแซงต์-ปีแยร์ (Saint Pierre) มุ่งไปสู่ศาลาว่าการของเมืองนี้ ชื่อ Hotel Saint Pierre ราชทูตทั้ง 3 ท่าน และบรรดาขุนนางเจ้านายฝ่ายสยามประเทศ แห่งซีกโลกตะวันออกแต่งกายอย่างสง่าสวยงาม ทำให้บรรดาฝูงชนที่เฝ้าดูขบวนแห่บังเกิดความตื่นเต้น เนื่องจากไม่เคยพบเห็นมาก่อน ชาวเมือง Brest ในสมัยศตวรรษที่ 17 ครั้งนั้น มีความสนใจในลวดลายสีสันทอง เพชร นิล จินดาเต็มยศ ชาวเมือง Brest ถึงกับอุทานกับผู้ใกล้เคียงว่า "ทำอะไรหนอ เราจึงจะเป็นชาวสยามอย่างเขาบ้าง"

เหตุการณ์เหล่านี้เกิดเป็นความสำคัญฝังใจประชาชนพลเมือง Brest และนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1686 เป็นต้นมา ชาวเมือง Brest เรียกถนนสายนี้จนติดปากว่า "ถนนสยาม" Rue de Siam เรื่อยมาแทนที่จะเรียกถนนแซงต์ปีแยร์ Rue Saint Pierre ซึ่งเป็นชื่อดั้งเดิม แม้ว่าหลังจากการปฏิวัติการปกครองของสาธารณรัฐ ได้มีการเปลี่ยนชื่อจาก Rue de Siam มาเป็น Rue de la Loi แต่ประชาชน

ก็ยังยืนยันให้คงชื่อ Rue de Siam ตลอดมาจนทุกวันนี้ เมื่อมีการต้อนรับอย่างมโหฬารผ่านไป คณะราชทูตสยามได้พักอยู่ในเมือง Brest 2-3 วัน ต่อมาลงเรือไปยังเมือง "ลังเวอ็อก" Lanvéoc ซึ่ง ณ ที่นั้น ทางการฝรั่งเศสได้จัดเตรียมแคว่หามด้วยม้า หึงดงามสมเกียรติ คอยรับเพื่อเดินทางมุ่งหน้าไปยังนครหลวง-

เวลาผ่านมารอบ 300 ปี ชาวเมือง Brest มีความยินดีที่จะจัดงานเฉลิมฉลองขึ้นด้วยความเบิกบาน เป็นการระลึกถึงวันเดินทางมาเจริญสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศสยามกับประเทศฝรั่งเศสของคณะราชทูตสยามเมื่อครั้งอดีต งานได้มีขึ้นเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 1986 ให้ชื่อว่า "ความฝันของสยาม" Le Reve de Siam เทศบาลเมือง Brest ได้ตกแต่งถนนโดยชิงผ้าแผ่นป้ายพื้นสีแดงตัวอักษรสีเหลืองทอดขวางถนนเป็นระยะ ๆ ก่อนหน้าวันงานหลายวัน เขียนเป็นภาษาไทยว่า ยินดีต้อนรับคณะราชทูตสยาม และเขียนเป็นภาษาฝรั่งเศสว่า Bienvenu aux Ambassadeurs de Siam

ในวันที่ 14 มิถุนายน ค.ศ. 1986 อันเป็นวันงาน ช่วงเช้าผู้คนยังเดินซื้อของในถนนสยามอย่างหนาแน่นตอนบ่ายประมาณ 15.00 น. ผู้คนเริ่มจางลง และในที่สุดตำรวจก็ปิดถนนเวลา 17.00 น. ถนนจึงเรียบสงัดจากยวดยาน แต่บนทางเท้าทั้ง 2 ฝากกลับมีประชาชนแต่งตัวอย่างสวยงามมาเยือนรอเพื่อดูขบวนแห่เจ้าพระยาโกษาปาน

ส่วนในศาลาว่าการเทศบาลได้มีงานเลี้ยงรับรองท่านนายกเทศมนตรี ได้กล่าวสุนทรพจน์ชื่นชมยินดีในสัมพันธไมตรีอันยาวนาน และมีความภาคภูมิใจที่เมือง Brest ได้รับมรดกแห่งสัมพันธภาพอันนี้ตลอดมา และยังยืนต่อไป

ใกล้ 23.00 น. ผู้คนเพิ่มจำนวนมากขึ้น ยืนบ้าง นั่งบ้าง แออัดยัดเยียดกันแน่นบนบาทวิถีทั้ง

2 ฟากของถนน ซึ่งประดับประดาด้วยไฟราวพาดข้ามถนนยาวตลอดทั้งสาย

เวลา 23.00 น. ขบวนทหารม้า และแถววงของกองทัพเรือ แต่งกายแบบในศตวรรษที่ 17 บรรเลงเพลงนำหน้าขบวนจากท่าเรือที่อยู่ส่วนล่างของถนน เมื่อเคลื่อนขบวนขึ้นมาถึงหน้าลาน Place de la Liberte ก็ตั้งวงหันหน้าออกไปสู่ทะเล ขบวนต่อจากแถววงเป็นขบวนทหารม้า และขบวนขุนนางชาวเมือง Brest ทั้งหญิงและชายแต่งกายชุดหลากหลายสวยงามน่าชม ฝ่ายชายสวมวิกผมยาวประป่า เช่นเดียวกับข้าราชการสำนักในสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 มีผู้แทนพระองค์ของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 นั่งรถเทียมม้าตามขบวนขุนนาง จากนั้นเป็นขบวนทหารเรือ แต่งกายชุดโบราณ เว้นระยะเล็กน้อยเป็นกลุ่มนักเรียนสตรีป่า นำเสื้อดำ กุหลาบ ลิง ช้าง มาเข้าขบวนด้วย รั้วขบวนก็ขาดหายไปพักใหญ่ ผู้ชมนคอยชะเง้อดูว่าจะมีอะไรดี ๆ มาอีก ครั้นแล้วก็มีเสียงกลองยาวของไทย มีสาวไทย 2 คน เดินร่าตามจังหวะกลอง ในขบวนมีคนประมาณ 10 คน เดินนำขบวนเกี่ยว คานหาม 3 คัน เกี่ยวแต่ละคันมีคนหาม 4 คน ในเกี่ยวมีราชทูตไทยนั่งมาคนละคัน คนหามแต่งกายสีต่าง ๆ ขบวนเกี่ยวห้อมล้อมด้วยกองทหารของกองทัพเรือแต่งกายแบบโบราณ และปิดท้ายขบวนด้วยช้าง 3 ตัว เดินตามหลังมา

เมื่อขบวนทั้งหมดมาถึงหน้าลาน Place de la Liberte ซึ่งมีแถววงกับบรรดาขุนนางและผู้แทนพระองค์ รวมทั้งประชาชนในสมัยนั้นคอยยืนต้อนรับ เมื่อขบวนของราชทูตสยามหยุดอยู่ตรงหน้า กลุ่มขุนนางที่มาคอยรับฝ่ายหญิงก็ทำความเคารพแบบถอนสายบัว และฝ่ายชายก็โค้งคำนับแบบฉบับชาวฝรั่งเศส แถววงบรรเลงเพลงชาติไทย และบรรเลงเพลงชาติฝรั่งเศสตามลำดับ เป็นอันเสร็จพิธีการเดินทางสวนสนาม

ผู้ที่เดินสวนสนามทั้งหมดก็เดินไปยังเวที ซึ่งอยู่ถัดจากหน้าลานประมาณ 400 เมตร และต่อมาการแสดงแสงและเสียงก็เริ่มขึ้น

จากแรก แสดงให้เห็นว่าขณะที่ชาวเมือง Brest กำลังทำมาหากินประจำวัน เช่น คนชราที่อยู่บ้านเลี้ยงลูกหลาน ส่วนชายฉกรรจ์และหญิงออกไปทำงานนอกบ้าน ที่ชายทะเล มีชาวประมงกำลังทำงานประจำวันกันอยู่ ครั้นแล้วก็มีผู้เห็นเสากระโดงเรือไกลลิบ ๆ แล่นตรงมายังท่าเรือ ทำให้ผู้คนเหล่านั้นต่างหยุดทำงานมายืนดูเรือใบ 2 ลำ ที่กำลังแล่นใกล้เข้ามาจนเห็นชัดเจนว่าเป็นเรือโดยสารขนาดใหญ่สักครู่หนึ่งก็มีกองทัพเรือ และก็มีทั้งกองทหารบกทหารเรือ และขุนนางชาว Brest พวกกันมายืนรอเรือใบเต็มไปหมด ทำให้ท่าเรือในวันนั้นมีความคึกคัก ผู้คนเพิ่มความหนาแน่นยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในฉากก็มีการละเล่นต่าง ๆ อย่างสนุกสนาน เช่น มีการเล่นกล ฟันไฟ แสดงการโยนห่วงและกายกรรม

ต่อมามีขบวนราชทูตทั้งสามนั่งเกี่ยวคานหามขึ้นมา ผู้ชมนพากันมาห้อมล้อมแสดงความยินดี ราชทูตออกจากเกี่ยว ผู้แทนพระเจ้าแผ่นดินฝรั่งเศสเข้าไปต้อนรับ ต่างแสดงความเคารพซึ่งกันและกัน ขณะนั้นมีการบรรเลงเพลงไทยเดิม มีการมอบของขวัญเพื่อนำไปถวายพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ทำให้เห็นบรรยากาศที่เป็นมิตรอันแน่นแฟ้น ต่อจากนั้นมีการจุดดอกไม้ไฟอย่างมโหฬาร นานประมาณ 20 นาที เป็นอันเสร็จพิธี

ผู้คนที่มาเบียดเสียดดูการแสดงบนเวทีมีไม่น้อยกว่า 30,000 คน ที่ Place de la Liberte รวมทั้งผู้ที่ยืนชมขบวนแห่อีกด้วยประมาณไม่ต่ำกว่า 60,000 คน เพราะดูหนาแน่นเต็มถนนสยามไปหมด

โครงการศึกษาและทัศนศึกษาภาคฤดูร้อน ในประเทศฝรั่งเศส รุ่นที่ 2 (1988)

ประมาณ ลีศิริเสริญ¹
อรวรรณี ป้านสวาสดี²

สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ได้ร่วมมือกับสำนักทูตวัฒนธรรม สถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย จัดทำโครงการนี้ขึ้นเป็นปีที่ 2 โดยมี AFAVILO³ (Association Féderative d'Accueil à Vocation Internationale "Loire-Ocean") เป็นผู้ประสานงานที่ประเทศฝรั่งเศสเช่นเดียวกับรุ่นที่ 1 ในปีนี้มีกำหนดเวลาตั้งแต่วันที่ 3 เมษายน-1 พฤษภาคม 2531 รวมเป็นระยะเวลา 1 เดือน

ปีนี้มีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 23 คน เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จากโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดจำนวน 17 คนเป็นชาย 2 คน หญิง 15 คน และนิสิต นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ จำนวน 6 คน เป็นชาย 1 คน หญิง 5 คน โดยผู้เข้าร่วมโครงการเสียค่าใช้จ่ายคนละ 48,000 บาท รัฐบาลฝรั่งเศสโดยสำนักทูตวัฒนธรรม สถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทยให้ความช่วยเหลือเป็นตัวเงินอีกจำนวนหนึ่งรวมทั้งบริการอื่น ๆ ตลอดจนให้สิทธิ

ในด้านการประกันสังคม ซึ่งเป็นผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับสิทธิเช่นเดียวกับนักเรียนทุนรัฐบาลทุกประการ นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมโครงการจะเดินทางไปศึกษาภาษาและวัฒนธรรมฝรั่งเศสโดยพำนักอยู่กับครอบครัวชาวฝรั่งเศสแล้วยังทำหน้าที่เป็นยุวทูตเผยแพร่วัฒนธรรมไทยให้ชาวฝรั่งเศสรู้จักอีกด้วย

กรรมการบริหาร ส.ค.ส.ท. ไปส่งและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ ณ ห้องผู้โดยสารขาออก สนามบินดอนเมือง

ผู้เข้าร่วมโครงการทั้ง 23 คน ภายใต้การดูแลของผู้แทน ส.ค.ส.ท. ซึ่งได้แก่อาจารย์ประมาณ ลีศิริเสริญ และอาจารย์อรวรรณี ป้านสวาสดี ได้ออกเดินทางจากประเทศไทย เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2531 โดยสายการบิน AIR FRANCE เที่ยวบินที่ AF 179 เวลา 21.50 น. ซึ่งเป็นเที่ยวบิน NON STOP จึงใช้เวลาเดินทางเพียงประมาณ 13 ชั่วโมง ถึง PARIS ที่สนามบิน CHARLES

¹ เลขานุการ ส.ค.ส.ท., อาจารย์ประจำโรงเรียนกรุงเทพมหานคร วิทยาลัย

² ผู้ช่วยเลขานุการ ส.ค.ส.ท., อาจารย์ประจำโรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย

³ Une association sans but lucratif créée en 1983, à l'instigation du MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES et avec son soutien, par un groupe de NANTAIS s'occupant d'ACCUEIL INTERNATIONAL.

DE GAULLE II (CDG I สำหรับสายการบินอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ AIR FRANCE) วันอาทิตย์ที่ 3 เมษายน 2531 เวลา 5.30 น. (เวลาท้องถิ่น) เมื่อผ่านการตรวจหนังสือเดินทางแล้ว⁴ ก็ออกไปพบชายอายุประมาณ 50 ปี ยืนถือป้ายเขียนว่า AFAVILO NANTES ซึ่งคือ Monsieur, Jacques GAUDUCHEAU ประธาน AFAVILO ท่านได้นำพวกเราไปขึ้นรถโค้ชซึ่งจอดรออยู่หน้าประตูทางออกที่ใกล้ที่สุดเพื่อให้ความสะดวกแก่คณะของเราในการขนสัมภาระไปใส่ไว้ใต้ท้องรถ รถของเราออกจาก CDG II เวลาประมาณ 6.30 น. เพื่อเดินทางไป NANTES⁵ ซึ่งอยู่ห่างจาก PARIS ไปทางทิศตะวันตกราว ๆ 400 กิโลเมตร ในระหว่างทาง M. GAUDUCHEAU ได้อธิบายถึงสถานที่และภูมิประเทศที่สำคัญซึ่งรถแล่นผ่าน และเพื่อให้ผู้เข้าร่วม

โครงการเข้าใจดีขึ้น จึงให้ครูผู้ดูแลแปลเป็นภาษาไทยด้วย ประธาน AFAVILO ชมว่าผู้เข้าร่วมโครงการรุ่นนี้มีหน้าตาอึดแอ้มดีมาก กล้าพูด กล้าตอบ ไม่ขี้อาย ในรถมีตู้เย็นแช่น้ำผลไม้และน้ำเปล่า พร้อมทั้งมีขนมต่าง ๆ ไว้ให้บริการประธาน และยิ่งไปกว่านั้นยังมีห้องน้ำไว้บริการอีกด้วย แต่ไม่มีใครใช้ เพราะไม่ทราบว่าจะทาง AFAVILO จะจัดรถที่มีห้องน้ำบนรถให้ จึงได้จัดการเรียบริยแล้วที่สนามบิน ซึ่งทำให้คณะของเราต้องเสียเวลารอบางคนที่มัวแต่หาห้องน้ำที่สนามบินทำให้ออกเดินทางช้ากว่าที่ M. GAUDUCHEAU กำหนดไว้ 20 นาที ที่ AFAVILO จัดรถที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกเช่นนี้ก็เนื่องจากมีประสบการณ์ในการต้อนรับผู้เข้าร่วมโครงการรุ่นที่ 1 เมื่อปีที่แล้ว

⁴ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาบางคนตอบเป็นภาษาฝรั่งเศสไม่ได้ ว่ามาประเทศฝรั่งเศสทำไม ทำให้เจ้าหน้าที่กักตัวไว้ พอดีมีนิสิตนักศึกษาซึ่งยื่นเข้าแถวตามหลังมาช่วยตอบให้ เจ้าหน้าที่ตรวจจนเข้าเมืองจึงอนุญาตให้ผ่านประตูออกไปได้ ดังนั้นในการปฐมนิเทศ ต้องอย่าให้ผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนเอาใจใส่กับสิ่งนี้ด้วย

⁵ จากการที่องค์กรนักกิตติมศักดิ์และผู้แทนกรรมการบริหาร ส.ค.ส.ท. ได้ไปดูงานด้านการศึกษา ณ ประเทศฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 15-24 มิถุนายน 2531 ทำให้ได้ไปพบเห็นศูนย์สอนภาษาที่น่าสนใจที่เมือง BREST ศูนย์นี้มีชื่อว่า CIEL (CENTRE INTERNATIONAL D'ETUDES DES LANGUES) เป็นศูนย์ภาษาที่แม้แต่ชาวฝรั่งเศสที่ต้องการเรียนภาษาต่างประเทศก็มาเรียนที่นี่ ส.ค.ส.ท. จึงคิดที่จะส่งผู้เข้าร่วมโครงการรุ่นที่ 3 ไปที่ BREST เพื่อเรียนที่ CIEL ซึ่งจะเป็นผลดีต่อผู้เข้าร่วมโครงการที่จะได้พบปะเพื่อนชาวฝรั่งเศสในขณะที่เรียนอยู่ที่ศูนย์ ซึ่งไม่เหมือนกับการเรียนที่ NANTES ที่ผู้เข้าร่วมโครงการต้องเรียนในกลุ่มของตนเอง ไม่มีโอกาสได้พบนักเรียนชาวฝรั่งเศสในขณะที่เรียน นอกจากนั้นชาว BREST ยังรู้จักประเทศไทยเป็นอย่างดีมาเป็นเวลากว่า 300 ปีมาแล้ว จะเห็นได้จากกรณีที่นายกเทศมนตรีได้จัดงานเลี้ยงรับรองต้อนรับผู้เข้าร่วมโครงการของเราที่ไปเยือนทั้ง 2 รุ่น (รายละเอียดเกี่ยวกับ BREST กรุณาหาอ่านได้ในวารสาร ส.ค.ส.ท. ฉบับเดียวกันนี้ ในหัวเรื่องว่า "งานเฉลิมฉลองครบรอบ 300 ปีที่ BREST") อนึ่งจากการที่นางริดา บุญธรรม อุปนายก ส.ค.ส.ท. ได้ไปดูงานที่ VICHY ณ ศูนย์ CAVILAM เมื่อเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม 2531 จึงมีความเห็นว่าศูนย์นี้น่าจะเป็นอีกศูนย์หนึ่งที่ ส.ค.ส.ท. ควรจะรับไว้พิจารณาด้วย เพราะมีข้อเสนอน่าสนใจ กล่าวคือศูนย์นี้อินดีที่จะร่วมเป็นผู้ประสานงานกับสมาคมฯ เกี่ยวกับโครงการศึกษาและทัศนศึกษาภาคฤดูร้อนในประเทศฝรั่งเศสรุ่นต่อไป โดยเสนอให้จัดนักเรียนอายุระหว่าง 12-18 ปี เป็นกลุ่ม ๆ ละ 12 คน มีครู 1 คนเป็นผู้ดูแลประจำกลุ่ม และในขณะที่นักเรียนเข้าชั้นเรียนก็จะจัดให้ครูผู้ดูแลได้เข้าเรียนกับกลุ่มครูที่มาจากชาติอื่น นอกจากนี้ยังจะจัดหาที่พักให้อีกด้วย ส่วนระยะเวลานั้นให้สมาคมฯ เป็นผู้กำหนด

ด้านหน้าของ FOYER PORTE NEUVE

คณะของเราถึงที่พัก FOYER PORTE NEUVE (FOYER DES JEUNES TRAVAILLEURS) ซึ่งตั้งอยู่ที่ 1 PLACE SAINTE ELIZABETH, 44000 NANTES เมื่อเวลา 11.50 น. จึงใช้เวลาเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมง หยุดพักระหว่างทางราว ๆ 40 นาที เพื่อให้คนขับรถรับ-ประทานอาหารเช้า ที่ที่พักมีกรรมการ AFAVILO 2 คนคอยต้อนรับคณะของเราอยู่ ซึ่งได้แก่ Madame Pascale DEPIERRE เลขานุการ, Madame Danielle HART กรรมการ และ Catherine ลูกพี่ลูกน้องของ Mme HART ซึ่งปกติทำงานอยู่ที่ PARIS แต่มาพักผ่อนช่วงวันหยุดเทศกาล Paques จึงมาช่วยร่วมต้อนรับคณะของเราด้วย บรรยากาศของ NANTES ช่วงระยะเวลาที่พวกเราไปถึงนั้น เวียบเหงามากเนื่องจากว่าตรงกับวันอาทิตย์และเป็นช่วงวันหยุดเทศกาล Paques อากาศภายนอกอาคารมีอุณหภูมิราว ๆ 5-7 องศาเซลเซียส ประกอบกับมีลมพัดแรงด้วย ทุกคนจึงรีบขนสัมภาระเข้าตัวอาคารอย่างรวดเร็วเพื่อหนีอากาศหนาว อึ่งเนื่องจากเป็นเวลาที่เที่ยงวันพอดี กรรมการ AFAVILO จึงจัดให้คณะของเรารับประทานอาหารกลางวันในห้องอาหารชั้นล่างของที่พัก อาหารมื้อนี้ ผู้เข้าร่วมโครงการบางคนไม่ค่อยชอบนักเพราะเป็นอาหารแบบ

เย็น ๆ REPAS FROID) ซึ่งได้แก่ ใก่อบ ขนมปัง ขนมคล้ายขนมสาลี ซาหรือกาแฟ และน้ำส้ม หลังจากนั้น Mme DEPIERRE ได้มอบกุญแจห้องพักให้ผู้ดูแลแจกจ่ายให้แก่ผู้ร่วมโครงการตามความเหมาะสม ที่ห้องพักนี้มี 9 ชั้น พวกเราต่างแยกย้ายกันไปพักตามห้องพักต่าง ๆ ที่ทางห้องพักจัดให้ดังนี้

ชั้น 4 จำนวน 2 ห้อง ๆ ละ 2 คน (อาจารย์ผู้ดูแล 2 คน, นักเรียนหญิง 2 คน)

ชั้น 6 จำนวน 2 ห้อง ๆ ละ 2 คน (นักเรียนหญิง 4 คน)

ชั้น 8 จำนวน 2 ห้อง ๆ ละ 2 คน (นักเรียนหญิง 4 คน)

ชั้น 9 จำนวน 1 ห้อง ๆ ละ 3 คน (นักเรียนชาย 3 คน)

ชั้น 9 จำนวน 1 ห้องชุด (นักเรียนหญิง 10 คน)⁶

⁶ การที่นักเรียนอยู่รวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ มีข้อดีที่ว่า เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี แต่มีข้อเสียคือส่งเสียงดังและเกิดความเคยชินที่จะต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ เมื่อย้ายไปอยู่ห้องพักอื่น เช่น FOYER PTT หรือ AUBERGE DE JEUNESSE ซึ่งต้องแยกกันอยู่ห้องละ 3-4 คน ทำให้ไม่อยากแยกกัน ทั้ง ๆ ที่เจ้าหน้าที่ของ FOYER PTT ได้จัดห้องพักให้คณะของเราอยู่ในส่วนเดียวกัน คือปีกขวามือของชั้นที่ 3 และชั้นที่ 4 และแม้แต่ที่ AUBERGE DE JEUNESSE ซึ่งจัดห้องพักให้อยู่ติดกันในชั้นเดียวกันก็ตาม ผู้เข้าร่วมโครงการบางกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มที่เคยอยู่ห้องพักรวมใหญ่ด้วยกันไม่ยอมเข้าใจว่าแต่ละห้องพักไม่เหมือนกันคือบางแห่งไม่มีห้องชุดใหญ่ แต่ต้องแยกกันอยู่ตามจำนวนที่นอนที่ทางห้องพักจัดไว้ให้เท่านั้น ทำให้ต้องเสียเวลาอธิบายอยู่พักใหญ่กว่าจะยอมแยกย้ายกันเข้าห้องพัก ทำให้ผู้ดูแลชาวฝรั่งเศสเห็นว่าผู้เข้าร่วมโครงการบางคนขาดระเบียบวินัยดู ๆ ก็เป็นเรื่องปลื้มก้อย แต่ถ้าไม่เกิดเรื่องเช่นนี้ขึ้นก็จะดีมาก โดยเฉพาะในสายตาของชาวต่างชาติที่มองเยาวชนของเราอยู่

ขณะที่ผู้เข้าร่วมโครงการไปพักผ่อนตามห้องพักที่จัดให้ นั้น ผู้ดูแลนักเรียนได้ปรึกษาร้านอาหารกับ Mme DEPIERRE และคณะเกี่ยวกับรายละเอียดของรายการต่าง ๆ และรับมอบแฟ้มไว้แจกผู้เข้าร่วมโครงการ ในแต่ละแฟ้มมีกำหนดการของแต่ละวัน ตลอดจนเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับ NANTES เช่น แผนที่เมือง แผนที่การใช้รถประจำทางและรถราง สถานที่สำคัญที่นำไปชมเพื่อหาความรู้ รวมทั้งคู่มืออาหารของ Restaurant Universitaire ซึ่งราคาใบละ 9 F จำนวน 8 ใบสำหรับวันอังคารที่ 5 - วันศุกร์ที่ 8 เมษายน มื้อเช้าและมื้อเย็น (ส่วนคู่มืออาหารของสัปดาห์ที่ 2 นั้น Mme DEPIERRE

⁷ การที่กรรมการของ AFAVILO ตามใจและเอาใจผู้เข้าร่วมโครงการมากเกินไปในระยะแรก ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการคิดว่าจะได้รับการตามใจและเอาใจเช่นนั้นตลอดไป แต่ระเบียบการเข้าพักในแต่ละหอพักแตกต่างกันมาก กล่าวคือ หอพักแห่งที่ 2 (FOYER PTT) มีระเบียบในการพักอย่างเคร่งครัดมากกว่าหอพักแรก (FOYER PORTE NEUVE) ประกอบกับหอพักแห่งแรกที่เราพักไม่มีคนพักมากนักเนื่องจากอยู่ในช่วงวันหยุดเทศกาล PÂQUES ผู้เข้าร่วมโครงการจึงสามารถทำในสิ่งที่ต้องการได้ เช่น ส่งเสียงดัง ร้องตามทางเดินของแต่ละชั้น ทำอาหารรับประทานในห้องพัก (แม้ว่าจะมีห้องครัวในแต่ละชั้น) ซักเสื้อผ้าในห้องพัก ย้ายห้อง (ยกที่นอน) ไปนอนรวมกันที่ห้องชุด ซึ่งมี 10 คนอยู่แล้วแต่เดิม เป็นต้น จากการที่ผู้เข้าร่วมโครงการบางกลุ่มไม่ยอมปรับตัวให้เข้ากับระเบียบของหอพักแห่งที่ 2 แม้ว่าผู้ดูแลจะตักเตือนแล้วก็ตาม (อ้างว่าลืม) จึงได้รับการต่อว่าจากเจ้าของหอพักอยู่บ่อย ๆ ว่าผู้ร่วมโครงการพูดคุยกันและทำเสียงดังมาก แม้ว่าจะเป็นเวลาหลังเที่ยงคืนแล้วก็ตาม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ตามผู้เข้าร่วมโครงการบางกลุ่มก็เรียบร้อยดี สามารถปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของแต่ละหอพักได้เป็นอย่างดี ไม่ทำความหนักใจให้แก่ครูผู้ดูแลเลยแม้แต่น้อย สิ่งเหล่านี้ทาง ส.ค.ศ.ท. ได้ให้การอบรมแล้วในวันปฐมนิเทศ แต่ก็ขึ้นอยู่กับนิสัยเดิมของแต่ละบุคคลซึ่งเปลี่ยนแปลงได้ยาก

ได้นำมาให้วันศุกร์ที่ 8 เมษายน) จากนั้นผู้ดูแลได้มอบรูปถ่ายขนาด 1 นิ้ว ของผู้เข้าร่วมโครงการและของผู้ดูแลคนละ 1 รูป ให้แก่ Mme DEPIERRE เพื่อนำไปทำตัวใช้กับรถประจำทางและรถราง สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการเป็น billet mensuel jeune ราคา 64 F ส่วนสำหรับผู้ดูแลเป็น billet hebdo ราคา 37 F

สำหรับอาหารมื้อเย็นในวันนั้น Mme DEPIERRE และคณะได้เตรียมไว้ให้คณะของเราที่ห้องอาหารที่ชั้นที่ 1 ของหอพัก ส่วนใหญ่เป็นอาหารเหมือนมื้อกลางวัน เพียงแต่เพิ่มถั่วต้มและเปลี่ยนจากไก่อบ เป็นหมูแฮมเย็นซึ่งดูแล้วเหมือนไม่สุก ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการบางคนไม่ยอมรับประทาน แม้ว่าจะบอกว่าสุกแล้วก็ตาม ดังนั้น Mme DEPIERRE จึงอนุญาตให้นำภาชนะใส่อาหารไปปรุงระหมักึ่งสำเร็จรูปรับประทานในห้องพักได้⁷

เนื่องจากวันจันทร์ที่ 4 เมษายน 2531 ยังเป็นวันหยุดของเทศกาล PÂQUES อีกหนึ่งวัน ผู้เข้าร่วมโครงการจึงได้รับอนุญาตให้ตื่นสายได้เพื่อพักผ่อนได้เต็มที่และปรับตัวให้เข้ากับเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป ทาง FOYER PORTE NEUVE ได้อำนวยความสะดวกโดยขยายเวลาอาหารเช้าจากเวลาปกติคือ 6.00-9.00 น. เป็น 6.00-11.00 น. ให้คณะของเราอีกด้วย ณ ชั้นที่หนึ่งของหอพัก

คณะของเรารับประทานอาหารกลางวันและอาหารเย็นที่ห้องอาหาร "FLUNCH" วันจันทร์ที่ 4 เมษายน 2531

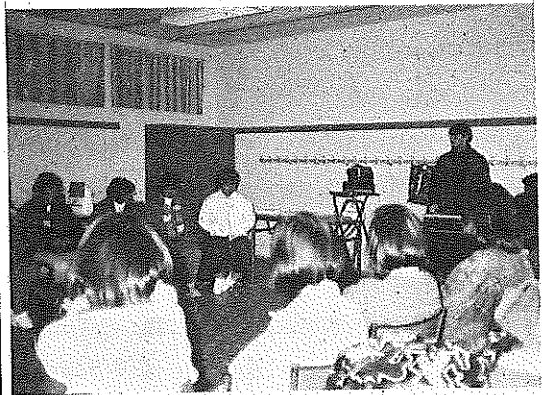
เวลา 11.30 น. Mme DEPIERRE ได้พา คณะของเราเดินไปยังร้านอาหารที่มีชื่อว่า **FLUNCH**⁸ ซึ่งอยู่ในใจกลางเมือง อยู่ห่างจากที่พักประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นร้านอาหารที่ต้องบริการด้วยตัวเอง สำหรับคณะของเรามีสิทธิเลือกอาหารเท่าที่กำหนดไว้เท่านั้น หลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทุกคนก็เดินกลับไปยังหอพักที่ห้อง- ชั้นล่างของหอพักเพื่อรับฟัง Mme DEPIERRE ซึ่งแจ้งเกี่ยวกับรายละเอียดของกำหนดการในแต่ละวัน ของช่วง 2 สัปดาห์แรก โดยผู้ดูแลแปลเป็นภาษาไทย ให้ฟังอีกครั้งหนึ่งเพื่อความเข้าใจตรงกัน หลังจากนั้น Mme HART และ Catherine ได้มารับช่วงต่อ โดยพาคณะเดินชมเมืองอย่างคร่าว ๆ ให้พอทราบว่ามีอะไรที่ไหนบ้าง เช่น มีห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ ตั้งอยู่ที่ถนนสายใดบ้าง ชมทางรถไฟประจำทางอยู่ที่ใด และเวลา 18.30 น. ก็เดินไปรับประทานอาหารเย็น ที่ร้าน **FLUNCH** ที่เดียวกับมื้อกลางวัน โดยมี Mme HART ไปเป็นเพื่อน

วันอังคารที่ 5 เมษายน 2531 ทุกคนตื่นแต่เช้า รับประทานอาหารเช้าเสร็จตรงตามเวลา⁹ และพร้อมที่จะขึ้นรถโค้ช 50 ที่นั่ง ที่ AFAVILO จัดให้มารับคณะของเราไปเรียนหนังสือตลอด 2 สัปดาห์

⁸ ที่คณะของเราได้มีโอกาสไปรับประทานอาหารกลางวันและอาหารเย็นที่ร้าน **FLUNCH** ก็เพราะว่า R.U. ปิดบริการหมดทุกแห่งในช่วงเทศกาล **PÂQUES**

⁹ ส่วนวันต่อ ๆ ไป ผู้เข้าร่วมโครงการบางกลุ่มเริ่มต้นสายกว่า เดิมขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าครูผู้ดูแลและเพื่อน ๆ อาสาสมัครบางคนจะช่วยเหลือประตุเรียกแล้วก็ตาม ทำให้ทั้งคณะต้องไปโรงเรียนสายไปบ้าง จึงต้องออกกระเปียบใหม่คือผู้ที่ตื่นสายไม่ต้องรับประทานอาหารเช้า นักเรียนจึงนำอาหารเช้าขึ้นไปรับประทานบนรถระหว่างทางไปโรงเรียน บางครั้งไม่ระมัดระวังทำหกและเปรอะเปื้อน ทำให้คนขับรถโกรธและห้ามนำอาหารขึ้นรถ

(5-15 เมษายน 2531) เข้านี้เป็นวันแรกที่จะมีการเรียนการสอน Mme DEPIERRE จึงไปกับคณะของเราด้วยโดยพาไปที่ **PÉDAGOGIE A** ซึ่งเป็นสถาบันของเอกชนที่จัดสอนภาษาฝรั่งเศสให้แก่ชาวต่างชาติ แต่เนื่องจากมีกลุ่มนักเรียนต่างชาติกำลังเรียนอยู่ก่อนแล้ว จึงไม่มีห้องว่างสำหรับนักเรียนของเรา จึงต้องไปเรียนที่ **Lycée Ernest Reman**, 10 rue de la Magenne, 44800 Saint-Herblain ซึ่งอยู่นอกตัวเมือง **NANTES** โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนเอกชนที่ยังอยู่ในระหว่างปิดภาคเรียนจนถึงวันที่ 15 เมษายน จึงมีห้องเรียนว่างให้สถาบันสอนภาษา **PÉDAGOGIE A** ขอยืมใช้สอนผู้เข้าร่วมโครงการของเรา

ผู้เข้าร่วมโครงการกลุ่มหนึ่งกำลังเรียนหนังสือกับ Mme Claudi **TEXIER**

ก่อนอื่นครูได้ทดสอบนักเรียนโดยให้ฟังบทความสั้น ๆ จากเทปบันทึกเสียง 2 ครั้ง และให้นักเรียนตอบคำถามแบบปรนัยในกระดาษที่เตรียมไว้ จากนั้นก็ให้เขียนตามคำบอก และเรียงคำที่กำหนดให้ในแต่ละบรรทัดให้เป็นประโยคที่ถูกต้อง และใช้ผลการทดสอบนี้แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มปานกลาง และกลุ่มเก่ง

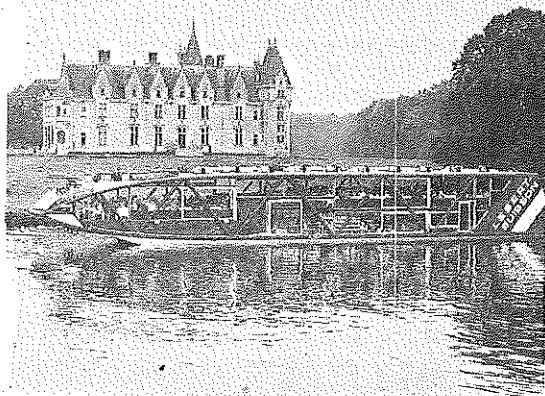
การเรียนการสอนจะเริ่มตั้งแต่ 8.30-12.30 น. ตลอดระยะเวลา 2 สัปดาห์แรก (5-15 เมษายน

2531) โดยมีพักรับประทานอาหารว่างประมาณ 20 นาที ตอนช่วงเวลา 10.30 น. โดยนักเรียนและครูช่วยกันต้มน้ำและบริการกันเองในห้องคหกรรมของโรงเรียน ส่วนขนมและชา กาแฟนั้น Mme Claudi TEXIER ซึ่งเป็นครูสอนประจำกลุ่มปานกลางเป็นผู้ซื้อมา ส่วน Mme Thérèse LETOURNEUX เป็นครูสอนกลุ่มเก่ง

การเรียนการสอนใช้ Méthode "Pourquoi Pas?" ของ M. Henri SAGOT ซึ่งเป็น Directeur de Pédagogie A กับนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม โดยให้กลุ่มปานกลางเริ่มเรียนตั้งแต่บทที่ 1 และกลุ่มเก่งเริ่มเรียนตั้งแต่บทที่ 7 ส่วนครูผู้ดูแลนั้นได้แยกกันไปอยู่กับนักเรียนแต่ละกลุ่มเพื่อสังเกตวิธีสอน และคอยช่วยเหลืออธิบายเป็นภาษาไทยเมื่อครูฝรั่งเศสขอให้ช่วย

โดยปกติแล้ว ในช่วงเช้าครูจะฉายภาพครั้งละ 5-10 ภาพให้นักเรียนดู พร้อมกับให้ฟังเสียงจากเทปบันทึกเสียง 2-3 ครั้ง แล้วฉายภาพที่ละภาพให้นักเรียนพูดแทนเสียงจากเทป ตอนแรกนักเรียนคนใดตอบได้ก็ให้ตอบก่อน รอบต่อไปครูจึงเรียกตอบทีละคน หลังจากนั้นให้นักเรียนจับกลุ่มซ้อมพูดบทสนทนาที่เพิ่งเรียนมา เมื่อพร้อมแล้วจึงให้แต่ละกลุ่มออกมาพูดตรงกลางวง (จัดเก้าอี้หนึ่งเป็นวงกลม) ครูดูท่าทางและฟัง แล้วให้คำวิจารณ์ซึ่งมีทั้งติและชม ส่วนในช่วงหลังจากรับประทานอาหารว่างแล้วครูจะให้นักเรียนเล่าสิ่งที่ได้พบเห็นในป้ายของวันที่ผ่านมา ซึ่งช่วงป้ายของแต่ละวัน หลังจากเลิกเรียน

และรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้วได้มีรายการพานักเรียนไปที่ทัศนศึกษารอบ ๆ NANTES¹⁰ อยู่เป็นประจำ เมื่อนักเรียนเล่าด้วยปากเปล่าแล้วจึงให้เขียนเล่าเรื่องลงกระดาษ จากนั้นให้อ่านให้ครูฟัง ถ้ามีผิดครูจะบอกและชี้แจงแก้ไขจนถูกต้องเป็นรายบุคคลไป บางครั้งมีการสอนให้เขียนตัวอักษรตามจังหวะเสียงเพลงซึ่งนักเรียนชอบมาก เพราะสนุกสนานและเพลิดเพลินดี นอกจากนี้ครูได้ให้โอกาสแก่นักเรียนซักถามสิ่งที่ยากทราบเกี่ยวกับการวางตัวและการใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวชาวฝรั่งเศสเพื่อเตรียมตัวไปพักอยู่กับครอบครัวอุปถัมภ์ในสัปดาห์ที่ 3

คณะของเรากำหนดนั่งเรือชมปราสาทต่าง ๆ พร้อม ทัศนศึกษาสวนทางแม่น้ำ ERDRE

ในวันสุดท้ายของการเรียนการสอน ผู้อำนวยการสถาบัน Pédagogie A คือ M. SAGOT ได้เลี้ยงอาหารกลางวันครูฝรั่งเศส 2 คน และครูผู้ดูแล 2 คน ที่ร้านอาหารที่มีชื่อแห่งหนึ่งใกล้ ๆ Lycée Ernest Renan พร้อม ๆ กับทำประเมินผลการเรียนการสอนในทัศนะของครู หลังจากนั้นก็กลับไปประเมินผลในทัศนะของผู้เรียน ผลปรากฏว่าเป็นที่พอใจของทั้ง 2 ฝ่ายคือผู้สอนพอใจที่แม้ว่าจะมีเวลาเรียนเพียง 2 สัปดาห์ แต่ผู้เรียนแต่ละคนก็แสดงให้เห็นความก้าวหน้าในการใช้ภาษาฝรั่งเศส ทาง

¹⁰ -Le Château des Ducs de Bretagne et ses Musées

-La Foire Florale

-Le Jardin des Plantes

-Place du Commerce de Nantes

-La Foire Internationale de Nantes

-La Promenade sur l'Erdre

TEL: 40.43.66.50

ATTESTATION DE STAGE

Nous attestons que :

M TIRADIANATAVAL Ihiranan

a suivi du 5 Avril 1988 au 15 Avril 1988

avec assiduité

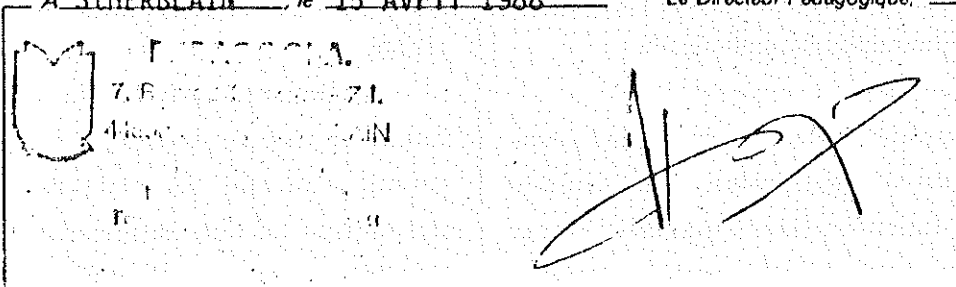
Un stage de **FRANCAIS**

Nature du stage :

Apprentissage du français, langue étrangère avec la
méthode de français audio-visuelle " POURQUOI PAS "
lu, écrit et parlé.

A StHERBLAIN le 15 Avril 1988

Le Directeur Pédagogique,

ASSOCIATION A BUT NON LUCRATIF RÉGIE PAR LA LOI 1901
N° 5 REN 523 016 A - INFORMATION CONTINUE N° 52-44 002 15 44

ฉบับที่ 43 ปีที่ 11 เล่มที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน พ.ศ. 2531 • 113

ฝ่ายผู้เรียนเองก็พอใจกับระบบการสอนเช่นนี้ซึ่งทำให้ได้ฝึกการฟัง-พูดกับเจ้าของภาษา และทำให้เกิดความมั่นใจในการฟัง-พูด อ่าน-เขียนมากขึ้น เมื่อการเรียนการสอนสิ้นสุดลงแล้ว ทาง Pédagogie A ได้มอบวุฒิบัตรให้แก่ผู้เรียกทุกคน

ช่วงสุดสัปดาห์แรกและสัปดาห์ที่ 2 คณะของเราได้เดินทางไปทัศนศึกษาขังเมืองต่าง ๆ ดังนี้

เวลา 7.00 น. ของวันเสาร์ที่ 9 เมษายน คณะของเราได้เดินทางโดยรถไฟใต้ดิน ไปทัศนศึกษาที่ Mont Saint Michel ในแคว้น Normandie แต่น่าเสียดายที่เจ้าหน้าที่ AFAVILO ไม่พาเข้าชมภายในวัด โดยชี้แจงว่า "ไม่ได้ระบุไว้ในกำหนดการ" ¹¹ คณะของเราจึงเดินชมวิวยุโรป ๆ ด้านนอก บ้างก็ถ่ายรูป บ้างก็ซื้อของที่ระลึก

เวลาที่ียงทุกคนทะยอยกันไปที่รถเพื่อรับประทานอาหารกลางวันแบบปิกนิก ซึ่งเป็น repas froid เหมือนอาหารมื้อกลางวันและมื้อเย็นของวันแรกๆ ไปถึง NANTES เด็ก ๆ รับประทานอาหารได้มากขึ้นอาจเนื่องจากมีชื่อเสียงของเทศขนาดใหญ่ไว้บริการและคงจะเริ่มเคยชินกับอาหารชนิดนี้ขึ้นบ้าง

ตอนบ่ายคณะของเราได้เดินทางผ่านเมืองต่าง ๆ ไปถึง BREST เมื่อเวลา 18.30 น. ซึ่งนายกเทศมนตรีและคณะเตรียมเลี้ยงรับรองต้อนรับคณะของเราอยู่ คินนั้นคณะของเราพักที่ AUBERGE DE JEUNESSE ซึ่งจัดให้พักห้องละ 4 คน และทุกห้องอยู่ในส่วนเดียวกันและชั้นเดียวกัน

¹¹ เหตุผลเดียวกันกับที่ไม่มีรายการทัศนศึกษาปราสาทลุ่มแม่น้ำลัวร์ แม้ว่าผู้ดูแลและขอเรื่องถึง 2 ครั้งให้ช่วยจัดให้ก็ตาม ซึ่งการขอเรื่องครั้งที่ 2 นี้ ผู้ดูแลได้ขอในที่ประชุมของคณะกรรมการ AFAVILO และประธาน AFAVILO ได้ช่วยสนับสนุนด้วย แต่เลขานุการของ AFAVILO ชี้แจงว่าจัดให้ไม่ได้เนื่องจากไม่ได้ระบุไว้ในรายการซึ่งส่งมาจากประเทศไทย

งานเลี้ยงรับรองที่ Hotel de Ville เมือง Brest

- เวลา 9.00 น. ของวันอาทิตย์ที่ 10 เมษายน คณะของเรานั่งรถชมเมือง BREST ซึ่งกลางใจเมืองมีถนนสายประธานสายหนึ่งชื่อ "RUE DE SIAM" อาคาร 2 ฟากถนนเป็นร้านค้าขนาดใหญ่และขนาดย่อมตลอดสาย มีสินค้าที่วางขายส่วนใหญ่เป็นของดีมีราคา ตอนกลางวันจะมีผู้คนเดินจับจ่ายสินค้าหนาแน่นทุกวัน รวมทั้งขบวนพาหนะก็คับคั่งเช่นกัน เหตุที่เมืองนี้ตั้งชื่อถนนสายสำคัญเช่นนั้น และบรรดาร้านรวงต่าง ๆ ส่วนมากก็มักจะมีชื่อ "SIAM" ติดตามาด้วย เช่น CINEMA SIAM, SIAM HOTEL, SIAM SPORT, SIAM OPTIC ฯลฯ นั้น สืบเนื่องมาจากการเจริญสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศสติดต่อกันมาตั้งแต่ ค.ศ. 1684 จนถึงปัจจุบันนี้นับเวลาได้ 300 กว่าปีแล้ว

กลางวันคณะของเรารับประทานอาหารแบบปิกนิกที่ Le Conquet โดยขออิมสถานที่จากร้านอาหารเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง หลังจากนั้นทุกคนก็ขึ้นรถชมทิวทัศน์ของ La Côte Bretonne และกลับถึง NANTES เวลา 20.30 น. โดยเข้าพักที่ FOYER PTT JEAN DOREAU, 42 rue Chantecherc, 44300 Nantes ซึ่งอยู่ชานเมือง แต่มีห้องพักและบรรยากาศที่ดีกว่าหอพักแห่งแรก และยิ่งไปกว่านั้น

ยังได้ห้องพักที่อยู่ในส่วนเดียวกันซึ่งง่ายต่อการดูแลของครูผู้ดูแล คือทุกห้องที่คณะของเราพักอยู่ด้านปีกขวามือของชั้นที่ 3 และชั้นที่ 4 ของหอพัก

- ตั้งแต่เวลา 13.30 น. ของวันศุกร์ที่ 15 เมษายน คือหลังจากเรียนหนังสือและรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว คณะของเราได้ออกเดินทางไป La Baule ระหว่างทางได้แวะชมทะเลที่ Quérande โดยชมอยู่บนรถ

คณะของเรามุ่งถึง FOYER RENOUVEAU ที่ LA BAULE เมื่อเวลา 17.45 น. มีเวลาเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวเป็นชุดไทยเพียง 15 นาที และสถานที่เปลี่ยนเสื้อผ้าก็เป็นเพียงทางเดินด้านหลังเวทีเท่านั้น ส่วนห้องแต่งตัวที่มีอยู่ก็มีขนาดเล็กมาก และยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นสถานที่เก็บเครื่องแต่งตัวเป็นจำนวนมากจนแทบไม่มีที่ยืน อย่างไรก็ตามทุกคนก็พยายามอย่างเต็มความสามารถและพร้อมที่จะแสดงซึ่งเหนื่อยหน่อยเพราะมีเพียง 23 คน จึงต้องแสดงคนละหลายรอบ ส่วนครูผู้ดูแลก็ต้องช่วยกันเป็นทั้งโฆษก ผู้ร่วมแสดง และช่างภาพ โชคดีที่มีคุณไพฑูริศ เอกจริยกร อาจารย์จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งกำลังทำปริญญาเอกอยู่ที่ NANTES ได้ตามไปช่วยควบคุมเทพเพลงประกอบการแสดงร่วมกับเจ้าหน้าที่เครื่องเสียงของ FOYER RENOUVEAU ที่นี้มีเวทีและเครื่องเสียงที่ดีและทันสมัยแต่พอจะเริ่มแสดง เครื่องเสียงไม่ทำงานเนื่องจากขัดข้องทางเทคนิค ซึ่งเจ้าหน้าที่ของ FOYER ทั้ง 3 คน ได้พยายามค้นหาสาเหตุอยู่ราว ๆ 20 นาที จึงพบสาเหตุและแก้ไขได้สำเร็จ คณะของเราจึงเริ่มการแสดงได้ ซึ่งได้แก่ รำวงมาตรฐาน เชิงสาวบ้านแต่ แสดงการเล่นของไทย : ี่ ๆ ขำสาร แม่ญ โดยมีการบรรยายเป็นภาษาฝรั่งเศส ร้องเพลงหมู่ “ดอกไม้ให้คุณ” “ด้วยรักและผูกพัน” และ “สบายสบาย” ซึ่งคณะขอขอบคุณ Monsieur BRICMAN ผู้อำนวยการ Alliance Française ที่ได้แปลเนื้อเพลงเหล่านี้

เป็นภาษาฝรั่งเศสไว้ให้พวกเราได้ใช้มาจำเป็น ปรากฏว่าผู้ชมพอใจมากและออกมาร่วมร่ำวงบนเวทีตามคำเชิญชวนในตอนท้ายรายการ อนึ่งได้จัดให้มีการแสดงทำนองเดียวกันนี้อีกครั้งเพื่อขอบคุณครอบครัวอุปถัมภ์ในวันที่ 26 เมษายน โดยมีรายการเพิ่มเติมอีก 2 รายการ คือมีการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโครงการบางคนถึงความรู้สึกในระหว่างที่อาศัยอยู่กับครอบครัวอุปถัมภ์ และมีการจับสลากนำโชคสู่ครอบครัวอุปถัมภ์ โดยให้ผู้ร่วมโครงการจับสลากทีละคน ผู้ที่จับได้รางวัลก็จะเชิญพ่อแม่อุปถัมภ์ของตนขึ้นมารับของขวัญไทย ๆ บนเวที และให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับผู้เข้าร่วมโครงการที่ตนรับไปอยู่ด้วยตลอดระยะเวลา 12 วัน ทั้ง 2 รายการที่เพิ่มขึ้นนี้เป็นที่สนใจของผู้ชมเป็นอันมาก แต่น่าเสียดายที่ห้องแสดงเป็นห้องอาหารที่ตัดแปลงเป็นเวทีที่แสดง มีเครื่องขยายเสียงก็จริงแต่ไม่มีไมโครโฟน ผู้แสดง ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ต้องตะโกนเอง ซึ่งแน่นอนผู้ชมที่อยู่หลังห้องย่อมได้ยินบ้างไม่ได้ยินบ้างเป็นธรรมดา ส่วนผู้ชมที่อยู่ด้านหน้าที่ได้ยินชัดเจนก็ปรบมือแสดงความพอใจเป็นระยะ ๆ

การแสดงของผู้เข้าร่วมโครงการที่ Foyer PTT

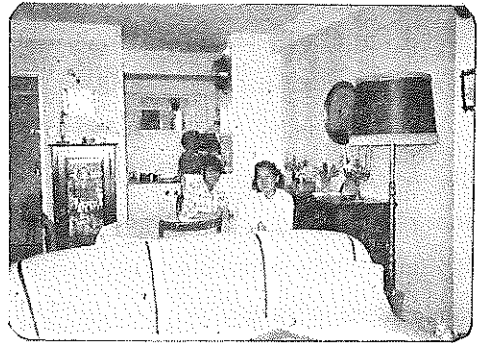
วันเสาร์ที่ 16 เมษายน ระหว่างเวลา 10.00-12.00 น. ครอบครัวอุปถัมภ์ได้ทยอยกันมารับผู้เข้าร่วมโครงการซึ่งต่างดีใจที่ได้พบกัน หลังจากทัก-

ทายกันแล้ว ก็ช่วยกันขนของขึ้นรถไป ตลอดระยะเวลา 12 วันนี้ผู้เข้าร่วมโครงการได้มีโอกาสฝึกฝนภาษาฝรั่งเศส รวมทั้งเรียนรู้วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชาวฝรั่งเศสอย่างใกล้ชิด¹² ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงที่จะทำได้เฉพาะเมื่อไปพักกับครอบครัวชาวฝรั่งเศสในประเทศฝรั่งเศสเท่านั้น ทุกวันที่เป็นวันเปิดเรียนผู้เข้าร่วมโครงการจะไปโรงเรียนวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย กับลูกเจ้าของบ้าน เพื่อสัมผัสชีวิตในสถานศึกษาของประเทศฝรั่งเศสจริง ๆ ผู้เข้าร่วมโครงการบางคนมีโอกาสเล่าเรื่องเกี่ยวกับประเทศไทยให้เพื่อน ๆ ในชั้นฟังพร้อมทั้งนำรูปภาพและสิ่งของต่าง ๆ เกี่ยวกับประเทศไทยไปแสดงหรือแจกอีกด้วย

การที่ผู้เข้าร่วมโครงการได้พักที่หอพักด้วยกันถึง 2 สัปดาห์ มีผลดีในด้านที่ทำให้ทุกคนมีความคุ้นเคยสนิทสนมกันมากยิ่งขึ้น และจากการที่ได้พักอยู่ทั้ง 2 หอพัก ซึ่งอยู่ห่างกัน ก็ทำให้ทุกคนสามารถขึ้นรถประจำทางได้เก่งมาก ดังนั้นในช่วงเวลาที่ผู้ร่วมโครงการพักอยู่กับครอบครัวอุปถัมภ์ ก็สามารถแวะมาเยี่ยมครูผู้ดูแลที่ FOYER PTT ได้ และครูผู้ดูแลก็ไปเยี่ยมผู้ร่วมโครงการที่บ้านได้ด้วย

นอกจากนี้บางวันก็นัดกันไปชมพิพิธภัณฑ์หรือสถานที่น่าสนใจต่าง ๆ ของ NANTES ซึ่งต้องพยายามไปเยี่ยมชมกันเองเพราะอยู่นอกรายการที่ AFAVILO จัดให้

¹² ในทางกลับกันชาวฝรั่งเศสเองก็ได้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของคนไทยด้วย มีครอบครัวชาวฝรั่งเศสบางครอบครัวคิดว่าประเทศไทยยังเป็นประเทศที่ไม่มีเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ทันสมัยเหมือนประเทศของเขา ผู้เข้าร่วมโครงการที่ถูกถามคำถามเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้จึงขอฝากเตือนให้รุ่นต่อไปนำภาพถ่ายเกี่ยวกับบ้านและครอบครัวของตนเองที่ประเทศไทยติดตัวไปด้วยเพื่อประกอบการอธิบายถึงบ้านของตน

ณ บ้านของครอบครัวอุปถัมภ์ครอบครัวหนึ่ง

บางวันมีผู้ปกครองมาพบครูผู้ดูแลที่หอพักเพื่อสนทนาถึงเรื่องต่าง ๆ เช่น ให้ช่วยอธิบายสิ่งทีเด็ก ๆ เล่าให้ฟังว่าเข้าใจตรงกันหรือไม่ ซึ่งเด็ก ๆ บางรายแม้ว่าจะเรียนภาษาฝรั่งเศสมาเพียงปีเดียวคือเฟิงจบชั้น ม. 4 จะชั้น ม. 5 ก็พยายามพูดและอธิบายให้ครอบครัวอุปถัมภ์ของตนฟังจนรู้เรื่อง ทางพ่อแม่ชาวฝรั่งเศสเองก็ชื่นชมมากที่เด็ก ๆ บางคนนำพจนานุกรมไทย-ฝรั่งเศส ฝรั่งเศส-ไทย ติดตัวมาด้วยซึ่งแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะฝ่าฝืนหาความรู้อย่างแท้จริง

บางวันโดยเฉพาะเวลาเย็น ๆ ผู้ปกครองมักจะโทรศัพท์มาหาครูผู้ดูแลที่หอพักเพราะเด็กไทยที่อยู่ในความดูแลยังไม่กลับบ้าน จึงต้องช่วยกันโทรศัพท์ตามหาตามบ้านเพื่อน ๆ ปรากฏว่ามีอยู่รายหนึ่งแวะบ้านเพื่อนและคิดว่าลูกสาวของครอบครัวที่ตนอยู่ด้วยซึ่งไปที่บ้านนี้ด้วยแต่กลับบ้านก่อนจะบอกพ่อแม่ให้ จึงไม่โทรศัพท์ไปบอกพ่อแม่ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามครูผู้ดูแลก็ได้เตือนผู้ร่วมโครงการคนนั้นให้นึกถึงสิ่งที่ได้รับฟังมาแล้วในการประชุมนิเทศก่อนมาฝรั่งเศส แม้ว่าครอบครัวอุปถัมภ์จะขอรับรองครูผู้ดูแลว่าอย่าดูเด็กเกี่ยวกับเรื่องนี้เลยเพราะพูดกันรู้เรื่องแล้วก็ตาม

เด็ก ๆ บางคนโชคดีมากเพราะครอบครัวอุปถัมภ์พาไปทัศนศึกษาหลายแห่ง เด็ก ๆ บางคนทำ

อาหารไทยให้ครอบครัวอุปถัมภ์รับประทาน แต่บางคนต้องจ่ายเงินซื้ออาหารเองจึงทำน้อยครั้ง สำหรับบางครอบครัวที่พ่อแม่อุปถัมภ์เป็นผู้จ่ายให้ก็จะได้รับประทานอาหารไทยหลายครั้งหน่อย สรุปได้ว่าทุกครอบครัวชอบรสชาติต้มยำมาก ไม่ว่าจะเป็นต้มยำไก่ ต้มยำไก่ ต้มยำหมู ฯลฯ เนื่องจากกุ้งมีราคาแพงมากจึงเลี้ยงเป็นต้มยำอย่างอื่น และต่างก็ทำตามสูตรที่อาจารย์จงกล สุขเวชย์ ได้ให้ไว้เมื่อวันปฐมนิเทศ นอกจากนี้ก็มีผัดดอกกระหล่ำกับไก่บ้างกับหมูบ้าง

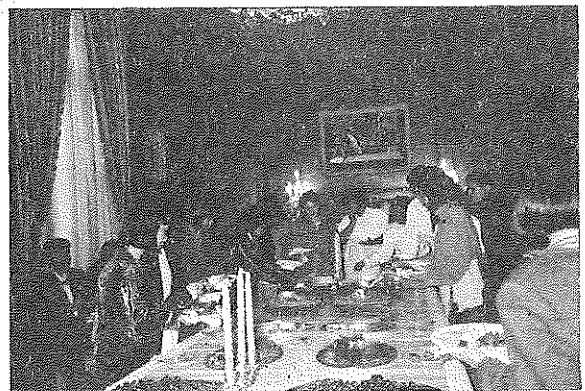
เด็ก ๆ อยู่กับครอบครัวด้วยความสนุกสนานดี อาจเป็นเพราะว่า AFAVILO ได้พยายามจัดให้ผู้ร่วมโครงการที่มาจากโรงเรียนเดียวกันหรือที่สนิทกันให้อยู่ในย่านเดียวกัน เวลาเหงาจะได้ไปหาเพื่อนสนิทได้ ซึ่งบางกลุ่มก็นัดไปบ้านคนหนึ่งคนใดและช่วยกันทำอาหารรับประทานร่วมกัน หรือชวนกันไปซื้อของในเมือง จากการสังเกตดูและจากการสอบถามแล้วเห็นว่าทุกคนมีความสุขดี พอใกล้วันที่จะต้องเดินทางไปปารีส เด็ก ๆ หลายคนไม่ยอมจากครอบครัวที่ตนไปพักอยู่ด้วยเป็นระยะเวลา 12 วันเลย เพราะต่างก็คุ้นเคยและติดต่อบรรยากาศกันเข้าใจมากขึ้นแล้ว เด็ก ๆ และครอบครัวบางรายต่างรู้ว่าให้ที่ติดจากกันใน

ครอบครัวอุปถัมภ์กำลังส่งผู้ร่วมโครงการขึ้นรถไฟ
Paris 27 เมษายน 2531

วันที่ 27 เมษายน 2531 ซึ่งเป็นวันที่ครอบครัวอุปถัมภ์พาเด็ก ๆ ไปส่งขึ้นรถหน้าที่ท่าการของ AFAVILO และต่างก็จากกันด้วยความอาลัยอาวรณ์ เมื่อเวลา 14.00 น. หนึ่งในหลายครอบครัวยินดีจะรับอุปถัมภ์เด็ก ๆ อีกถ้าจะกลับไปเรียนต่อที่ NANTES

คณะของเราเดินทางถึงปารีสเวลาประมาณ 20.30 น. โดยรับประทานอาหารเช้าและพักที่ CENTRE INTERNATIONAL DE SEJOUR DE PARIS (CISP) 6, Avenue Maurice Ravel, 75012 Paris (Métro : PORTE DE VINCENNES)

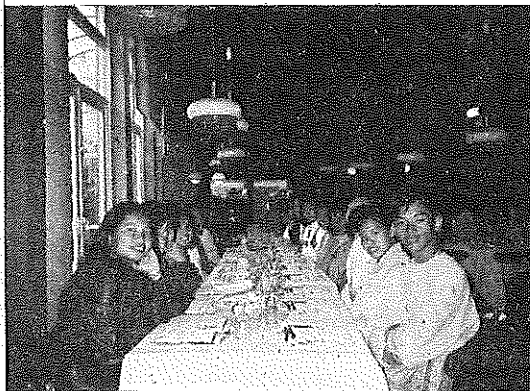

งานเลี้ยงรับรอง

ณ ที่พักของ พล.ร.เอกอัครราชทูตไทยประจำ
ประเทศฝรั่งเศส 28 เมษายน 2531

เช้าวันรุ่งขึ้นคือวันพฤหัสบดีที่ 28 เมษายน 2531 มัคคุเทศก์มีอาชีพชื่อ Madame Axelle LASTERNAT ได้มารับคณะของเราไปชม Paris ซึ่งส่วนใหญ่ดูอยู่บนรถโค้ช ได้แวะชม La Tour Eiffel จากระยะไกล และได้ลงเดินดูโบสถ์ Notre-Dame de Paris ทั้งภายในและภายนอกสักพักหนึ่ง ก็กลับ CISP เพื่อรับประทานอาหารเช้ากลางวัน ส่วนช่วงบ่ายนั้นได้พาผู้ร่วมโครงการไปซื้อเครื่องสำอาง และตอนเย็นไปรับประทานอาหารเย็น ณ ที่พักของ พลเรือเอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศฝรั่งเศส ซึ่งกรุณาจัดเลี้ยงต้อนรับคณะของเราและกรรมการ AFAVILO ซึ่งได้แก่ M. GAUDUCHEAU และ Mme HART ทุกคนรับประทานอาหารมื้อนี้อย่างน้อยคนละ 2 ชาม เพราะเพิ่งได้ลิ้มรสอาหารไทยที่อร่อยมากเป็นครั้งแรกหลังจากเดินทางจากประเทศไทยมาเป็นเวลาเกือบ 1 เดือนเต็ม

เช้าวันศุกร์ที่ 29 เมษายน มัคคุเทศก์คนเดิมได้มารับพวกเราไปชม Chateau de Versailles ซึ่งได้ชมเพียงบางส่วน เนื่องจากคณะของเราต้องกลับรับประทานอาหารเช้ากลางวัน ที่ CISP ให้ทันเวลาที่กำหนดไว้ บ่ายวันนั้นผู้ร่วมโครงการส่วนใหญ่ไปชมพิพิธภัณฑ์ Louvres แต่บางคนขอไปซื้อเครื่องสำอางเพิ่มเติมซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กัน โดยนัดขึ้น

ที่ร้านอาหาร LA BELLE EPOQUE ที่ PARIS

รถพร้อม ๆ กันเวลา 18.00 น. ข้าง ๆ พิพิธภัณฑ์ Louvres เพื่อไปรับประทานอาหารเย็นด้วยกันที่ร้านอาหาร La Belle Epoque ซึ่งอยู่บริเวณเดียวกับกับ CISP นั้นเอง

เช้าวันเสาร์ที่ 30 เมษายน รถได้พาคณะของเราไปที่ Pont de l'Alme เพื่อลง Bateau-Mouche ชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำ Seine เป็นเวลาชั่วโมงครึ่ง หลังจากนั้นก็กลับรับประทานอาหารเช้ากลางวัน ที่ CISP ตามเคย ตอนบ่ายของวันนี้ไม่มีรายการอยู่ในกำหนดการ ทาง AFAVILO แจ้งว่าไม่อยู่ในความรับผิดชอบของเขา และชี้แจงว่าถ้าจะอนุญาตให้ผู้ร่วมโครงการไปซื้อของ ครุภัณฑ์และต้องเป็นผู้รับผิดชอบเอง รถโค้ชจะนำคณะไปส่งที่ Bouche de Métro ที่ใกล้ที่พักที่สุดเท่านั้น และให้ไป-กลับด้วยตนเอง ผู้ดูแลจึงแบ่งผู้ร่วมโครงการเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน โดยให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้าประจำกลุ่มช่วยกันดูแลซึ่งกันและกัน จากนั้นก็สอนวิธีขึ้นรถไฟใต้ดินจนเข้าใจดีแล้วทุกคน จึงพาทั้งคณะลงรถไฟใต้ดินไปยังย่านการค้าซึ่งที่นั่นต่างก็แยกย้ายกันเป็นกลุ่ม ๆ ไปซื้อของตามที่ต้องการ ตั้งแต่เวลา 18.30 น. เด็ก ๆ ทะยอยกันกลับที่พัก CISP เป็นกลุ่ม ๆ และรับประทานอาหารเย็นพร้อมกัน เวลา 22.00 น. มัคคุเทศก์คนเดิมมารับคณะของเราขึ้นรถไปชมปารีสยามราตรีซึ่งส่วนใหญ่แล้วก็เป็นการชมทัศนียภาพของปารีสบนรถนั้นเอง อย่างไรก็ตาม เด็ก ๆ ก็มีโอกาสดำรงจากรถไปถ่ายรูปโดยมี La Tour Eiffel เป็นฉากด้านหลังอยู่ไกล ๆ ประมาณ 15 นาที คืนนี้คณะของเรากลับถึงที่พักเกือบตี 1 ต่างก็รีบจัดการกับธุระส่วนตัว และรีบเข้านอน

เช้าวันอาทิตย์ที่ 1 พฤษภาคม 2531 ทุกคนลงมารับประทานอาหารเช้าตามเวลา หลังจากนั้นต่างก็รีบกลับห้องพักเพื่อเก็บสัมภาระของตนต่อ เพราะเวลา 11.00 น. จะต้องนำกระเป๋าออกจากห้องพัก

ไปฝากเก็บไว้ในห้องพิเศษที่ M. Tong-Yon LEE¹³ จัดไว้ให้ เมื่อทุกคนรับประทานอาหารกลางวันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ขึ้นรถเพื่อเดินทางไปสนามบิน CDG II ปรากฏว่าน้ำหนักกระเป๋าทั้งหมดหนักเกินกว่าที่กำหนดไว้ถึง 150 กิโลกรัม¹⁴ แต่ M. LEE ซึ่งได้นำหนังสือเดินทางพร้อมทั้งตัวเครื่องบินไปสำรองที่นั่งให้คณะของเราล่วงหน้าก่อนที่คณะของเราจะถึงสนามบินได้เจรจาต่อรองกับเจ้าหน้าที่ของสายการบิน AIR FRANCE จนอนุญาตให้นำน้ำหนักของที่เกินผ่านได้โดยไม่ต้องจ่ายเงินเพิ่มเติมแต่อย่างใด

คณะของเราเดินทางกลับประเทศไทยโดยสายการบิน AIR FRANCE เวลา 16.20 น. (เวลาที่

¹³ Le directeur de l'Association Culturelle pour le Tourisme et les Echanges (ACTE international) ซึ่งเป็นชาวเกาหลีผู้ที่ AFAVILO มอบหมายให้ดูแลคณะของเราในระหว่างที่พักอยู่ที่ Paris

¹⁴ ปกติแล้วต้องจ่ายเงินเพิ่ม 1 ดอลลาร์ (อเมริกัน) ต่อน้ำหนักของที่เกิน 1 กิโลกรัม

ฝรั่งเศส) ถึงประเทศไทยวันจันทร์ที่ 2 พฤษภาคม 2531 เวลา 10.55 น. (เวลาในประเทศไทย) โดยมีอาจารย์อรรธรณ รัตนภาพ ตัวแทนกรรมการ ส.ค.ศ.ท. กรุณาไปรับและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่นเดียวกับขาไปจนเป็นที่เรียบร้อยทุกประการ

ทางสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย และสำนักงานทูตวัฒนธรรม สถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสจะจัดให้มีการประเมินผลโดยจะเชิญทั้งผู้ปกครอง และผู้เข้าร่วมโครงการเข้าประชุมในเดือนตุลาคมซึ่งเป็นช่วงปิดเรียนภาคต้นและเป็นช่วงที่ผู้เข้าร่วมโครงการที่มาจากจังหวัดไกล ๆ สามารถมาร่วมประชุมได้ อย่างไรก็ตามสมาคมฯ ได้ส่งใบประเมินผลถึงผู้ร่วมโครงการแล้วผลปรากฏว่ามีความพอใจมาก

อภิธาน์นทนาการ

IATA COFFEESHOP & RESTAURANT

PATA COFFEESHOP & RESTAURANT

อาหารจีนระดับคลาสสิก

รสชาติที่ชวนลิ้มลอง

สยามสแควร์ ซอย 4 และซอย 3 โทร. 252-6514, 252-8800, 252-0236

ในแวดวงชาว ส.ค.พ.

จีรังลักษณ์ ศกุนตะลักษณ์

สวัสดิ์ละ ท่านสมาชิกที่เคารพทุกท่าน ชาวแรกที่คิดค้นใคร่จะเรียนให้ทราบก็คืองานกิจกรรมประจำ ปีของ ส.ค.พ.ท.นะคะ สำหรับปี 2531 นี้ ทางคณะกรรมการบริหารสมาคมฯ มีมติให้จัดขึ้นในวันเสาร์ที่ 17 และวันอาทิตย์ที่ 18 ธันวาคมนะคะ โดยตั้งหัวข้อไว้อย่างกว้างขวางมากนะคะว่า "La France de A-Z" สถานที่จัดก็ที่เก่าแก่ โรงเรียนเซนต์จอห์น ลาดพร้าว ในงานปีนี้จะมิกิจกรรมหลายอย่างด้วยกันนะคะ ได้แก่ การจัดบอร์ดนิทรรศการ ซึ่งต้องมีเนื้อหาสอดคล้องกับหัวข้อของงาน การแสดงบนเวที (เช่นเคย) การตอบปัญหาจากภาพยนตร์ การตอบปัญหาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศฝรั่งเศส การแข่งขันท่องบทกวีนิพนธ์เป็นภาษาฝรั่งเศส การแข่งขันพูดบทสนทนาเป็นภาษาฝรั่งเศส การแข่งขัน วาดภาพ การแข่งขันร้องเพลงภาษาฝรั่งเศส และที่เป็นพิเศษในปีนี้คือการประกวดอุปกรณ์การสอน ก็ ขออนุญาตเรียนเชิญท่านสมาชิกที่เป็นอาจารย์ทั้งระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาส่งลูกศิษย์ลูกหา ของท่านลงแข่งขันกันอย่างเต็มที่เลยนะคะ ขอกระซิบบอกนิดของรางวัลปีนี้มีมูลค่ามหาศาลเช่นเคยนะคะ สำหรับการติดต่อสมัครทุกท่านคงได้รับใบสมัครจากทางสมาคมฯ แล้วนะคะ... เมื่อวันที่ 6-7 ตุลาคมนี้ สำนักทูตวัฒนธรรม สถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสร่วมกับสมาคมฯ จัดการประชุมนิเทศและปัจฉิมนิเทศผู้ได้รับทุนรัฐบาลฝรั่งเศสทั้งทุนฤดูใบไม้ผลิ 1989 และทุน 9 เดือน 1988 ที่เรือนรับรอง สถานีทหารเรือ อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี ผู้เข้ารับการประชุมนิเทศและปัจฉิมนิเทศกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่าได้รับประโยชน์มาก และที่สำคัญบรรยากาศดีมาก ๆ อาหารเยี่ยม ที่พักสะดวกสบายและสะอาดมาก บางท่านถึงกับฝาก กราบเรียนท่านอุปนายกสมาคมฯ รุ่นต่อไปได้โปรดกรุณาจัดที่นั่นอีกก็จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง... มีสมาชิก หลายท่านถามมาว่า สมุดภาพ "มรดกวัฒนธรรมไทย" เมื่อไหร่จะเสร็จ ขอกราบเรียนว่าอีกไม่ช้าแน่ละคะ กำลังอยู่ในโรงพิมพ์นะคะ สวยมากนะคะ สีเฉียบจริงๆ แต่ที่สำคัญคือราคาถูกมาก ท่านที่สนใจจะสั่งจองผ่าน ทางกรรมการสมาคมฯ ท่านใดท่านหนึ่งก็ได้นะคะ หรือถ้าจะซื้อโดยตรงก็ที่เอเซียบุ๊คสโตร์นะคะ 400 บาท คู่ค่าและได้กุศลอีกนะคะ เพราะรายได้ทั้งหมด สมาคมฯ จะนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเนื่องในวโรกาสที่พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา ท่านสมาชิกสามารถให้เป็นของขวัญได้ ทั้งญาติมิตรชาวไทยและชาวต่างประเทศนะคะ เพราะมี 3 ภาษาทั้งไทย อังกฤษ และฝรั่งเศส... หลังจากวันสัมมนา 25 ตุลาคมนี้ที่คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ ในตอนเย็นหลังปีการศึกษาแล้วจะมีการ ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2531 ณ ห้องสัมมนา คณะครุศาสตร์ ขอเรียนเชิญท่านสมาชิกเข้าประชุม โดยพร้อมเพรียงกันนะคะ... ค่ะ วันหลังจากผู้ได้รับทุนฤดูใบไม้ผลิ 1988 บอกมาว่าพอใจมากที่ได้รับความรู้ ทั้งด้านภาษาและวัฒนธรรม แต่เนื่องจากเวลาเรียนสั้นเกินไป จึงไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ถึงเทคนิคการสอน ภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยว และคิดว่าผู้ได้รับทุนฤดูใบไม้ผลิ 1989 ซึ่งอาจไม่ได้ไปที่เมือง Lyon คงจะได้มีโอกาสได้เรียนเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางกรรมการบริหารสมาคมฯ ก็ได้รับทราบแล้วนะคะ และจะได้

พยายามจัดให้รุ่นต่อไปอย่างตรงความต้องการที่สุด... มีสมาชิกหลายท่านต้องการวารสารสมาคมนักบัญชี บางฉบับยังมีเหลืออยู่บ้างค่ะ ขอความกรุณา ติดต่อกับ อาจารย์มณฑลฤดี ปาดสุข นายทะเบียนคณะ ที่ทำการสมาคมนักบัญชี หรือถ้าท่านจะไปติดต่อด้วยตนเองก็กรุณานัดหมาย อาจารย์ก่อนนะคะ... เนื่องจากอาจารย์ชวณี เสนีวงศ์ ณ อยุธยา ได้รับทุน ๑ เดือน และจะเดินทางไปศึกษาและฝึกอบรม ณ ประเทศฝรั่งเศสเร็วๆนี้ ดังนั้นการติดต่อกับการใช้บริการห้องสมุดของสมาคมนักบัญชี กรุณา ติดต่อกับอาจารย์ประมาธหรืออาจารย์มณฑลฤดีค่ะ จนกว่าจะถึงเดือนกรกฎาคม สกหน้า.... โครงการ ศึกษาและทัศนศึกษาภาคฤดูร้อน รุ่นที่ 3 มีผู้สนใจจากหลายโรงเรียนถามกันมาว่าทางสมาคมนักบัญชีจะจัดอีกหรือไม่ และคราวนี้จะไปเมืองอะไร ต้องกราบขอร้องย่ะที่จนบัดนี้ก็ยังไม่ตอบไม่ได้ ต้องรอดูที่ประชุม กรรมการบริหารก่อน ทราบเมื่อไรก็คงจะได้กราบเรียนให้ทราบทันที สำหรับเมืองที่จะไปยังมี แปกค่านใหญ่เลยละออกใจ รอดักนิดนะคะ คิดว่าคงภายในสิ้นปีนี่คงจะทราบแน่นอนนะคะ...สำหรับฉบับนี้ ขออนุญาตจบเท่านี้ค่ะ พบกันใหม่ฉบับหน้าค่ะ

ด้วยความปรารถนาดี จาก

บริษัท ธิพยประกันภัย จำกัด

รัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงการคลัง

142 อาคารธนาคารกสิกรไทย สาขานักกสิกรรม ชั้น 7-8 ถนนสีลม กทม. 10500

โทร. 234-7440-9 234-7660-9 234-1981-9

ดำเนินกิจการมากกว่า 30 ปี ตามหลักการประกันภัยสากล

บริการรับประกันวินาศภัยทุกประเภท

- ประกันความรับผิดชอต่อบุคคลภายนอก
- ประกันภัยทางทะเลและขนส่ง
- ประกันเครื่องบิน
- ประกันรถยนต์
- ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล
- ประกันภัยสำหรับกระจก
- ประกันโจรภัย
- ประกันความรับผิดชอต่อบุคคลภายนอก
- ประกันอุบัติเหตุและภัยพิบัติจากเครื่องจักร
- ประกันความซื่อสัตย์
- ประกันขนส่งเงิน
- ประกันอุบัติเหตุระหว่างเดินทาง
- ประกันการเลี้ยงชีพทุกชนิดของผู้รับเหมา
- ประกันภัยสำหรับเงิน
- ประกันภัยเงินค่าทดแทนคนงาน
- และอื่น ๆ

นางองกลณี ฉันทระสาธา ประธานกรรมการ

นางวงไฉ ศรีพจน์ กรรมการผู้จัดการ

ขานขรรณาธิการ

วารสารศ.ค.ฝ.ท.เล่มนี้เป็นฉบับที่ 3 ปีที่ 11 กรกฎาคม-กันยายน 2531 ชื่อประจำฉบับคือ ภาษาพาสาร์ หรือ *Languages, porte ouverte sur...* ถ้าท่านรู้จักภาษาดีก็เท่ากับท่านมี ประตูหลายบานเปิดออกสู่โลกแห่งการสื่อสารของปัจจุบันสมัย

ฉบับหน้าเราจะคุยกันถึงเรื่องพ่อ แม่ ลูกในครอบครัว หากท่านมีอะไรมาร่วมคุยกับเราก็ โปรดอย่าตั้งใจนะคะ

เราจะส่งท้ายปีเก่าด้วยวารสารฉบับหน้าค่ะ

สิทธา

A PROFESSIONAL AND INDEPENDENT LOSS ADJUSTER

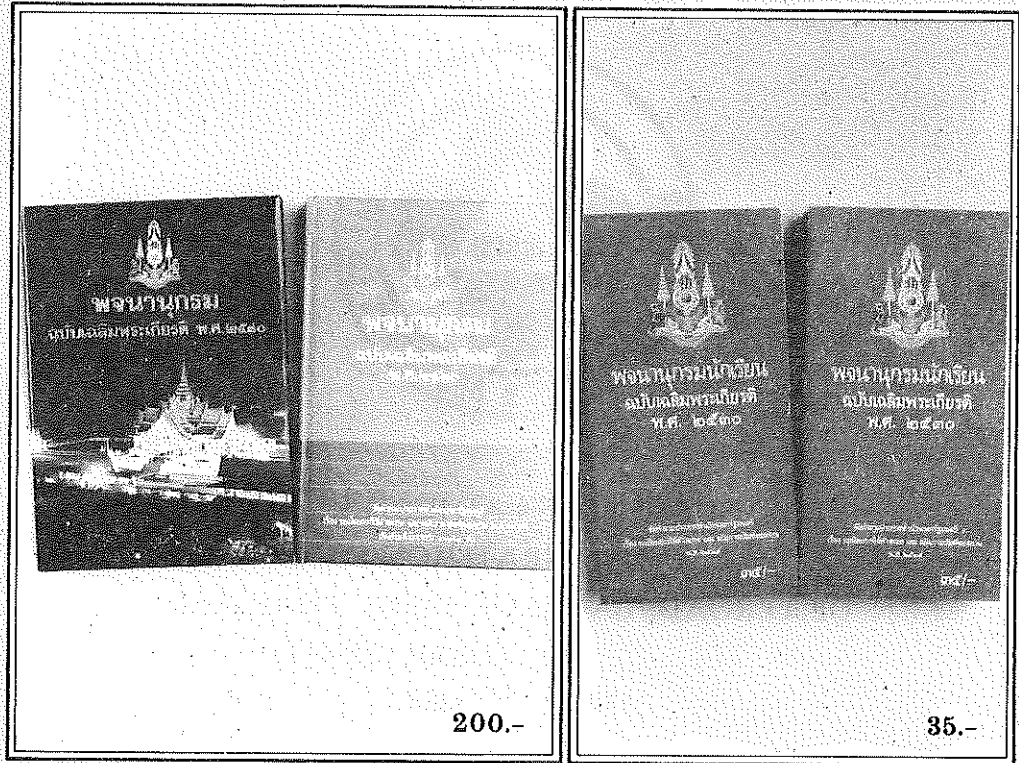

UNITED SURVEYORS + ADJUSTERS CO., LTD.
87 ANUMANRAJTHON LANE,
DEJO ROAD, BANGKOK 10500, THAILAND
TEL. 2338461 2338501 2354115
2350022 2354465

- FOR : — CASUALTY FIRE MARINE INSURANCE LOSS ADJUSTER
— MARINE HULL + CARGO SURVEY
— MARINE CARGO SUPERINTENDENCE
— WEIEHING + MEASUREMENT

* โดยได้รับพระบรมราชานุญาต

พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ*

วางจำหน่ายแล้ว ตามร้านหนังสือทั่วประเทศ

จัดพิมพ์จำหน่ายที่

วัฒนาพานิช สาราธรรม

216-222 ถนนบำรุงเมือง กรุงเทพฯ 10200 โทร. 2220394 • 2225371 • 2225372

ผู้ผลิตหนังสือเรียนมาตรฐาน

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

บริษัท ไซโนเวล เ็นเตอร์ไพรส์เชส จำกัด

ชั้น 7 อาคารสิบุญเรือง 1

เลขที่ 283 ถนนสีลม

เขตบางรัก กทม. 10500

โทร. 234 8638-39

234 4007

234 0383

กรุงเทพการบัญชีวิทยาลัย

BANGKOK BUSINESS COLLEGE

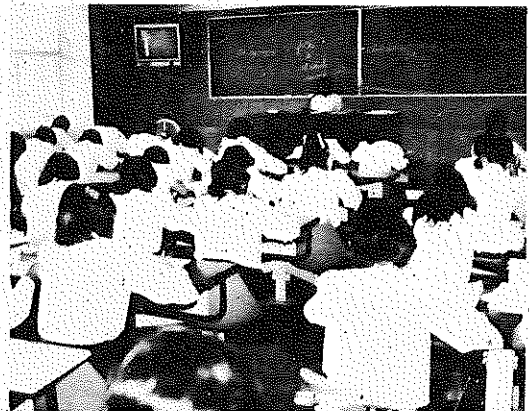
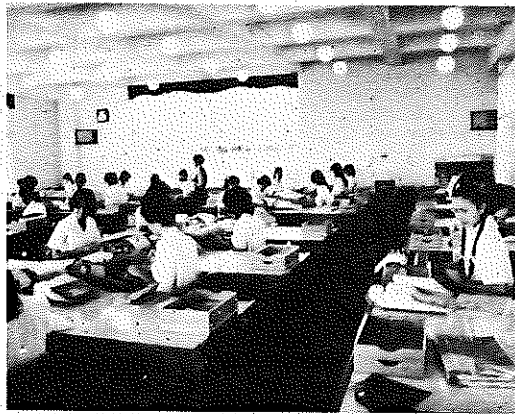
588 ถนนเพชรบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ ตรงข้ามโรงพยาบาลนครเมโทร โทรศัพท์ 251-9852, 252-0067, 252-7049

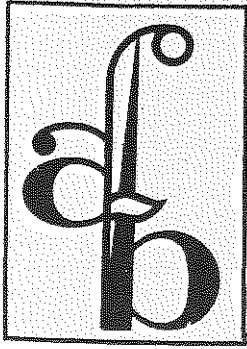
588 PETCHBURI ROAD, BANGKOK 10400. THAILAND TELEPHONE 251-9852, 252-0067, 252-7049

เปิดสอนหลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

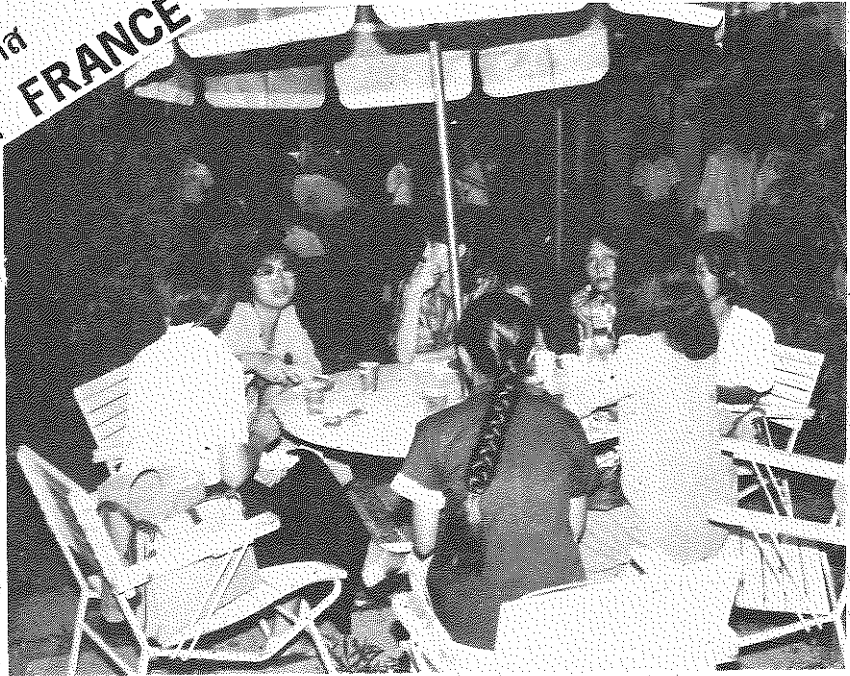
Alliance Française de Bangkok

29 THANON SATHON TAI, BANGKOK 12, THAILANDE. TEL 286.38.79 & 286.39.41-TELEGR. ALFRANTHAI

สมาคมฝรั่งเศส

29 ถนนสาทรใต้ กรุงเทพฯ ๑๒

มุมหนึ่งของประเทศฝรั่งเศส
UN PETIT COIN DE FRANCE

ท่านจะพบสิ่งที่น่าสนใจ
ชั้นเรียนภาษาฝรั่งเศสทุกระดับ

ห้องสมุดโอโถง

ภาพยนตร์, คอนเสิร์ต

เครื่องดืม, อาหารเลิศรส

บรรยายกาสนั้รรมย์ สวยงาม

ขอเชิญอ่านหนังสือวารสารรายเดือนของเรา

VOUS Y TROUVEREZ

des cours de langue
des films, des concerts . .
un bar-restaurant agréable
une grande bibliothèque
une ambiance

LISEZ AUSSI NOTRE
JOURNAL MENSUEL

PARIS. ESCALE PRIVILÉGIÉE D'AIR FRANCE SUR LES ROUTES VERS L'EUROPE AND LES U.S.A.

Profitez des vols d'Air France sur Paris. Dégustez nos repas et vins français. Après une bonne nuit à bord de nos Boeings 747, vous arriverez tôt le matin à Paris et pourrez profiter d'une journée entière.

Le Bureau de Tourisme de Paris tient à votre

disposition des offres spéciales pour mieux vous aider à apprécier votre séjour à Paris.

De plus, Air France vous offre des correspondances régulières pour toute l'Europe, ainsi que les villes principales des Etats-Unis.

AIR FRANCE
LE BON VOYAGE

Pour informations complémentaires, contactez votre agent de voyage ou AIR FRANCE, 3 Tatpang Road, tél. 233.7100-19. Réservations immédiates, tél. 234.7901-5. Agent Général: World Travel Service Ltd., tél. 233.5900-9*